

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne

RAKENDUSKAVA	Eesmärk	1 (Objective 1)
	Abikõlblik piirkond:	Eesti Vabariik
	Periood:	2007-2013
	CCI number:	2007EE051PO001
	Rakenduskava nimi:	Inimressursi arendamise rakenduskava
SEIRE AASTAARUANNE	Aruande aasta:	2012
	Seirekomisjoni poolt kinnitatud:	14.06.2013

SISUKORD

SISUKORD	2
BRIEF OVERVIEW	5
LÜHENDID	13
1 LÜHIKOKKUVÕTE	14
2 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE	21
2.1 Olulisemad muudatused rakenduskava elluviimise kontekstis	21
2.1.1 Ülevaade majandusarengutest	21
2.1.2 Muutused tööturul	24
2.1.3 Olulisemad muudatused valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides	28
2.2 Olulisemad probleemid ja riskid	30
2.2.1 Probleemid	30
2.2.2 Riskid	33
2.3 Seosed ja mõjud valdkondade üleselt	37
2.3.1 Panus ja seosed Lissaboni strateegia, EL 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega ja riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga	38
2.3.2 Panus ja seosed Läänemere strateegiaga	50
2.3.3 Panus ja seosed horisontaalsete teemadega	53
2.3.4 ESF tegevustes osalevate isikute seire	59
3 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT	61
3.1 Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides	61
3.2 Järelevalve	63
3.2.1 Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle	63
3.2.2 Korraldusasutuse järelevalve rakendusasutuse üle	65
3.2.3 Muud olulised tegevused	65
3.2.4 RÜ-de ja RA-de järelevalvetegevused	65
3.3 Auditid	68
3.3.1 Projektauditid	69
3.3.2 JKS auditid	71
3.4 Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded	73
4 SEIRE JA HINDAMINE	75
4.1 KA seiretegevused	75
4.2 Rakenduskava seire	75
4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud	77
5. KOMMUNIKATSIOON	82
5.1 Näited	83
5.2 Hinnang	84
6 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	86

6.1	Elukestev õpe	86
6.1.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	87
6.1.2	Finantsteave	95
6.1.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	96
6.1.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	97
6.1.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	98
6.2	Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	99
6.2.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	100
6.2.2	Finantsteave	104
6.2.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	104
6.2.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	106
6.2.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	106
6.3	Pikk ja kvaliteetne tööelu	107
6.3.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	108
6.3.2	Finantsteave	114
6.3.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	116
6.3.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	117
6.3.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	118
6.4	Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	119
6.4.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	120
6.4.2	Finantsteave	125
6.4.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	126
6.4.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	127
6.4.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	127
6.5	Suurem haldusvõimekus	128
6.5.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	129
6.5.2	Finantsteave	134
6.5.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	135
6.5.4	Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused	136
6.5.5	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	136
6.6	Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi	137
6.6.1	Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	138
6.6.2	Finantsteave	140
6.6.3	ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas	140
6.6.4	Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele	141
7	ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED	143
	LISAD	144
	LISA 1. RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÕIKES	144
	LISA 2. RAKENDAMINE MAAKONDADE LÕIKES	145
	LISA 3. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE	147
	LISA 4. SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT	148
	LISA 5. PAIKVAATLUSTE KATVUS	149
	LISA 6. VAIDED	150
	LISA 7. MÕJU HORISONTAALSETELE TEEMADELE	152
	LISA 8. ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES	153

LISA 9. TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL-----	155
LISA 10. PROJEKTIAUDITID, JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED-----	156
LISA 11. RIKKUMISED -----	161
LISA 12. RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED-----	165
LISA 13. FINANTSINSTRUMENTIDE KASUTAMINE-----	170

BRIEF OVERVIEW

This monitoring report reflects the implementation of the Operational Programme for Human Resource Development (OPHRD) in 2012. The report contains financial as well as substantive information about the implementation of priority axes and measures. Information contained in this monitoring report has been presented as at 31.12.2012 covering the period 01.01.2007- 31.12.2012. The report is cumulative and based on the principle that the information presented in previous reports is usually not represented.

The aim of the monitoring report is to give an overview of the movement towards objectives and general progress of the implementation of OPHRD during the programme period, activities during the reporting period, financial obligations undertaken and payments made and the current status of implemented and planned measures. The report firstly covers the implementation of the operational programme as a whole and then by each priority axis in greater detail. The first part of the report contains a qualitative analysis which covers any significant changes in the context of the operational programme, risks and problems which have occurred during the implementation, information about control activities, auditing, monitoring and evaluation activities across the operational programme as well as a chapter about communication activities. Chapter 6 gives a more specific overview about achieving the objectives through analysis of the indicators, financial progress by measures, individuals who have benefitted from ESF, mutual improvement of resources and an overall assessment by the implementers by priority axes. The monitoring report has been compiled by leading ministry of the operational programme – Ministry of Education and Research (MoER) based on the annual monitoring reports of priority axes approved by the intermediate bodies (IB) and Monitoring Committees of the axes and information received from the Managing Authority (MA), Auditing Authority and Certifying Authority. The monitoring report has been approved on **14 June 2013** by the Monitoring Committee of the Operational Programme.

In the period 2007-2013 the Operational Programme for Human Resource Development is financed by the European Social Fund (ESF) with **391 517 329** euro, Estonian public sector **52 642 230** euro and private sector with **17 178 031** euro. Total monetary resource for the operational programme is **461 337 590** euro.

By the end of 2012, all 34 measures had been opened where the volume of approved programmes and projects (volume of commitments taken) was 448 198 724 euro or 97.2% of the budget, volume of payments made was 314 563 174 euro or 68.2% of the total budget (it was 232 957 611 euro by the end of last year or 50.5% of the total budget).

Please also see the table with cumulative financial information in Annex 3 of the report.

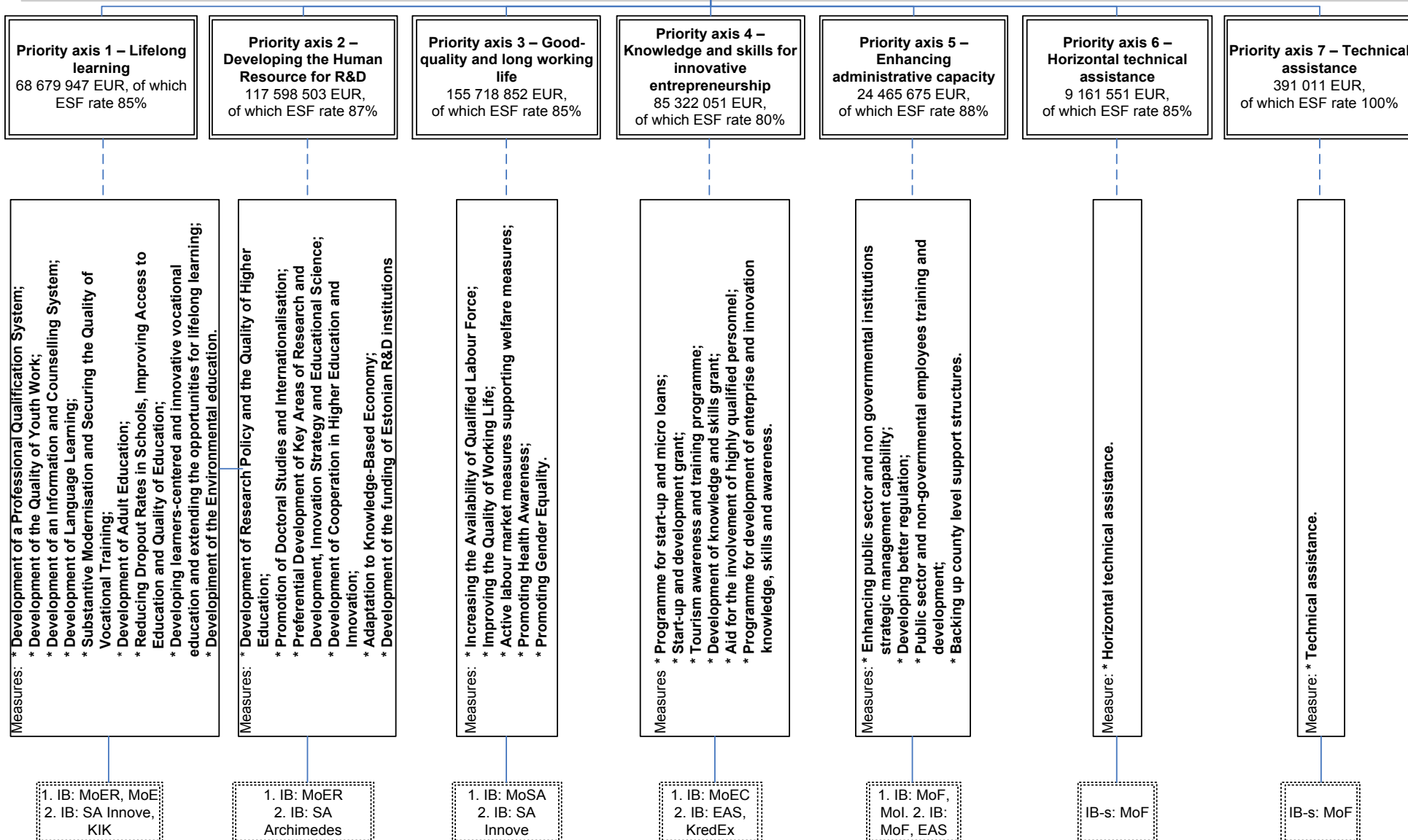
The operational programme consists of five separate priority axes (in addition, there are axes of Horizontal Technical Assistance and Technical Assistance) which, in turn, are divided into numerous measures – programmes and open application rounds.

34 measures were provided in the Operational Programme for Human Resource Development, **by the end of the reporting period all 34 measures were open** (two of these have already been closed).

Division of **measures by priority axes** (please also see scheme of OPHRD on next page which gives an overview of the operation of the implementation system and monetary volumes of the priority axes):

Operational programme for Human Resource Development

461 337 590 EUR, rate of ESF contribution: 85%

- 1.1. **Priority Axis 1: Lifelong learning** – 9 out of 9 measures open;
- 1.2. **PA 2: Developing the human resource for Research & Development** – 6 out of 6 measures open;
- 1.3. **PA 3: Good-quality and long working life** – 5 out of 5 measures open;
- 1.4. **PA 4: Knowledge and skills for innovative entrepreneurship** – 6 out of 8 measures open, closed 2¹;
- 1.5. **PA 5: Enhancing administrative capacity** – 4 out of 4 measures or sub-axes open (initially 5 measures were planned but one of them is no longer appropriate);
- 1.6. **Horizontal technical assistance** – 1 of 1 open;
- 1.7. **Technical assistance** – 1 of 1 open.

Achieving objectives and advancement

Altogether, 2010 reference levels for 56 indicators out of 86 were achieved, in the case of 30 indicators the reference level was not achieved or it is not known whether it was achieved. **The achievement levels of most of the indicators have advanced considerably in 2012 as well; moreover, 42 or nearly half of the indicators have already reached the 2013 target levels by the end of the year**, the 2012 achievement levels of 11 indicators are not known. The relatively successful achievements so far indicate that **the majority of the indicators will probably reach their target levels by the end of the period or even earlier**, but the percentage depends on the value of structural resources currently available as well as various external factors. Problems can primarily arise with the indicators where the 2010 reference levels have not been achieved (because of the economic crisis) and which were set too ambitiously; we also have no data about the 2011 and 2012 achievement levels of some of the indicators which makes it difficult to estimate their probable achievement levels at the end of the period. We can, however, presume that at least ¾ of the indicators will reach or exceed their target levels by the end of 2013.

It can be said that the **target level estimates of several OPHRD indicators have been very conservative**, especially considering the relatively large volume of financing which shows that the true implementation situation or specific volumes of activities could not be accurately predicted. The same problem has also affected significant under-achievement, which is often also affected by unpredictable external factors. Achievement of the objectives of the whole operational programme is significantly influenced by priority axis 4 (Knowledge and skills for innovative entrepreneurship) where achievement of reference levels has been inconsistent or arduous and the fulfilment level of several indicators is unknown. This axis has the highest number of indicators which will most probably not be fulfilled by the end of the period.

The objectives of the PA **Lifelong Learning** „Increased participation in lifelong learning according to ability and need“ and „Study in general and vocational education is of a high quality, and in accordance with the needs of learners and society“ have now been mostly achieved. The amount of adults participating in lifelong learning has risen to 12.9% and has by now exceeded the 2013 target level (11.5%). Ten out of 22 indicators measuring the achievement of OPHRD objectives have already exceeded the 2013 target level, nine (9) indicators have achieved over 80%. Only on indicator – “Modernised qualification standards” has achieved less than 50% (40% of the target). During the implementation of the programme „Development of a Professional Qualification System” the basis of measurement of targets for the indicator has been amended. According to the implementing body, the indicator will be fulfilled by the end of the programme (i.e. all qualification standards in the system will be modernised). In many cases the target levels have been exceeded which leads to the conclusion that the designs in the planning phase were too modest and the true extent of the activities was not anticipated. It is more difficult to reach target levels of the (impact) indicators which are more general parameters of the state, its socio-economic situation and its educational system (e.g. percentage of pupils in daytime study who are studying according to individual study programmes, percentage of young people with low level of education among the 18-24 age group who are not in training) and which are largely dependent on the demographic and other factors rather than the ESF measures.

¹ All the projects of the measures have had the grants paid and their final reports have been approved.

Fulfilment of indicators for achieving the objectives of **PA Developing the human resource for Research and Development** has been very good – eight (8) out of target of 12 indicators have been fulfilled. The main reason for the good achievement level is the successful implementation of activities contributing most to the fulfilment of the indicators (such as the DoRa programme). Also, there are no impact indicators in this priority axis, the fulfilment of which is harder to direct with the ESF measures.

It has been somewhat more difficult to achieve the target levels of the result indicators related to the programme „TULE“(Come again and graduate successfully). Achievement of the objective „new generation of scientists and engineers for knowledge-based society is provided” is somewhat defined by an indicator not included in the operational programme, „Number of Estonian scientists and engineers”, which has thrived in the past few years (see chapter 2.3.1). When it comes to this indicator of the measures of the priority axis, we don't have enough data to claim that the support from structural funds has considerably increased the number of researchers. At the same time it is clear that ensuring a competitive income and up-to-date working conditions is an important prerequisite for the increase in the number of scientists and thus, to the achievement of the general objectives of the R&D and innovation strategy.

Out of the 20 indicators for PA **Good-quality and long working life**, the 2013 target levels have been practically achieved for 13 by the end of the reporting period. All in all, movement is maintained towards fulfilling the indicators of both objectives – „Supply of qualified labour has increased” and „Quality of working life has improved “– and thus achieving the objectives and there is no significant under- or over fulfilment. Over fulfilment of the indicator for recipients of the labour market services is due to the large economic recession in 2010 when the number of unemployed increased significantly.

The important impact indicator „activity rate” (15-64 year olds) is very close to the target level thanks to the improved economic situation. Provided that the economy will continue to grow at a moderate rate, the situation on the labour market improves and the issue of the waiting times for social services is resolved, the objectives set will be most probably achieved or largely fulfilled. The indicators which are most likely to fail to achieve the target levels are the ones which are not directly dependent on the activities of its priority axis or the OP but instead, the general socio-economic and labour market conditions in Estonia. As before, the employment of people with disability is complicated since many employers are not interested in incurring additional costs or effort. There are also bigger problems with impact indicators reflecting gender equality which, compared to the start of the period, has improved little, if at all.

In the context of the Operational Programme (compared to the other axes), the fulfilment of indicators for priority axis **Knowledge and skills for innovative entrepreneurship** is in the worst situation, only two (2) of the 14 indicators have reached the 2013 target level. Whereas there is no recent information about the fulfilment levels of seven (7) indicators and the fulfilment level of four (4) remains below 30% of target. Low fulfilment levels can be explained by setting fairly ambitious target levels during programming and also, changes in the external environment. In several cases, the indicators that have been chosen are difficult to measure. In the case of two indicators, there have been changes in the methodology and the under-fulfilment of result indicators can be largely attributed to external factors and the period of economic recession. In the light of current developments more than half of the axis' indicators will most likely remain unfulfilled for these reasons. Overall though, the implementation of the priority axis can be considered satisfactory. For example, general enterprise activity which could, as one of the impact indicators outside the Operational Programme, characterise this axis, has increased year-on-year (see chapter 2.3.1) and the biggest increase has, in fact, occurred in 2012.

Fulfilment of objectives and indicators of the priority axis **Enhancing administrative capacity** has shown good results (seven (7) out of 12 indicators have achieved their target levels) and the activities have been relevant. There are no problems with fulfilling the indicators affected by the activities of the axis; rather, the target levels set are being exceeded. This is caused by much higher level of interest in the activities as well as fairly modest planning. The impact indicator „Effectiveness of work in the government sector” achieved its 2013 target level in 2011 and exceeded it in 2012 which is why the achievement of the first objective if the axis „the effectiveness and efficiency of policy formation, and its implementation has increased” can be considered

highly likely. Unfortunately the achievement levels of the impact indicators of the second objective – „workers in the public and non-profit sectors are professional and trustworthy” – are not yet known as there was no data collected in 2012. A new study is planned for 2013. At the same time, the output and result indicators of the second objective have been fulfilled very well.

The progress of indicators in the priority axes **Horizontal technical assistance and technical assistance** is good. Two of the six indicators already exceed their 2013 target levels, e.g. the visits to the home page are double the target level, and also the public awareness of the structural funds is higher than anticipated. Majority of the achievement levels are moving in line with the planned framework and are likely to achieve their target levels by the end of the period.

Overall, opening and implementation of measures has gone according to plan and without hitches, specific information about achievement of objectives and indicators of the priority axes can be found in the subsection of each axis, below the indicator tables.

Projects and programmes which have been implemented impact the promotion of the information society more than other horizontal themes (see annex 7) (20%). Slightly fewer projects have had positive impact on regional development, environmental protection and promoting equality, impact is also smaller when it comes to the development of civil society – approx 15% of the finished projects. These percentages are largely influenced by the priority axis „Knowledge and skills for innovative entrepreneurship” as this axis has the highest proportion of completed projects. None of the priority axes has negative impact on the horizontal themes.

Financial information

During the course of the reporting period the implementation of OPHRD has been progressing fairly well – in all the axes (except technical assistance axes) over 94% of the commitments have been undertaken and the volume of disbursements has grown to more than two thirds of the volume of the operational programme – 68.3% of the total budget (see Annex 3 Cumulative financial information). **As of 31.12.2012, 94.5% of community funding in the operational programme budget has been covered with commitments and 258 481 402 euro or 66% of community funding payments have been made** (see also figure 1.1). The payments of the EU funding have increased by 68 002 802 euro over the course of the past year or 17.5% of the budget.

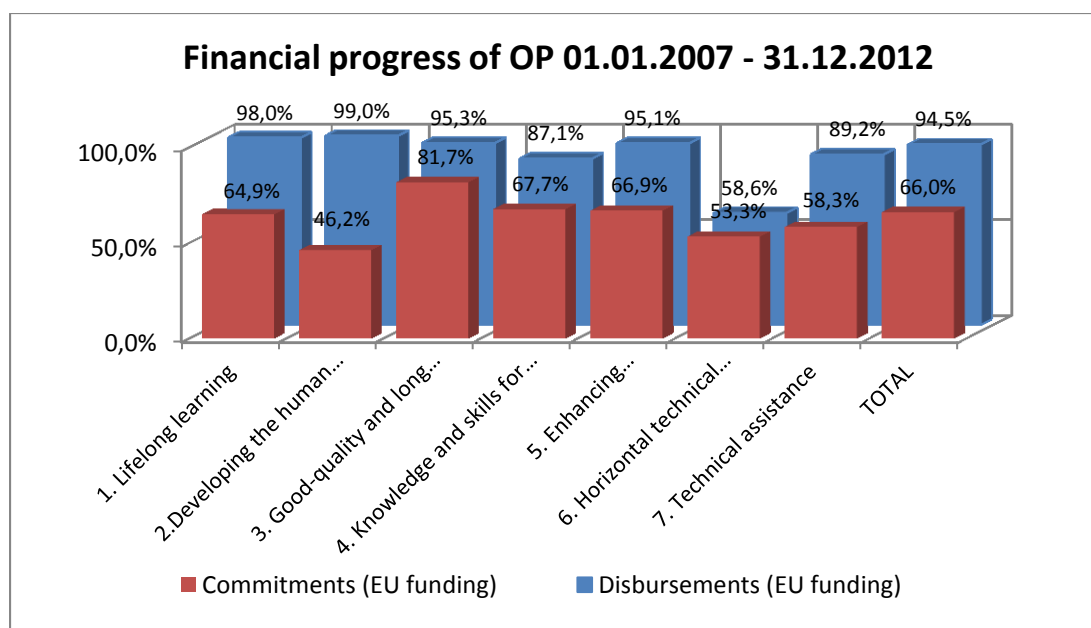

Figure 1.1: Commitments undertaken and disbursements made across the priority axes 01.01.2007-31.12.2012.

Source: SFCS (20.05.2013), leading ministry calculations

Most **commitments have been undertaken** in priority axes „Developing the human resource for Research & Development“ (99% of the community funding budget), „Lifelong learning“ (98%) and „Good-quality and long working life“(95.3%). Most **payments** have been made in the axis „Good-quality and long working life“– 81.7% of the community funding (61.6% in 2011) which makes it different from the rest of the operational programme. It is followed by „Knowledge and skills for innovative entrepreneurship“– 67.7% (54% in 2011) and by a small margin „Enhancing administrative capacity” – 66.9% (54,7% in 2011). In all substantive priority axes **there have also been payments in excess of 65%** (thus fulfilling the payment target level set by the Government of the Republic²), except for „**Developing the human resource for R&D**” with **46.2%** from the EU budget contribution which, according to the SF central system, with approximately 9 million euro is under the 2012 target level set for the axis in the monitoring regulation (55% of the budget). **So, OPHRD has no significant problems with reaching the target levels set by regulation** – the target level for cumulative national payments of community funding for 2012 set by this regulation is **238 894 869** euro (without technical assistance axes), actual total of payments made by the end of the year was **254 104 181** euro.

Figure 1.2 shows the ESF target level as well as the national target level by year. Actual fulfilment can be seen by OPHRD target level, it is clear that the target levels have been met so far and will be continued to be met in 2014. Higher nationally observed N+ targets have been set with the consideration that the risk of utilising resources would be managed.

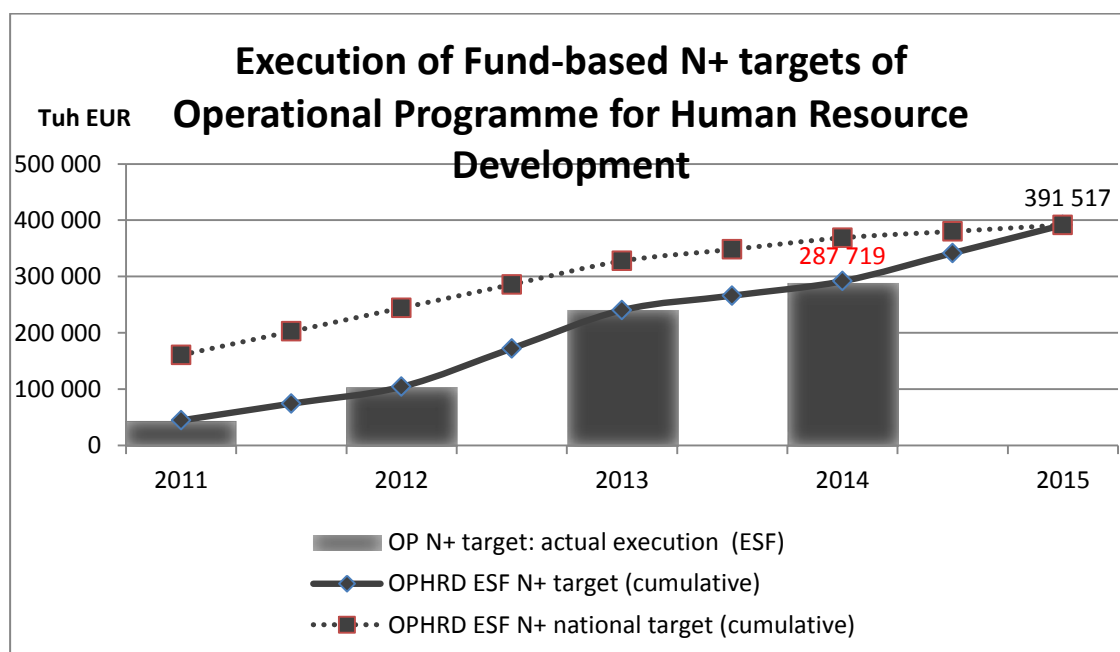

Figure 1.2: Reaching fund-based N+ target levels

Source: Ministry of Finance (21.05.2013). The basis of the N+ analysis are the costs declared by the MA to the European Commission (EC), inc. Advance payments made by the EC

More detailed descriptions of the financial progress of the axes can be found in the subsections covering their implementation.

As of the end of the reporting period 95% of the community budget has been covered by projects and programmes and 66% has been paid out, **the financial progress overall can be considered good**. This is primarily due to the fact that the activities of the measures are fully underway and partially even near completion and not as much administrative workload is needed for their preparation and launch. Since 2009 the operating speed and the volume of payments has significantly increased and this increase has continued in subsequent years.

² Regulation no 276 of the Government of the Republic from 22. December 2006 „Procedure for monitoring and evaluation of the operational support and formation of the monitoring committee for 2007-2013“ annex 2 (entered into force 01.09.2011). There are no target levels set for technical assistance.

Fast financial progress of the priority axis **“Good-quality and long working life”** can be explained by the fact that in the most sizeable measure 1.3.1 “Increasing the supply of qualified labour force”, 89% of the payments have been made which on one hand is due to the crisis period measures being implemented quickly but on the other, four very successful open application rounds have taken place.

Significantly fewer payments have been made in the other measures of this priority axis (see subsection 6.3.2. for more information). At the same time eligible costs have increased at a good pace with all measures.

Proportionally, the smallest number of payments during the period have still been made in the axis **“Developing the human resource for R&D”** – 46.2% of the community budget which is, however, an improvement compared to 2010 and 2011 when the figures were 12% and 29% respectively. The fact that all six measures have been opened, almost 100% of the commitments have been taken and the activities have been launched according to the timelines previously agreed provides assurance that in the coming years the capability to utilise the funds exists in this axis and there should be no insurmountable problems. Compared to the situation a year ago, the total amount to be paid has decreased but there is still a risk that despite achieving the objectives some of the funds might remain unused as the eligibility period of several of the activities does not expire until the middle of 2015. Please see subsection 6.2.2 for more details.

There have been a **total of 99 violations** of the Operational Programme since the beginning of the programming period (majority of them related to Enterprise Estonia in priority axis 4), the total financial impact of which is 1,99 million euro. The number of violations is bigger than year ago (please see more details in subsection 3.4 and annex 11 Violations).

As a result of project audits, **ineligible costs were discovered in OPHRD for the total amount of 304 295 euro or 0.92%** (0.51% in 2011) of the total volume of costs audited. See also chapter 3.3 Audits.

Total of 86 challenges were made, out of these 66 were in priority axis “Knowledge and skills for innovative entrepreneurship”. **30 of all challenges were settled**, none were appealed (see also annex 6 Challenges).

The division of commitments taken and payments made by counties is relatively inconsistent (see Annex 2). Nearly 75% of all the commitments are covered by national programmes and projects. 73.5% of the total amount of payments is for national or inter-county projects/ programmes. This is followed by Harjumaa (18% of the commitments and 19% of payments accordingly) and then after a large gap Tartumaa (2.1% and 2.3%) and other counties. This situation is largely due to the fact that there are many larger-scale programmes in the ESF Operational Programme and activities which are mainly implemented in centres rather than provinces.

Practically all OPHRD measures had been opened by the end of the reporting period, at the same time the financial progress between priority axes and measures still varies considerably. Also, there are problems (e.g. in the first and second priority axes) with some programmes with small payment volumes which will require flexible intervention to ensure the utilization of funds by the end of the period. This has been done during the reporting period. With projects and programmes it has also proven to be a problem to stick to the forecast (e.g. priority axis 3). As the programme period is coming to an end soon, close attention has to be paid to the results achieved and the schedules of the new activities in order to ensure that everything promised is delivered on time. There have been some problems with carrying out public procurement, the workload that comes with it and its effective checking but there is also cause for concern for the sustainability of the activities after the end of the programme (priority axis 1), awareness among target groups of the available measures and adverse external conditions (especially in the entrepreneurship priority axis 4). The more significant problems and risks concerning the operational programme are covered in chapter 2.2.

Categorisation of funds into intervention areas has been detailed in annex 8 of this report. The 1st and 2nd level IBs have examined and re-coded the distribution of measures between intervention areas and compared to the last year's report there are fewer activities (in terms of commitments taken) with code 00 or undefined in the dimension of territorial categorisation.

Summary assessment given to the implementation and financial and substantive progress of OPHRD by **the leading ministry and the Managing Authority is good**. Majority of the objectives are moving towards the predicted levels and achievement of most of the target levels by the end of the period is likely. The priority axes “Developing the human resource for R&D” and “Lifelong learning” have done especially well in fulfilling the indicators. The most successful priority axis in the sense of financial progress has been “Good-quality and long working life”, at the same time the indicators’ achievement of reference levels of this axis was most impacted by the economic recession; these have, however, significantly improved over the past few years.

Several of the axes have still experienced problems during the reporting year, for example, with carrying out public procurement and problems relating to simplification but these are being resolved, this includes more effective checks.

As the implementation period is coming to an end and the next period is being actively planned, we have to pay close attention to the progress of the measures in order to identify any need for re-allocation of funds as early as possible and therefore achieve maximum and purposeful utilization of means.

The Monitoring Committee meeting on 14th of June 2013 was attended by 14 Monitoring Committee members or alternate members, in addition two EC observers and 9 observers from government departments and partner organisations. The monitoring report was approved by 16 votes (incl. two electronic votes), additional views or decisions were not taken.

LÜHENDID

AA	Auditeeriv asutus
EAS	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EK	Euroopa Komisjon
EL	Euroopa Liit
ERF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESA	Eesti Statistikaamet
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
EUR	Euro
EÜ	Euroopa Ühendus
HTM	Haridus- ja Teadusministeerium
IARK	Inimressursi arendamise rakenduskava
JM	Juhtministeerium
KA	Korraldusasutus
KIK	Keskkonnainvesteeringute Keskus
KKM	Keskkonnaministeerium
KredEx	Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx
LMS	Läänemere Strateegia
LTT	Loodus- ja täppisteadused
MKM	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
PS	Prioriteetne suund
RA	Rakendusasutus
RM	Rahandusministeerium
RSKS	Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ	Rakendusüksus
SFCS	Struktuuritoetuse registri kesksüsteem
SFOS	Struktuuritoetuse registri operatiivinfosüsteem
SiM	Siseministeerium
SKP	Sisemajanduse koguprodukt
SoM	Sotsiaalministeerium
STS	Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seadus
TjaA	Teadus- ja arendustegevus
VMT	Väljamakse taotlus
VV	Vabariigi Valitsus

1 LÜHIKOKKUVÕTE

Käesolev seirearuanne kajastab Inimressursi arendamise rakenduskava (edaspidi IARK) elluviimist 2012. aastal. Aruanne hõlmab nii finantsilist kui sisulist informatsiooni prioriteetsete suundade ja meetmete rakendamise seisuga. Seirearuandes kajastatud informatsioon on esitatud seisuga 31.12.2012 perioodi 01.01.2007 - 31.12.2012 kohta. Aruanne on kumuleeruv ja koostatud lähtudes põhimõttest, et varasemates aruannetes sisaldunud informatsiooni üldiselt ei taasesitata.

Seirearuande eesmärk on anda ülevaade IARK eesmärkide poole liikumisest, rakendamise üldisest edenemisest programmiperioodil, aruandlusperioodi tegevustest, võetud finantskohustustest ja tehtud väljamaksetest ning elluviidavate ja kavandatavate meetmete hetkeseisust. Aruandes kajastatakse esmalt rakenduskava elluviimist tervikuna ning seejärel üksikasjalikumalt prioriteetsete suundade kaupa. Aruande esimeses pooles on toodud kvalitatiivne analüüs, mis käsitleb olulisi muudatusi rakenduskava kontekstis, rakendamisel tekkinud probleeme ja riske, infot järelevalve-, auditi- ning seire- ja hindamistegevuste kohta rakenduskava üleselt, samuti peatükk kommunikatsioonitegevustest. Peatükk 6 annab konkreetsema ülevaate eesmärkide saavutamise läbi sisuliste indikaatorite analüüsi, finantsprogressist meetmete kaupa, ESF-ist kasusaanud isikutest, vahendite vastastikusest täiendavusest ning rakendajate üldhinnangu prioriteetsete suundade kaupa. Seirearuande on rakendusametuse (RA) ja suundade juhtkomisjonide poolt kinnitatud prioriteetsete suundade seire aastaaruannete ning korraldusametuse (KA), Auditeerivalt Asutuse (AA) ja Makseametuse (MA) laekunud info ja struktuuritoetuse infosüsteemi andmete põhjal koostanud rakenduskava juhtministeerium (JM) – Haridus- ja Teadusministeerium (HTM). Seirearuanne on heaks kiidetud Inimressursi arendamise rakenduskava seirekomisjoni poolt 14. juunil 2013. aastal.

Perioodil 2007-2013 rahastatakse Inimressursi arendamise rakenduskava Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) **391 517 329** euro, Eesti avaliku sektori poolt **52 642 230** euro ning erasektori poolt **17 178 031** euro ulatuses. Rakenduskava maht kokku on seega **461 337 590** eurot.

2012. aasta lõpuks olid avatud kõik 34 meetet, milles kinnitatud programmide ja projektide maht (võetud kohustusi) oli 448 198 724 eurot ehk 97,2% eelarvest (eelmise a lõpus 92,6%), väljamakseid on tehtud 314 563 174 euro ulatuses ehk 68,2% rakenduskava perioodi kogu eelarvest (eelmise a lõpus 232 957 611 eurot ehk 50,5% kogueelarvest). Vt ka aruande Lisa 3 tabelit kumulatiivse finantsinfoga.

Rakenduskava koosneb viiest eraldiseisvast prioriteetsest suunast (lisaks horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi prioriteetne suund), mis jagunevad omakorda paljudeks meetmeteks – programmideks ja avatud taotlusvoorudeks.

IARK-i prioriteetsetes suundades on ette nähtud kokku 34 meetet, **aruandlusperioodi lõpuks olid avatud kõik meetmed** (kaks neist juba ka suletud).

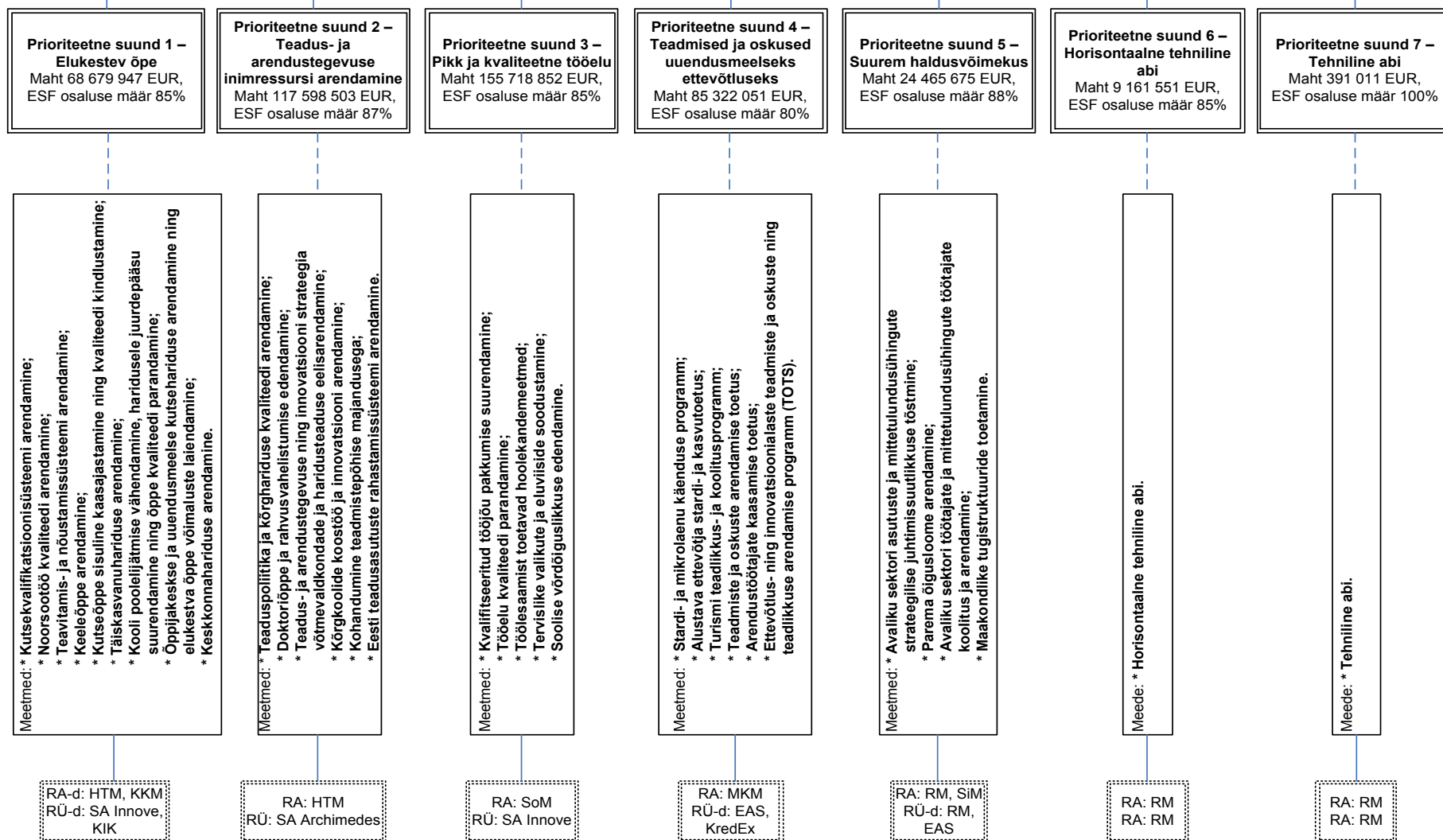
Meetmete jagunemine **prioriteetsete suundade** (edaspidi **PS**) kaupa (vt ka IARK skeem lk 8, mis annab ülevaate rakendussüsteemi toimimisest ning prioriteetsete suundade rahalistest mahtudest):

- 1.1 **Elukestev õpe** – 9 meetmest avatud 9;
- 1.2 **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** – 6 meetmest avatud 6;
- 1.3 **Pikk ja kvaliteetne tööelu** – 5 meetmest avatud 5;
- 1.4 **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** – 8 meetmest avatud 6, suletud 2³;
- 1.5 **Suurem haldusvõimekus** – 4 meetmest ehk alasuunast avatud 4 (algelt oli kavas 5 meetet, aga üks neist ei ole enam asjakohane);
- 1.6 **Horisontaalne Tehniline abi** (HTA) – 1, avatud 1;
- 1.7 **Tehniline abi** (TA) – 1, avatud 1.

³ Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

Inimressursi arendamise rakenduskava

Maht 461 337 590 EUR, ESF osaluse määr 85%

Rakenduskava eesmärkide saavutamine ja edusammud

Kokku saavutati rakenduskava 86 indikaatorist 56 indikaatori 2010. a kontrolltase, 30 indikaatori puhul oli kontrolltase täitmata või selle täitmine teadmata. Ka **2012. aastal on suurema osa indikaatorite saavutustasemed hästi edenenud, sealjuures on aasta lõpuks 2013. a sihttaseme saavutanud juba 42 indikaatorit** ehk ligi pooled, 11 indikaatori 2012. a saavutustase pole teada. Nende senine võrdlemisi edukas täitmine viitab sellele, et **enamik indikaatoritest saavutab sihttaseme perioodi lõpuks või ületab seda**, kuid see osakaal sõltub nii praeguseks allesolevast struktuurivahendite mahust kui ka mitmesugustest välisteguritest. Eelkõige võib probleeme tekkida nende indikaatoritega, kus ei õnnestunud (majanduskriisi tõttu) saavutada 2010. aasta kontrolltaset ning mis on seatud liiga ambitsioonikalt, samuti puuduvad mõnede näitajate osas andmed 2011. ja 2012. aasta saavutustasemete kohta, mistõttu on raske anda hinnangut nende tõenäolisele saavutustasemele perioodi lõpuks. Siiski võib arvata, et $\frac{3}{4}$ indikaatoritest jõuab 2013. a lõpuks oma sihttasemeni.

Saab öelda, et **mitmete IARK-i indikaatorite kontroll- ja sihttasemete prognoosimisel on oldud tagasihoidlikud**, eriti arvestades meetmete rahastuse suhteliselt suurt mahtu, mis näitab, et rakenduskava planeerimisel ei suudetud tegelikku rakendamissituatsiooni ega konkreetseid tegevusmahte hästi ette näha. Sama probleem on mõnel juhul mõjutanud ka olulisi alatäitmisi, samas on alatäitmine sageli mõjutatud ettenägematutest välistest teguritest. Kogu rakenduskava eesmärkide saavutamist mõjutab üpris oluliselt prioriteetne suund 4 „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“, kus kontrolltasemete täitmine on olnud ebaühtlane ja vaevamine, mitmete näitajate saavutustasemed on teadmata. Antud suunas esineb kõige rohkem indikaatoreid, mille sihttase jääb perioodi lõpuks tõenäoliselt saavutamata.

PS **Elukestev õpe** eesmärgid „suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadusele“ ja „õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“ on suures osas juba täidetud. Täiskasvanud elanike elukestvas õppes osalemise määr (suuna põhinäitaja) on kasvanud 12,9%-ni ja sellega nüüdseks ületanud juba ka 2013. a sihttaseme (11,5%). Rakenduskava eesmärkide täitmise mõõtmise 22 indikaatorist on kümnel (10) juba 2013. a sihttase ületatud, üheksa (9) indikaatorit on saavutanud eesmärgist rohkem kui 80%. Alla 50% on täidetud vaid indikaator „Moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardid“ (40% eesmärgist). Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ käigus on indikaatori saavutustaseme arvestamise aluseid muudetud. Programmi lõpuks saab indikaator elluviija väitel täidetud (st uuendatakse kõik kutseregistris olevad kutsestandardid). Paljudel juhtudel on tegemist sihttasemete ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on oldud liiga tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust. Raskem on sihttasemeid saavutada nende (mõju)indikaatorite puhul, mis on üldisemad riiki, sotsiaalmajanduslikku olukorda ja haridussüsteemi iseloomustavad näitajad (nt päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal, koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis) ning mis sõltuvad paljuski pigem demograafilistest jm teguritest, kui ESFi meetmetest.

Indikaatorite täitmine eesmärkide saavutamiseks on PS **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** olnud väga hea – hetkel on saavutatud kaheksa (8) näitaja sihttase 12-st. Peamiseks hea saavutusmäära põhjuseks on olnud indikaatorite täitmisesse enim panustavate tegevuste edukas käivitumine (näiteks DoRa programm). Ka puuduvad selles prioriteetses suunas mõjuindikaatorid, mille sihtide täitmist on ESFi meetmetega raskem suunata. Mõnevõrra raskem on olnud programmiga „TULE“ seotud tulemusindikaatorite sihttasemete saavutamine. Suuna eesmärgi „lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere“ saavutamist iseloomustab mingil määral rakenduskavas mittesisalduv näitaja „Eesti teadlaste ja inseneride arv“, mis on viimastel aastatel üpris jõudsalt kasvanud (vt ptk 2.3.1). Mis puudutab aga prioriteetse suuna meetmete mõju sellele näitajale, siis hetkel puuduvad piisavad andmed selleks, et väita, nagu struktuurifondide toetused võiks olla teadlaste arvu oluliselt kasvatanud. Samas on selge, et nt teadlastele konkurentsivõimelise sissetuleku tagamine ja

kaasaegsete töötingimuste loomine on üheks oluliseks eelduseks teadlaste arvu kasvule ja seeläbi T&A ning innovatsiooni strateegia üldiste eesmärkide saavutamisele.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu 2013. a sihttasemed on aruandlusperioodi lõpuks täidetud sisuliselt 13 indikaatori puhul 20st. Kokkuvõttes liigutakse jooksvalt mõlema eesmärgi – „kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud“ ja „tööelu kvaliteet on paranenud“ – indikaatorite täitmise ja seega eesmärkide saavutamise suunas ning väga suuri ala- ega ületäitmisi ei esine. Tööturuteenuseid saanute indikaatori ületäitmine tuleneb 2010. a suurest majanduslangusest, mil töötute arv kasvas hüppeliselt. Oluline mõjuindikaator „aktiivsuse määr“ (15-64a) on eelkõige tänu paranenud majandussituatsioonile sihttasemele väga lähedal. Eeldusel, et majandus jätkab mõõduka kasvuga ning olukord tööturul paraneb ja hoolekandeteenuste järjekorrad lahenevad, tõenäoliselt püstitatud eesmärgid saavutatakse või täidetakse suures osas. Tõenäolisem sihttasemete mittesaavutamine puudutab eelkõige näitajaid, mis ei sõltu nii otseselt selle prioriteetse suuna ega rakenduskava tegevustest, vaid sotsiaalmajanduslikust ning tööturu olukorrast Eestis üldisemalt. Endiselt on keeruline puuetega inimeste tööle rakendamine, kuna paljud tööandjad ei ole huvitatud tegema sellega seoses lisakulutusi ja -pingutusi. Samuti on suuremad probleemid seotud soolist võrdsust näitavate mõjuindikaatoritega, mis on võrreldes perioodi algusega väga vähe paranenud, kui üldse.

Rakenduskava kontekstis (võrreldes teiste suundadega) on prioriteetse suuna **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** indikaatorite saavutamine kõige kehvemas seisus, 2013. a sihttase on täidetud vaid kahel (2) indikaatoril 14st. Samas tervelt seitsme (7) indikaatori saavutustasemete kohta uuem info puudub ning nelja (4) saavutustase jääb alla 30% sihttasemest. Madalaid saavutustasemeid võib ühelt poolt põhjendada ambitsioonikate sihttasemete seadmisega programmeerimise käigus ning teisalt muutunud väliskeskkonnaga. Samuti on mitmel juhul valitud raskesti mõõdetavad indikaatorid. Kahe indikaatori puhul on olnud muudatusi meetodikas ning ettevõtete teadmiste ja oskuste tulemusindikaatorite alataitmine on suures osas põhjustatud väliste tegurite poolt ning majanduslanguse perioodist. Täna arengute valguses jäävad tõenäoliselt enam kui poolte suuna indikaatorite perioodi lõpu sihttasemed neil põhjustel täitmata. Samas võib prioriteetse suuna sisulise rakendamisega siiski üldiselt jääda rahule. Näiteks on üldine ettevõtlusaktiivsus, mis võiks ühe rakenduskavavälise mõjunäitajana seda suunda iseloomustada, aasta aastalt tõusnud (vt ptk 2.3.1), kusjuures suurim tõus on toimunud just 2012. aastal.

Prioriteetse suuna **Suurem haldusvõimekus** eesmärkide ja indikaatorite täitmine on olnud hea tulemuslikkusega (indikaatori sihttase täidetud seitsmel (7) juhul 12st) ja tegevused on asjakohased. Suuna tegevustega mõjutatavate näitajate täitmisega probleeme ei esine, pigem isegi ületatakse seatud sihtmäärasid. Seda põhjustab nii planeeritust oluliselt suurem huvi antud tegevuste vastu kui ka võrdlemisi tagasihoidlik planeerimine. Mõjunäitaja „valitsussektori töö tulemuslikkus“ on oma 2013. a sihttaseme juba 2011. a täitnud ning ka 2012. a seda ületanud, mistõttu võib pidada suuna esimese eesmärgi „poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud“ saavutamist igati tõenäoliseks. Kahjuks pole veel teada teise eesmärgi „avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed“ mõjunäitajate saavutustasemeid, kuna andmeid 2012. aastal ei kogutud. Uus uuring on planeeritud läbi viia 2013. aastal. Samas on ka teise eesmärgi väljund- ja tulemusnäitajad väga hästi täidetud.

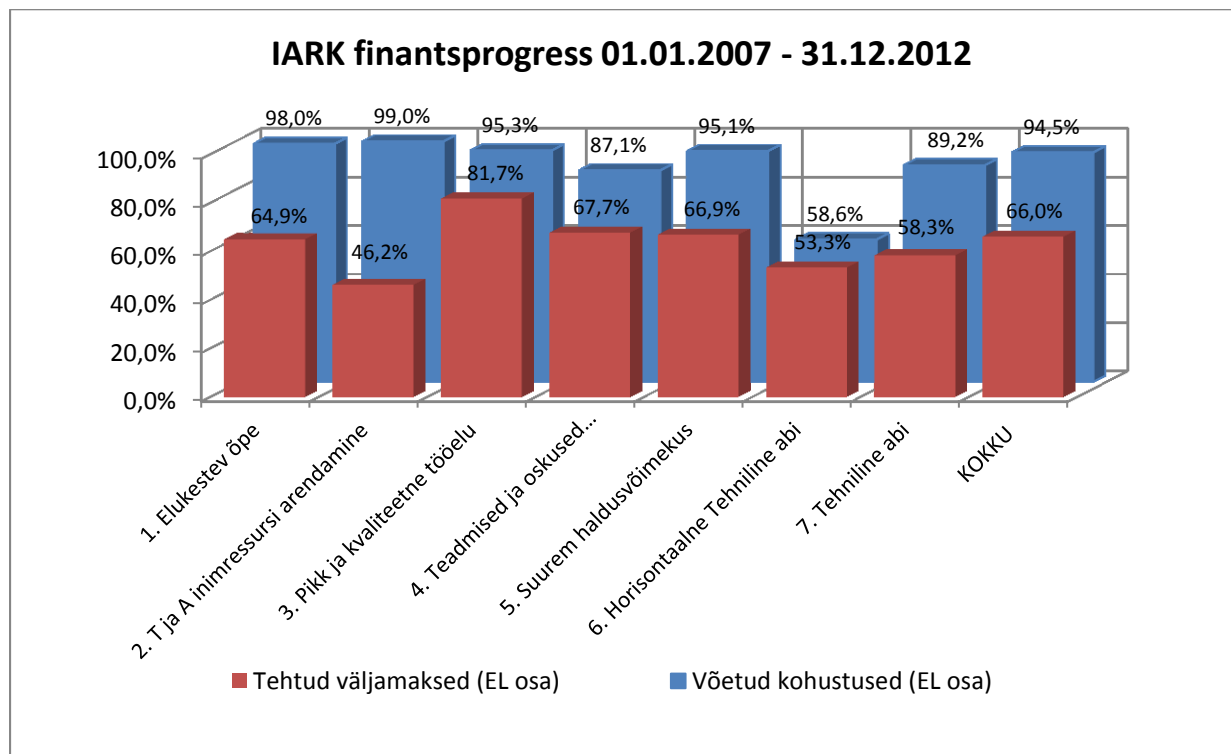
Indikaatorite edenemine **Horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi suundades** on hea. Kaks näitajat kuuest juba ületavad 2013. a sihttasest, nt kodulehekülje külastatavus on sihttasemest kaks korda suurem, samuti on avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest kõrgem, kui oodatud. Enamus saavutustasemeid liiguvad aga täpselt kavandatud raamistikus ja tõenäoliselt täidavad oma sihttaseme perioodi lõpuks.

Meetmete avamine ja rakendamine on kulgenud üldjoontes plaanipäraselt ja eriliste tõrgeteta, täpsema info prioriteetsete suundade kohta eesmärkide ja indikaatorite saavutamisest aruandeaastal leiab iga prioriteetse suuna elluviimise alapeatükist indikaatorite tabeli järelt.

Ellu viidud projektid ja programmid avaldavad horisontaalsetest teemadest (vt lisa 7) teistest veidi enam positiivset mõju infoühiskonna edendamisele (20%). Regionaalsele arengule, keskkonnahoiule ja võrdsete võimaluste edendamisele on positiivset mõju avaldanud mõnevõrra vähem projekte, mõju on väiksem kodanikuühiskonna arengule panustamise osas – ca 15% projektidest. Sellist protsentide kujunemist mõjutab palju prioriteetne suund „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“, kuna selle raames on praeguseks enim lõpetatud projekte. Ükski prioriteetne suund ei avalda horisontaalsetele teemadele negatiivset mõju.

Finantsteave

Aruandlusperioodi jooksul IARK rakendamine hoogsalt edenenud – kohustusi on kõigis suundades (va tehnilise abi suunad) võetud üle 94% ja väljamaksete maht on aasta lõpuks kasvanud üle kahe kolmandiku rakenduskava mahust – 68,2% kogueelarvest (vt ka joonis 1.1 ning Lisa 3 Kumulatiivne finantsteave). **Sealjuures on (seisuga 31.12.2012) ühenduse osalusest rakenduskava eelarves kohustustega kaetud 94,5% ja väljamakstud ühenduse osalus on 66% ehk 258 481 402 eurot (vt ka joonis 1.1).** Väljamakstud EL osalus on viimase aastaga suurenenud 68 002 802 euro võrra ehk 17,5% perioodi kogueelarvest.

Joonis 1.1: Võetud kohustused ja väljamaksed pr. suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2012

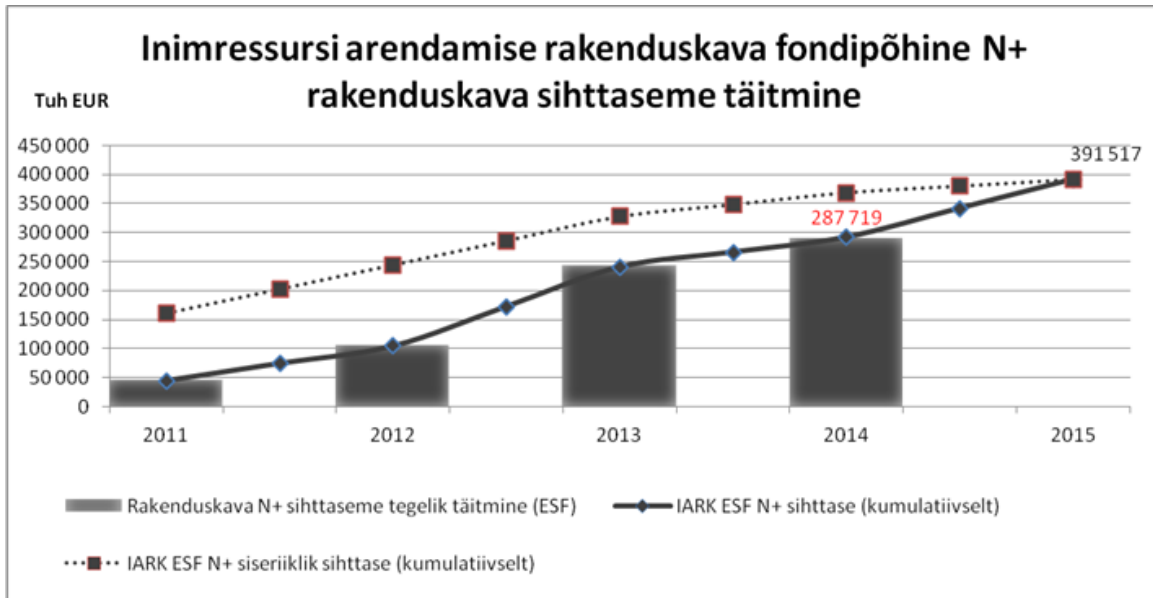
Allikas: SFCS (20.05.2013), JM arvutused

Enim on **kohustusi võetud** prioriteetsetes suundades „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ (99% ühenduse osaluse eelarvest, „Elukestev õpe“ (98%) ning „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ (95,3%). **Väljamakseid** on aga kõige enam tehtud suunas „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ – 81,7% EL osaluse eelarvest (2011. a 61,6%), millega see eristub kogu ülejäänud rakenduskavast. Järgnevad „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“ – 67,7% (2011. a 54%) ja väikse vahega „Suurem haldusvõimekus“ – 66,9% (2011. a 54,7%). Kõigis **sisulistest prioriteetsetes suundades on väljamaksed vähemalt 65%** (täites seega Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud väljamaksete sihttasemeid⁴), välja arvatud „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ 46,2%-ga EL osaluse eelarvest, mis

⁴ Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määruse nr 276 „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seire ja hindamise ning seirekomisjoni moodustamise kord“ lisa 2 (jõustunud 01.09.2011). Sihttasemeid ei kehtestata tehnilisele abile.

jääb SF kesksüsteemi andmetel umbes 9 miljoni euroga alla seiremääruses sätestatud suuna 2012. aasta sihttasemele (55% perioodi eelarvest). **IARK-is ei ole seega märkimisväärsed probleeme määruse lisas kehtestatud sihttasemete täitmisega** – viie prioriteetse suuna kumulatiivne siseriiklik EL osaluse väljamaksete sihttase aastaks 2012 on nimetatud määruse kohaselt **238 894 869** eurot, tegelik saavutatud väljamaksete summa oli aasta lõpuks kokku **254 104 181** eurot (ilma tehnilise abi suundadeta).

Joonisel 1.2 on näha nii ESF rakenduskava sihttase kui ka siseriiklik sihttase aastate kaupa. Tegelikku täitmist näeb IARK sihttasemete järgi, on näha, et sihttasemed on seni täidetud ning kaetakse ka 2014. a tase. Siseriiklikult jälgitavad kõrgemad N+ sihtmäärad on kehtestatud arvestusega, et vahendite kasutamise risk saaks maandatud.

Joonis 1.2: Fondipõhine N+ rakenduskava sihttaseme täitmine

Allikas: Rahandusministeerium (21.05.2013). N+ analüüsi aluseks on MA poolt Euroopa Komisjonile (EK) deklareeritud kulud, sh EK poolt tehtud ettemaksed.

Täpsemalt vt prioriteetsete suundade finantsprogressi kohta selgitusi nende elluviimise alapeatükkides. Kuna aruandlusperioodi lõpu seisuga on projektide ja programmidega kaetud ligi 95% ühenduse eelarvest ning välja makstud 66%, **võib rakenduskava finantsprogressi tervikuna pidada heaks**. See tuleneb ennekõike sellest, et tegevused meetmetes on täies mahus käimas ja osaliselt juba lõppemas ning enam ei kulu palju halduskoormust nende ettevalmistamisele ja käivitamisele. Alates 2009. aastast on toetuse kasutustempo ning väljamaksete maht oluliselt tõusnud ja tõus jätkus ka järgnevatel aastatel.

Prioriteetse suuna **Pikk ja kvaliteetne tööelu** kiiret finantsprogressi saab seletada sellega, et suuna mahukaimas meetmes 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ on väljamakseid tehtud üle 89%, mis ühelt poolt tuleneb kriisiaja meetmete kiirest kasutuselevõtust, kuid teisalt on toimunud ka neli väga edukat avatud taotlusvooru. Teistes prioriteetse suuna meetmetes on väljamakseid tehtud tunduvalt vähem (vt lähemalt alapeatükk 5.3.2). Samas on abikõlblikud kulud kasvanud heas tempos kõigi meetmete osas.

Kõige vähem väljamakseid on perioodi jooksul proportsionaalselt tehtud endiselt suunas **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** – 46,2% EL osaluse eelarvest, mis on aga edasimineku võrreldes 2010. ning 2011. aastaga, mil näitaja oli vastavalt 12% ja 29%. Asjaolu, et käivitunud on kõik kuus meetet, kohustusi on võetud pea 100% ja tegevused on vastavalt varem kokkulepitule käivitunud õigeaegselt, annab kindluse, et järgmistel aastatel on antud suunas suutlikkus vahendeid kasutada olemas ja ületamatuid probleeme ei tohiks tekkida. Võrreldes aastataguse seisuga on välja maksmisele kuuluv summa küll vähenenud, kuid endiselt esineb risk, et vaatamata eesmärkide saavutamisele võib osa toetust

jääda kasutamata, sest mitme tegevuse abikõlblikkuse periood kestab 2015. a keskpaigani. Täpsemalt vt alapeatükk 5.2.2.

Rikkumisi oli rakenduskava raames **kokku 99** (suurem osa seoses EAS-iga prioriteetses suunas 4), rikkumiste finantsmõju on perioodi peale kokku 1,99 mln eurot. Rikkumiste arv on võrreldes aasta varasemaga kasvanud (vt täpsemalt ptk 3.4 ja lisa 11 Rikkumised).

Läbiviidud projektauditite tulemusena tuvastati **mitteabikõlblikke kulusid kokku IARK-is summas 304 295 eurot ehk 0,92%** (2011. a vastavalt 0,51%). Vt ka ptk 3.3 Auditid.

Vaideid on esitatud kokku 86, neist 66 prioriteetses suunas „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks.“ **Kõigist vaietest rahuldati 30**, edasikaebamisi polnud (vt ka aruande lisa 6 Vaided).

Maakondliku jaotuse järgi jagunevad võetud kohustused ja väljamaksed võrdlemisi ebaühtlaselt (vt Lisa 2). Kohustuste osas absoluutsummana on ligi 75% kõigist kohustustest üleriigiliste programmide ja projektide all. Väljamaksete poolest moodustavad üleriigilised või maakondadevahelised projektid/programmid 73,5% kogusummast. Järgneb Harjumaa (vastavalt 18% kohustustest ja 19% väljamaksetest), suure vahega seejärel Tartumaa (2,1% ja 2,3%) ning muud maakonnad. Selline olukord tuleneb sellest, et IARKis on hulgaliselt laiemat mõjuga programme ja tegevusi, mida viiakse ellu põhiliselt keskustes, mitte ääremeal.

Kõik IARK meetmed on aruandeperioodi lõpuks avatud, samas varieerub endiselt nii finantsprogress kui ka tulemuslikkus prioriteetsete suundade ja meetmete lõikes. Sealjuures on probleeme (nt esimeses ja teises prioriteetses suunas) mõnede vähese väljamaksete mahuga programmidega, mis vajavad paindlikku reageerimist, et tagada vahendite ärakasutamine perioodi lõpuks. Sellega on ka aruandlusaasta jooksul tegeletud. Projektide ja programmide puhul on probleemiks osutunud ka esitatud prognoosidest kinnipidamine (nt prioriteetne suund 3). Kuna programmperiood on varsti lõppemas, tuleb eriti tähelepanelikult jälgida saavutatud tulemusi ning uute tegevuste ajagraafikut, et jõuaks õigeaegselt kõik lubatu ellu viia. Probleeme on endiselt riigihangete läbiviimise, sellega kaasneva töömahuga ning nende tõhusa kontrollimisega, aga muret valmistab ka osade tegevuste jätkusuutlikkus peale programmide lõppu (prioriteetne suund 1), sihtgruppide teadlikkus olemasolevatest meetmetest ja ebasoodne väliskeskkond (eriti ettevõtluse prioriteetses suunas 4). Rakenduskava puudutavatest olulisematest probleemidest ja riskidest annab ülevaate peatükk 2.2.

Fondide kasutamise jaotus sekkumisvaldkondadesse on toodud aruande lisas 8. RAd ja rakendusüksused (RÜ-d) on meetmete jagunemise sekkumisvaldkondade vahel üle vaadanud ja ümber kodeerinud ning võrreldes eelmise aasta aruandega on vähem määratlemata territoriaalse mõõtmega tegevusi.

Juhtministeeriumi ja korraldusasutuse kokkuvõttev hinnang IARK elluviimisele ning finants- ja sisulisele progressile on **hea**. Enamus eesmärgi liiguvad prognoositud tasemete suunas ja planeeritud sihttasemete saavutamine on perioodi lõpuks tõenäoline. Eriti hästi läheb indikaatorite täitmine prioriteetsetes suundades „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ ja Elukestev õpe“. Kõige edukam prioriteetne suund on finantsprogressi osas olnud „Pikk ja kvaliteetne tööelu“, samas mõjutas majanduslangus enim just selle suuna indikaatorite kontrolltasemete saavutamist, mis viimase paari aastaga on aga oluliselt paranenud. Aruandeaastal on mitmetes suundades endiselt mitmeid probleeme, nt riigihangete läbiviimisega ja lihtsustamisega seotud probleemid, kuid nende lahendamisega tegeldakse, muuhulgas on tõhustatud kontrolle.

Kuna rakendusperiood hakkab lähenema lõpule ja väga aktiivselt tegeletakse järgmise perioodi planeerimisega, siis tuleb meetmete progressi pidevalt jälgida, et võimalikult varases staadiumis tuvastada vahendite ümbertõstmise vajadus ning seeläbi saavutada vahendite maksimaalne ja eesmärgipärane kasutamine.

Seirekomisjoni koosolekul 14. juunil 2013. a osales 14 seirekomisjoni liiget või asendusliiget, lisaks kaks EK vaatlejat ning 9 vaatlejat ministeeriumidest ja partnerorganisatsioonidest. Seirearuanne kinnitati 16 poolthäälega (sh 2 kirjalikku häält). Täiendavaid otsuseid või seisukohti vastu ei võetud.

2 RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE

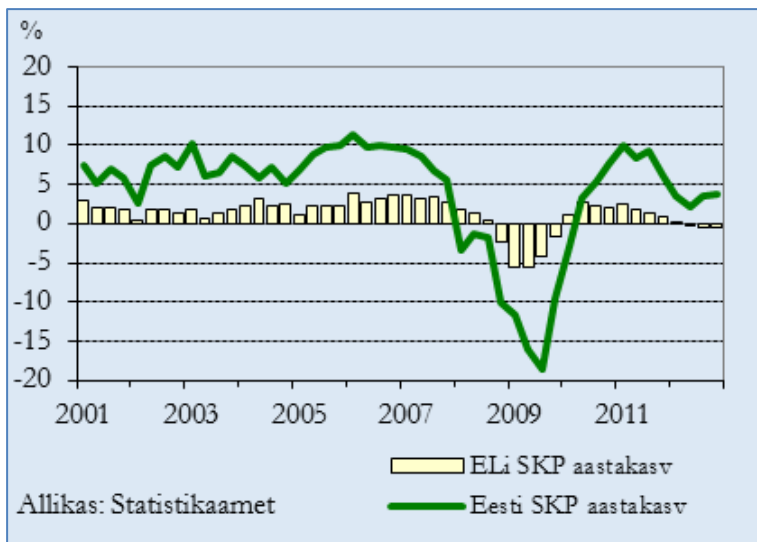
Käesolev peatükk annab esmalt ülevaate olulistest muutustest aruandlusperioodil, mis on rakenduskava elluviimist mõjutanud, sh majandusolukorra muutustest ja põhilistest tendidest tööturul, samuti 2012. a olulisematest muutustest rakenduskava õiguslikus raamistikus. Teises alapeatükis tehakse kokkuvõtte elluviimisel esinenud suurematest probleemidest ning riskide hindamisest. Kolmandaks on toodud analüüs selle kohta, kuidas IARK panustab erinevatesse olulistesse strateegiatesse ning horisontaalsetesse eesmärkidesse.

2.1 Olulisemad muutused rakenduskava elluviimise kontekstis

Peatükk annab esimeses osas ülevaate peamistest majandustrendidest, teises osas kirjeldatakse IARK-i kontekstis olulisi muutusi tööturul ning hõive ja töötuse probleematikat. Lõpetuseks antakse ülevaade peamistest muutustest struktuurivahendite kasutamist reguleerivates õigusaktides ning prioriteetsete suundade meetmete määrustes.

2.1.1 Ülevaade majandusarengutest

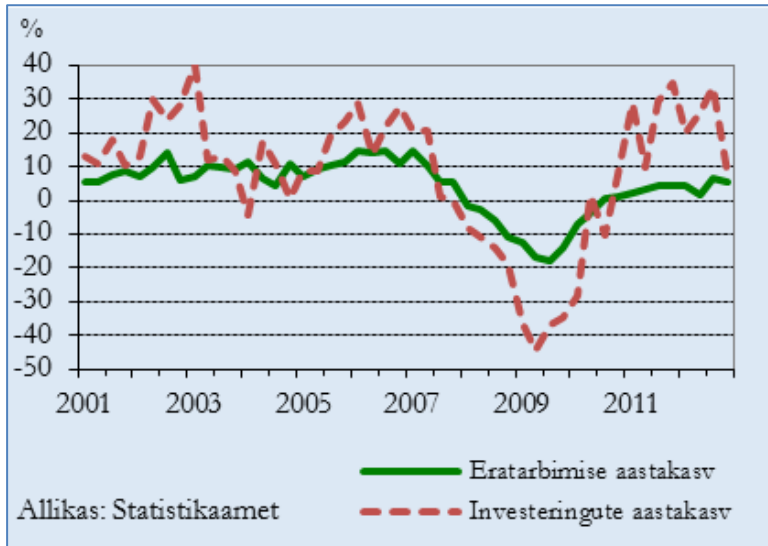
2012. aastal jätkusid Eesti majanduses positiivsed trendid – inflatsioon kahanes, töötus vähenes, tööhõive suurenes ning palga reaalkasv kiirenes. **Majanduskasv** oli eurosooni kiireim, kuigi aeglustus eelneva aastaga võrreldes 3,2%ni ning aasta lõpus jäi Eesti kogutoodangu maht oma 2007. aasta tipptasemele vaid 4% alla. SKP kasvu pidurdas enim ekspordile orienteeritud töötlev tööstus, mille lisandväärtus vähenes välisnõudluse nõrkuse tõttu 3,5%. Kasvu toetasid sisenõudlusele suunatud majandussektorid ja eelkõige ehitus, kus lisandväärtuse kasv oli kiireim (14%). Valdav osa SKP kasvust kujunes teenindussektoris, mis panustas 2,2 protsendipunkti, millest omakorda üle poole andsid info ja side, kaubandus ning haldus- ja abitegevused. Olulise panuse kasvu andis ka veonduse ja laonduse ning põllu- ja metsamajanduse lisandväärtuse suurenemine.

Joonis 2.1.1.1: SKP aastakasv, %

Sisenõudluse kasv jätkus tugevana ka 2012. aastal, kuigi selle kasvutempo aeglustus eelneva aastaga võrreldes 10%lt 7,6%le. Nõudluse kasvu panustasid enim investeeringud. Lisaks 2011. aastal kiirelt kasvama hakanud ettevõtlussektori investeeringutele kujunes 2012. aastal valitsussektori investeeringute kasvuks koguni 40%. See oli seotud CO2 kvoodimüügitulude kasutamisega energiatõhusust parandavates ehitus- ja transpordiprojektides ning ELi struktuurivahendite kasutamise kulmineerumisega seoses eelarveperioodi lõpu lähenemisega. Ettevõtete 18% investeeringute kasvu toetasid võrdselt nii hoonete ja rajatiste ehitamine kui kapitalimahutus masinatesse ja seadmetesse. Elanike investeeringud eluruumidesse kasvasid 16%, kuid varasemast oluliselt suurema osakaalu moodustas eramajade ehitus. Korterealamute

ehitus veel kasvu ei näidanud ning ruutmeetrite järgi valmis neid 2012. aastal veel viis korda vähem kui ehitusbuumi tipus viis aastat tagasi. Vaatamata suhteliselt kiirele kasvule jääb eluasemeinvesteeringute tase oma eelnevast tipust veel pea 40% madalamaks ning ettevõtete investeeringud hoonetesse ja rajatistesse moodustavad eelmisest kõrgtasemest vaid poole. Samas ületavad ettevõtete investeeringud masinatesse ja seadmetesse ning arvutustehnikasse juba selgelt kriisieelselt taset.

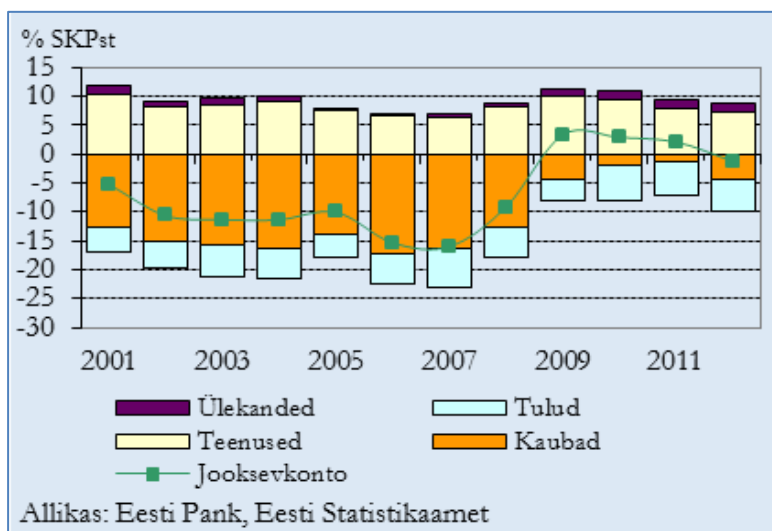

Joonis 2.1.1.2: Sisenõudluse aastakasvud, %

Eratarbimise kasvuks kujunes 2012. aastal 4,5% ning erinevalt eelnevast aastast oli kasv mõnevõrra laiapõhjalisem. Kulukaupade ja teenuste tarbimise kasvutempo kiirenes ning püsikaupade oma aeglustus, kuigi see ületas endiselt keskmist tarbimise kasvu märkimisväärselt. Aasta jooksul kiirenes näiteks nii toiduainete kui vaba ajaga seotud kaupade ja teenuste tarbimise kasvutempo. Kui keskmiselt jäi eratarbimine veel 15% buumiaegsele tasemele alla, siis püsikaupade osas on eelnev tiptase juba peaaegu saavutatud, samas kui poolpüsikaupu osteti 2012. aastal siiski veel 25% eelmise tipuga võrreldes väiksemas mahus. Tarbimise ja investeeringute kiire kasvu jätkumise tõttu tõusis sisenõudluse tase 99%ni SKPst.

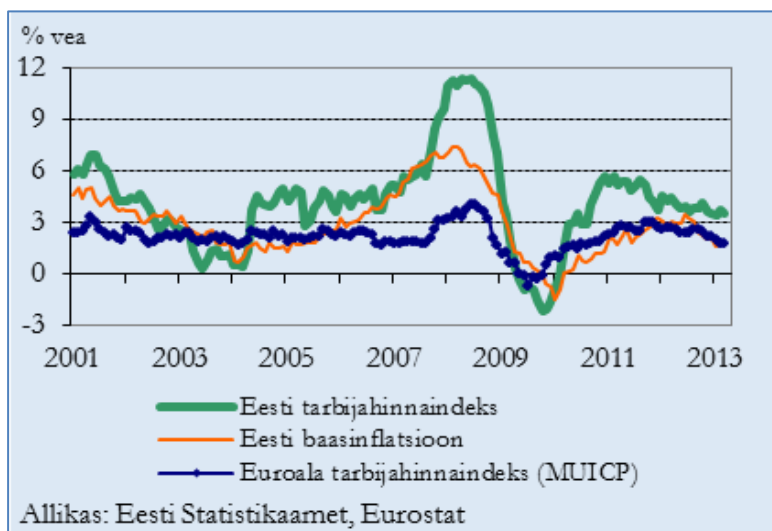
Väliskeskkonna arengud muutusid möödunud aastal heitlikuks globaalse majandusolukorra nõrgenemise ning Euroopa võlakriisi jätkumise tõttu. Eurotsooni majandus pöördus langusesse ning peamiste kaubanduspartnerite nõudluse kasv aeglustus oluliselt. See piiras Eesti tööstusettevõtete kasvuvõimalusi ning tõi 2012. aastal kaasa kaupade ja teenuste **eksporti** kasvu pidurdumise 5,6%ni. Eesti ekspordi kiirem kasv välisnõudlusega võrreldes viitab meie ekspordi turuosa jätkuva suurenemisele sihtturgudel. Kaubagrupidest vedasid kasvu masinad ja seadmed, mis andsid ligi poole kaupade ekspordi kasvust. Samuti oli tugev toidukaupade ja keemiatoodete väljavedu. Samas nõrgeneva välisnõudluse tõttu pöördusid ekspordimahud mõnes kaubagrupis möödunud aasta teisel poolel langusesse. Kõrge investeerimisaktiivsuse tõttu ületas impordi kasv 2012. aastal eksporti ning tõi kaasa välistasakaalu halvenemise.

2012. aastal toimunud väliskeskkonna halvenemine piiras eksporti ning sisenõudlust vedas aktiivne investeerimistegevus, mis tõi kokkuvõttes kaasa **jooksevkonto** pöördumise defitsiiti (-1,2% SKPst). Lisaks soodustas jooksevkonto puudujäägi suurenemist veo- ja ehitusteenuste impordi kiire kasv, mistõttu teenuste ülejääk vähenes.

Joonis 2.1.1.3: Jooksevkonto struktuur

Inflatsioon aeglustus 2011. aasta 5%lt 2012. aastal 3,9%ni. Möödunud aastal mõjutasid hindu kõrgete toorainehindade ning nõrgenenud euro tõttu enam välistegurid. Eluasemekulutused kallinesid 9%, millest ligi poole moodustas soojuse hinnatõus seoses kõrgete kütusehindadega välisturgudel. Teine peamine mõjutaja oli toit, mis seoses toorme hinnatõusu pidurdumisega kallines eelmise aastaga võrreldes siiski tagasihoidlikumal ulatusel. Kuigi eelmise aasta lõpus aeglustus kütuse hinnatõus 2,4 protsendini, kallines aasta kokkuvõttes kütus 9 protsenti, panustades samuti inflatsioonile. Kodumaiste tegurite mõju kajastav baasinflatsioon mõnevõrra suurenes, kuid oli vaatamata laiapõhjalisele palgakasvule endiselt vaoshoitud. Baasinflatsioon oli möödunud aastal 2,8 protsenti.

Joonis 2.1.1.4: Eesti ja euroala tarbijahinnaindeksite muutus

Valitsussektori eelarvepositsioon oli 2012. aastal puudujäägis, mis ulatus 46,3 mln euro ehk 0,3%ni SKPst. Keskvalitsus lõpetas aasta puudujäägis 0,7% SKPst, puudujäägis olid ka kohalikud omavalitused 0,2% SKPst. Sotsiaalkindlustusfondid olid ülejäägis 0,7% SKPst. Eelarvepuudujääki tekitasid muu hulgas rahvusvaheliste heitmekvootide investeeringutega kaasnevad kulud.

Maksutulused laekus 2012. aasta jooksul riigieelarvesse 4,8 mld eurot ning **maksukoormuseks** kujunes 33,3% SKPst. Suurima osatähtsusega olid tööjõumaksud (16,9% SKPst), järgnesid tarbimismaksud (14,0% SKPst) ja kapitalimaksud (2,4% SKPst).

Valitsussektori võlakoormus ulatus 2012. aasta lõpu seisuga 10,1%ni SKPst, olles aastaga suurenenud 3,9 protsendipunkti võrra. Võlakoormuse suurenemise põhjusteks olid eelkõige Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi (EFSF) poolt väljastatud laenude mahu kasv ning Euroopa Investeeringuspanga krediidiilmidi

kasutamine struktuurivahendite kaasfinantseerimiseks. 1 724 mln euro suurusest koguvõlast moodustas keskvalitsuse võlg koos EFSFi mõjuga 1 159 mln eurot ehk 67% (sh EFSFi mõju 355 mln eurot), kohalike omavalitsuste osa ulatus 564 mln euroni, mis on 25 mln euro võrra enam kui 2011. aastal.

Majanduskasvu taustal leidis eelmisel aastal aset ka tööjõunõudluse kasv, mil suurenenud töömahud võimaldasid ettevõtjatel suurendada töötajate arvu. Keskmise palga kasv kiirenes 2012. aastal pea 6%-ni ning tegevusalade lõikes oli kasv varasemast ühtlasem. Palgakasv oli kiireim ehituses, kus kiire hõive kasv toimus juba eelneval aastal, kuid palgasurve avaldus see mõnevõrra hiljem. Keskmisest oluliselt kiiremini kasvasid palgad ka kunsti- ja meelelahutuse tegevusalal, energeetikas ja töötlevas tööstuses, kuid juba teist aastat järjest jäi tiheda konkurentsi tõttu palgakasv vaid ühe protsendi lähedale veonduses ja laonduses. Palkade taastumine 2008. aasta tasemega võrreldes on tegevusalati olnud siiski erinev. Umbes veerandi võrra eelmisest tipust kõrgemal on palgad energeetikas ja mäetööstuses ning umbes viiendiku võrra kõrgemal töötlevas tööstuses ning kutse- ja teadustegevuses. Need neli tegevusala, mis hõlmavad umbes veerandi hõivatutest, on ka ainukesed, kus keskmine palga kasv viimasel neljal aastal on ületanud tarbijahindade kallinemist. Kolmel tegevusalal aga ei ulatunud eelmise aasta neljandas kvartalis keskmine nominaalpalk veel kriisieelsele tasemele – nendeks on avalik haldus ja riigikaitse, haridus ning muud teenindavad tegevused.

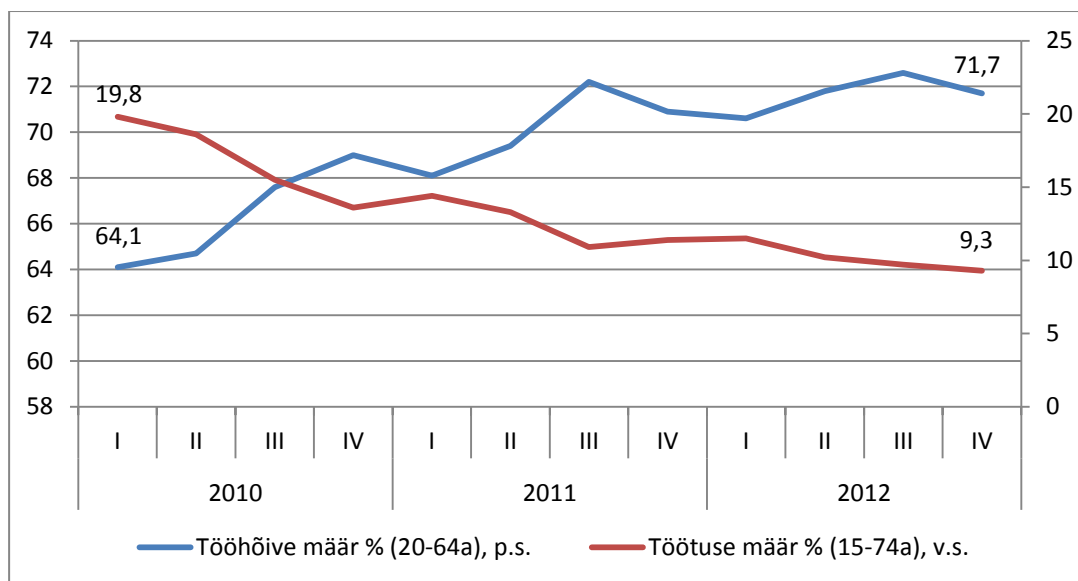
2.1.2 Muutused tööturul

(allikas: prioriteetse suuna Pikk ja kvaliteetne tööelu 2012. a aruande lisa)

Tööhõive

2012. aastal jätkusid positiivsed suundumused Eesti tööturul, kuigi aasta lõpupoole positiivsed arengud aeglustusid. 2010. a teisel poolel alguse saanud hõive kasv ja töötuse langus jätkusid ka 2012. a ja seda prognoositust kiiremini. Statistikaameti tööjõu-uuringu andmetel oli 2012. a Eestis 15–74-aastaste seas hõivatuid 624 400, töötuid 70 500 ning mitteaktiivseid 329 300. Hõivatute arv kasvas aastaga 15 300 võrra ning töötute arv langes 16 300 võrra. Mitteaktiivsete inimeste hulk tööturul kahanes 2012. aastal võrreldes eelmise aastaga 4500 inimese võrra ja seda peamiselt vanusestruktuuri muutustest tingitud õpilaste arvu vähenemise ning üle 50-aastaste hõive kasvu tõttu. Positiivne on see, et veelgi suurenes inimeste aktiivsus tööturul. Tööjõus osalemise määr kasvas 74,4%-lt 74,5%-ni. Aasta keskmine hõivemäär suurenes 1,6 protsendipunkti võrra 71,7%-ni ning töötuse määr langes 2,3 protsendipunkti võrra 10,2%-ni.

Eesti residendist tootmisüksustes jäi hõive kasv koguhõive kasvust siiski veidi tagasihoidlikumaks (2,1%), mis viitab välismaal ajutiselt töötavate osakaalu suurenemisele.

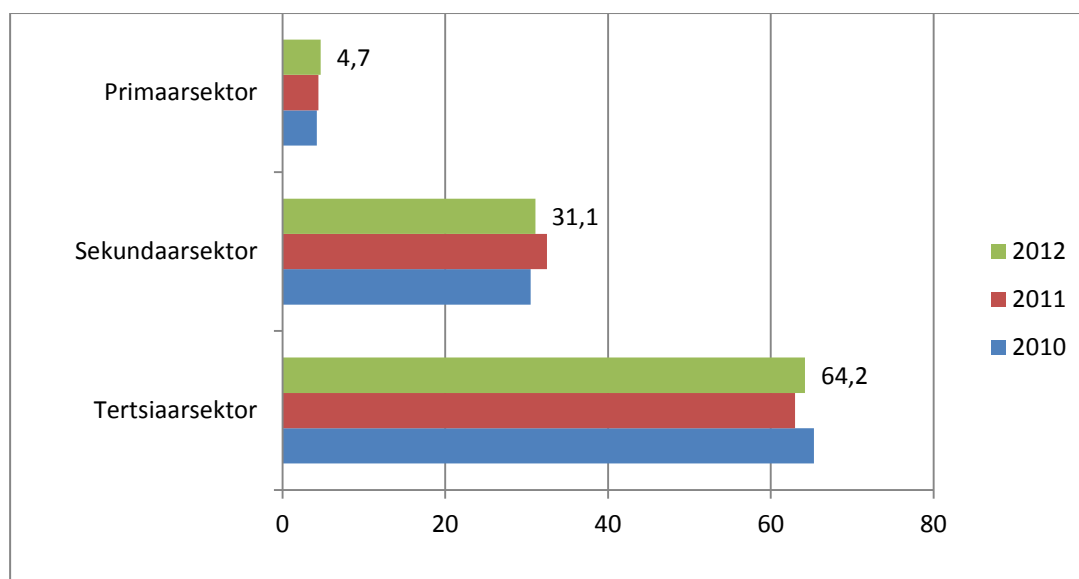
Joonis 2.1.2.1: Tööhõive määra ja töötuse määra dünaamika, 2010-2012 (kvartaalselt, %)

Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Tööga hõivatute arv kasvas nii meeste kui naiste seas, kuid võrreldes 2011. a oli hõive kasv aeglasem. 2012. a keskmiseks hõivemääraks kujunes meestel 74,4% ja naistel 69,1%. Kui 2011. a jäi meeste hõivemäär veel tunduvalt alla EL keskmise, siis 2012. aasta III kvartalis ületas Eesti meeste hõivemäär juba EL hõivemäära. Eesti naiste hõivemäär on olnud kogu aeg üle EL keskmise, seda ka majanduskriisi aastatel.

Hõivemäär kasvas kõigis vanusegruppides, kuid kõige enam vanemaealiste (55–64a) hulgas (57,1%-lt 2011. a 60,5%-ni 2012. a). Vanemaealiste hõive on enamuse teiste EL riikidega võrreldes suhteliselt kõrge. 2012. a kolmandas kvartalis oli Eesti Rootsi ja Saksamaa järel kolmandal kohal (Eestis 61,3%, EL-s keskmiselt 49,5%).

2012. a kasvas hõivatute arv primaar- ja tertsiaarsektoris (peamiselt hariduse, haldus- ja abitegevuste, veonduse ja laonduse, info ja side alal). Sekundaarsektori osatähtsus hõives langes eelkõige töötajate arvu vähenemise tõttu töötlevas tööstuses, mida põhjustas välisnõudluse kasvu aeglustumine.

Joonis 2.1.2.2: Hõivatute jagunemine majandussektorite järgi 2010-2012, %

Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

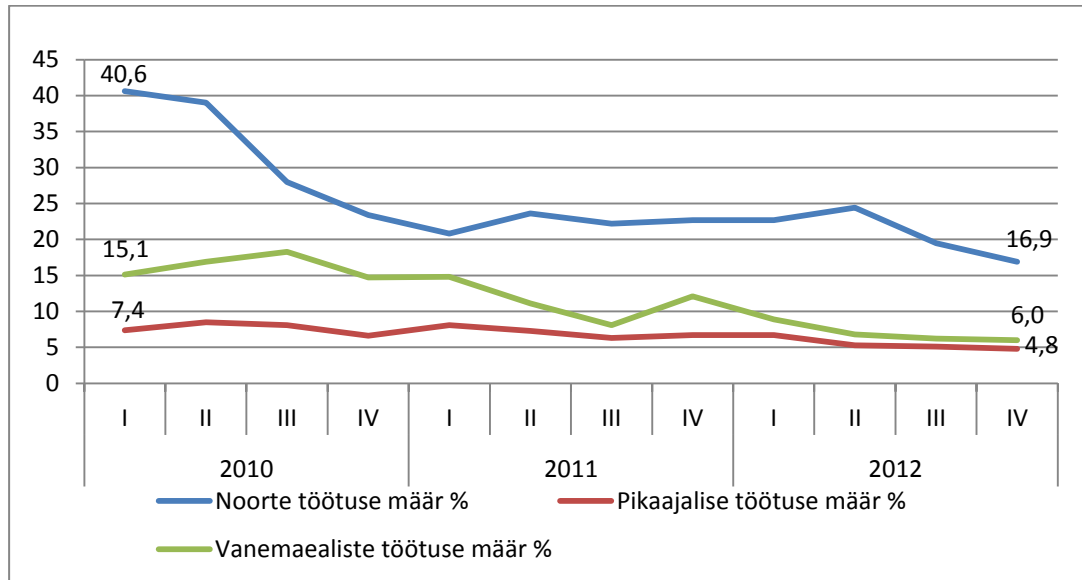
Majanduse paranedes suurenes nende töötajate osatähtsus, kes töötasid täisajaga (89,6% kõikidest hõivatutest). Paindlike töövormide vähest levikut Eestis näitab osaajaga töötajate osatähtsus, mis vähenes 10,6%-lt 10,4%-ni. Sealhulgas alla viiendiku osaajaga töötajatest olid nn. vaeghõivatud (1,7% hõivatutest), kes oleks võimaluse korral soovinud töötada suurema töökoormusega. Prognoosi⁵ kohaselt hõive kasv lähikvartalites jätkub, kuid varasemast aeglasemas tempos.

Tööpuudus

2012. a vähenes töötute arv iga kvartaliga ning töötuse määr langes teisel poolaastal alla 10%. Töötus vähenes kõigis vanusegruppides ning meeste töötuse määr oli pisut kõrgem kui naistel, vastavalt 11% ja 9,3%. Vastupidiselt eelnevale aastale vähenes töötus peamiselt pikaajaliste töötute arvel. Koguni 2/3 töötusest väljajatest olid pikaajalised töötud. Kokku vähenes pikaajaliste töötute arv aastatel 2011–2012 49 000-lt 38 200-ni ning pikaajalise töötuse määr langes 7,1%-lt 5,5%-ni. Vaatamata kiirele vähenemisele on aga pikaajaline töötus endiselt kõrge ja pikaajalised töötud moodustavad üle poole töötutest (54%). Kõige raskem on olukord Kirde-Eestis, kus pikaajalise töötuse määr ulatus 11,3%-ni ning pikaajaliste töötute osatähtsus töötutest 68%-ni.

⁵ Rahandusministeeriumi 2012. aasta suvine majandusprognoos

Pikaajalise töötuse kõrval on teiseks suureks probleemiks noorte tööpuudus, mis majanduskriisi ajal tõusis rekordtasemele. Viimasel kolmel aastal on noorte (15–24.a.) töötuse määr kiiresti langenud (32,9% 2010. a; 22,3% 2011. a; 20,9% 2012. a), kuid on endiselt väga kõrge. Üheks noorte kõrge töötuse põhjuseks oli töökohtade kadumine ehituses, kuhu paljud noored mehed olid buumiaastatel tööle asunud, teine põhjus oli töökohtade üldine vähesus kriisi ajal. Kuigi majandus on pöördunud kasvule, on töökogemuste ja erialase haridusega noortel raske endale rakendust leida. Eestis oli 2012. a 10,5% noori (vanusegrupis 18–24 aastat), kellel on omandatud ainult madalam haridustase ning kes ei jätka õpinguid.

Joonis 2.1.2.3: Noorte töötuse määr ja pikaajalise töötuse määr, 2010–2012 (kvartaalselt, %)

Allikas: Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Üheks tööturu riskigrupiks on vanemaealised (55–64.a.), kuna vanemas eas tööturult välja langedes on uue töökoha leidmine raskem kui noorematel töötajatel. Vanemaealiste töötuse määr oli 2012. a 7%, mis oli tunduvalt väiksem kui 2011. a (11,6%). 2012. a lõpuks langes vanemaealiste töötus koguni 6%-ni. Kuna samal ajal kasvas ka hõive ning mitteaktiivsus ei suurenenud, saab järeldada, et vanemaealiste olukord tööturul paranes.

Üheks oluliseks töölesaamist takistavaks teguriks on omandatud haridustase. Madala haridustasemega inimeste töölesaamise tõenäosus on mitu korda madalam kui kõrgharidusega inimestel, kuigi majanduskriisi aastatel suurenes ka kõrgharidusega töötute hulk. 2012. a oli kuni põhiharidusega inimeste töötuse määr 23,5%, kutse- ja keskhariidusega inimestel 10,5% ning keskeri- ja kõrgharidusega inimestel 6,1%. Mitte alati ei vasta aga töötute oskused ja haridustase tööturu nõudmistele. Üha enam räägitakse tööjõupuudusest, kuigi töötuse tase on kõrge. Eesti Panga hinnangul oli 2012. a lõpus struktuurse töötuse määr ligikaudu 10%⁶.

Mitte-eestlaste töötuse määr on olnud pidevalt kõrgem kui eestlastel ning selle üheks põhjuseks on eesti keele mitteoskamine, samuti madal mobiilsus. 2012. a oli eestlaste töötuse määr 7,8%, mitte-eestlastel 15,3%. Mitte-eestlaste töötuse määra hoiab suurena valdavalt venekeelse elanikkonnaga tööstuspiirkond Ida-Virumaa, kus on töötus olnud läbi aegade kõige kõrgem. 2012. a ulatus seal töötuse määr 17,5%-ni. Üle 10% ulatus töötuse määr veel Lääne- ja Kagu-Eesti maakondades (Hiiu-, Lääne-, Pärnu-, Põlva- ja Valgamaal). Kuigi töötus tervikuna langes, võis töötuse kasvu täheldada Hiiu-, Pärnu- ja Valgamaal. Töötus vähenes kõige enam Kesk-Eestis (Järva- ja Raplamaal) ning Võrumaal. Viimases vähenes töötute arv mitteaktiivsusesse liikumise tõttu.

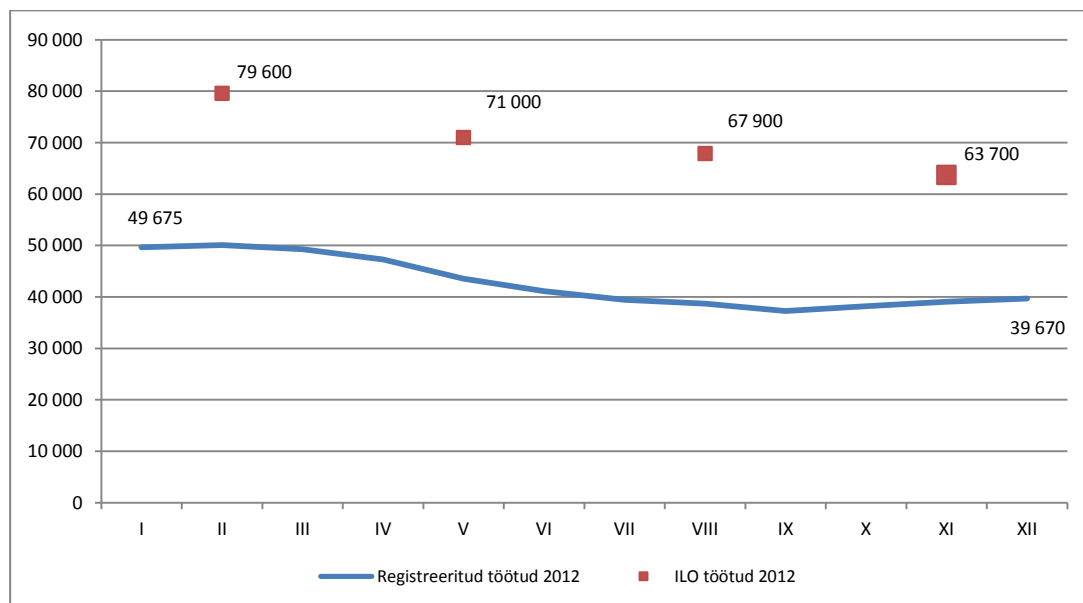
Tööturul osalemist mõjutab ka inimese tervislik seisund. 2011. a tööjõu-uuringu andmetel oli Eestis 106 000 inimest vanuses 15–64-aastat, kellel oli haigus, vaegus või puue, mis oli kestnud üle 6 kuu ja mis piiras töö tegemist. 2/3 neist olid üle 50-aastased. Kui üldine tööhõive määr 2011. a kasvas ning töötus

⁶ Eesti Pank. Rahapoliitika ja majandus. Hetkeseis ja ettevaade. 2/2012. Tallinn

langes, siis tövvõimet piirava haigusega inimeste puhul oli olukord vastupidine. Nende tööhõive määr langes 30,7%-lt (2009.a.) 29,1%-ni (2011.a.) ning töötuse määr kasvas 26%-lt 30,4%-ni. 2012. a oli 43 000 inimest vanuses 16-pensioniiga tööturult eemal haiguse või vigastuse tõttu (s.o. 22% mitteaktiivsetest).

Registreeritud töötus

2012. a jooksul oli Töötukassas arvel 102 653 isikut, mis on 15,9% võrra vähem kui 2011. a. Registreeritud töötute arv kuu lõpu seisuga oli aastas keskmiselt 42 781, moodustades tööjõust 6,6%. Uusi töötuid registreeriti 2012. a ca 6700 võrra vähem ehk kokku 72 257. Kuigi töötus langes, oli vakantseid töökohti ning tööle rakendumisi vähem kui eelneval aastal. 2012. a registreeritud töötuse kõrghetk oli veebruaris, kui kuu lõpu seisuga oli arvel 50 073 töötut. Aasta lõpuks oli töötus vähenenud rohkem kui kümne tuhande võrra, mil arvel oli 39 670 töötut. Võrreldes ILO töötusega on registreeritud töötus langenud samas tempos, kuid on märksa väiksem, moodustades ILO töötusest ca 62% (joonis 4).

Joonis 2.1.2.4: Registreeritud töötute arv kuu lõpu seisuga ja kvartaalne ILO töötus⁷ 2012. aastal

Allikas: Eesti Töötukassa, Eesti Tööjõu-uuring, Statistikaamet

Igal kuul registreeris ennast töötuks keskmiselt 6021 uut töötajat (2011. a 6581). Neist üle poole Harjumaal (sh. Tallinnas) ja Ida-Virumaal. Nimetatud piirkondades elab kokku 57% registreeritud töötutest. Uusi tööpakumisi laekus 2012. aasta jooksul 46 187, mis on ca 6% vähem kui 2011. a.

Kui varasematel aastatel oli registreeritud töötute hulgas rohkem naisi, siis alates 2008. a lõpust kuni 2010. aasta keskpaigani ületas töötuks registreeritud meeste arv naiste arvu. Meeste töötuse kiirema languse tõttu oli 2012. a jooksul jällegi naisi registreeritud töötute hulgas rohkem (51,4%). Vanusegruppide struktuuris 2012. a võrreldes eelneva aastaga suuri muutusi ei toimunud. Töötute arv vähenes kõikides vanusegruppides. Enim oli 25–54-aastaseid töötajaid (71%). Noored vanuses 16–24 aastat moodustasid töötutest 13,4% ja üle 55-aastased 15,6%. Üle poole registreeritud töötutest (53%) olid keskharidusega (sh. kutsekeskharidusega), alg- ja põhiharidusega töötute osakaal moodustas 19,3%. ISCED III tasemega (kesk-eri ja kõrgharidus) töötute osatähtsus kasvas 2011. a võrreldes ja moodustas 27,5%.

76% registreeritud töötutest kuulus 2012. aastal erinevatesse tööturu riskigruppidesse, osa neist ka mitmesse korraga, mistõttu nende töölerakendamine nõuab rohkem aega ja abistavaid meetmeid. Kõige suuremaks riskirühmaks on pikaajalised töötud (50% töötutest). 33% töötutest ei oska eesti keelt, mistõttu nende töölesaamine on raskendatud puuduliku riigikeele oskuse tõttu.

⁷ ILO töötus – Eesti Tööjõu-uuringust saadav töötute arv, mis baseerub Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) definitsioonidel

Tööturuteenustest pakuti kõige enam tööalaseid koolitusi, millele sisenejate arv kasvas aastaga 58%. Teine levinuim teenus oli karjäärinõustamine. Töötutoetusi maksti 2012. aasta jooksul kokku 26 992 inimesele, mis on üle 3000 võrra vähem kui 2011. a. Töötuskindlustushüvitise saajate arv langes veelgi rohkem, 2012. a maksti hüvitisi kokku 26 190 töötule (2011. a 32 104 töötule). Keskmise väljamakstud töötuskindlustushüvitise suuruseks kuus oli 283 eurot. Töötutoetuse suurus (päevamäär 2,11 eurot) jäi võrreldes 2011. a muutumatuks. Alates 1. jaanuarist 2013 on töötutoetuse päevamääraks 3,28 eurot. Kokku kulutati esialgsel andmetel 2012. a aktiivsetele tööturumeetmetele ca 64,23 miljonit eurot, mis on tunduvalt rohkem kui eelneval aastal (41,76 miljonit).

2.1.3 Olulisemad muudatused valdkondlikes prioriteetides, strateegiates ja õigusaktides

Valdkondlike prioriteetide, arengukavade või strateegiate olulisi muudatusi, mis puudutaksid IARK-i elluviimist, pole tehtud.

Aastal 2012 muudeti määrust **Rahandusministri 1. märtsi 2007. a määruse nr 15 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse väljamaksmise tingimused ja kord.”** 8.07.2012 jõustunud muudatustega lihtsustati täidesaatva riigivõimu asutuste, kohaliku omavalituse üksuse asutuste ja muude avalik-õiguslike juriidiliste isikute poolt tasumist tõendavate dokumentide esitamist, loodi võimalus erandkorras struktuuritoetuste registris omafinantseeringuna kajastatud kulu deklareerida toetuseks ja ajakohastati muus osas määrust. Täiendavalt täpsustati RÜ õigust toetuse välja maksmisest keeldumiseks kulude mitteabikõlblikkuse kahtluse korral ning lühendati ettemaksete tõendamise tähtaega. Seoses ettemaksete andmise nõuete konkreetsemaks muutmisega sooviti kiirendada ettemaksete kasutamise tõendamist ja seeläbi vahendite saamist Euroopa Komisjonilt (EK).

Olulisemad meetme määruste muudatused prioriteetsetes suundades

PS Elukestev õpe

Aruandlusperioodil on sisse viidud rida muudatusi meetme tingimuste määrustesse ja ministri käskkirjaga kinnitatud programmdokumentidesse. Muudatused on tingitud riigihangetest tulenevatest muudatustest ja õigusaktide sõnastuse parandustest, programmide tegevuste või abikõlblikkuse perioodi pikendamisest ning eelarvete korrigeerimisest tulenevalt programmi elluvijate ettepanekutest või haridus- ja teadusministeeriumi juhtkonna protokollilisest otsusest. 26.06.2012 otsustati vähendada „Kutsehariduse sisulise arendamise 2008 – 2013“ programmi eelarvet ning suunata vabanenud vahendid programmide „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“, „Kutsehariduse populariseerimine“ ja „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008 – 2014“ tegevustesse. Programmi „Keeleõppe arendamine 2011 – 2013“ eelarvet suurendatakse lõppenud programmi „Keeleõppe arendamine 2007 – 2010“ lõpetamisel meetme eelarves vabanenud vahendite arvelt. 11.03.2013 seisuga on enamus muudatusi sisse viidud, välja arvatud „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008 – 2014“, eelnõu on ettevalmistamisel. Vahendite ümbertõstmised meetmete vahel vähendavad nende kasutamata jäämise riski perioodi lõpul, samuti aitavad ellu viia olulisi tegevusi, mille järgi on jätkuv vajadus.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Tulenevalt riigihangete seaduse muudatustest muudeti läbivalt programmide sõnastusi seadusega vastavaks (haridus- ja teadusministri 8.03.2012, 25.09.2012 ja 7.11.2012 käskkiri). Sarnane muudatus viidi sisse haridus- ja teadusministri 30.03.2012 määrusesse „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse“ alusel kehtestatud haridus- ja teadusministri määruste muutmise.

Programmdokumente muudeti viiel korral. Programmis „Mobilitas“ laiendati partnerite nimekirja ning täpsustati programmi tegevuste eelarvet (ka korrigeeriti elluvijja nime). Sarnased muudatused viidi sisse programmi „Primus“ (23.04.2012), „TULE“ (3.04.2012) ja Rahvusvahelistumise ning doktoriõppe programmi „DoRa“ (14.09.2012).

Aruandlusperioodil valmistati ette standardiseeritud ühikuhindade väljaarvestamise ja rakendamise põhimõtted (programmi „Primus“ tegelike kulude põhjal).

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

2012. a oktoobris algatati Vabariigi Valitsuse 6. septembri 2007. a korralduse „Programmi alusel elluviidavate meetmete nimekiri” muutmine. Muudatustega suurendati avatud taotlusvoorudes kasutamata toetuse arvelt programmidele suunatud toetuse mahtusid – meetmes 1.3.4 „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine” 851 460,60 euro võrra ja meetmes 1.3.5 „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine” 89 885,78 euro võrra. Meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine” programmile suunatud toetuse mahtu vähendati 477 058,35 euro võrra.

Muudatuste vajaduse põhjendus: Meetmes 1.3.4 toimunud kahe avatud taotlusvooru raames oli toetuse kasutus üsna madal - ca 35%, mistõttu peeti vajalikuks meetme eesmärkide laialdasema saavutamise huvides rahastada samalaadseid tegevusi programmi raames. Sealhulgas suunatakse osa toetusest HIV-diagnoosiga inimeste nõustamisteenustele, mille tulemusel saab nõustamisteenus kättesaadavaks suurema arvu abivajajatele.

Meetmes 1.3.5 toetati avatud taotlusvoorus organisatsioonide soolise võrdõiguslikkuse olukorra analüüsi läbiviimist ning analüüsi tulemuste põhjal vajalike konsultatsioonide, koolituste ja nõustamiste osutamist. Taotlusvoor oli avatud 17.05.2010–30.06.2012, mille raames rahastati vaid 6 projekti. Eelduslikult on taotluste ja rahastatud projektide vähesuse üheks põhjuseks ühiskonna kui ka tööandjate madal teadlikkus naiste ja meeste olukorrast, soolise võrdõiguslikkuse edendamise vajadusest, sellelaadsetest kohustustest ja võimalustest. Seetõttu on otsustatud suunata avatud taotlusvoorst ülejäänud vahendid SoMi rakendatavasse programmi teavitamistegevuste rahastamiseks. Täiendava toetuse abil töötakse välja tehtud analüüsides ja uuringute põhjal analüütilised aruanded ja teavitusmaterjalid, samuti korraldatakse teavitusüritusi, sealhulgas korraldatakse Eesti kõigis maakondades soolise palgalõhe teavitusüritused, mis aitavad kaasa selleteemalise teadlikkuse tõusule ning palgalõhega kaasnevate sotsiaalsete probleemide lahendamisele.

Meetme 1.3.1 programmile suunatud toetuse mahtu vähendatakse programmist tagasimaksete tõttu ülejääva summa võrra, arvestades, et programmi tegevused on ellu viidud ning eesmärgid täidetud. Ülejäävad vahendid suunatakse avatud taotlusvooru eelarvesse, et võimaldada suuremas mahu rahastada projekte, mille tegevused aitavad lahendada nende töötute (sh noored) probleeme, kelle ligipääs tööturule eeldab individuaalsemat lähenemist, pidevat tuge ja pikemaajalisemaid kombineeritud tegevusi (nt nõustamine, sotsiaalsete oskuste omandamine, koolitus, tööpraktika). Muudatus jõustus 28.02.2013.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

2012. aastal ühtki märkimisväärset muudatust rakendamise õigusaktides ei tehtud.

PS Suurem haldusvõimekus

Prioriteetset suunda ei ole ükski märkimisväärne muudatus mõjutanud. 2012. aastal kinnitati jätkuprogrammid „Tippjuhtide arendamine 2012-2013” ja „Keskne koolitus 2012-2013”.

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmete määrustes olulisi muudatusi tehtud ei ole.

2.2 Olulisemad probleemid ja riskid

Peatükk annab esimeses osas ülevaate peamistest probleemidest ja nende lahendamiseks kasutusele võetud abinõudest, samuti aruandeaastal aset leidnud maksete peatamise juhtumist. Teises osas kirjeldatakse kaardistatud riskid, nende ennetamine ning maandamine rakenduskava elluviimisel.

2.2.1 Probleemid

Rakenduskava probleemid prioriteetsetes suundades on üpris spetsiifilised, siiski on läbivamaks märksõnaks endiselt hanked ning teisalt erinevad väliskeskkonna tegurid, mis põhjustavad probleeme suundade rakendamisel ja eesmärkide saavutamisel. Samuti teatud juhtudel abikõlbmatud kulud, prognoosidest kinnipidamine ning sellega seonduvalt mõnede väheste väljamakstud kuludega programmide perioodi lõpuks potentsiaalselt kasutamata jäävad vahendid, mis vajavad sekkumist ja vahendite suunasest ümbertõstmist.

PS Elukestev õpe

PS elluviimist takistavaid olulisi probleeme ei esinenud. RÜ on esitanud mõned programmide ja projektide elluviimisel tekkinud tähelepanekud:

- Riigihankemenetluse läbiviimine programmide ja projektide tegevuste elluviimiseks on aeganõudev ning mitme elluviija hinnangul takistanud programmi edukat ja ajakavakohast elluviimist.

Lahenduseks on RA pikendanud põhjendatud taotluste alusel programmide abikõlblikkuse perioode, et oleks tagatud kõigi tegevuste elluviimine.

Programmide rakendamisega seotud tähelepanekud:

- Programmide ja projektide poolt esitatavate seirearuannete või järelepäringute vastuste hilinemine, mis takistab prioriteetse suuna aastaaruande tähtaegset koostamist.

RÜ ja RA on erinevatel seminaridel rõhutanud aruannete tähtaegse esitamise ning mõistliku kooskõlastusaja olulisust ja paljude programmide osas on näha edasiminekut.

- Tegevuste jätkusuutlikkus pärast programmide lõppu ei ole selge. Programm „Kutsehariduse populariseerimine“ vajab oluliste tegevuste jätkamiseks 2014. aastal täiendavat finantseerimist.

Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ tegevusi loodetakse osaliselt rahastada pärast programmi lõppu riigi ja kohalike omavalitsuste eelarvelistest vahenditest, kuid toetuse saajal puudub kindlus programmi jooksul üles ehitatud süsteemi jätkusuutlikkuse osas.

- Programmide muutmisprotsessi pikkus ning otsustuste viibimine RAs tekitab toetuse saajates ebakindlust ning viivitusi programmide tegevuste läbiviimises nt EVHL programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ pikendamise ja eelarve suurendamise otsus tehti programmi esialgsel abikõlblikkuse lõppkuupäeval.

Projektide rakendamisega seotud tähelepanekud:

- Alameetme 1.1.7.6 „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikele õppekavadele vastav üldharidus“ avatud taotlusvooru kogemus näitab selgelt, et väikese rahalise mahuga projekte ei ole mõistlik rahastada kuludokumentide alusel, vaid kasutades lihtsustusmeetodeid. Kahjuks on lihtsustatud väljamaksete metoodika kehtestamine keeruline ja aeganõudev protsess, mistõttu käesoleval perioodil ei ole selle kasutamine olnud mõistlik.

Probleemi lahendamiseks on RÜ edasistel kulude lihtsustatud hüvitamisviiside planeerimisel kaasanud protsessi koheselt ka KA ja RA, et praeguse perioodi kogemust oleks järgmisel programmeerimisperioodil võimalik edukalt praktikasse rakendada, sest paljud tegevused on kulude tõestamise korral liiga ressursimahukad.

- Avatud taotlusvooruna õpetajatele koolituse korraldamine ei ole toimunud loodetud mahus – koolituse pakkumise rahastamisest ei piisa, vajalik on ka tugimeetmetele mõtlemine – õpetajate koormus, asendamised, koolijuhtide toetus jm. Seda näitab alameetme 1.1.7.6 projektide kogemus, kus mitmetel projektidel on probleeme planeeritud sihtgrupi (50 õpetajat) leidmisega. Osaliselt on see põhjustatud ka mitmete projektide üheaegsest toimimisest ning koolituse teema ja

sisu planeerimise probleemidest, kuid paljude TS selgituste kohaselt on koolitusest loobujad välja toonud just koolituse omaosalustasu ning koolitusele kuuluva aja/asendaja leidmise.

- Meetme 1.1.8 lõpetatud ja lõpetamisel olevate projektide analüüs näitab, et ei ole osutunud otstarbekaks tegelikult tehtud sisutegevuste abikõlblike kulude põhjal korrigeerida administreerimiskulusid vastavalt taotluses esitatud proportsioonile. Tegelikuses on see viinud olukorran, kus TS kavandab projekti lõppfaasis erinevaid lisategevusi, et katta kõiki planeeritud administreerimiskulusid, mis meetme tingimuste kohaselt ei tohi ületada 15% projekti tegelikest kuludest. Kuna enamasti puudub projektides vajadus täiendavate tegevuste järele, siis toob see kaasa ebaproportsionaalselt suure tagasinõuete mahu ja määra.
- Kommunikatsiooniküsimus audiitorite, RÜ ja toetuse saajate vahel muudab auditi protsessi ajakulukaks ja võib viia ekslike järeldusteni. RÜ ei pea õigeks, kui audiitor märgib lõpparuandesse kahtleva seisukoha ("on oht, et ...") ega uuri või argumenteerib (viidetena õigusaktidele) oma seisukohti lõpuni, ei saada aruannet RÜ-le kommenteerimiseks või on kommenteerimiseks antav aeg ajaraami eiravalt lühike. Auditoriaruande aasta lõppedes raporteeritakse menetluses olev tähelepanek veana, mida see menetluse lõppedes ei pruugi enam olla.

RÜ hinnangul peaks vaidlusalused küsimused lahendama enne auditi lõpparuande kinnitamist, sest see muudab vigadest raporteerimise selgemaks ja vähendab RÜ ja teiste osapoolte koormust auditi järeltegevuste teostamisel. 2013. a algul on KA välja töötanud juhendi juhtimis- ja kontrollisüsteemide ning projektiauditite järeltegevuste menetlemiseks, mis peaks selliste probleemide lahendamisel toeks olema.

PS T&A inimressursi arendamine

Aruandlusperioodil kõiki meetmeid hõlmavaid olulisi probleeme ei olnud. RÜ hinnangul võib projektide lõpetamisel tekkida toetuse saajal probleeme puhkusetasude kulude abikõlblikkusega. Seda põhjusel, et puhkust arvestatakse lepingu alusel ja projektiga seotud inimesel võib olla ühes asutuses mitu lepingut. On võimalik, et puhkust on ühest või teisest lepingust rohkem päevi puhatud, mis tähendab, et hüvitatud on puhkusepäevi rohkemas mahu. Puhkuste abikõlbmatuse probleem on suurem pikemaajalistes ja mahukates programmides, kus tööjõukulude summad on suured. Seetõttu planeerib rakendusüksus 2013. a korraldada koostöökohtumisi ja seminare toetuse saajaga, et neid ohtudest teavitada ja paluda neil võimalusel teha nõ puhkuste inventuur, et vajadusel teha finantskorrektsioonid ja vältida tagasinõudeid.

Osade programmide senine eelarvekasutus vajab endiselt suurt tähelepanu ning vajadusel paindlikku reageerimist, et programme täiendada uute tegevustega või vahendeid ümber tõsta. Vt täpsemalt ptk 6.2.2. – suuna finantsteave.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Aruandeaasta olulisemad probleemid ja rakendust leidnud abinõud:

- Projektide ja programmide puhul oli probleemiks esitatud prognoosidest kinnipidamine.

Probleemi maandamiseks on RÜ toetuse saajaid informeerinud vajadusest jälgida prognoositud kulude kinnipidamisest ning uute rakendajate puhul pööranud infopäevadel suuremat tähelepanu just prognooside ja väljamaksetaotluste koostamise koostööjule. Rakendajate abimaterjalidesse on viidud sisse erinevaid juhiseid ja näiteid, mis kergendavad VMT koostamist ja esitamist.

- MTÜ-dest TStele tehtava kontrolli puhul ei ole RÜle antud pädevuse raames võimalik omapoolse kontrolliga täiel määral tagada, et TS kasutab toetust eesmärgipäraselt (võimalik topeltfinantseerimine).

Probleemi võimalikuks lahenduseks on struktuurifondide infosüsteemiga sarnase infosüsteemi loomine siseriiklike toetuste kasutamise kohta koondatud info kogumiseks. Probleemi on arutatud nii teiste RÜde kui ka RMi kui KAg. Kõik osapooled on tunnistanud riskikontrolli vajadust. Tänapäevaks ei ole aga teada, kas vastav süsteem luuakse või mitte.

- Olukorrad, kus TS ostab kogu toetust saanud projektile läbiviimise teenuse kolmandatelt isikutelt – TS kuulutab projekti alguses välja hanke ning annab kogu tegevuse üle hanke võitnud teenusepakkujale.

RÜ on teinud vastavasisulise muudatusettepanekuid õigusaktidesse, et sätestataks TStele piirang projektides tervikteenuse sisseostmiseks. Siiani ei ole ettepanekud RMi positiivset vastukaja leidnud.

- TS ja partnerite vastutus. TS vastutab programmi rakendamise eest 100%, kuid kontrolli partnerite üle sellises mahus ei tehta.

RA on teinud vastavasisulise muudatusettepaneku uue perioodi struktuuritoetuste seadusesse. Siiani ei ole ettepanekud RMI positiivset vastukaja leidnud.

- Hangetega teenuste tellimine ja kontroll. Teenuse osutaja edastatud teenuste saajate tagasiside, et teenust pole saadud, ei ole piisav, et teenuse osutajat sanktsioneerida – vajalik on kirjaliku kaebuse esitamine elluvijale.

Probleem vajab juriidilist lähenemist. Tänapäevaks ei ole ühisele seisukohale jõutud.

- Kulude lihtsustamisega (standardiseeritud ühikuhinna kehtestamine stipendiumile ja sõidukuludele) on tekkinud olukord, kus meetme 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ projektis osalevad sihtgrupi liikmed on ebasoodsamas olukorras kui programmis osalevad inimesed.

Uue perioodi ettevalmistamise käigus on tehtud sõnastusettepanek tulumaksuseaduse muutmiseks.

Uus probleem:

- Auditi meetodika tulemusena satuvad kontrolli ühed ja samad programmid, mistõttu jäävad teised projektid/programmid tähelepanuta. Kommunikatsiooniprobleem audiitorite, RÜ ja TSte vahel muudab protsessi ajakulukaks ja võib viia ekslike järeldusteni. Audiitorid on oma seisukohtade osas väga jäigad, jättes tõendamata leidude õiguspärase, mis aga paneb RÜle kohustuse tõendamaks auditaruandes tuvastatud leiu mitteasjakohasust.

Probleemi võimalikuks lahenduseks on RÜ teavitanud AAd. Üldjuhul on tegemist RÜ välise probleemiga, mida antud tasandil ei ole võimalik maandada.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

- Väikeettevõtete vähene võimekus leida, kaasata ja rakendada rahvusvahelise tasemega tippspetsialiste meetmes „Arendustöötaja kaasamise toetus“. Seda eriti inseneride, tehnoloogide ja disainerite osas, aga ka rahvusvahelise turunduskompetentsiga spetsialistide osas.

Lahenduseks on väikeettevõtete üldise võimekuse tõusule kaasaaitamine, abi pikaajaliste tegevusplaanide koostamisel ja erinevate toetusmeetmete komplekselt rakendamisel pikaajaliste tegevusplaanide elluviimisel.

PS Suurem haldusvõimekus

Suuremaid probleeme suuna rakendamisel esile ei kerkinud. RÜ pöörab üha suuremat tähelepanu programmide tulemuste saavutamisele ja finantsplaanide täitmisele, kuna programmid avaldavad ka suuna finantsprogressile suurt mõju. Rakendusasutus on suunanud meetme 1.5.4 vahendid meetmesse 1.5.3, selle meetme alt on läbi viidud ka koolitussüsteemi uuring, mis täidab ka meetme 1.5.4 raames algset kavandatud eesmärki.

Sarnaselt 2011. a läbi viidud taotlusvoorule võib tõdeda, et kui varasemalt oli üheks probleemiks taotluste nõrk kvaliteet, siis RÜ poolt väljatöötatud kontroll-lehed taotlejatele ja toetuse saajatele enne dokumentide ärasaatmist on mõju avaldanud ka taotluste kvaliteedile. Lisaks on kindlasti aidanud kaasa infopäevad, mille vastu on üha suurem huvi. 2012. a taotlusvoorude infopäeval osales üle 100 inimese.

Aruandeperioodil on RM tõsisemalt hakanud tähelepanu pöörama ka programmide sisulisele seirele, on ennast detailideni kurssi viinud programmides toimuvaga, et paremini pakkuda tuge rakendamisel esineda võivate probleemide lahendamisel ning ühtlasi ärgitada programmi elluvijaid oma tegevusi ning ajagraafikut paremini läbi mõtlema. Kuna programiperiood on varsti lõppemas, tuleb eriti tähelepanelikult jälgida saavutatud tulemusi ning uute tegevuste ajagraafikut, et jõuaks õigeaegselt kõik lubatu ellu viia. Ühtlasi on programmide täpsem ülevaade oluline juhtimisotsuste tegemisel, nt vabade vahendite ümberjaotamisel. Seni on enam tähelepanu pööratud kolmele programmile – „Valitsuse töö pikaajalise planeerimise süsteemi arendamine ja korrastamine“, „Parema õigusloome arendamine“ ja „Keskkonnajuhtimise põhimõtete parem rakendamine avalikus sektoris“.

2012. a jooksul ei tekkinud **horisontaalses ega tehnilise abi** prioriteetses suunas olulisi probleeme.

Maksete peatamised 2012. a

03.04.2012. a kirjaga Ares(2012)403469 peatas EK Eestile toetuse maksed nelja kahe rakendusüksuse (Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Veeteede Amet, Sihtasutus Innove, Sotsiaalministeerium) riigihangetega seotud meetmete raames, sest oli tuvastatud, et rakendusüksuste poolt tehtavad riigihangete kontrollid ei olnud piisavad. Inimressursi arendamise rakenduskavas puudutas maksete peatamine EASi meetmeid. Riski maandamiseks koostati tegevuskava riigihangete kontrollide tugevdamiseks. Tegevuskava raames parendati 2012. a I poolaastal rakendusüksustes hangete kontrolle (uuendati riigihangete kontroll-lehti, viidi läbi koolitusi, vajadusel värvati täiendavat personali) ning kontrolliti tagantjärele üle riskantsed hankemenetlused (sh tehti tuvastatud rikkumise raames vajalikud finantskorrektsioonid). Pärast tegevuskava elluviimist viidi RÜdes perioodil mai-august 2012. a läbi riigihangete kontrolli süsteemiauditid, mille tulemusel hinnati EASi süsteemid piisavalt toimivaks (kategooria II). Süsteemiauditi tulemusel taastas Euroopa Komisjon oma 13.11.2012 kirjaga 1336025 Eestile toetuse maksed kõigis seni peatatud IARKi meetmetes.

2.2.2 Riskid

Probleemide ennetamiseks ja tegevuse planeerimiseks toimub struktuurivahendite rakendamise administratsioonis igal aastal ühtse meetodika alusel riskide hindamine. Riskide kaardistamisel lähtutakse neljast süsteemi-üleselt kokkulepitud eesmärgist: tagada rakenduskavades seatud eesmärkide täitmine, maksimeerida väljamakseid, minimeerida tagasinõudeid ja teha seda kõike kuluefektiivselt (põhimõttel "vähemaga rohkem"). Asutused kaardistavad ning hindavad oma vastutusalala tegevusi puudutavaid riske (mõju ja tõenäosust), võttes arvesse eelneva aasta realiseerunud probleeme ja järgneva aasta tegevusprioriteete. Riskide hindamiselt saadud informatsiooni kasutatakse struktuurivahendite rakendamise süsteemis kvaliteedijuhtimiseks: koolituste, järelevalve- ja arendustegevuste (IT, juriidika jt) vajaduste planeerimisel, aga ka tagasiside saamiseks eelnevate ja tulevaste perioodide kriitilisemate tööprotsesside ja probleemide kohta.

2012. aastal hinnati riske struktuurivahendite administratsiooni üleselt eel-defineeritud riskide alusel. Varasemalt edastas iga RA ja RÜ riskid vabas sõnastuses lähtuvalt asutuse riskiseminaril kogunenud mõtetele, üheskoos sõnastamine andis paremini võrreldava tulemuse SV tervikvaates. Eeltööna defineeriti KA poolt 38 riski ning kaardistati riski ilmnemise võimalikud põhjused, just viimastele keskendudes on võimalik ennetada ja maandada riske. Pärast hindamistulemuse selgumist toimus seminar, millel arutleti üheskoos riskide maanduste üle. Maandustegevused integreeriti KA, RAde ja RÜde tööplaanidesse. Eelmisel aastal hinnati kriitilisemaks tööprotsessiks **järelevalve (riigihangete kontroll)**. Protsessi kvaliteedi arendamisega on aktiivselt tegeletud – täpsustatud kontrolli põhimõtteid (järelevalve juhend, töö planeerimine, kontroll-lehed, infosüsteemi väljade defineerimine seireinfo kvaliteedi tõstmiseks), tehtud erinevaid koolitusi ning arendatud infosüsteemi.

Süsteemiülese hindamise tulemusel on kõrgeima skooriga riskid:

1. Vahendite väljamakseproгноosi mitterealiseerumisel võib riik osa vahendeid kaotada (toetused jäävad kasutamata).

Põhjused: meetme määrused ei valmi õigeaegselt, projektide ajakavast ei peeta kinni, hanked ebaõnnestuvad, katkestatud projektidest või tagasinõuetest vabanenud raha ümbersuunamine uutele projektidele ei toimi.

Maandustegevused: eelkõige järelevalvavad prognooside täitumist rakendusasutused, kelle juhtida on ka vabanevate vahendite suunamine uutesse projektidesse või muudesse programmidesse. KA jälgib ja vajadusel kutsub probleemsemad RAd ja RÜd kokku ning arutab nendega võimalikke lahendusi ja edasist tegevuskava. Riskide hindamine andis selgema signaali, milliste asutuste lõikes on risk kriitilisem ja selle alusel saavad ka ministeeriumid suuremat tähelepanu pöörata maksete tempole.

2. Rikkumiste (mitteabikõlblike kulude) ja tagasinõuete oht toetuse kasutamisel riigihangete seaduse eiramise tõttu.

Põhjused: riigihangete seaduse ebapiisav tundmine ja tõlgendamine (nii administratsioonis kui TS tasandil).

Maandustegevused: KA täpsustas riigihangete järelevalve põhimõtted juhendis ja koolitas rakendusüksusi, kes nüüdseks on ajakohastanud oma kontrolliprotseduurid. Riiklikul tasandil koordineerib riigihangete korraldust RM riigihangete ja riigiabi osakond, kelle ülesandeks on muuhulgas viia läbi riigihangete alaseid koolitusi ning tagada asutuste ja isikute nõustamine.

Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakond korraldab iga-aastaseid riigihangete koolitusi, millel on võimalik osaleda kõikidel huvilistel. Perioodil sept 2012 - apr 2013 viidi läbi 75 tasuta kahepäevast riigihankealast koolitust, mille eesmärk oli tõsta riigihangete korraldajate teadmisi ja oskusi ning tutvustada riigihangete seaduse muudatusi, nõustamistegevuse käigus olulisimaid seisukohti ning nii vaidlustuskomisjoni kui ka kohtute (sh Euroopa Kohtu) asjakohast praktikat ja e-riigihangete keskkonda. Koolitused toimusid erinevates linnades, koolitatavaid kokku oli sel perioodil ligikaudu 1400. Lisaks tavapärastele koolitustele viiakse läbi 14 koolitust igal aastal regionaalselt. E-riigihangete keskkonna kasutajakoolitused toimuvad nii pakkujatele kui hankijatele ka praegu igakuiselt. Info toimuvatest koolitustest on avalikult kättesaadav e-riigihangete keskkonna infoportaali rubriigis koolitused (<https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/quest/koolitused>).

Lisaks koolitustele on riiklikul tasandil tagatud hankijate/pakkujate nõustamine, selleks on avatud nõustamistelefon ning keerukamate ja pikemate küsimuste korral on võimalik pöörduda nõu saamiseks ka e-kirja teel (riigihanked@fin.ee). Ühtlasi on riigihangete seaduse rakendajale abiks e-riigihangete keskkond (<https://riigihanked.riik.ee>), mis alustas tööd 2011. aasta alguses eesmärgiga pakkuda innovaatilist töökeskkonda riigihangete korraldamiseks ja riigihangetel osalemiseks. Töökeskkonda kuulub ka infoportaal, kuhu koondatakse riigihangete valdkonda puudutav asjakohane informatsioon. Selle kaudu on kättesaadav riigihangete juhis, mida vastavalt vajadusele täiendatakse ning korduma kippuvate küsimuste rubriik (<https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/quest/korduma-kippuvad-kusimused>), mis sisaldab infot erinevatel riigihangete teemadel ja mida täiendatakse igakuiselt. E-riigihangete keskkond pakub muuhulgas mitmekülgset teavet ka erinevatest analüüsides, siseriiklikust ja Euroopa Kohtu praktikast (<https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/quest/riigihangete-korraldamine>). Eraldi on loodud rubriik riigihangete õigusaktidele, mille kaudu on kättesaadavad nii siseriiklikud kui ka Euroopa Liidu õigusaktid (<https://riigihanked.riik.ee/lr1/web/quest/seadusandlus>).

Korraldusasutus korraldas 2012. aastal riigihangete koolitused ühtekuuluvuspoliitika vahendite administratsioonile riigihangete seaduse muudatustest, rakenduspraktikast (kohtulahendite baasil) ja e-riigihangete keskkonnast. Lisaks toimus KA ning riigihangete ja riigiabiosakonnaga koostöös rakendusüksustele ja –asutusele seminar enam problemaatilisematest teemadest riigihangetes ning korraldusasutuse poolt koolitus riigihangete kontroll-lehe täitmisest.

3. Infosüsteemis olevate andmete ebaühtlane kvaliteet

Põhjused: ebapiisav/aeganõudev arendamine ning süsteemis olevate puuduste likvideerimine, koolituste ja juhendi ebapiisavus.

Maandustegevused: IT arenduste elluviimiseks koostati tegevuskava, millesse nii korraldus-, makse- kui auditeeriv asutus andsid oma eelistused.

Rakendusasutusi ja –üksusi kaasatakse rohkem arenduste tegemisse, et rääkida läbi nõudmised süsteemile ning testida erinevate moodulite loogikat.

Andmekvaliteedi süsteemseks parandamiseks on ajakohastatud infosüsteemi kasutusjuhendit sh kirjeldatud üksikasjalikumalt andmeväljade sisu. Suurendati ka järelevalvet andmebaasis sisalduva informatsiooni kvaliteedi üle – korraldusasutuse juhtimisel toimus kogu rakendussüsteemi hõlmav andmeväljade kontroll, millest selgunud leidude põhjal tehti vajalikud parandused.

Pidevalt toimuvad koolitused nii kesk- kui operatiivinfosüsteemi kasutajatele.

4. Oht, et rikkumisi ei avastata ja rakendusüksus kiidab heaks kulud, mis on seotud ebakorrektselt läbi viidud hangetega ja ebapiisava järelevalve ulatusega

Põhjused: pädevuse ja ressursipuudus, kontrolli killustatus, pealiskaudsus ja protseduuri ebapiisavus.

Maandustegevused: muudetud järelevalve juhend aitab kaasa süsteemsemale lähenemisele väljamaksetaotluste menetlusel, hangete kontrollis, paikvaatluste läbiviimisel ning järelkontrollide

läbiviimisel. Juhendite muudatuste teemal on toimunud koolitused. KA ja RA ennetavad oma järelevalve kaudu kontrolli kvaliteediga seotud kitsaskohti RÜ-s. Neljas suuremas RÜs on ka asutuse oma sisemine järelevalve üksus, kes tagab sisekontrolli abil kvaliteeti.

Riskide hindamisel vaadeldi ka **perioodi 2014-2020 rakendamise riske**. Peamise ohuna nähakse, et perioodi käivitamise viibimine põhjustab tegevustega alustamisega hilinemise, mille tagajärjel kaob toetuse andmise järjepidevus toetuse saajate jaoks ja kuhjub töökoormus administratsioonile.

Põhjused: nõrk administratiivne valmisolek, õigeaegne sisendite puudumine ettevalmistusprotsessis (EL tasandi õigusaktid, EK juhendid ja siseriiklikud algandmed ning prognoosid), ajamahukas siseriiklik vahendite jaotuse kokkuleppimise protsess.

Maandustegevused: ettevalmistuste haldamiseks on korraldusasutusel tööplan, mille järgimist perioodiliselt seiratakse.

Kinnitatud EL tasandi õigusaktide ja EK juhendite puudumisele vaatamata on siseriiklikult alustatud planeerimise ja rakendussüsteemi ettevalmistustega – valmimas on partnerluslepe ja rakenduskava eelnõud koos rahastamiskavaga, struktuuritoetuste seaduse eelnõu ja selle alusel antavate määruste eelnõud ning KA ja sertifitseeriva asutuse (SA) juhendite eelnõud administreerimise kvaliteedi tagamiseks. EL suunistest tulenevad täpsustused saab dokumentidesse lisada jooksvalt nende tekkel. Alustatud on ka partnerluslepe ja rakenduskava läbirääkimisi Euroopa Komisjoni ja partneritega; rakendussüsteemi poolelt on täiendavalt alustatud administratsiooni asutustele ülesannete täitmiseks loa andmise protsessi ettevalmistamisega.

Perioodi 2014-2020 planeeritakse partnerluses RM ja ministeeriumitega kaasates asekanterite töörühma. Toimunud on ka koolitused planeerimise teemal (üldiste lähenemiste tutvustamine, abi rakendamise süsteemi lihtsustamise ning seirefookusega koolitus), administratsioonile on uue abiperioodi informatsiooni jagamine olnud fookuses nii 2012 kui tulevikus, kogemusi vahetatakse aktiivselt ka kolme Balti riigi suunal. KAs viidi läbi eraldi riskide hindamine, kuhu kaasati SV rakendamisega seotud osakonnad rahandusministeeriumis. Riskid olid sarnased, kuid neid nähti kriitilisemadena võrreldes administratsioonist saadud hinnangutega. Riske maandatakse asutuste tööplaanide alusel ja igapäevase juhtimistegevuse kaudu.

Kogutulem. Aruande lisas tabelis 12 on kajastatud aruandeaastal Inimressursi arendamise rakenduskava rakendajate poolt kaardistatud kõrgeid riske ja nende maandamistegevused. Toodud on suurema mõju ja tõenäosusega kitsaskohad, mille ennetamise ja maandamisega järgmisel aastal abi rakendajad tegelevad. Riskide hindamisel kaardistati IARK-i puudutavaid **kõrgeid riske 21**, sh 15 riski prioriteetses suunas Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ tasandi riskid puudutavad samavõrd suunda Elukestev õpe) ning 6 riski suunas Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks. 5 keskmist riski on tabelisse lisatud suunast Suurem haldusvõimekus. Võrreldes eelmise aruandeaastaga ei ole riskide hulk kasvanud. Erinevatest tööloikudes on kõrgeid riske sarnaselt eelmisele aruandeaastale enim planeerimise, poliitikate kujundamise, toetuse saaja juhendamise/nõustamisega seoses. Läbiva riskina toodi välja järelevalve all (eriti RÜ-de vaates) hangete läbiviimine, millega võib kaasneda rikkumiste ja sellega seoses tagasinõuete oht. Üleskerkiva riskina on mitmed RA-d toonud välja 2014-2020 perioodi kavandamise tegevused ja nende koordineerimise ning ajakavas püsimisega seotud ohud.

Olulisemad riskid suundade kaupa on ka lühidalt kirjeldatud allpool.

PS Elukestev õpe

Aruandlusperioodil kinnitas SA Innove riskide hindamise juhendi ning selle lisad "Riskide hindamise tööleht" ja "Riskide suuruse hindamine". Juhendi alusel viis RÜ läbi riskide hindamise, mille käigus kaardistati kokku 31 riski. Riskide tase jaotati viide kategooriasse: kriitiline, madal, väheoluline, tingimuslik ja pole võimalik hinnata. Kriitilisi riske oli kokku 8 (25%), madalaid 6 (19%), väheolulisi 3 (10%), tingimuslikke 11 (35%) ja riske, mida pole võimalik hinnata 3 (10%). Kriitilised riskid avaldusid tegevus-, vastavus- ja finantsriskina. Enim ilmnes kriitilisi riske tegevusriski valdkonnas, seal oli kokku 3 riski, vastavusriskina ilmnes 2 riski, finantsriskina 2 ja strateegilise riskina ilmnes 1 risk (vt lisa 12).

RAs (HTM) läbi viidud struktuuritoetuste riskide hindamise tulemusena tuvastati 16 riski, mis vaatamata muutunud riskide hindamissüsteemile (hinnati KA eeldefineeritud riske) jäi arvuliselt samaks eelmise aastaga. Fikseeritud 16st riskist 3 oli kõrged, 9 keskmist ja 4 madalat. Kuna riskide hindamisel lähtuti protsessipõhisusest, mitte niivõrd prioriteetsest suunast, siis konkreetse prioriteetse suuna põhiseid riske eraldi välja tuua ei saa.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Fikseeritud 16st riskist 3 oli kõrged (oht, et rikkumisi ei avastata, kontrolle pole piisavalt ja RÜ kiidab heaks kulud, mis on seotud ebakorrektselt läbi viidud hankega, oht hangete viibimisel, hakkimisel ja maksumuse suurenemisel, mistõttu rakendamine võib venida ja viibivad väljamaksed), 9 keskmist ja 4 madalat riski. Kuna riskide hindamisel lähtuti protsessipõhisusest, siis konkreetse prioriteetse suunaga saab ennekõike siduda keskmiseks hinnatud riskidest topelfinantseerimisega seotud riski. Riski maandamiseks vaatab RA koostöös RÜga üle topelfinantseerimise kontrollimise võimalused HTMi andmebaaside põhjal.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

RA tasandil saab PS lõikes välja tuua 7 riski, millest kõik on märgitud kõrgeks. Olulise mõjuga riske on 4, pigem olulise mõjuga 2 ning üks väheolulise mõjuga. Võrreldes 2011. a on olulise mõjuga riske 10 vähem. Kriitilisemad probleemid on seotud rahastamisotsuste tühistamise ja maksete viibimise/tagasinõuetega, sest TSd ei ole piisavalt teadlikud oma kohustustest/reeglitest; kõrgete riskide realiseerumisega ning personaliprobleemidega. Rahastamisotsuste tühistamise ja maksete viibimise/tagasinõuete osas on maandustegevusena planeeritud regulaarsed rakenduskoosolekud programmide rakendajatega. Riskide realiseerumise ennetamiseks kaardistatakse kõrge prioriteediga riskid, mille maandustegevuste elluviimise eest määratakse vastutavad töötajad ja mille üle tõhustatakse seiret ja suurendatakse selles ka siseauditi osakonna rolli. Personaliküsimustes seisuga 31.12.2012 ühtset lahendust ei ole.

Võrreldes 2011. a on riskide valdkonnad ja probleemid enamjaolt samad: TS juhendamine/nõustamine, personal, poliitika kujundamine ja planeerimine, järelevalve, rikkumistest teavitamine ja rikkumiste menetlemine. 2012. a lisandunud täiendav riskivaldkond, mida varasemalt polnud – riskide hindamise ja juhtimise protsess SF rakendamisel, et pöörata riskide maandamisele ja probleemide ennetamisele täiendavat tähelepanu.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

RA välja toodud kõrgetest riskidest moodustasid suure osa õigusaktide tõlgendamisega seotud võimalikud juriidilis-tehnilised probleemid. Kõrgete riskide hulgas oli kaks välist riski: esiteks, et 2014-2020 perioodi prioriteetsete suundade eelarvete puudumisel on raske konkreetseid plaane teha, tagamaks uue perioodi rakendamisega õigeaegne alustamine ning teiseks, et hangete ja projektide hindamisreeglitega on keeruline saavutada innovaatilisi lahendusi, sest vajadus oleks lähtuda tegelikult lahenduse sisust ja uuendusmeelsusest. Riskide maandamiseks nähakse eelkõige lahendust tõhusamas jooksvas kommunikatsioonis administratsiooni sees.

KredExi süsteemid toimivad hästi ning sellest tulenevalt ka eriti keskmisi ega kõrgeid riske RÜ ei tuvastanud.

Teine RÜ (EAS) kaardistas 2012. aastal neli läbivat suuna rakendamisega seotud riski, mille kohta saab ülevaate tabelist lisas 12. Alates märtsist 2013 töötab EASis riskijuht, kelle ülesandeks on vastavalt kaardistatud riskidele töötada riskide maandamise ning uute võimalike riskide kaardistamise ja nende maandamise nimel.

PS Suurem haldusvõimekus

Võrreldes eelmise aruandlusperioodiga on enamus riske maandavaid meetmeid olnud piisavad. 2012. aasta lõpus läbi viidud riskide hindamise käigus kõrgeid riske ei leitud. Seetõttu on ka lisas 12 välja toodud kõik PS riskid keskmise taseme riskid.

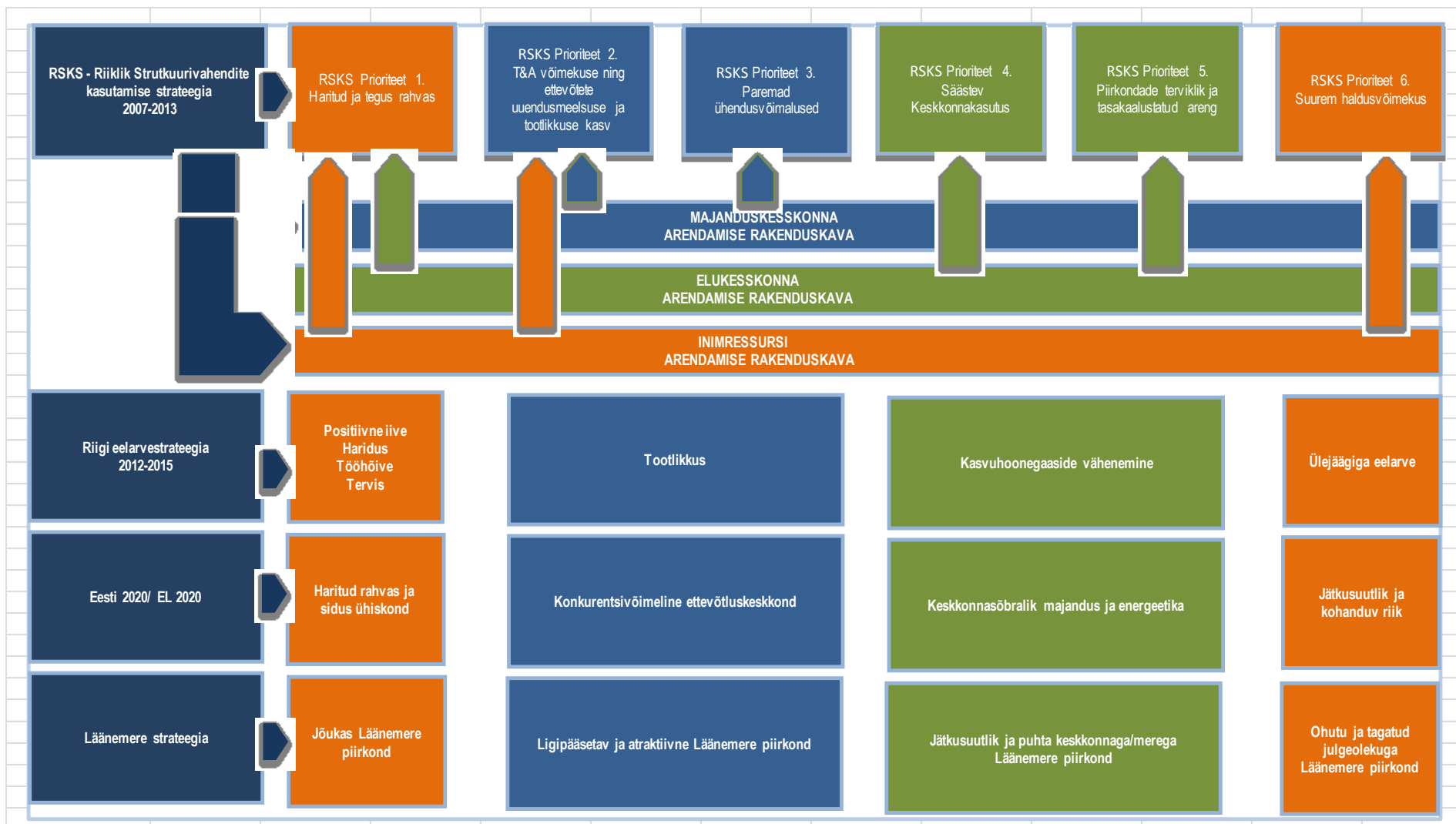
Mõnevõrra on riskid muutunud, lisandunud on IT süsteemide (SFOS, SFCS) risk. 2012. aastal viidi läbi SFOS andmekvaliteedikontroll ja selle käigus tuvastas RM, et SFOSis on andmeid, mis vajavad korrastamist. Selle riski osas on peamiselt RÜ roll vaadata üle, et SFOSi sisestatud andmed oleks kvaliteetsed ning anda RMle sisendit SFOS arenduste läbiviimiseks. Eriti oluline on ka seoses uue programpperioodiga testida mitmeid IT arendusi veel käesoleva perioodi raames, et uue perioodi alguses oleks süsteemid testitud ning aitaksid parimal võimalikul viisil rakendamisele kaasa.

Ühe riskina toodi välja järelevalve all riigihangete läbiviimine, millega võib kaasneda rikkumiste ja sellega seoses tagasinõuete oht. Selle riski maandamiseks on ka RÜ oluliselt 2012. a oma protseduure muutnud. Poliitikate kujundamise valdkonna all toodi ühe riskina välja rakenduskava eesmärkide võimalik mittesaavutamine. Selle riski maandamiseks on RM tõhustanud programmide ja projektide seiret ning kõik programmide eelnõud (sh muudatused) peavad saama PS juhtkomisjoni heakskiidu, samal ajal kontrollitakse ka tegevuste vastavust rakenduskavale.

2.3 Seosed ja mõjud valdkondade üleselt

Rakenduskavade koostamisel tugineti lisaks valdkonnapõhistele strateegilistele arengudokumentidele ja prioriteetidele Riiklikule struktuuritoetuste kasutamise strateegiale (RSKS). Abi andmisel arvestatakse ka Lissaboni strateegia, Eesti 2020/Euroopa 2020 ja Läänemere strateegia eesmärkide, horisontaal-poliitikate ja abimeetmete omavahelise sünergiaga. Vt ka joonis 2.3.1.1.

2.3.1 Panus ja seosed Lissaboni strateegia, EL 2020 ja Eesti 2020 eesmärkidega ja riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga

Joonis 2.3.1.1: Rakenduskavade ja strateegiade eesmärkide seosed. Allikas: KA

Lissaboni strateegia ehk kuni 2010. a kehtinud majanduskasvu ja tööhõive strateegia kohaselt peavad liikmesriikide jõupingutused keskenduma kahe olulise ülesande lahendamisele – **tugevama kestva majanduskasvu saavutamisele ning suurema arvu ja paremate töökohtade loomisele**. Need on võimaldanud alustada vajalikku üleminekut teadmispõhisele konkurentsivõimelisele majandusele, mida iseloomustab majanduskasv, tööhõive, sotsiaalne ühtekuuluvus ja keskkonnasäästlikkus.

Euroopa 2020 on Lissaboni strateegiale järgnenud 10-aastane strateegia, mille eesmärgiks on „**nutikas, jätkusuutlik ja kaasav kasv**“ (*smart, inclusive and sustainable growth*) läbi suurema riikidepoolse ja Euroopa tasandi koordineerimise. **Konkurentsivõime kava 'Eesti 2020'** on Eesti strateegia Euroopa 2020 eesmärkide saavutamiseks. Kava kirjeldab peamisi poliitikasuundi ja meetmeid Eesti konkurentsivõime tõstmisel, seab eesmärgid 2015 ja 2020 aastaks kooskõlas EL riikide poolt kokku lepitud Euroopa 2020 strateegia eesmärkide ja Eesti väljakutsetega.

Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegiaga 2007-2013 määratletakse üldised strateegilised tegevussuunad Euroopa Liidust aastatel 2007-2013 Eestile eraldatavate struktuurivahendite kaasabil abikõlblike valdkondade arendamiseks. RSKS on oma olemuselt valdkondadevaheline ja -ülene riiklik arengudokument, millega pannakse paika üldine lähenemine Eesti sotsiaalmajandusliku arengu suunamiseks aastatel 2007-2013. RSKS üldeesmärgiks on **kiire jätkusuutlik areng**. Antud üldeesmärk kätkeb endas kolme alameesmärki:

- majanduse konkurentsivõime kasv;
- sotsiaalse sidususe kasv;
- keskkonna kasutamise säästvuse kasv.

Seega on kõik nimetatud strateegiad tihedalt vastastikku seotud ja teineteist mõjutavad (vt ka joonis 2.3.1.1). Lisaks on Euroopa Ülemkogu poolt 2009. a ellu kutsutud Läänemere strateegia (uuendatud 2012), mille kolm üldist eesmärki on kaitsta Läänemerd, ühendada piirkond ja suurendada selle heaolu.

Kõikidesse ülaltoodud strateegiatesse panustavad omakorda kolm struktuurivahendite elluviimiseks kinnitatud rakenduskava.

Riikliku struktuurivahendite kasutamise strateegias 2007-2013 fikseeritud eesmärkide poole pürgimist, saavutatud tulemusi ja mõju on mõõdetud makromajanduslike indikaatoritega tulenevalt eesmärkide (mh haritud ja tegus rahvas, sidus ühiskond) olemusest.

Tabel 2.3.1.1: RSKSi indikaatorite dünaamika

Indikaator	Algtase	Sihttase	Viimane teadaolev tase
Elukestvas õppes osalemise määr	6,5% (2006)	11,5% (2013)	9,8% (2008); 10,5% (2009); 10,9% (2010); 12,0% (2011); 12,9 (2012)
Vaesusriski määr ⁸	19,3% (2004)	15% (2014)	19,5% (2007); 19,7 (2008); 15,8 (2009); 17,5 (2010); 17,5 (2011)
Madalaim tööhõive määr maakondades ⁹	45% (2005)	Mitte väiksem kui 50% (2015)	48% (Põlva, 2008) 45,2 (Põlva, 2009) 43,0 Põlva, 2010) 49,0 (Jõgeva 2011) 44,1% (Valga 2012)
Meeste ja naiste töötasude erinevus (palgalõhe)	25,4% (2005)	20% (2015)	30,3% (2007); 23,4% (2010); 22,9 (2011)

⁸ Statistika andmebaas, table LES01

⁹ Allikas: Statistika andmebaas, table TT4645

Struktuurivahendite kasutamise seire ja läbiviidud sõltumatutelt ekspertidelt tellitud hindamised näitavad, et läheneme RSKS seatud ambitsioonikatele sihtidele, aga kõigi eesmärkide saavutamine ei ole mitmete väliste mõjurite, ennekõike majanduskriisi ja rahvusvaheliste arengute, tõttu kindel.

RSKS eesmärkide ja prioriteetide täitmisel on muuhulgas toetatud järgmiseid olulisi muutuseid:

- Täiskasvanute osalemine elukestvas õppes on aasta-aastalt paranenud ning ületab EL27 keskmist. Kui aastal 2006 oli vastav näitaja 6,5%, siis 2011. aastal tõusis täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr 12%ni (so. 87 100 täiskasvanuni), mis on seni kõigi aegade kõrgeim tulemus ja ületab 2013. aastaks seatud sihttaset.
- Edasiminekut tööturuteenuste arendamise ja pakkumise vallas riigis tervikuna näitab aktiivsetes tööturumeetmetes osalejate osakaalu pidev kasv. Kui 2010. aastal osales neis keskmiselt iga kümnes registreeritud töötu, siis 2011. aastal juba iga viies ning 2012. aasta esimesel poolel pea iga kolmas.

Tabel 2.3.1.2: Euroopa 2020 ja Eesti 2020 eesmärgid ja nende saavutamise hetkeseis

Kaasav majanduskasv – täiendavad eesmärgid		
Euroopa 2020 eesmärk	Hetkeseis	Konkurentsikava „Eesti 2020“ eesmärk
Vähendada vähemalt 20 miljoni võrra inimeste arvu, kes elavad vaesuses ja sotsiaalses tõrjutuses või keda need ohud ähvardavad	2010 – 17,5% ; 2011 – 17,5%	Eesti eesmärgiks on vähendada suhtelise vaesuse määra peale sotsiaalseid siirdeid 2015. aastaks 16,5%ni ning 2020. aastaks 15%ni.
Arukas majanduskasv		
Euroopa 2020 eesmärk	Hetkeseis	Konkurentsikava „Eesti 2020“ eesmärk
2020. aastaks 20–64-aastaste meeste ja naiste tööhõive määr 75%	77,0% (2008), 69,9% (2009), 66,7% (2010), 70,4% (2011); 72,1 (2012)	Eesti eesmärgiks on tõsta tööhõive määra 20-64 aastaste seas 2015. aastaks 72%ni ning 2020. aastaks 76%ni.
Paremad haridusalased saavutused, konkreetsetelt: - koolist väljalangemise määra vähendamine alla 10%	18-24 a vanusegrupis 10,8%, (2011); 10,5 (2012).	Eesti eesmärgiks on vähendada haridustee katkestajate osakaalu 18-24 aastaste seas 2015. aastaks 11%ni ning 2020. aastaks 9,5%ni.
- vähemalt 40% 30–34-aastastest peaksid omama kolmanda tasandi haridust (või samaväärset)	35,7% (2009), 40,2% (2011); 39,2% (2012)	Eesti eesmärgiks on suurendada kolmanda tasemega inimeste osakaalu 30-34 aastaste seas 2015. aastaks 40%ni, 2020. aasta eesmärk on seda taset hoida.

Alljärgnevalt on prioriteetsete suundade kaupa toodud hinnang IARK toetuse panuse kohta ülalnimetatud strateegiatesse. Püütud on kasutada uusi andmeid, kuid mõnel juhul pole 2012. a andmed siiski teada.

PS Elukestev õpe

Ehkki Eesti haridus paistab teiste EL liikmesriikide foonil hästi silma – mitmete tähtsate puhul ületame EL 27 liikmesriigi keskmisi näitajaid, jääb paljude oluliste näitajate tase seatud eesmärkidest madalamaks. Kahaneva ja vananeva rahvastikuga Eesti, nagu ka kogu Euroopa jaoks ei piisa edukaks majanduse ümberkorraldamiseks ainult haritud noorte tööturule tulemisest. Seetõttu on äärmiselt vajalik kõigi põlvkondade ning erineva haridusega inimeste osalemine elukestvas õppes. Praeguseks taastunud majanduskasv on küll vähendanud tööpuudust, kuid struktuurne tööjõu nappus püsib endiselt. Tööjõu nõudlus ja pakkumine ei ole erialade kaupa tasakaalus, riskirühmades inimeste seas (noored, madala haridustasemega inimesed, mitte-eestlased) on töötuse määr suhteliselt kõrge (vt ka ptk 2.1.2).

Prioriteetse suuna Elukestev õpe meetmed toetavad otseselt nii Lissaboni strateegia, EL 2020 eesmärgi, kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmärgi. Otseselt panustab see RSKS-i prioriteeti „Haritud ja tegus rahvas“, aga kaudsemalt ka teistesse prioriteetidesse. Meetmed on suunatud EL konkurentsivõime

edendamise ja töökohtade loomise prioriteetidele. Tabelis 2.3.1.1 on esitatud Eesti 2020 näitajad (VV poolt kinnitatud 26.04.2012).

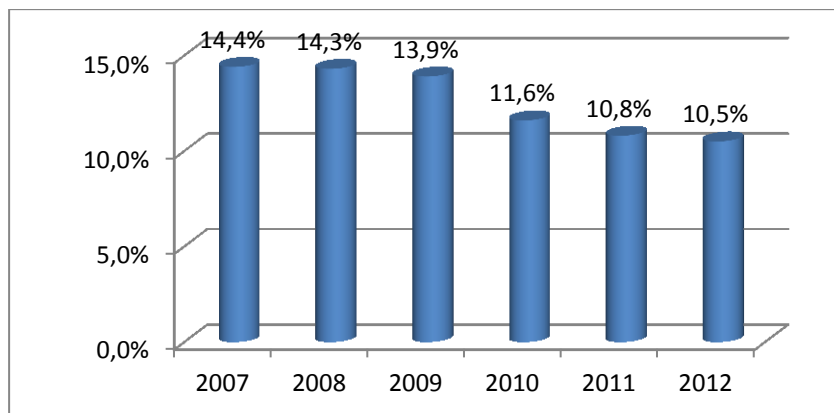
Tabel 2.3.1.3: Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ näitajad hariduse valdkonnas

	tegelik tase 2010	Tegelik tase 2012	sihttase 2015	sihttase 2020
Vähendada põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte (18-24) osakaalu	11,7%	10,5%	11%	9,5%
Suurendada täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määra	10,9%	12,9%	15%	20%
Vähendada eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25-64) osakaalu	31,9%	30,3%	32%	30%

Allikas: ([http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/strateegia/b_konkurentsivoime-kava_b/b_eesti-2020-strateegia/Eesti%202020%20\(2012%20uuendamine\)/eesti%202020.pdf](http://valitsus.ee/UserFiles/valitsus/et/riigikantselei/strateegia/b_konkurentsivoime-kava_b/b_eesti-2020-strateegia/Eesti%202020%20(2012%20uuendamine)/eesti%202020.pdf)), EHIS, Statistikaamet 2012.

Ülaltoodud sihtidesse panustab prioriteetne suund Elukestev õpe, olles Eesti 2020 valdkondadest kõige otsesemalt seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega.

EL 2020 strateegia üks eesmärk aastaks 2020 on madala haridustasemega ja õpinguid mittejätkavate noorte osakaalu viimine alla 10%. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ seab eesmärgiks vähendada põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte osakaalu aastaks 2015 11% ning aastaks 2020 9,5%-ni. Selle eesmärgi saavutamiseks on vajalik käimasolevate väljalangevust vähendavate poliitikate täielik rakendumine ja täiendavate meetmete väljatöötamine ning käivitamine. Eesmärgi saavutamiseks väheneb haridustee varaste katkestajate arv ligikaudu 12 100 inimese võrra võrreldes 2009. a tasemega.

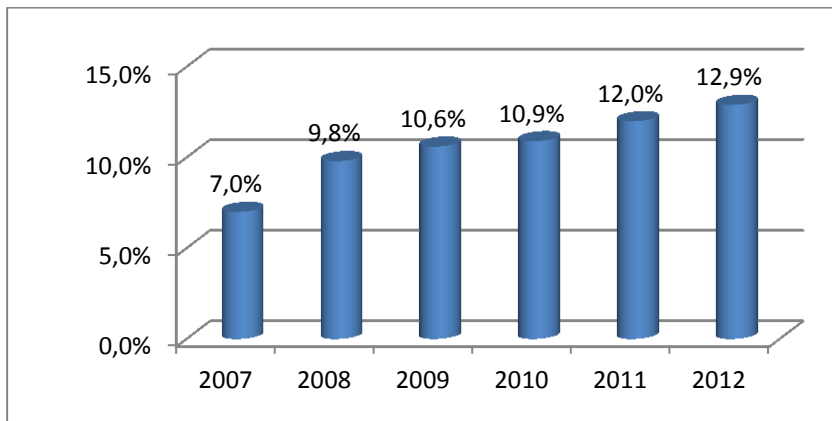
Joonis 2.3.1.2: Põhihariduse või madalama haridustasemega õpinguid mittejätkavate noorte osakaal

Allikas: Statistikaamet

2012. a oli **koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis 10,5%** olles tunduvalt vähenenud võrreldes 2009. aastaga ning samuti 2010. a 11,6 protsendiga. Samas ei ole võimalik hinnata selles näitajas tõukefondide meetmete põhjustatud mõju ulatust. Saab aga eeldada, et mõju on olnud kindlasti soosiv. Tähelepanuväärne on asjaolu, et 2020. aastaks väheneb 18–24-aastaste vanusegrupp võrreldes 2010. a drastiliselt – 40%. See seab veelgi suurema surve eesmärgile, et iga noor leiaks õppeprotsessis oma huvide- ja võimete kohase rakenduse.

Indikaator, mille jälgimist peetakse väga oluliseks ja mille muutumist mõjutavaid tegevusi laiendatakse, on osalemine elukestvas õppes¹⁰. Eestis on **25–64-aastaste täiskasvanute osalemine elukestvas õppes** püsinud 2000–2007. a vahemikus 5,4–7%. 2008. a alates on osakaal tõusnud, jõudes 2011. a 12%-ni ja jätkates kasvu 2012. aastal osalemismäärani **12,9%**. (vt joonis 2.3.1.3).

¹⁰ Elukestvas õppes osalemist mõõdetakse uuringuga koolis ja koolitusel osalemisena viimase 4 nädala jooksul (25–64-a).

Joonis 2.3.1.3: Täiskasvanute (25-64) elukestvas õppes osalemise määr
Allikas: Statistikaamet

Arvestades, et perioodi algusest alates on erinevates ESF-i otseselt täiskasvanute koolitamisele suunatud meetmetes olnud kokku üle 67 000 osaleja, võib kindlasti näha nende meetmete positiivset mõju indikaatori paranemisele. Õppimisvõimaluste kättesaadavamaks muutmisel on oluline roll olnud ESFist rahastatavatel programmidel (nt programmid „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“) ning projektidel. Ressursside avanemine oli ajastatud parimale võimalikule hetkele – paljuski on just see toetus aidanud kompenseerida organisatsioonide kärbitud koolituskulusid ning võimaldanud inimestel end täiendada. Kiiremini on kasvanud just tööalastel täiendus- või ümberõppekursustel, tööalastel konverentsidel või seminaridel osalenute määr. Sealjuures madala haridustasemega õppijate osalemine püsis mitu aastat kahe protsendi ringis, viimasel paaril aastal on selle rühma inimesed rohkem õppima hakanud. 2012 aastal on keskmisest kiiremini kasvanud ka meeste osalemine ja mitteeestlaste osalemine õppes (allikas: Statistikaamet).

Siiski on kasv veel liiga väike selleks, et aidata meid järgi näiteks Põhjamaadele, kus elukestvas õppes osalemine ületab 20%. Samas osalevad täiendusõppes endiselt kõige rohkem kõrgharidusega inimesed, nooremad ja keskealised ning naised. Konkurentsivõime kava 'Eesti 2020' eesmärgiks on jõuda aastaks 2015 täiskasvanute osalemisega elukestvas õppes 15% tasemele. Aastaks 2020 on Eesti eesmärgiks 20% täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määra saavutamine. Elukestvas õppes osalejate protsendi tõstmine pole eesmärk omaette, selle läbi on võimalik suurendada elanike konkurentsivõimet tööturul, valmisolekut toimetulekuks elus, soodustada sotsiaalset integreeritust ja kodanikkonna kujunemist ning liikuda tööealise elanikkonna optimaalsema rakendatuse suunas. Täiendusõppe selline korraldamine, mis tagab ka madalama haridustasemega inimestele ja vanemaealistele osalemisvõimaluse, loob ettevõtetele eeldused kaasaegsema tehnoloogia rakendamiseks ja seeläbi tootlikkuse tõstmiseks. Lisaks annab täiendusõppe võimaluse valmistada inimesi ette ettevõtluses vajalikuks struktuurimuutuseks. Ennetavate tegevuste ning koolitustega on oluline aidata kaasa inimeste paindlikkuse ja tööalase konkurentsivõime tõstmisele olukorras, kus majanduskasvu aeglustumine võib muuhulgas kaasa tuua ettevõtete sulgemisi ja ümberstruktureerimisi. Töötajate teadlik ettevalmistamine niisuguseks olukorraks annab võimaluse muuta selle kergemini talutavaks.

Eesmärgi saavutamise eelduseks on, et võrreldes tänasega rakendatakse täiendavaid sisulisi ja rahalisi meetmeid täiskasvanute elukestvas õppes osalemise suurendamiseks, eelkõige täiskasvanute täiend- ja ümberõppe võimaluste laiendamine ja rahastamise suurendamine ning ilma erialase hariduseta täiskasvanutele tasemeõppe pakkumine.

Suur osa Eesti tööjõust (vanusegrupis 25-64) on kas põhi- või üldkeskharidusega ning ei oma erialast haridust (kutse- või kõrgharidus). Eri- ja kutsealase hariduseta inimeste rohkus on endiselt väljakutse. Ilma **erialase hariduseta isikute arv** on kõige suurem noorimas vanusegrupis, 25-34-aastaste seas – 35% (2010. a). 2012. a oli sellised inimesi 25-64-aastastest 30,3%. Kõrgharidusega inimesi oli vanusegrupis

28,3% ning kutse- ja keskeriharidusega inimesi 41,4%. Veelgi murettekitavam on see, et erialase haridusega inimeste osakaal on suurem just nooremates vanusegruppides. Kui 45–54-aastastest oli erialase haridusega 27,6%, siis 25–34-aastastest 32,4%. Kahel viimasel aastal on ka noorem vanusegrupp (25-34) erialase haridusega noorte osakaal hakanud siiski langema. EE2020 eesmärgi seadmisel on võetud arvesse käimasolevaid meetmeid haridustee katkestanutele tasemehariduse omandamiseks. Lisaks on arvestatud täiendavate meetmetega, mida tuleb lähiaastatel rakendada erialase haridusega täiskasvanute osakaalu tõstmiseks.

Kahjuks ei sisaldu antud näitaja rakenduskavas ja seega pole ka seda püsivalt tõukefondide meetmete kontekstis jälgitud. Kutsehariduse meetmetest panustavad selle näitaja paranemisse otsesemalt programmid „Kutsehariduse populariseerimine“ ning „KUTSE“. Teisalt panustab siia ka teine prioriteetne suund – T&A inimressursi arendamine – läbi kõrghariduse meetmete, mh programmi TULE. Samas võib öelda, et selle eesmärgi saavutamisse panustavad suuremal või vähemal määral peaaegu kõik prioriteetsete suundade Elukestev õpe ja Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine tegevused.

Erialane haridus iseenesest ei ole aga väärtus, kui tööturg vastaval erialal tööjõudu ei vaja. Eestis on aastaid olnud probleemiks struktuurne tööpuudus: samaaegselt töötute võrdlemisi suure hulga on Eestis töökohti, mida ei suudeta täita, kuna tööturg ja haridussüsteem ei toeta teineteist piisaval määral. Selle üheks põhjuseks on inimeste hariduse mittevastavus tööturu nõuetele. Võrreldes 2009. aastaga on kutsehariduse lõpetajate olukord tööturul siiski paranenud. Kui 2008/09. õppeaasta lõpetajatest asus 6 kuu jooksul tööle vaid 54%, siis 2010/11. lõpetajatest juba 68,6% ning 2011/12 lõpetajatest 71,2%. Samal ajal on vähenenud töötute osakaal lõpetajatest. Oma osa võib siin näha üldisel tööturu olukorra paranemisel. Eesmärgiks on, et 2015. a kutseõppe lõpetajatest asub poole aasta jooksul tööle vähemalt 77% ja 2016. a 79%¹¹.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Taasiseseisvumise perioodil on Eestis välja kujundatud funktsioneeriv ja arenev teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonisüsteem (TA&I) ning ettevõtlussektori tugistruktuur. Läbi on viidud struktuursed reformid, loodud seadusandlik raamistik ja koostatud pikaajalist arengut suunavad strateegiad. Et Eesti saaks võrdse partnerina panustada Lissaboni ja EL2020 strateegia eesmärkide täitmisel, peab oluliselt suurenema teadus- ja arendustegevuse ning kõrgharidussüsteemi võimekus. Euroopa Liit on seadnud oma eesmärgiks investeerida 3% SKP-st teadus- ja arendustegevusse ning luua paremad tingimused teadus- ja arendustegevuseks ning innovatsiooniks. Kaasaegsete tehnoloogiate kasutuselevõtt traditsioonilistes majandussektorites ning majanduse ümberorienteerumine kõrg- ja kesk-kõrgtehnoloogilisele tööstusele ja teenindusele aitab saavutada tootlikkuse kasvu ning tagada lisandväärtuse suurenemise kogu majanduses. Selle eesmärgi saavutamine eeldab kõrgelt haritud inimeste olemasolu kõigis ametites – eriti vajalikud on kõrge kvalifikatsiooniga teadlased ja insenerid, kes suudavad luua ja edasi arendada teadmisi ja tehnoloogiaid ning on pädevad neid loovalt kasutama. Kõrgemat lisandväärtust loova majandusstruktuurini jõudmiseks peab seepärast lisaks elukestvale õppele suunatult arendama kõrgharidust ning teadus- ja arendustegevust.

Üldiselt toetavad rakenduskavast aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni ja EL2020 strateegiate eesmärgi, kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmärgi ning on seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega, sh Läänemere strateegiaga. RSKS-i prioriteediks 2 on „T&A võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“. Nimetatud prioriteedi üks tegevusi on inimeste teadmiste ja oskuste arendamise intensiivistamine. Prioriteetses suunas on otseselt nimetatud eesmärgi täitmiseks suunatud programmide DoRa ja Mobilitas tegevused. RSKS eesmärgi täitmist toetavad samuti doktorikoolide projektid ja kõrgkoolide ja ettevõtete koostööprojektid.

Eesti 2020 strateegia valdkondadest on prioriteetse suuna Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine meetmed kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega: suurendada kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu, suurendada täiskasvanute (25-64)

¹¹ Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala arengukava „TARK ja TEGUS RAHVAS“ 2014 – 2017 (2013)

elukestvas õppes osalemise määra ja vähendada eri- ja kutsealase hariduseta täiskasvanute (25-64) osakaalu.

Selleks, et Eesti saaks võrdse partnerina panustada strateegiate eesmärkide täitmisesse, toetavad prioriteetse suuna meetmed rahvusvahelist koostööd. Meetme „Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine“ tegevused panustavad rahvusvahelistumise ja koostöö, kõrghariduse kvaliteedi ning e-õppe arendamisele. Samuti panustavad rahvusvahelisse koostöösse programmid Mobilitas ja DoRa ning meede Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine (vt täpsemalt ptk 2.3.2). Laiemalt panustavad kõik prioriteetse suuna meetmed vähesel või suuremal määral Eesti ja Euroopa Liidu konkurentsivõime suurendamise eesmärgi saavutamisse. Allolevas tabelis on toodud TA&I strateegia põhinäitajad, millesse prioriteetse suuna teaduse valdkonna tegevused rohkem või vähem panustavad.

Tabel 2.3.1.4: TA&I strateegia 2007-2013 olulisemad indikaatorid ja nende täitmise seis

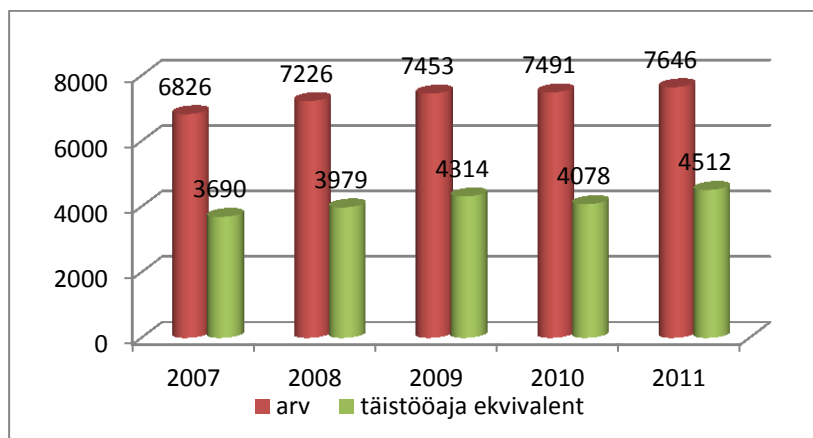
Näitaja	Baastase 2007	Täitmine 2011 seisuga	TA&I eesmärk 2010	TA&I eesmärk 2013	TA&I eesmärk 2014	EE2020 eesmärk 2015	EE2020 eesmärk 2020
T&A maht,% SKPst	1,08%	2,41%	1,9%		3,0%	2,0%	3,0%
sh erasektori T&A maht, % SKP-st	0,51%	1,52%	0,9%		1,6%		
sh avaliku sektori T&A maht,% SKPst	0,57%	0,89%	1,0%		1,4%		
Teadlaste ja inseneride arv 1000 töötaja kohta*	5,63	7,41		8			
Kõrge kvaliteediliste publikatsioonide arv	1068	1573		1200			
Euroopa Patendiameti patenditaotluste arv miljoni elaniku kohta	21,02	38,07 (2010)	32,92 (2009)	45			
Eesti positsioon „Innovation Union Scoreboard“ edetabelis	18	14		5.-10. koht			

* Kuna kõnealune indikaator on tugevasti sõltuv tööhõivest, siis majanduslanguse tingimuste on suur kasv saavutatud töötuse kasvu survele. Edasipidi võetakse kasutusele täistööajaga teadlaste absoluutarv – vt allpool.

Paljud ülaltoodud näitajatest kattuvad ka RSKS-i eesmärkide ja indikaatoritega, seega panustab prioriteetne suund ühtlasi otseselt ka nendesse.

T&A intensiivsus (maht SKPst) kasvas 2010. a 1,62 ja 2011. aastal juba 2,4%-ni, ületades esmakordselt Euroopa Liidu 2,03-protsendilise keskmise. Majandussurutise tõttu T&A mahud 2009. a langesid, kuid kuna see toimus aeglasemalt, kui SKP langus, siis T&A intensiivsus kasvas. See kasv jätkus ka 2010. a, kuid nüüd juba T&A mahtude kasvu (kokku 18%) arvel, ning eriti just 2011. aastal. Eriti silmapaistvalt kasvas ettevõtluse T&A maht. Ettevõtlussektori T&A kulutuste osatähtsus SKP-s on kasvanud 0,22%-lt 2002. aastal 1,52%-ni 2011. aasta andmetel, mis näitab, et riigi teaduskulutused on stimuleerinud ettevõtluse struktuurimuutusi. Kõrge aastakasvu taga olid paljuski ka investeeringud tehnoloogiliseks arenduseks ölitööstuses (2011. aastal ulatus ölitööstuse panus Eesti T&A kulutustes kolmandikuni). Riigi T&A kulutustest olulise osa on moodustanud investeeringud taristusse, mis katab varasemate perioodide investeerimisvajaku. Samas vajavad lahendamist infrastruktuuri efektiivse ja jätkusuutliku kasutuse ning nende ettevõtlusele avatuse küsimused.

Oluline näitaja iseloomustamiseks nii prioriteetse suuna kui ka RSKS-i eesmärkide poole liikumist on Eesti **teadlaste ja inseneride arv** (nii koguarv kui ka täistööaja ekvivalent). Selle muutumist viimastel aastatel kirjeldab joonis 2.3.1.4.

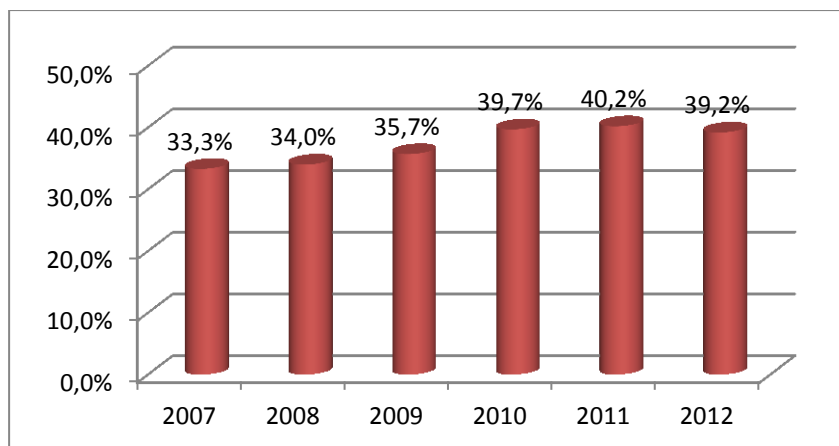
Joonis 2.3.1.4: Eesti teadlaste ja inseneride arv 2007-2010

Allikas: Statistikaamet. 2012. a andmed selguvad juunis 2013.

Täistööajaga teadlaste ja inseneride arv tõusis aastatel 2000–2009 ligi 1650 teadlase võrra (61,8%) jõudes 4314-ni. Vaid 2010 aastal on täistööaja ekvivalent (TTE) veidi langenud, see langus tuli peamiselt kõrgharidussektorist. 2011. a on näitaja taas kasvanud – 4512ni. Teadlaste ja inseneride koguarv on kogu aeg stabiilselt kasvanud. Tegelikult peab strateegia sihtide saavutamiseks teadlaste arv kasvama rohkem kui 1500 teadlase ja inseneri võrra ning seda eelkõige ettevõtlussektoris. Mis puudutab teadlaste koguarvu kasvu seoseid prioriteetse suunaga, siis hetkel puuduvad piisavad andmed selleks, et väita, nagu just struktuurifondide meetmed võiks olla teadlaste arvu oluliselt kasvatanud. Samas on selge, et nt teadlaste konkurentsivõimelise palga tagamine on üheks oluliseks eelduseks teadlaste arvu kasvule ja seeläbi T&A ning innovatsiooni strateegia üldiste eesmärkide saavutamisele.

Eestis tehtava teadustöö kvaliteeti iseloomustav publikatsioonide arv on 2010.-2011. aastal varasemate aastatega sarnaselt näidanud kiiret kasvu. Kui Euroopa Liidus keskmiselt kasvab aastane publikatsioonide arv kiirusega 5% aastas, siis Eestil on keskmine kasv 11%. 2011. aasta esialgsete tulemuste kohaselt on seatud sihttase ületatud. Eesti teadlaste kõrget konkurentsivõimet näitab ka Eesti osalus EL T&A VII raamprogrammis. 2010. ja 2011.a ilmunud aruannete põhjal on Eesti juhtpositsioonil EK poolt edukatele projektidele eraldatud kogusumma poolest SKP ühiku kohta.

Eesti 2020 eesmärk, millega soovitakse **suurendada kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaalu** aastaks 2020 40%-ni, näib kättesaadav (vt joonis 2.3.1.5).

Joonis 2.3.1.5: Kolmanda taseme haridusega 30-34-aastaste inimeste osakaal

Allikas: Statistikaamet

Võrreldes 35,7% tasemega aastal 2009 toimus 2010. a kasv, kuna alates 2000. a on kõrgkooli lõpetajate arv hüppeliselt kasvanud (nn kõrgharidusbuum). Eesmärgi täitmisele aitab otseselt kaasa 2010. a

käivitunud ESF-ist kaasrahastatav kõrghariduse katkestanute haridustee jätkamise programm TULE, mis kestab praeguseni.

2011. aasta andmete põhjal võisime küll öelda, et eesmärk on täidetud (40,2%), kuid 2012. aasta andmed näitavad langust (39,2%). Noored, kes 2020. aastal on 30–34-aastased, on täna juba suures osas oma haridusvalikud teinud. Nende õpingute edukast lõpetamisest sõltub, kas me võime ka aastal 2020 öelda, et vähemalt 40% 30–34-aastastest noortest on kõrgharidusega. Lõpetajate arvu kasv on oluline ka teise Eesti konkurentsivõime kavas sätestatud eesmärgi – eri- ja kutsealase hariduseta inimeste osakaalu vähendamine 25–64-aastaste vanusegrupis 2020. aastaks 30%-ni – saavutamiseks.

Euroopa majanduse teadmistepõhiseks muutumise kontekstis edu saavutamiseks on vajalik ülikoolide teadustegevuse intensiivistamine, teadlaste järelkasvu tagamine, kõrgelt kvalifitseeritud tööjõu olemasolu Eestis ning selle edukas rakendumine uutel tehnoloogiamahukatel tegevusaladel. Teadlased on prognoosinud, et ettevõtlus- ja avaliku sektori T&A arengu toetamiseks ning kõrghariduse jätkusuutlikkuse tagamiseks vajab Eesti praegusega võrreldes mitu korda enam doktorikraadiga tippspetsialiste. Kahjuks pole kättesaadavad andmed selle kohta, kui palju kõrgharidusega ja doktorikraadiga inimesi on viimastel aastatel liikunud Eestist välja ning kui suur võiks seega olla tegelik juurdekasvu vajadus.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Inimese elukvaliteedi alanemise üheks olulisimaks teguriks on töötus ja/või mitteaktiivsus. Sellega kaasneb inimese materiaalse kindlustatuse vähenemine, sageli süvenevad terviseprobleemid, aeguvad varem omandatud oskused ja kvalifikatsioon, pikaajaline mittetöötamine võib viia sotsiaalse tõrjutuseni. Riigile tähendab see lisaks indiviidi probleemidele survet tööturuteenuste ja sotsiaaltoetuste ja -teenuste ning raviteenuste eelarvele ning kokkuvõttes oluliselt suuremaid kulusi nende inimeste hõivesse tagasitoomisele. Kvalifitseeritud ja kõrge töötamismotivatsiooniga inimesed on ka kiire majandusarengu eelduseks, samas kui väheste oskustega ja madala motivatsiooniga tööjõud muutub selle piduriks.

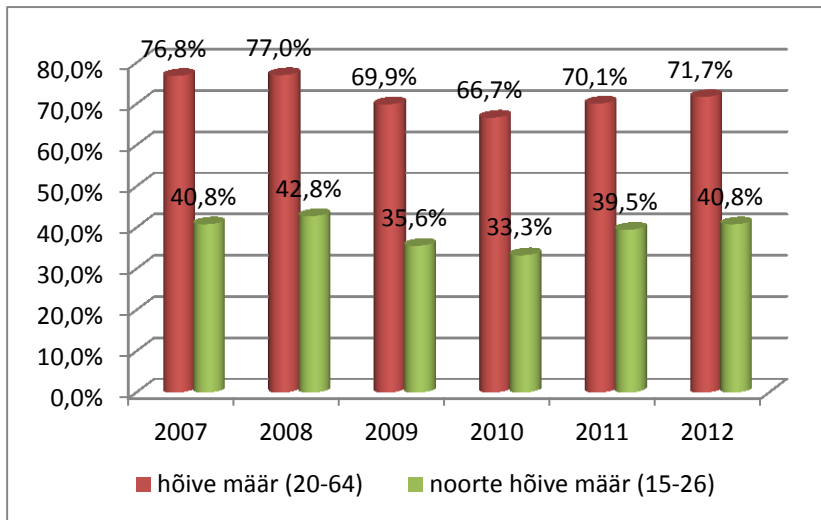
PS meetmed panustavad otseselt RSKS prioriteeti „Haritud ja tegus rahvas“, toetades kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamist, tervislise valikute ja eluviiside soodustamist, hoolekandeteenuste arendamist, sotsiaalse kaasatuse suurendamist ja soolise võrdsuslikkuse edendamist.

Teiste RSKS prioriteetidega on seos kaudne, kuid siiski oluline. Näiteks prioriteedi 2 „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“ juures on oluline nii tööjõu kvalifikatsioon kui üldine tööjõu pakkumine ning ka käesoleva prioriteetse suuna raames tegeletakse väga olulises osas kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamisega. Lisaks toetavad ettevõtluse arengut erinevad tööelu arengule suunatud tegevused nagu töökeskkonna ja –suhete edendamine. Samuti mõjutab ettevõtete tootlikkust ja konkurentsivõimet inimeste tervises seisund – füüsiliselt ja vaimselt terved ning oma eluga toimetulevad inimesed on ettevõtlikumad ja ka tootlikumad. Toetavate hoolekandeteenuste kättesaadavus võimaldab ka nendel inimestel, kes praegu on hoolduskoormuse tõttu hõivatud, osaleda riikliku kogutoodangu tootmises. Prioriteet 5 „Piirkondade terviklik ja tasakaalustatud areng“ juures panustatakse töövõimelise ja sisetulekut omava elanikkonnaga ja töökohtade loomisele, mis on iga piirkonna oluliseks arengueelduseks. Sealjuures avalike teenuste (sh tervishoiu- ja hoolekandeteenuste) kättesaadavus aitab ära hoida inimeste siirdumise suurematesse keskustesse. Seega aitavad prioriteetse suuna tegevused kaasa erinevate eesmärkide saavutamisse nii otseselt kui kaudselt.

Euroopa majanduskasvu strateegiaga „Euroopa 2020“ ja selle eelkäija Lissaboni strateegiaga on prioriteetne suund otseselt seotud. Lissaboni strateegia puhul panustasid prioriteetse suuna viis meedet tööhõive suurendamise eesmärgi saavutamisse. Strateegias oli seatud kolm peamist tööturгу puudutavat eesmärki: tõsta 2010. aastaks tööhõive määr 70%-ni, naiste tööhõive määr 60%-ni ja vanemaealiste tööhõive määr 50%-ni tööealisest elanikkonnast. Enim aitasid nende eesmärkide suunas püüdlemisele kaasa meetmed 1.3.1, 1.3.2 ja 1.3.3.

Strateegia „Euroopa 2020“ kontekstis on prioriteetne suund otseselt seotud kaasava majanduskasvu eesmärgiga, mille raames soovitakse 2020. aastaks tõsta tööhõive määr 20–64-aastaste elanike seas

75%-ni. Eesti 2020 vastav eesmärk on 76%. Tööhõive määra dünaamikast Eestis annab ülevaate joonis 2.3.1.6. Täpsemalt vt tööturu arengute analüüsi ptk 2.1.2 „Muutused tööturul“.

Joonis 2.3.1.6: Tööhõive määr (20-64a), sh noorte (15-26a) tööhõive määr

Allikas: Statistikaamet

Võrreldes 2010. aasta tööhõive tasemega ja arvestades rahvastiku vähenemise trendi on 76% eesmärgi saavutamiseks vaja täiendavalt hõivesse tuua ligikaudu 43 000 inimest vanuses 20-64. 2015. aasta eesmärgi saavutamiseks peab hõivesse lisanduma ligikaudu 38 000 inimest. Arvestatud on asjaolu, et sel perioodil tööturult pensionile siirdujate põlvkonnad on suuremad kui uute tööturule sisenejate kohordid.

Valdkondadest on prioriteetse suuna meetmed kõige enam seotud „Haritud rahvas ja sidus ühiskond“ eesmärkidega: suhtelise vaesuse määra vähendamine läbi tööhõive suurendamise, pikaajalise töötuse määra vähendamine, noorte töötuse määra vähendamine, tööjõus osalemise määra suurendamine (vanusegrupis 15-64). Poliitika põhisuundade osas toetatakse väga tugevalt suunda „Aktiivse tööturupoliitika mõju suurendamine ning rahastamise jätkusuutlikkus“, eelkõige läbi puuetega inimeste tööhõive suurendamise, vanemaealiste tööturul püsivust toetavate meetmete arendamise, lastega kodus olnud emade tööturule tagasipöördumise toetamise, soolise ebavõrdsuse vähendamise ning suunda „Tervena elatud eluaastate suurendamine läbi tervisekäitumise parandamise ja õnnetusjuhtumite edasise vähendamise“ eelkõige läbi meetmete 1.3.2 ja 1.3.4 tegevuste, mis aitavad kaasa vigastuste ja vigastussurmade arvu ennetamisele ning tervislike valikute ja eluviiside soodustamisele. Prioriteetne suund panustab kaudselt ka vaesuse/sotsiaalse tõrjutuse vähendamisse läbi tööjõu pakkumise suurendamise. Niisiis saab eeldada prioriteetse suuna tegevuste positiivset mõju hõivemäära suurenemisele, kuid peamiselt on kasv toimunud siiski paranenud sotsiaalmajandusliku situatsiooni tõttu peale kriisiaastaid. Samas on selge, et tänu ESF toetusele ja aktiivsetele tööturumeetmetele oli võimalik kriisi mõjusid mõnevõrra leevendada ning sellest väljatulekut kiirendada.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Eesti viimase 10 aasta keskmine tootlikkuse reaalkasv on olnud kiirem kui Euroopas keskmiselt (ka 2009. a langust arvesse võttes). Samas on SKP inimese kohta EL15-ga võrdluses jätkuvalt madal, mille peamiseks põhjuseks on just suhteliselt madal tootlikkus. Tootlikkuse madal tase on seotud nii väikese koguteguritootlikkuse kui kapitalimahukusega. Sisuliselt tähendab see, et ettevõtted on vähe investeerinud, kasutatakse palju inimressurssi, valmistatakse suhteliselt odavat toodangut ning osutatakse madala lisandväärtusega teenuseid. Kiire tööealise elanikkonna vähenemine ning Eesti SKP komponentide analüüs näitab seda, et tööealsed elanikud sõltumata piirkonnast või soost peaksid olema 1) maksimaalselt hõivatud ning 2) seda võimalikult kõrge lisandväärtusega ettevõtmistes.

Nende eesmärkide saavutamiseks tuleb jätkata ja edasi arendada senist poliitikat nii töötajate oskuste taseme tõstmiseks, tööjõu pakkumise suurendamiseks, erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude

suurendamiseks, ettevõtlust toetava rahvusvahelisel tasemel infrastruktuuri arendamiseks kui otseste välisinvesteeringute soodustamiseks (eriti ekspordipotentsiaaliga ja kõrgema lisandväärtusega valdkondades).

Majanduse ja ühiskonna muutmisel teadmiste- ja tehnoloogiapõhisemaks on lisaks ressursside märgatavale suurendamisele hariduses ning teadus- ja arendustegevuses vaja samaaegselt kavandada nende sihipärane kasutamine. Uuenduslik ja innovaatiline ettevõtlus ning arendustegevust eeldavad projektid on pikaajalised, sageli riskantsed ning nende tulusust on keeruline prognoosida. Seetõttu ei ole kasumile orienteeritud erasektor alati piisavalt huvitatud nende riskide võtmisest ning teadus- ja arendustegevuse rahastamisest. Riik peab motiveerima eraettevõtete investeeringuid T&Ase, uutesse tehnoloogiatesse ning inimressursi väljaõppesse läbi soodsa ettevõtluskliima loomise ja täiendavate investeeringute.

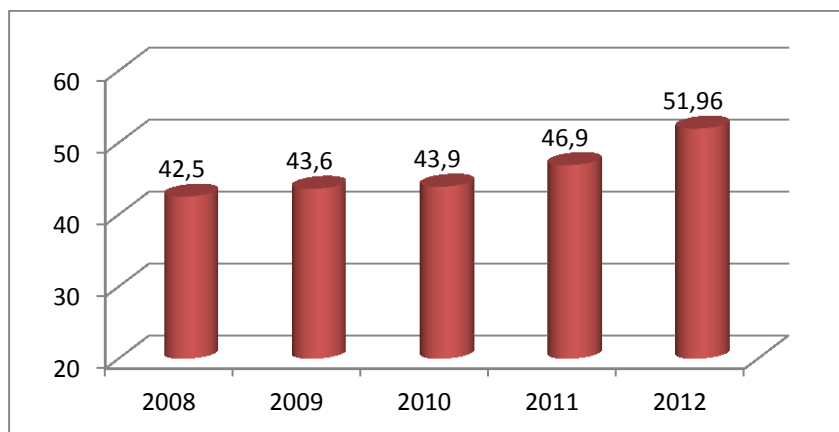
PS on otseselt seotud RSKS-i prioriteediga nr 2 „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv”, panustades otseselt seal planeeritud järgnevasse tegevustesse: inimeste teadmiste ja oskuste arendamise investeerimine, uute teadmiste, tehnoloogiate ning uuendusmeelsete lähenemiste loomise ja ärakasutamise soodustamine ning ettevõtete tehnoloogilise ja arendusala võimekuse suurendamine, kapitalile ligipääsu parandamine ja ettevõtlikkuse suurendamine, ettevõtete rahvusvahelistumise suurendamine, turismisektori arendamine.

Kuna prioriteetne suund Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks on paljus otseselt suunatud inimressursi teadmiste, oskuste ja teadlikkuse tõstmisele, panustab see tugevalt ka Lissaboni tegevuskava eesmärkidesse nagu T&A rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine, ettevõtlust ja ettevõtlikkust soosiva ettevõtluskeskkonna arendamine ja tööjõu oskuste tõstmine.

Töötajate oskuste tõstmiseks ja arendamiseks on prioriteetses suunas mitu meetet, mis seda eesmärki täidavad. „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ suurendab ettevõtete juhtide ja töötajate juhtimis- ja tööalaseid teadmisi ning oskusi. Täiendkoolitused aitavad oluliselt kaasa inimeste teadmiste uuendamisele töötamise ajal ning ennetavad töötust, mis on ka Lissaboni strateegia eesmärk. „Arendustöötaja kaasamise toetus“ on seotud teadus- ja arendustegevuse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamise eesmärgiga.

Rakenduskava meetmed „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“, „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm“ ning TOTS panustavad Lissaboni strateegia ettevõtluse ja ettevõtlikust soosiva keskkonna arendamise ning ettevõtete rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise eesmärkidesse. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“ ja „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ mõju väljendub eeskätt alustavale ettevõtjale stardikapitali võimaldamises, millega aidatakse kaasa ettevõtlusaktiivsuse kasvule. TOTS programmiga soovitakse tõsta ettevõtluse- ja innovatsiooniteadlikkust ning tekitada huvi ettevõtluse ja innovatsiooni vastu. Sellega panustatakse ettevõtlikkust soosiva keskkonna arendamisse Lissaboni strateegias ning suureneb ka rahvusvaheline konkurentsivõime. Kuna näiteks starditoetustega aidatakse kaasa ka uute töökohtade loomisele, siis toetab see prioriteetne suund ka selles osas Lissaboni tegevuskava eesmarke ning Euroopa 2020 eesmärki: 75% elanikkonnast vanuses 20-64 aastat peab olema tööga hõivatud, sest ettevõtluse ja eriti ettevõtlusega alustamise soodustamine suurendab hõivatute arvu.

Eesmärkide poole liikumist ja mh prioriteetse suuna tegevuste tulemuslikkust iseloomustavaks indikaatoriks on ettevõtlusaktiivsuse näitaja, mida arvutab MKM Eesti Maksu- ja Tolliameti andmete põhjal (vt joonis 2.3.1.7).

Joonis 2.3.1.7: Ettevõtlusaktiivsus – ettevõtete arv 1000 elaniku kohta

Allikas: Maksu- ja Tolliamet, MKM arvutused

Ettevõtlusaktiivsus on olnud stabiilselt kasvav viimase viie aasta vältel, ettevõtete arv 1000 elaniku kohta on viimase aastaga tõusnud 5 võrra ning läbi teinud suurema tõusu, sest kasvanud on käibega ettevõtete arv ning samaaegselt väheneb rahvastiku arv. Eestlaste ettevõtlikkus on üldises plaanis kasvanud ning järjest rohkem on elanikel julgust alustada oma äri. Samuti soosib ettevõtete hulga suurenemist lihtsaks tehtud ettevõtte asutamise protsess ning erinevad toetusmeetmed ettevõtlusega alustamiseks – näiteks alustava ettevõtte stardi- ja kasvutoetus, ekspordi arendamise toetus ja innovatsiooniosak, millede kasutus on ettevõtete hulgas olnud laialdane. Lisaks nimetatud meetmetele on ettevõtetel olnud võimalus osa saada koolitus- ja konsultatsioonitoetustest, mis on suurendanud ettevõtjate majandus- ja erialast pädevust ning aidanud paremini ära kasutada eraturul tegutsevate koolitajate ja konsultantide kompetentsi.

Lisaks riigipoolsele abile on ettevõtlusaktiivsuse kasvule kaasa aidanud inimeste kindlustunde suurenemine makromajanduslikku stabiilsusesse. Kodumaine tarbimise taastumine (vt ka ptk 2.1.1 Ülevaade majandusarengutest) on alustavatele ettevõtetele eriti oluline, kuna uutel ettevõtetel napib tihti vahendeid välisturgudele sisenemiseks ning see muudab alustava ettevõtte kodumaisest tarimisest rohkem sõltuvaks.

Prioriteetne suund panustab ka Eesti 2020 eesmärkidesse ja valitsuse poliitika põhisuundadesse. „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ on suunatud ettevõtte töötajaskonna tööalase kvalifikatsiooni tõstmisele ning nende paremale erialasele ettevalmistusele ning on otseselt seotud Eesti 2020 valitsuse poliitika põhisuunaga nr 7 „Keskkonna loomine senisest suuremas mahus ekspordipotentsiaaliga ja suurema lisandväärtusega sektoritesse suunatud otseste välisinvesteeringute Eestisse toomiseks“. „Arendustöötaja kaasamise toetus“ võimaldab loomemajanduse ning insenerteaduse potentsiaali laiemat ärakasutamist töötlevas tööstuses ning on sellest tulenevalt üheks väljundiks põhisuunale nr. 9 „Loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel“. Meede lubab toetust taotleda ka ekspordi turundusjuhtide värbamiseks, kes on võimelised tõstma ettevõtete müügi-alast võimekust eksportturgudel. Selle vajalikkusele on otseselt viidatud Eesti 2020 valitsuse poliitika põhisuunas nr 7. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse programm“, toetades alustavate ja uute ettevõtete arengut, on tugevalt seotud põhisuunaga nr 6 „Ettevõtete pikaajalist rahvusvahelise konkurentsivõime kasvu soodustava poliitika kujundamine“. Kaudselt panustab suund ka Euroopa 2020 eesmärki: „75% elanikkonnast vanuses 20-64 a peab olema tööga hõivatud“, sest ettevõtluse ja eriti ettevõtlusega alustamise soodustamine suurendab hõivatute arvu.

PS Suurem haldusvõimekus

Tõhus, avatud ja läbipaistev haldusorganisatsioon, asjatundlikud ja usaldusväärsed ametnikud ning võimekad partnerorganisatsioonid on Euroopa Liidu ja siseriiklike poliitikate ning programmide eduka kujundamise ja elluviimise aluseks, aidates sellega otseselt kaasa riigi konkurentsivõime kasvule ja jätkusuutlikule arengule. Käesoleval perioodil on vaja tõhustada avaliku sektori haldusvõimekust suurendavate ja arendavate strateegiatega ning otsuste elluviimist nii keskvalitsuse, kohaliku omavalitsuse

kui ka kolmanda sektori tasandil. See loob omakorda eeldused järgmise programmiperioodi eesmärkide tõhusaks elluviimiseks.

Suurem haldusvõimekus soodustab EL struktuurivahendite ja Eesti riigi ressursside tulemuslikku ning efektiivset kasutamist. Seetõttu panustab suurema haldusvõimekuse prioriteetne suund EL struktuurivahendite kõikide rakenduskavade edukasse elluviimisse ja Eesti konkurentsivõime kasvu ning jätkusuutlikku arengusse. Prioriteetse suuna raames välja töötatud meetmed aitavad kaudsel kaasa Lissaboni strateegia majanduskasvu ja tööhõive parandamise eesmärkide täitmisele. Strateegilise juhtimissuutlikkuse tõus võimaldab paremini läbi viia olukorra analüüsi ja edukamalt hinnata erinevate makromajanduslike ja fiskaalpoliitiliste otsuste mõju. Eesti ja Euroopa 2020 eesmärkide elluviimist toetavad kaudsel kõik prioriteetse suuna tegevused, kindlasti on tegevused suunatud ka makromajandusliku stabiilsuse suurendamisele ning majanduses üldiselt soodsa keskkonna loomisele.

RSKS-is panustab prioriteetne suund kõige otsesemalt prioriteeti 6 „Suurem haldusvõimekus“ ja aitab kaudsel ka teiste strateegiate ja arengukavade elluviimisele kaasa. Samuti toetab haldusvõimekuse suurendamine kõigi teiste RSKS prioriteetide elluviimist, sest kõigi riiklike tegevuste elluviijate haldusvõimekusest oleneb nende tegevuste tulemuslikkus ja tõhusus.

Haldusvõimekuse tõstmine on perioodil 2007-2013 üks Euroopa Sotsiaalfondi prioriteetidest, mis tuleneb osaliselt Lissaboni strateegiast ning on esile tõstetud ka Ühenduse strateegilistes suunistes. Antud prioriteetne suund hõlmab administratsiooni kui tervikut ning seega ka struktuurivahendite rakendamisega seotud ametkondi üldiselt. Haldusvõimekuse edasise suurenemise peamisteks teguriteks on strateegilise planeerimise ja juhtimissuutlikkuse suurenemine (s.h elluviimisvõimekuse suurenemine), õiguskeskkonna edasine arendamine ja tõhusam koostöö erinevate sektorite vahel ning inimressursi arendamine kõikides sektorites.

Struktuurivahendite vahehindamine (2011. a detsember) tõi välja, et rakendussüsteem on toimiv ega kasuta liiga palju ressursse oma ülesannete täitmiseks. Võrreldes Läti, Leedu ja Soomega võib struktuurivahendite rakendamist Eestis pidada efektiivseks – nii administreeritava toetuse maht kui ka teostatud väljamaksete maht ühe täistööajaga töötaja kohta oli Eestis suurim. Samuti olid toetuse väljamaksed Euroopa Komisjonilt Eestile väga heal tasemel (1,7 korda kõrgem kui EL-i keskmine näitaja) ja Eesti asub vastava näitajaga liikmesriikide hulgas pidevalt esimeste hulgas. Positiivse asjaoluna tõstavad hindajad esile, et struktuurivahendite lihtsustamise raames on Eestis läbi viidud erinevaid analüüse ja õigusaktide muudatusi, et vähendada administratiivset koormust. Järgmise sammuna on loogiline vaadata, kas leidub administratsioonis endas kohti, kus annab süsteemi tõhusust veelgi tõsta.

Eesti 2020 kesksete eesmärkide (tootlikkuse kiire kasv ja kriisieelne tööhõive tase) saavutamiseks tuleb jätkata ja edasi arendada senist poliitikat nii töötajate oskuste taseme tõstmiseks, tööjõu pakkumise suurendamiseks, erasektori teadus- ja arendustegevuse mahtude suurendamiseks, ettevõtlust toetava rahvusvahelisel tasemel infrastruktuuri arendamiseks kui otseste välisinvesteeringute soodustamiseks (eriti ekspordipotentsiaaliga ja kõrgema lisandväärtusega valdkondades). Eesti 2020 valdkond „jätkusuutlik ja kohanduv“ riik hõlmab endas valitsuse tegevusi, mis on suunatud makromajandusliku stabiilsuse suurendamisele ning majandusele üldiselt soodsa keskkonna loomisele, see tähendab peamiselt maksu- ja eelarvepoliitikat ning lisaks valitsussektori enda arendamisega seotud tegevusi.

2.3.2 Panus ja seosed Läänemere strateegiaga

2008-2009. aastal koostati Läänemere-äärsete riikide ning arvukate huvirühmade aktiivsel kaasalöömisel Euroopa Liidu Läänemere strateegia (LMS) – EUSBSR (*European Union Strategy for Baltic Sea Region*) – mille Euroopa Ülemkogu kiitis koos esialgse tegevuskavaga heaks 2009. a oktoobris. 2012. a uuendatud Läänemere strateegia kolm üldist eesmärki on kaitsta Läänemerd, ühendada piirkond ja suurendada selle heaolu. Nende eesmärkide saavutamiseks kavandatavad tegevused on jaotatud viieteistkümnesse poliitikavaldkonda.

Perioodil 2007-2013 on Euroopa Liidu struktuurivahendid üheks oluliseks rahastamisallikaks projektidele, mis võimaldavad LMS-i eesmärkide poole liikuda. Seetõttu täiendati rakenduskava muudatuste käigus 2010. a rakenduskava teksti LMS-i käsitleva alapeatükiga.

Inimressursi arendamise rakenduskava panustab strateegiasse läbi mitmete otsete ja kaudsete meetmete, sest inimressursi arengut toetavad tegevused omavad mõju nii elu- kui ka majanduskeskkonnale ning parandavad Eesti kui Läänemere äärse riigi elukvaliteeti ning heaolu. IARK meetmed panustavad LMS-i eesmärkidesse läbi alltoodud prioriteetide ja meetmete.

PS Elukestev õpe

Otseselt LMS-i panustavaid tegevusi ei ole. Keskkonnahariduse arendamise meede panustab Läänemere strateegiasse kaudselt, sest ükski LMS valdkond ei ole otseselt suunatud keskkonnateadlikkuse tõstmisele üldiselt. Kaudne seos on valdkondadega 1-5, kuna teadlikkus keskkonnaprobleemidest loob eelduse ka keskkonnaseisundi parandamiseks. Samuti panustab meede kaudselt LMS valdkonda 12.

Eestis rakendatakse Läänemere Agenda 21 säästvat arengut toetava hariduse arendamise kava – Läänemere Agenda 21E (2002), mille põhieesmärgiks on Läänemere piirkonna säästev areng, jätkusuutliku arengu põhimõtete integreerimine kõikidesse õppekavadesse, järgimine kõikidel haridustasanditel, kaasa arvatud täiskasvanuhariduses. Programm on ajendatud nimetatud kavast.

Panus lipuprojektidesse (*flagship projects*): hetkel ühtegi lipuprojekti läbi ESFi otseselt ei panustata. Võimalik on liitumine potentsiaalse lipuprojektiga „*Learning for Life and Work in School – LLWS Baltic*“ 2014. aastast, mille eesmärgiks on Läänemere maade koostöö varajase haridusest lahkumisega võitlemiseks ja noorte toetamiseks nende sisenemisel tööturule.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Prioriteetses suunas on kolm meedet, millel on otsene mõju LMS prioriteetsesse valdkonda 12.1 Haridus.

Otseselt tegevustega panustavad meetmed on

- 1.2.2 Doktorioppe ja rahvusvahelistumise edendamine (DoRa);
- 1.2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ja haridusteaduse eelisarendamine (1.2.3.1 Teadlasmobiilsuse programm Mobilitas);
- 1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine (alameetmed Doktorikoolid ning Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö).

Meetmete tegevused, mis panustavad LMS-i on järgmised:

Doktorioppe ja rahvusvahelistumise edendamise programmi DoRa tegevused:

1. Kõrghariduse kvaliteedi parandamine läbi tippõppejõudude kaasamise
2. Doktorikraadiga spetsialistide arvu suurendamine läbi võimekate välisüliõpilaste kaasamise doktorioppesse
3. Rahvusvahelise teadusalase koostöö arendamine läbi külalisdoktorantide lühiajaliste uurimisprojektide toetamise
4. Rahvusvaheliste koostöövõrgustike arendamine läbi Eesti doktorantide õpirände
5. Rahvusvahelise mõõtme tugevdamine õppetöös läbi magistrantide õpirände
6. Noorteadlaste osalemine rahvusvahelises teadmisteringluses.

Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ja haridusteaduse eelisarendamise programmi Mobilitas tegevused:

1. Järeldoktorite positsiooni arendamine noorte teadlaste akadeemilise karjääri astmena;
2. Eelisarendatavate valdkondade tippteadlastele Eestis töötamiseks võimaluste loomine.

Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine alameetmed:

1. Doktorikoolide alameetme tegevus:
2. Doktorioppekavade raames uute ainekursuste väljatöötamine ning nende rakendamisega seotud tegevused, mida viiakse läbi doktorikooli poolte vahelises koostöös.

Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö alameetme tegevus:

1. Õppetöö rahvusvahelise mõõtme tugevdamine uutele või kaasajastatud õppekavadele ja nendega seotud täiendusõppe õppekavadele ennekõike välisüliõpilaste kaasamise kaudu.

Senised kogemused rahvusvahelisest koostööst on näidanud, et põhiline osa koostööst toimub just Läänemeremaadega, eriti Põhjamaadega, kellega on ülikoolidel juba varasemad sidemed ja tutvused.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

PS „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ seos LMSga on kaudne, suuna tegevused ei avalda otsest mõju.

PS meetmete tegevused panustavad LMS prioriteetsetesse valdkondadesse 8 „Rakendada väikeettevõtlusalgatusi (*Small Business Act*): edendada ettevõtlust, tugevdada väikese- ja keskmise suurusega ettevõtteid ning parandada inimressursi efektiivset kasutamist“ ning 12 „Säilitada ja tõsta Läänemere piirkonna atraktiivsust läbi hariduse, noorte, turismi ja tervise“ kaudselt.

Meetmel 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“, mille toetatavateks tegevusteks on muuhulgas ettevõtluskoolituse pakkumine ning ettevõtluse toetuse andmine, on kõige lähedasem mõju LMS eesmärkidele prioriteetsetes valdkonnas 8, eelkõige mis on seotud ettevõtluse edendamise ning ettevõtete loomisega.

Meede 1.3.2 „Tööelu kvaliteedi parandamine“ tegeleb töökeskkonna parandamisega ning meede 1.3.4 „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ tervislikel põhjustel tööturul mitteaktiivsete inimeste osakaalu vähendamise ja tööturult tervislikel põhjustel väljalangemise ennetamisega ning seega panustavad need kaudselt prioriteetse valdkonna 12 eesmärki ennetada elustiiliga seotud mittenakkuslike haiguste levikut ning tagada hea sotsiaalne- ja töökeskkond.

Regulaarselt (ca 3 korda aastas) käib koos Läänemeremaade ESF koostöövõrgustik (*ESF-Baltic Sea Network*), milles osalevad kõigi Läänemere-äärsete EL riikide (va Taani) ESFi korraldusasutuste või rakendusasutuste esindajad ning kus arutatakse ühiseid teemasid ning võimalikke koostöökohti ESFi projektide raames, sh Läänemere strateegia kontekstis. Võrgustikus osalesid 2012. aastal HTMi ja SoMi esindaja (kattes nii viisi 1., 2. ja 3. prioriteetset suunda). Toimus 3 kohtumist – Turus (märts), Riias (mai) ja Tallinnas (september). Tallinna kohtumine viidi läbi paralleelselt SoM korraldatud ESF rahvusvahelisi projekte tutvustava konverentsiga. Pikemalt arutati haridussüsteemist väljalangevust ning koostöövõimalusi riikide vahel selle probleemiga tegelemiseks läbi rakendusasutuste võimalikus ühises projektis osalemise.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Otseselt panustatavaid meetmeid prioriteetsetes suunas ei ole. Kaudne seos võib olla „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetusel“ ning „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammil“ LMS poliitika valdkonna nr. 8 eesmärgiga toetada noori ettevõtjaid. Samas on panus kaudne ja tinglik, sest meetmed ei ole suunatud noortele ettevõtjatele ning seega sõltub panus konkreetsest rahastatavast projektist. Küll aga suurendavad meetmed väikeettevõtjate ligipääsu kapitalile.

PS Suurem haldusvõimekus

Läänemere strateegiasse otseselt panustatavaid meetmeid prioriteetsetes suunas ei ole, kuid suuna tegevused aitavad läbi horisontaalsete tegevuste panustada strateegia eesmärkide saavutamisesse. Ühe näitena võib tuua programmi „Keskkonnajuhtimise põhimõtete parem rakendamine avalikus sektoris“, mille peamiseks eesmärgiks on keskkonnajuhtimise põhimõtete juurutamine ja keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõtt, mis kindlustaks säästva ja jätkusuutliku arengu printsiipide ning keskkonnahoidliku töökorralduse järjepideva ja süsteemse rakendamise avalikus sektoris.

LMSi elluviimine nii planeerimise kui ka konkreetsete tegevuste lõikes eeldab avaliku sektori head haldusvõimekust. Prioriteetse suuna tegevused aitavad tõsta nii riigi, kohalike omavalitsuste kui ka riigiväliste partnerite haldusvõimekust. See kõik omakorda aitab kaasa strateegias toodud eesmärkide täitmisele, kuna läbi haldusvõimekuse tõstmise panustatakse kaudselt ka avaliku sektori ja partnerite võimekusele strateegiat ja tegevusi ellu viia. Läänemere strateegia põhineb olulisel määral koostööl ning mitmetasandilisel valitsemisel. Prioriteetse suuna sihtgrupiks olevad erinevad tasandid ning läbi suuna tegevuste koostöövõimekusele panustamine aitavad seetõttu samuti kaudselt kaasa ka strateegia eesmärkide saavutamisele. Hea näitena võiks siin esile tuua stažeerimislaadsed tegevused, mis toetavad piirkondlikku koostööd Läänemere piirkonnas, kuna sageli toimuvad stažeerimised just Läänemere-äärsetes riikides. See aitab edendada piirkondlikku koostööd läbi parimate praktikate levitamise, mis on väga oluline aspekt strateegia tulemuslikkuse seisukohast.

Seega kaudsemas tähenduses panustavad kõik suuna raames elluviidavad tegevused strateegia eesmärkide täitmisel.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et ka 2012. aastal toetasid paljud rakenduskavast aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni strateegia ja Euroopa 2020 strateegia eesmärges kui ka RSKS-is toodud strateegilisi eesmärges ning on seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega, sh Läänemere strateegiaga. Avatud meetmed toetavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 9 lõikes 3 püstitatud eesmärgi: fondidest kaasrahastatud toetused on suunatud ELi konkurentsivõime edendamise ja töökohtade loomise prioriteetidele.

2.3.3 Panus ja seosed horisontaalsete teemadega

Rakenduskavas kirjeldatud horisontaalsete teemade mõju arvestatakse meetmete tingimuste väljatöötamisel toetatavate tegevuste ja potentsiaalsete taotlejate määratlemise ja projektide taotluste kaudu vastavus- ja hindamiskriteeriumide kehtestamisel. Kõikide meetmete koostamisel on arvestatud, et meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele, küll aga on osadel meetmetel neutraalne mõju.

Horisontaalsed teemad ei kuulu enamasti projektide valikukriteeriumite hulka. Infot horisontaalsete teemadega arvestamise kohta kogutakse enamasti taotlejatelt taotlemise käigus ning samuti projekti elluviimise käigus toetuse saajatelt RÜle esitatavates seirearuannetes. Taotlejad ja toetuse saajad annavad hinnangu, kuidas ja mil määral nende poolt elluviidavad projektid mõjutavad horisontaalseid teemasid. Projektide mõju horisontaalsetele teemadele seiratakse struktuuritoetuse registri kesksüsteemi (SFCS) kaudu, RÜ sisestab struktuurifondide operatiivsüsteemi (SFOS) projekti lõpparuannete alusel lõpetatud projektide kohta andmed, sh projekti mõju horisontaalsetele teemadele.

Kvantitatiivse ülevaate lõpetatud projektide/programmide panusest erinevatesse horisontaalsetesse teemadesse annab tabel Lisas 7.

Rakenduskava raames ellu viidud projektid avaldavad horisontaalsetest teemadest kõige enam positiivset mõju **infoühiskonna edendamisele (ca 20,42% projektidest)**. Regionaalsele arengule, keskkonnahoiule ja võrdsete võimaluste edendamisele on positiivset mõju avaldanud mõnevõrra vähem rakenduskava raames lõpetatud projektidest (vastavalt 18,4%, 17,1% ja 17,9%). Natuke väiksem on mõju kodanikuühiskonna arengule panustamise osas – 15,2% projektidest. Üldistavalt võib tõdeda, et rakenduskava ükski prioriteetne suund ei avalda horisontaalsetele teemadele negatiivset mõju, aga ka positiivne mõju pole rakenduskava kokkuvõttes tervikuna ühelegi horisontaalsele teemale eriti suur. Protsentide sellist kujunemist mõjutab enim prioriteetne suund Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks, kuna selle raames on praeguseks enim lõpetatud projekte, mis näitaja kujunemist mõjutavad. Kuna nt esimese, teise ja viienda pr suuna lõppenud projekte/programme on vähe, peegeldavad hetkeandmed tabelis nende suundade mõju horisontaalsetele teemadele suhteliselt vähe.

Meetmete mõju võrdõiguslikkuse ja võrdsete võimaluste edendamisele

Enim mõju avaldavad PS-d **Elukestev õpe ja Pikk ja kvaliteetne tööelu**. Näiteks Noorsootöö kvaliteedi arendamise programmis luuakse noorte sihtgrupile veebipõhine andmebaas, mille eesmärk on aidata tööturul ebasoodsamas olukorras oleval sihtrühmal (noored) väärtustada ja esile tuua mitteformaalse õppe kogemusi tagades paremad võimalused tööturul hakkama saamiseks. Programmi „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ kõik tegevused on otseselt suunatud võrdsete võimaluste loomiseks eestikeelses õppekeskkonnas hakkamasaamiseks ja tööturul toimetulekuks sõltumata emakeelest, rahvusest ja vanusest. Uuringutulemuste põhjal saab kavandada lõimimisprotsesse ja suunata keelte õpetamisprotsessi koolis, et valmistada ette tulevikus tööturul edukalt toimetulevaid noori.

Programmis „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ luuakse hariduslike erivajadustega lastele võrreldes tavalastega võrdsed võimalused võimetekohase hariduse omandamiseks. Lisaks luuakse programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ abil eeldused võrdsete võimaluste tagamiseks, sh võimetekohase hariduse omandamiseks, hariduslike erivajadustega õpilastele. Programmi „KUTSE“ eesmärk on kutse- ja erialase kvalifikatsioonita ja madalama haridustasemega varem kutseõppes õpingud

katkestanute konkurentsivõime tõstmine läbi omandatud hariduse. Programmil „PIAAC-Eesti“ on kaudne mõju võrdsetele võimalustele: uurides ja aidates selgitada mh soolisi ning keeleoskusest ja sotsiaalmajanduslikust staatusest tulenevaid erinevusi inimeste oskustes ja koolitusvõimalustes. Kui uuringu tulemusi arvestatakse haridus- ja tööturupoliitikas, mõjutab programm võrdseid võimalusi.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu raames edendatakse soolist võrdõiguslikkust otseselt meetmes „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“. Meetme eesmärgiks on soolise võrdõiguslikkuse edendamine ja soolise diskrimineerimise vähenemine. Meetme raames viiakse tegevusi ellu nii programmi kui ka avatud voorudena. Programmi elluviijaks on SoMi soolise võrdõiguslikkuse osakond. Programmi tegevused toetavad soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide saavutamiseks ettenähtud strateegiate rakendamist Eestis – naiste ja meeste võrdse kohtlemise normide täitmist, erimeetmete väljatöötamist ja elluviimist soolisest ebavõrdsusest tulenevate tööturuprobleemide lahendamiseks ning soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise strateegia alaste teadmiste ja oskuste laialdasemat levitamist.

Meetmes „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ rakendatakse erinevaid aktiivseid tööturuteenuseid, mille üheks eesmärgiks on aidata tööturul ebasoodsamas olukorras olevatel sihtrühmadel väärtustada ja esile tuua erinevaid teadmisi ja kogemusi, tagades paremad võimalused tööturul hakkama saamiseks. Meetme „Tööelu kvaliteedi parandamine“ tegevused on suunatud võrdsete võimaluste loomisele tööturul toimetulekuks sõltumata emakeelest, rahvusest või vanusest. Programmi tegevused on otseselt suunatud poliitika kujundamise ja rakendamise teadmispõhisuse eelduste ja elluviimise pädevuse arendamisele ning teadlikkuse tõstmisele töösuhete paindlikkuse kujundamise võimalustest. Meetme „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ tegevused on suunatud puuetega inimeste rehabilitatsioonisüsteemi arendamisele, toetades puuetega inimeste ja teiste erivajadustega inimeste võrdseid võimalusi, motivatsiooni ja hoiakuid iseseisva toimetulekuvõime suurendamiseks. Soodustatakse nende töötamist ja tööle asumist ning luuakse erivajadustega inimestele võimalused tunda end täisväärtusliku ühiskonna liikmena.

Meetmete mõju keskkonnahoiule

Programmi „Keskkonnahariduse arendamine“ (PS **Elukestev õpe**) elluviimine omab kaudset positiivset mõju keskkonnaseisundi parandamisele, see saavutatakse keskkonnahoiu ja säästva arengu põhimõtete juurutamisega haridussüsteemis ja selle kaudu elanikkonna väärtushinnangute ja käitumise muutmisega keskkonnasäästlikuks.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks – „Turismi teadlikkus- ja koolitusprogrammi“ raames omistati 2012. aastal keskkonnamärgis Roheline Võti kolmele uuele majutusettevõttele ja kokku on Rohelise Võtmega liitunud 24 ettevõtet, kes hoolivad ümbritsevast keskkonnast, soovivad vähendada enda tegevusega seotud keskkonnamõjusid ning saada ka sellekohast tunnustust. Roheline Võti omistatakse ettevõttele korraga kaheks aastaks, misjärel tuleb esitada uus taotlus märgise pikendamiseks ja sekretariaat viib läbi uue kontrollkülastuse.

Keskkonnajuhtimise põhimõtete juurutamine ja keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõtt avalikus sektoris (PS **Suurem haldusvõimekus**) aitab kaasa järjepidevale keskkonnahoidlikule töökorraldusele ja avaldab mingil määral mõju ka keskkonnahoiule.

Meetmete mõju infoühiskonnale

Inimressursi arendamise rakenduskava kontekstis on just **Elukestva õppe** prioriteetne suund enim panustanud infoühiskonna arengusse. Seda toetab 12 programmi: „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ panustab infoühiskonna arengusse veebipõhise avatud andmebaasi www.mitteformaalne.ee loomise ning seeläbi Eesti noortevaldkonna koolituste (virtuaalne koolituskalender) ja õppematerjalide kättesaadavuste suurendamise kaudu. „Karjääriteenuste arendamise programmi“ tegevuste raames arendatakse ja täiendatakse pidevalt karjääriplaneerimist toetavat veebilehte www.rajaleidja.ee, mis on abivahend ja infoallikas karjäärispetsialistidele, noortele, lapsevanematele ja täiskasvanutele. Lisaks karjääriplaneerimise töövahendile on Rajaleidja keskkond, millel on kõik eeldused arenemaks avatud õpikeskkonnaks. Keeleõppe arendamise programmis levitatakse, kogutakse ja edastatakse elektrooniliselt võimalikult palju infot, kasutades toetuse saaja võrgulehekülge ning e-infokirju. Valminud õppematerjalid on kättesaadavad võrgulehel www.kutsekeel.ee. Programmi „Kutsehariduse populariseerimine“ raames

antakse välja elektroonilist ja paberkandjal Kutsehariduse uudiskirja, informatsiooni kogutakse, säilitatakse ja edastatakse elektrooniliselt. Info kutseõppe võimalustest, kutsemeistrivõistlustest ja kutsehariduse uudiskirjad on SA Innove kodulehel elektrooniliselt kättesaadavad kõigile huvilistele. 2011. a valmis veebileht www.kutseharidus.ee, mille vahendusel saavad huvilised igakülgset informatsiooni kutseõppe võimaluste kohta. Programmi „E-õppe arendamine kutsehariduses“ tegevused on otseselt suunatud infoühiskonna edendamisele arendades e-õpet kutsehariduses. Õpetajate e-õppealastel koolitustel osalemine aitab kaasa IKT vahendite laiemale kasutamisele õppeprotsessis, muutes selle loomulikuks osaks õpetamisel. IKT vahendite juurutamine ja kasutamine õppeprotsessis suurendab õpilaste IT alaseid oskusi ja teadmisi ning muudab õppe õppijatele huvitavamaks. Hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste õppevara arendamise programmi elluviimise käigus arendatakse portaali www.hev.edu.ee. Portaalis kajastatakse seni killustunud ja puudulikke teavet HEV õpilaste õppe ja õppevara kohta (sh programmi elluviimise käigus loodud õppevara) ning muud olulist hariduslike erivajaduste alast infot. Portaal on mõeldud nii programmi sihtgrupile kui ka laiemale avalikkusele kasutamiseks. Programmis „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ töötatakse välja üldharidussüsteemi õppeasutuste sisehindamist toetavate veebipõhiselt täidetavad rahuloluküsimustikud õppeasutuste sisehindamise kvaliteedi tõstmiseks ning huvigruppide kaasamiseks. Samuti luuakse võimalused eksamite elektrooniliseks läbiviimiseks, arendatakse elektroonilist eksamite infosüsteemi, luuakse huvigruppidele juurdepääs kvaliteetsetele näidisülesannetele elektroonilises ülesandepangas. Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ näol on tegemist e-kursustest komplekteeritud koolitustega, seega ka selle programmi mõju infoühiskonnale on selgelt olemas. Programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ toel viiakse läbi arvutikasutuse kursusi (arvutikasutuse õppekavarühmas kumulatiivselt programmi jooksul korraldatud 474 kursust ja lõpetajaid 5710). Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ käigus on loodud veebikeskkond, mis võimaldab kaasaegsel lapsevanemal efektiivselt pöörduda keskusse teenuste saamiseks. Kvalifitseeritud nõustajad vahendavad pedagoogidele, lapsevanematele ja lastele asja- ja ajakohast informatsiooni veebikeskkonna kaudu ning valdavad kaasaegseid IT- meetodikaid. Veebikeskkond „Nõustaja 1“ võimaldab koguda statistikat osutatavate teenuste ning spetsialistide lõikes. Programmi „PIAAC-Eesti“ raames läbiviidavas uuringus kasutatakse aktiivselt infotehnoloogilisi vahendeid, uuringu tulemusena valmib mahukas andmebaas.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu programmides kui ka avatud taotlusvoorudes töötatakse välja võimalusi e-õppeks, e-nõustamiseks ning infotehnoloogiliste vahendite arendamiseks, mis võimaldab laiemale avalikkusele juurdepääsu digitaalsele teabele sõltumata nende elukohast. Nt meetmes „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ koolitati sihtgrupi liikmeid infotehnoloogia vallas (arvutikursused erinevatel tasemetel, erinevad programmitöötused), suurenes e-keskkonnas õppematerjalide ja erinevate e-käsiraamatute kättesaadavus. E-õppealastel koolitustel osalemine aitab sihtgruppi kaasata IKT vahendite laiemasse kasutamisse, muutes selle õppeprotsessi üheks loomulikuks osaks. Samuti ärgitatakse sihtgruppi kasutama interneti võimalusi suhtlemis-, õppimis- ja töövahendina ning muu vajaliku info hankimiseks. Meetme „Tööelu kvaliteedi parandamine“ tegevuste raames töötatakse välja, arendatakse ja täiendatakse uusi elektroonilisi teabeedastuskanaleid, mille kaudu võimaldatakse parem ligipääs tööandjatele ja töötajatele ning täiendatakse nende IT-alaseid teadmisi ja harjumusi elektroonilise infomaterjali kasutamiseks. Samuti jätkati Tööinspektsiooni infotelefoni teenuse pakkumist, infokirja väljaandmist ja parimate praktikate kogumist. Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ terviseprofiilide koostamise toetamiseks on loodud tervisestatistika ja –uuringute elektrooniline esitlussüsteem, mis võimaldab IT vahendite abil kohalike omavalitsuste ning maakondade juhtidel ja töötajatel ning teistel terviseedenduslikke tegevusi planeerivatel ja korraldavatel inimestel tugineda relevantsele infole ning tõendusele. Samuti arendati välja sõltuvushäiretega ja HIV-positiivsetele inimestele nõustamis- ja rehabilitatsiooniteenuseid osutavatele organisatsioonidele suunatud foorumi vormis internetipõhine keskkond. Meetme „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“ programmi raames välja töötatud teabematerjalid avaldatakse elektrooniliselt. Info nende materjalide kättesaadavuse kohta edastatakse elektrooniliselt ning elektrooniliste materjalide kättesaadavust parandatakse läbi materjalide uuendamise ning veebilehtede täiendamise.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks mõju infoühiskonna edendamisele on mõningane, nt läbi erinevate e-teenuste loomise ja kasutamise.

Mõju kodanikuühiskonna arengule

PS Elukestev õpe programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ ühe koolitusprioriteedina on aastani 2013 sätestatud „Noorte osalus“. Noorte osaluse all mõistetakse noorte aktiivset või passiivset sekkumist ühiskonna protsessidesse ning nende mõju ühiskonnas vastuvõetavatele otsustele. Koolituskava on koostatud eesmärgiga suurendada noorte osalemist otsustamises ja enamat kaasamist otsustusprotsessidesse. Karjääriteenuste arendamise programmi raames loodud karjääriteenuste koostöökogu ühendab erinevaid osapooli, kes mõistavad karjääriteenuste süsteemi vajalikkust ning toetavad selle väljatöötamist ja edasiarendamist – koostöökogu on erinevate osapoolte võimalus arendada elukestvalt kättesaadavaid karjääriteenuseid ühtselt toimivaks ja koordineeritud süsteemiks. Koostöökogusse on kaasatud HTM, SoM, MKM, Eesti Noorsootöökeskus, Linnade Liit, Maaomavalitsuste Liit, Noorteühenduste Liit, Õpilasesinduste Liit, Karjäärinõustajate Ühendus, teavitamis- ja nõustamiskeskuste esindaja, Kaubandus-tööstuskoda, Töötukassa ja SA Innove Karjääriteenuste Arenduskeskus. Keeleõppe arendamise programmi raames toimuv koostöö erinevate koolide ja asutuste vahel soodustab kodanikutunde tekkimist ja kodanikuühiskonna arendamist. Keeleõppetegevustesse kaasamise kaudu toetab programm erinevate sihtrühmade, kodanikeühenduste võimet panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise. Kutsehariduse populariseerimise programmi raames on kutsehariduse valdkonnas tegutsejad, sh mittetulundusühingud (MTÜ-d) ja kutseõppeasutused, kaasatud Kutsehariduse uudiskirja koostamisse ja kutsevõistlustega seotud tegevustesse.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu meetme „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ raames jätkatakse tegevustega, mis aitavad kaasa ühiskonda integreerumisele. Viiakse läbi teemakohaseid teabepäevaseid, luuakse võimalused heade praktikate ja ideede vahetamiseks (ümarlauad). Selliste tegevusega toetatakse vabaühenduste arengut ning leevendatakse sotsiaalseid probleeme. Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ programmi raames toimunud paikkondlike terviseprofiilide ja tegevuskavade koostamisse olid lisaks kohalikele omavalitsustele kaasatud ka vastava paikkonna kolmanda sektori esindajad. Meetme „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“ programmi raames tegutseb Eesti tööalase soolise võrdõiguslikkuse võrgustik, kuhu kuuluvad nii MTÜd, sihtasutused, eraettevõtted kui ka avalik-õiguslikud asutused. Võrgustik arendab koostööd erinevate sektorite vahel soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas.

MTÜ-d on potentsiaalsed kasusaajad **PS Suurem haldusvõimekus** tegevustes. See toetab kaudselt ka kodanikuühiskonna arengut, kuna haldusvõimekuse suurendamine aitab paremini juhtida ja hinnata projekte ja finantsvahendeid. Sotsiaalpartnerite võimekuse tõstmiseks ja kaasamiseks on prioriteetse suuna rakendamisel kasutusele võetud erimeetmed, mille raames toetatakse nii töövõtjate kui ka tööandjate esindusorganisatsioone. Prioriteetse suuna raames eraldatakse konkreetne osa ESF-i ressurssidest sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamisele, mis hõlmab koolitust, võrgustike loomist ja sotsiaalse dialoogi arendamist, ning aitab mingil määral kaasa ka tööturu osapoolte ühisele tegevusele – tõsi, viimane vajaks veel süsteemsemat lähenemist ja vajaks toetamist kindlasti ka 2014-2020 perioodi raames. Kuna sotsiaalpartneritele on eraldatud kindel osa ESF vahenditest, siis programmid „Eesti ettevõtlusorganisatsioonide võimekuse tõstmine“ ja „Ametiühingute haldusvõimekuse tõstmine“ viivad ellu sotsiaalpartnerid ise. Mõlemad programmid on sisuliselt ka 2012. a lõpuks lõppenud. Lisaks toetatakse partnerlust „Tarkade otsuste fondist“ erinevate rakendatavate projektide raames, mida viivad ellu samuti sotsiaalpartnerid ise, olles abikõlblikud toetuse saajad. Oluline on rõhutada, et abikõlblikeks toetuse saajateks on need sotsiaalpartnerid, kes esindavad tööandjaid ja töövõtjaid või kes on riigile oluliseks partneriks sotsiaaldialoogide pidamisel (nt MTÜ-de katusorganisatsioonid). Lisaks on võimalik partnereid kaasata ka riigi- ja KOV asutuste poolt läbiviidavatele koolitustele. Üha enam kaasatakse erinevate tegevuste elluviimisesse ka sotsiaalpartnereid ning kaasamine on riigi- ja KOV asutuste poolt muutunud süsteemsemaks.

Käivitunud on ka 2011. aastal heaks kiidetud „Kodanikeühenduste riikliku rahastamise korrastamise programm“, mis keskendub kodanikeühenduste rahastamise korrastamisele valitsusasutuste (peamiselt

ministeeriumide) ja KOV üksuste rahastamispraktikate ühtlustamisel, rahastamise muutmisel läbipaistvaks, selgeks ja üheselt mõistetavaks ning sihipärasemaks. Programmi tulemusena on ministeeriumide ja KOV üksuste rahastamisotsused valdavalt seostatud nende strateegiliste eesmärkide seadmise, juhtimise ja elluviimisega ning kodanikuühiskonna arengu toetamiseks algatatud riiklikud rahastamisprogrammid on läbimõeldud, vajadustest lähtuvad ning omavahel süsteemselt seotud. Kodanikeühenduste riiklik rahastamine on vastavalt kontseptsioonis kirjeldatud vajadustele ja soovitudele valdavalt korrastatud.

Mõju regionaalsele arengule

Regionaalselt (vt lisa 2) on toetuse saajatena kõik maakonnad esindatud, kuid maakondliku jaotuse järgi jagunevad võetud kohustused ja väljamaksed võrdlemisi ebaühtlaselt (vt Lisa 2). Kohustuste osas absoluutsummana on ligi 74% kõigist kohustustest üleriigiliste programmide ja projektide all (samas kõigist rahuldatud taotlustest moodustab see ca 9%). Väljamaksetest on üleriigilisi/maakondadevahelisi 73,5% kogusummast. Järgneb Harjumaa (vastavalt 18,8% kohustustest ja 18,5% väljamaksetest), suure vahega seejärel Tartumaa (2,2% ja 2,3%) ning muud maakonnad. Suures osas tuleneb see sellest, et rakenduskavas on palju laiemat üleriigilist mõju programme ja tegevusi, mida viiakse ellu põhiliselt keskustes. Inimese kohta väljamaksete arvestuses (aluseks statistikaameti andmed maakodade elanike kohta) on suurima summaga elaniku kohta taas Harjumaa (üle 109 EUR), seejärel Hiiumaa (55 EUR), Tartumaa (47 EUR), ja Saaremaa (40 EUR inimese kohta). Kõige väiksem väljamakstud abikõlblik summa inimese kohta on Põlvamaal – 13,3 EUR. Ei või aga unustada, et 74% kinnitatud toetusmahust on riigiülene või maakondadevaheline ja seega puudub täpne ülevaade tegelikust toetusmahu jaotusest piirkondade lõikes.

Regionaalset arengut toetavad mitmed **PS Elukestev õpe** programmid. Võib öelda, et enim avaldavad selle prioriteetse suuna projektid ja programmid mõju just tasakaalustatud regionaalarengule.

Noorsootöö kvaliteedi arendamise programm tagab ka vähemarenenud piirkondades elavatele inimestele võrdsed võimalused noorsootöötajate täienduskoolituses osalemiseks (koolitusel osalejatele tagatakse soovi korral majutusvõimalus) ning toetab noorte mitteformaalhariduse ja noorsootöö teenuste kasutamist. Karjääriteenuste arendamise programmi kaudu karjääriteenuste osutamine maakondlikes teavitamis- ja nõustamiskeskustes ning koolides võimaldab inimestel teha iseseisvaid ja teadlikke valikuid õppe- ja tööelu kavandamisel. Regionaalse arengu (nii selle majandusliku, kultuurilise ja muu arengu) seisukohalt on ülioluline, et inimressurss oleks optimaalselt tõhusaima rakenduse leidnud. Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ vahendusel on õppenõustamisteenus kättesaadav 15 maakonnas ja Tallinnas, teenuse osutamiseks on loodud piirkondades uusi töökohti. Õppenõustamisteenuste kättesaadavus maakondades ja vajadusel kohapeal valdades tõstab maapiirkonna kui elukeskkonna konkurentsivõimet. Programmi „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ kõrgkoolide ja kutseõppeasutuste õppurite ning avaliku sektori töötajate keeleõppe tegevused soodustavad erinevates piirkondades asuvate koolide ja asutuste omavahelist koostööd, kogemuste vahetamist ja kontaktide loomist kolleegidega. Programmi „Kutsehariduse populariseerimine“ raames tutvustatakse kutseõpet ja õppimisvõimalusi kutseõppeasutustes, mille maine paranemine avaldab positiivset mõju regionaalsele arengule. Paljud kutseõppeasutused asuvad maapiirkondades ja maakonnakeskustes, olles antud kohas nii oluliseks tööandjaks kui ka laiemas mõttes regionaalseks kogukonna identiteedi arendajaks. Programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ raames pakutakse kodulähedase koolituse kaudu kõikidele inimestele isiklikku arenguvõimalust olenemata eelnevast õppimiskogemusest, haridustasemest, majanduslikust vm võimalustest. Programmis „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ pakutakse samuti koolitust kõikides maakondades. Programmil „PIAAC-Eesti“ on kaudne mõju regionaalsele arengule: uurides ja aidates selgitada mh regionaalseid erinevusi inimeste oskustes ja koolitusvõimalustes. Kui uuringu tulemusi arvestatakse haridus- ja tööturupoliitikas, mõjutab programm regionaalset tasakaalustatust.

Programmi „Keskkonnahariduse arendamine“ elluviimine ühtlustab Eestis regiooni keskkonnaharidust andvate spetsialistide erialast väljaõpet ja ühtlustab seeläbi nende tööturul toimetuleku võimekust kogu riigi lõikes, sealhulgas pööratakse tähelepanu venekeelsele sihtrühmale, et kaasata see ühtsesse informi, kus ta saab osa kogemuste jagamisest, parimatest praktikatest jne. Maakondades toimuvad keskkonnahariduse maakondlikud ümarlauad, infopäevad ja regionaalsed konverentsid.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu. Aruandeperioodil jätkatakse koostööd nii maakondade tasandil kui ka kohalike omavalitsustega. Meetme „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“ projektides kavandatud piirkondlike kaugtöökeskuste tegevus toetab regionaalset arengut, aitab tuua maapiirkondadesse kõrgemalt tasustatud ja paremat kvalifikatsiooni nõudvat tööd, loob vajaduse teiste teenuste järgi, mis omakorda suurendab madalama kvalifikatsiooniga inimeste tööhõivet. Töötamise võimaluste ja ettevõtluse mitmekesistamine maapiirkondades vähendab tööealiste inimeste liikumist tõmbekeskustesse suurendades või tasakaalustades maapiirkondade tööhõivet ning aitab kaasa piirkonna sotsiaal-majanduslikule arengule. Meetme „Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed“ programmide tegevused on mõeldud sotsiaalse sektori tugevdamiseks ja avaldavad enim mõju just väljaspool Tallinna asuvatele piirkondadele. Meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ programmi üks suund oli otseselt suunatud kohalike omavalitsuste ja maavalitsuste võimestamisele, nende suutlikkuse suurendamisele elanikkonna tervises seisundi hindamisel ja parandamisel, terviseedenduslike meetmete kavandamisel ja elluviimisel ning projektide planeerimisel, rahastamisel ja juhtimisel laiemalt. Programmi raames väljatöötatud koolitusmaterjalide ja läbiviidud koolituste tulemusena tõuseb maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste töötajate paikkonna terviseedenduse alane kompetentsus kogu Eestis. Meetme „Soolise võrdõiguslikkuse edendamine“ programmi teavitustegevus on suunatud erinevatesse maakondadesse, suurendatakse äärealade inimeste teadlikkust soolistest stereotüüpidest ning nende piiravast mõjust hariduse ning tööelu valikutele.

Positiivseks võib pidada **PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ mõju regionaalsele arengule läbi ettevõtluse edendamise ning seeläbi ka tööhõivele seoses töökohtade loomise ja/või säilitamisega. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“ on suunatud alustavatele ettevõtetele, mis tegutsevad kõigis Eesti piirkondades ja seega on regionaalne mõju saavutatud.

Rahvusvaheline koostöö ESF-is

ESF rahvusvahelisse koostöösse panustavad enim PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine meetme 1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine Doktorikoolide alameede ning Koostöö alameede (vastavalt meetme tingimustele tuli alameetmete projektidel kaasata vähemalt üks välispartner, kaasamise aluseks on koostööleping partnerriigi ülikooliga). Tegevusteks on Doktorikoolide alameetmes doktoriõppekavade raames uute ainekursuste väljatöötamise ning nende rakendamisega seotud tegevused, mida viiakse läbi doktorikooli partneritevahelises koostöös. Koostöö alameetmes õppetöö rahvusvahelise mõõtme tugevdamine uutele või kaasajastatud õppekavadele ja nendega seotud täiendusõppe õppekavadele välisüliõpilaste kaasamise kaudu. Samuti panustavad rahvusvahelisse koostöösse sama prioriteetse suuna meetmes 1.2.2 Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamise programm „DoRa“ ning meetmes 1.2.3, T&A ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ja haridusteaduse eelisarendamine, teadlas mobiilsuse programm Mobilitas.

Muudes prioriteetsetes suundades ei ole otseselt rahvusvahelisele koostööle suunatud meetmeid. Osades meetmetes on rahvusvaheline koostöö siiski lubatud ning projektid on seda võimalust ka kasutanud (nt suundades 1 Elukestev õpe ja 3 Pikk ja kvaliteetne tööelu. Peamiseks koostöövormiks on õppevisiidid, teadmiste vahetamine ning kogemuste jagamine. Kõige enam tehakse koostööd Läänemere piirkonna riikidega, eriti Põhjamaadega. Samas on koostööpartnereid veel Hollandist, Suurbritanniast, Norrast, Saksamaalt, Lätist ning ka Hispaaniast jt.

Immigrantidele suunatud meetmed

IARK prioriteetsetes suundades ei ole eraldi immigrantide tööhõivele ja nende sotsiaalsele lõimumisele suunatud meetmeid, kuid teemaga arvestatakse kõikide meetmete tegevuste kavandamisel.

2.3.4 ESF tegevustes osalevate isikute seire

Käesolevas alapeatükis esitatakse isikute seire andmed (vastavalt määruse (EÜ) 1828/2006 lisale XXIII), kes on saanud otseselt kasu ESFi toetusest (kas siis koolitustel osalemise või muude meetmete, nt nõustamise või tööturuteenuste kaudu). Andmed osalenute kohta on kogutud vastavalt määramises ettenähtud vormile prioriteetsete suundade kaupa ning koondatud seejärel kogu rakenduskava peale kokku (vt tabel 2.3.4).

Andmed peegeldavad isikute osalemist osalemiskordade järgi (mitte indiviidide arvu järgi), mistõttu kasusaajate koguarv on suurem, kui reaalsete isikute arv, kuna ilmselt on mingi hulk ka neid inimesi, kes on saanud kasu mitmest tegevusest või ka samast tegevusest mitu korda. Kui suure hulga korduvosalemised aga koguarvust moodustavad, ei ole olemasolevate andmete põhjal võimalik hinnata.

Tabel 2.3.4: ESF tegevustest otseselt kasu saanud isikud 2012. aastal

Osalejate arv aastas	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		varem alustanud / ülekantavad		% kogu-arvust
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	
Osalejate koguarv	262 059	164 093 (63%)	263 291	163 740 (62%)	1232	-353	
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul							
töötajad (töötajate koguarv, sealhulgas füüsilisest isikust ettevõtjad)	107640	79361 (74%)	95994	71178 (74%)	-11646	-8183	41,1%
füüsilisest isikust ettevõtjad	1422	735 (52%)	982	428 (44%)	-440	-307	0,5%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	23142	13291 (57%)	37815	22312 (59%)	14673	9021	8,8%
pikaajaliselt töötud	9163	6339 (69%)	23914	14263 (60%)	14751	7924	3,5%
mitteaktiivsed isikud	131277	71441 (54%)	129482	70250 (54%)	-1795	-1191	50,1%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	125239	67915 (54%)	123544	66552 (54%)	-1695	-1363	47,8%
Osalejate liigitus vanuse järgi							
noored (15–24 aastased)	119743	68691 (57%)	119699	68183 (57%)	-44	-508	45,7%
vanemaealised (55–64 aastased)	16124	11950 (74%)	16727	11551 (69%)	603	-399	6,2%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa							
rahvusvähemused	25730	15301 (59%)	20761	12089 (58%)	-4969	-3212	9,8%
immigrandid	1440	1085 (75%)	404	203 (50%)	-1036	-882	0,5%
puuetega inimesed	4643	3029 (65%)	4337	2420 (56%)	-306	-609	1,8%
muud tõrjutud isikud	9660	8833 (91%)	6510	3478 (53%)	-3150	-5355	3,7%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi							
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	112448	60816 (54%)	113522	60930 (54%)	1074	114	42,9%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. ja 4. aste)	31717	17292 (54%)	36928	20192 (54%)	5211	2900	12,1%

järgi 3. aste)		(55%)		(55%)			
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	30006	21705 (72%)	27237	18112 (66%)	-2769	-3593	11,5%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	87888	64280 (73%)	85604	64506 (75%)	-2284	226	33,5%

Allikas: Prioriteetsete suundade aruanded 2012, juhtministeeriumi arvutused

Võrreldes 2011. aastaga on osalejate koguarv kasvanud (2011. a oli kokku 249 645 osalejat). Otseste kasusaajate arv on suurenenud pooltes prioriteetsetes suundades, välja arvatud „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ (vähenemine võrreldes 2011. aastaga 4664 võrra), „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“ (vähenemine 569) ja „Suurem haldusvõimekus“ (vähenemine 22 111). Näiliselt suur vähenemine haldusvõimekuse prioriteetses suunas tuleb tegelikult sellest, et varasematel aastatel on andmeid esitatud valesti, nimelt näidati aruandeaasta osalejate asemel kumulatiivseid osalejate andmeid. Käesolevas aruandes on see viga parandatud, sisalduvad vaid 2012. a osalenud kasusaajate andmed. EK andmebaasis parandatakse ka varasemate aastate numbrid.

Andmeid vaadeldes tuleb arvestada, et tabel sisaldab vaid isikuid, kelle kohta on õnnestunud (peamiselt tagasisidelehtede abil) infot saada ning seetõttu kõik tegelikud kasusaajad ei kajastu siin tabelis, kuna osade kohta ei saa tegevuste iseloomu tõttu andmeid koguda. Nende hulka kuuluvad näiteks isikud, kes on osalenud konverentsidel, teabepäevadel või messidel, mille raames ei ole võimalik seireandmeid küsida. Teatud hulk osalejaid (RÜ poolt täpsustamata) ei kajastu ka suundades „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“ ning „Suurem haldusvõimekus“, sest osad toetuse saajad ei järgi alati täitmise loogikat ja jätavad mõnedel juhtudel osalejate liigituste lõikes andmed märkimata. Samal ajal sisaldavad osade teenuste (nt karjääriteenuste programmis) osutamise andmed nõ korduvteenindust, st statistikas loetakse mitu korda nõustajaga kohtumist mitmeks osalemiseks. Niisiis tuleks neisse andmetesse suhtuda teatava reservatsiooniga, ehkki üldine pilt on ilmselt suhteliselt tõepärane.

Tabeli viimases veerus on arvutatud vastava alaliigituse alustanute osakaal kõigist aasta jooksul alustanutest. Nagu näha, on otseste kasusaajate hulgas töötavaid inimesi (41%) ja mitteaktiivseid (50%) tunduvalt rohkem, kui töötuid (ca 9%). Sealjuures on töötute (sh pikaajaliste) protsent ka mõnevõrra vähenenud ja mitteaktiivsete oma suurenenud. Suhteliselt suur on endiselt aga töötavate inimeste osakaal, kuna lõviosa mitme suuna tegevustest on suunatud just nendele (õpetajad, spetsialistid, ametnikud jne).

Teatavat soolist kallutatust näitab naiste suurem osakaal kõigist ESF tegevustes osalenutest, mis oli 2012. a 63% (eelmisel aastal sama), see trend on olnud jätkuv läbi aastate, naised on aktiivsemad osalejad erinevates ESF tegevustes. Kaasatud on rahvusvähemused (9,8%, 2011. a 7%, peamiselt prioriteetses suunas „Pikk ja kvaliteetne tööelu“) ning vanemaealised inimesed (6,2%). Pisut on suurenenud noorte (ca 46%, 2011. a 43%) ja madalama haridustasemega (põhiharidusega või alla selle) kasusaanute osakaal – 43% varasema 35% asemel. Suures osas põhjustavad seda nii karjääriteenused pr suunas „Elukestev õpe“ kui ka teaduse populariseerimistegevused („Teeme“ projektide tegevused õpilastele) suunas „T&A inimressursi arendamine“. Paralleelselt on vähenenud kolmanda taseme haridusega osalejate osakaal (33,5% varasema 38% asemel). Kuna puuetega inimesed, immigrandid ja muud tõrjutud on otseseks sihtrühmaks vaid teatud spetsiifilistes meetmetes (põhiliselt prioriteetses suunas „Pikk ja kvaliteetne tööelu“), on ka nende hulk kogupildi suhtes väike. Veidi on nende rühmade osakaal kogu alustanute hulgas siiski suurenenud. Andmed ESF tegevustes osalenute kohta prioriteetsete suundade lõikes on toodud suundade elluviimise peatükis eraldi tabelitena koos selgitustega.

3 JUHTIMIS- JA KONTROLLISÜSTEEMID, JÄRELEVALVE JA AUDIT

Käesolev peatükk kirjeldab abi rakendamise kontrollitegevuses toimunud peamisi arenguid aruandeaastal. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKS) toimimine on abi vahendamise õiguse ehk akrediteeringu aluseks. JKS on kehtestatud asutustes protseduuride ja töökordade kaudu. Olulisemad muudatused JKS-s asutuste kaupa on kirjeldatud ptk-s 3.1.

JKS üheks osaks on rakendusüksuste, -asutuste, korraldusasutuse ning makseasutuse poolne järelevalvetegevus. Järelevalvetegevust on detailsemalt kirjeldatud ptk-s 3.2. Kontrollitegevuse kvaliteedile annavad tagasisidet auditeeriva asutuse (AA) poolt läbiviidavad süsteemi- ja projektauditid. Põhjalikumalt on nii projektide kui asutuste JKS-iga seotud auditid kirjeldatud peatükis 3.3. JKS, järelevalve ja auditite tulemusel tuvastatud rikkumised ja tagasinõuded on kajastatud ptk-s 3.4.

Struktuurivahendite järelevalve on lähtuvalt Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seadusest oma ülesehituselt 3-tasandiline: rakendusüksuse järelevalve taotlejate/ toetuse saajate üle, rakendusasutuse järelevalve rakendusüksuse üle ja Rahandusministeeriumi kui korraldusasutuse ning kogu protsessi eest vastutaja järelevalve RA ja RÜ tegevuse suhtes. Lisaks korraldusasutusele kontrollib pisteliselt RÜ-de tööd makseasutus (MA) selleks, et veenduda, et deklareeritud kulud on abikõlblikud. Järelevalve toimub läbi mitmete tegevuste, ennekõike aga dokumentide ning kohapealsete kontrollide abil. AA auditeerib kogu süsteemi (projektauditid TS juures, JKS auditid RÜ, RA, KA, MA).

3.1 Muudatused juhtimis- ja kontrollisüsteemides

PS Elukestev õpe

Aruandlusperioodil kinnitati SA Innove (RÜ) käskkirjaga sihtasutuse struktuuriüksuste eesmärgid ja põhiülesanded. Struktuuritoetuste agentuuri eesmärgiks on korraldada toetuste taotlemist, rahastamist ja järelevalvet toetuse saajate ning nende poolt rakendatavate projektide ja programmide üle. Nimetatud eesmärgi täitmiseks on struktuuritoetuste agentuuris struktuuritoetuse keskus, mille koosseisus on neli üksust (tööelu, elukestva õppe, investeeringute ja järelevalve üksus). Elukestva õppe üksuse põhiülesanne on korraldada prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ toetuste andmist, väljamaksete ja seirearuannete menetlemist, avalikkuse ja toetuse saajate ja taotlejate teavitamist ja seireandmete kogumist ning prioriteetsete suuna seirearuande koostamist.

SA Innove juhatuse 03.08.2012 käskkirjaga kinnitati muudetud SA Innove struktuur ja koosseis.

Aruandeperioodi jääb RA (HTM) juhtimis- ja kontrollisüsteemides tehtud oluline muudatus, mis puudutab toetuse saaja üle järelevalve teostamist. Alates 2012. a aprillist ei teosta TS üle enam järelevalvet RA vaid ainult RÜ, k.a juhtudel, kui toetuse saajaks on RÜ ise. Antud muudatus on tingitud SA Innove struktuurimuudatusest. Programmide eesmärkide saavutamise üle teostab järelevalvet RA (sisuosakonnad ja tõukefondide osakond). HTM sisuosakonnad, kes ühtlasi on programmide väljatöötajad kontrollivad ka programmide eesmärkide saavutamist. Seda tehakse kord aastas programmi elluviijate esitatud aastaaruannete kooskõlastamisel.

Meetme „Keskkonnahariduse arendamine“ RA-s (KKM) ei ole aruandeperioodil muudetud JKSe.

RÜs (KIK) toimus aruandlusaastal jätkuv arendamine eesmärgiga tagada meetmete rakendamiseks vajalik haldussuutlikkus. Jätakuvalt tegeletakse KIKi siseste menetluste optimeerimisega ja toetustega seotud võimalike riskide maandamisega. Olulisemad uuendused RÜ protseduurides:

- 2012. a I poolal täiendati paikvaatluste (kohapealsete kontrollide) protseduuri tulenevalt RMI uuenenud reeglites (nt mis faasis ning kui tihti projekti kohapeal külastada). Samuti muudeti põhjalikumaks paikvaatlusel täidetavaid kontroll-lehti, et kõik projekti elluviimisega seotud aspektid saaksid kontrollitud;
- 2012. a I poolal kinnitati uus rikkumiste ja tagasinõuete menetlemise protseduur, mis täpsustas menetlusosalisi ning nende vastutust;
- 2012. a I poolal täpsustati ettemakse taotlemise ja tõendamiseiga seonduvaid toetuse saaja esitatavaid dokumente ning täiendati kontroll-lehti. Samuti täiendati väljamaksetaotlustega seonduvaid kontroll-lehti, et kontroll oleks veel süvendatum;

- Suurimaks ning enim aeganõudvaks arenduseks oli hangete kontrolliga seonduv – 2012. a septembris uuendati hangete kontrollimise protseduuri ning täiendati projektkoordinaatorite ja järelevalvespetsialistide poolt kasutatavaid hangete eel- ning järelkontrolli kontroll-lehtede küsimusi RMI väljatöötatud väga põhjalike näidiskontroll-lehtede alusel.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

RÜ (SA Archimedes) uuendas ning täpsustas 2012. a KA ja makseasutuse järelevalve ja AA läbiviidud JKS auditi tulemusel peamisi rakendusüksuse igapäevategevust reguleerivaid juhendeid ja kontroll-lehti. Olulisemad täiendused olid järgmised:

- Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite JKS kirjeldust täiendati osaga, mis käsitleb paikvaatluste korraldamist peale projekti abikõlblikkuse perioodi lõppu.
- Väljamaksetaotluste menetlemise korras täpsustati menetlusetappe ja lisati ettemakse tõendamist reguleerivad sätted ning väljamakse täielikult või osaliselt keeldumise regulatsioon. Samuti täiendati VMTde menetlemise lihtsustamise korda, VMT kontroll-lehti, täpsustades kontroll-küsimusi ja viies need kooskõlla RM 2012. a kevadel väljatöötatud juhendiga „Järelevalve üldjuhend: väljamakse taotluse kontrolli ning paikvaatluse miinimumnõuded ja hea tava.“
- Järelevalve teostamise korda täiendati kohapealse kontrolliga kaetud projektide mahu ja kontrolli ulatuse määramise ja projektide järelkontrolli põhimõtetega. Samuti tehti muid täiendusi nii juhendis kui järelevalvet käsitlevates vormides vastavalt AA läbiviidud JKS auditis tehtud soovitudele.
- Tagasinõuete ja normide rikkumisest teavitamise korda täpsustati vastavalt RM 2012. a I kvartalis väljatöötatud juhendile „Tagasinõuete ja tagasimaksete juhend“.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

RA tasandil JKS muudatusi ei toimunud.

Aruandeperioodil kinnitati RÜ (SA Innove) juhatause 05.04.2012 käskkirjaga struktuuriüksuste eesmärgid ja põhiülesanded. Struktuuritoetuste agentuuri eesmärgiks on korraldada toetuste taotlemist, rahastamist ja järelevalvet TSte ning nende rakendatavate projektide ja programmide üle. Nimetatud eesmärgi täitmiseks on struktuuritoetuste agentuuris struktuuritoetuse keskus, mille koosseisus on neli üksust. Tööelu üksuse põhiülesanne on korraldada PS „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ arendamiseks toetuste andmist, väljamaksete ja seirearuannete menetlemist, avalikkuse ja TSte ja taotlejate teavitamist ja seireandmete kogumist ning PS seirearuande koostamist.

SA Innove juhatause 23.01.2012 käskkirjaga „Struktuuritoetuse väljamaksete menetlemise korra“ kinnitamine“ kinnitati muudatused väljamaksete taotluse/ettemakse taotluse aruande kontroll-lehel, riigihangete kontroll-lehel ja riigihangete kontrolli juhendis. Ümberkorraldused tingis õigusaktide muutumine.

01.02.2012 käskkirjaga „Toetuse kasutamise järelevalve korra“ kinnitamine“ kinnitati muudatused paikvaatluste juhendis, kvartaalses paikvaatluse plaanis, paikvaatluse akti vormis, jooksvate juhtumite toimingute ja otsustuste memos. Muudatused tehti õigusaktide muutumise tõttu ning vajadusega ühtlustada RÜ järelevalvesüsteemi.

26.04.2012 käskkirjaga kinnitati „Inimressursi arendamise rakenduskava PS „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ meetme avatud taotlusvooru taotluste menetlemine“. Muudatused tingis vajadus uuendada ja täiendada avatud taotlusvooru protseduure.

12.07.2012 käskkirjaga kinnitati „Struktuuritoetuse väljamaksete menetlemise kord“ koos riigihangete kontroll-lehe ja ERF väljamakse taotluse/ettemakse taotluse aruande kontrolllehega. Käskkirjaga kinnitati toetuse kasutamise järelevalve kord. Muudatused tehti seoses KA 30.03.2012 kinnitatud juhendiga „Järelevalve üldjuhend: väljamakse taotluse kontrolli ning paikvaatluse miinimumnõuded ja hea tava“ ning AA JKS auditi nr I-113/2012 esialgsete tähelepanekutega (vt ptk 3.3 Auditid ja Lisa 10).

SA Innove juhatause 03.08.2012 käskkirjaga kinnitati muudatus SA Innove struktuuris ja koosseisus. Muudatus tehti seoses Riikliku Eksamikeskuse liitmisega SA-ga Innove.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Aruandeperioodil muudeti KredExis juhtimis- ja kontrollisüsteemi kirjeldust koos seonduvate struktuurivahendite rakendamist puudutavate protseduuridega üks kord, MKMis kaks korda. Uuendatud protseduurides toimusid valdavalt täpsustused.

Olulisemad muudatused EASi juhtimis- ja kontrollisüsteemis toimusid 2011. aastal, kui tõhustati kontrolli nii toetuse saajate kui ka EASi hangete üle. 2012. aastal viidi läbi kaks JKS auditit riigihangete kontrollisüsteemi tõhususe hindamiseks. EAS pöörab jätkuvalt suurt tähelepanu hangete õiguspärasusele. Lisaks olemasolevatele on 2012. a tööle võetud täiendav hankeekspert toetuse saajate hangete kontrollimiseks. Hangete kontrollimise funktsioone on lisatud nii järelevalve üksusele kui finantsüksusele. EAS kontrollib toetuse saaja hankeid mh ka eelnõustamise ja taotluse menetlemise käigus ning hangete kontrollimisel rakendatakse 4-silma printsiipi.

2012. aastal teostati riigiabi ergutava mõju kriteeriumite kontrollimiseks JKS audit. Auditi ja järelkontrollide tulemusel on täpsustatud VMTde ja aruannete menetlemise protseduure, sh on täiendatud kontroll-lehti riigiabi ergutava mõju hindamise osas.

2012. a muudeti rikkumiste menetlemise protsessi, loodi uus tagasinõuete eksperdi ametikoht õigus- ja haldusüksusesse. Täiendatud on juhatuse funktsioone ja pädevust, osade meetmete raames võib teha taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuseid üks juhatuse liige.

PS Suurem haldusvõimekus

2012. aastal uuendas RM oma protseduure. Muudatused olid tingitud peamiselt kolmest asjaolust:

1. muutunud nõuetest. KA kehtestas uue järelevalvejuhendi, mille ülevõtmiseks oli vajalik teha protseduuris muudatusi. Samuti kehtestati ühtne riigihangete kontroll-leht, mille RM samuti kasutusele võttis.

2. 2012. aasta alguses muudeti 5.3 alasuuna kahte skeemi, liites „Organisatsiooni arendamise“ ja „Stažeerimisprogrammi“ alameetmed kokku. Kuna neid kahte skeemi rakendati juba varasemalt ka alati koos (ühine taotlusvoor) ning oli tekkinud vajadus kahe skeemi tegevusi ühe projekti raames teha, siis et vähendada nii toetuse saajate kui ka administratsiooni koormust kahe erineva projekti esitamisel ja menetlemisel, otsustati skeemid ühendada. Muudetud meetme tingimustega täpsustati ka toetatavaid tegevusi ja abikõlblikke toetuse saajaid, mis omakorda tingis protseduuride muutmise, sh kontroll-lehtede muudatused.

3. 2011. aasta teises pooles viis AA läbi KA auditi, milles pöörati eraldi tähelepanu ka RA ja RÜ ülesannete täitmisele. Selle auditi tulemused tehti teatavaks 2012 aasta I kvartalis. Auditi aruandes tehtud märkuste põhjal täpsustati ka protseduure. Auditi tulemusi kajastab täpsemalt ptk 3.3. Lisaks teostas MA kaks kontrolli, mille märkused on samuti rakendatud uuendatud protseduurides.

PS-d Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

2012. a muudatusi juhtimis- ja kontrollisüsteemides ei toimunud.

3.2 Järelevalve

Struktuurivahendite järelevalve on lähtuvalt Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuste seadusest oma ülesehituselt 3-tasandiline: rakendusüksuse järelevalve taotlejate /toetuse saajate üle, rakendusasutuse järelevalve rakendusüksuse üle ja korraldusasutuse kui kogu protsessi eest vastutaja järelevalve rakendusasutuse ja rakendusüksuse üle. Lisaks KAl kontrollib makseasutus pisteliselt RÜde tööd selleks, et veenduda, et deklareeritud kulud on abikõlblikud. Järelevalve toimub läbi mitmete tegevuste, ennekõike aga dokumentide ning kohapealsete kontrollide abil.

Alljärgnevalt on kirjeldatud olulisemad leiud, üldistused kitsaskohtadest ja arengud järelevalvetegevuses asutuste (tasandite) kaupa aruandeaastal. Järelevalve tulemusel avastatud rikkumised ja tagasinõuded on kajastatud koos auditist tulenevate leidudega eraldi peatükis 3.4.

3.2.1 Korraldusasutuse ja makseasutuse järelevalve rakendusüksuse üle

KA järelevalves RÜde üle oli 2012.a fookuses **väljamakse taotluste (VMT) ja riigihangete kontrolli protseduurid ning spetsiifilisemate valdkondadena personalikulude abikõlblikkus ning riigiabi ergutava mõju tingimuse** kontrollimine. Koostöös RAdega kontrolliti **taotluste menetlemise ja hindamise protseduuri, programmide kulude abikõlblikkust ja tegevuste eesmärgipärasust, SFOS andmekvaliteeti ning toimingute kestuse nõude kontrolliprotseduuri**.

- a) VMTde protseduuride kontrollid koos projekti abikõlblikkuse kontrollimisega viidi läbi kõigis 12-s rakendusüksuses ning need lõppesid soovitud taga töökorralduse täiendamise kohta,

mitteabikõlblikke kulusid ei tuvastatud. Olulisemad tähelepanekud töökorraldusele on soovitud **lisada kontroll-lehele täiendavaid küsimusi ning kontroll-lehe küsimusi täiendada/täpsustada** (Archimedes, Kredex, KIK), **SFOSi andmeid ajakohastada/täpsustada** (Archimedes).

- b) Personalikulude abikõlblikkuse kontroll viidi läbi 3 rakendusüksuses (Innove, Archimedes, EAS), kus ühes (EAS) tuvastati väikeses mahus mitteabikõlblikke kulusid (83,12 eurot). RÜdele tehti soovitus **põhjalikumalt kontrollida esitatud tööajatabelite vastavust kehtestatud nõuetele** (EAS, Archimedes, Innove).
- c) Riigihangete kontroll hõlmas kolme RÜ (KIK, Archimedes, SOM) 12 riigihanke kontrolli.
- d) Riigiabi ergutava mõju kontrollimist rakendusüksuses kontrolliti EASis 23 projektis ja tehti 8 tähelepanekut. KA palus läbi viia üksikasjaliku analüüsi, et välja toodud projektides selgitada ergutava mõju olemasolu või selle puudumine, võttes seejärel tarvitusele asjakohased meetmed.
- e) Taotluste menetluse ja hindamise protseduuri kontrolli viisid 4 rakendusasutust (HTM, RM, SOM, MKM) läbi 6 rakendusüksuses (Archimedes, RM, Innove, RIA, Kredex, EAS). Kontroll hõlmas 11 erinevat meetet, 3683 taotlust (ilma KredExi ühe meetmeta 510 taotlust) ning 77 taotluse detailset vastavushindamist. Kontrolli tulemusel tehti 26 tähelepanekut, kuid järeltegevusi on vaja teha 3 rakendusüksusel 8 tähelepaneku osas. Kontrolli tulemusel leiti, et üldiseks probleemiks on **andmete kandmine SFOSi ning kontroll-lehtede täitmise kvaliteet**, kuid kumbki hindamismenetluse sisulist poolt ei mõjuta. Sisulisema probleemina ilmnis **hindamise protseduuri läbiviimise kvaliteet**, mis sisaldab endas nt hindamistulemuste aritmeetilist kokkuarvutamist ja hindamiskomisjoni koostamise protokollimist (puudub küll vaid 2 kontrollitud RÜ-d). Sisulise puudusena tuvastati, et EAS-i 2 meetme ekspertide **hindamisaruannetes ei ole alati eksperdi antud hinne see, mis ta oleks pidanud olema hindamismetoodika järgi**, samas oli kontrollija eriarvamus minimaalne ja muudatusi hindamistulemustes ei põhjastanud. Teise sisulise puudusena võib esile tuua **meetme määru sättestatud taotluste menetlemise tähtsusest mittekiinnipidamist** (esines 3 RÜ-s, puudub 4 meetet).
- f) Programmide kulude abikõlblikkuse ja tegevuste eesmärgipärasuse kontrolli viisid läbi 5 rakendusasutust (HTM, KKM, MKM, SIM, SOM) 5 rakendusüksuses (Archimedes, KIK, RIA, EAS, Innove). Kontrolli tulemusel tehti **11 tähelepanekut**, kuid järeltegevusi on vaja teha 3 RÜ-l 7 tähelepaneku osas. Kontrolli tulemusena leidsid rakendusasutused, et kuludokumentide aluseks olevad tegevused vastavad ja on kooskõlas programmi eesmärkidega. Kontrolli käigus tuvastati ka mitteabikõlblikke kulusid summas 789,18 eurot, kuna toetuse saaja ei järginud riigihangete läbiviimise üldpõhimõtteid. Teised tuvastatud puudused on peamiselt väljamaksetaotluste vormistuslikku poole, trükivigade kohta kuludokumentides ning dokumentide puudumise kohta.
- g) SFOS andmekvaliteedi kontrolli viidi läbi kõikides RÜdes, mille tulemusel selgus, et korrigeerimist vajavaid andmevälju SFOSis esines kõikidel. KA on täpsustanud SFOS kasutajajuhendit andmeväljade täitmise juhiste, et tagada kvaliteetsema sisendi saamine infosüsteemi.
- h) Toimingu kestuse kontrollimise protseduuri peale projekti lõppu kontrollisid 2 RAD (HTM, MKM) 3 rakendusüksuses (RIA, TJVA, Archimedes), kellele 2011.aastal puudus töökorralduses selliste kontrollide läbiviimise protseduur. Kontrolli tulemusel tehti 14 tähelepanekut töökorralduse täpsustamiseks, mis ei oma finantsmõju.

Makseasutus viis 2012. a RÜdes läbi kolme protsessi (**kuluaruannete koostamine sh kuludokumentide pisteline kontroll, väljamaksete määru ning tagasinõuete menetlemine**) kohapealsed kontrollid.

- a) Kuluaruannete koostamise protseduuri kontroll teostati kõikides RÜdes, sealjuures abikõlblikkuse kontrole 4-s RÜs (EAS; Innove; Archimedes; RM), mille tulemusena soovitati tööprotseduure täpsustada.
- b) Väljamaksete määru kontroll teostati 2012. aastal 9 RÜs, mille tulemusel tehtud soovitud on pigem väheolulised ja seotud detailidega kontroll-jälje täiendamiseks.
- c) Tagasinõuete menetlemise protseduuride kontroll viidi läbi 9 RÜs, mille tulemusena soovitati tööprotseduure täpsustada.

3.2.2 Korraldusasutuse järelevalve rakendusasutuse üle

Kui varem on rakendusasutused oma järelevalve rolli täitmisel olnud üpris vabad, siis alates 2012.aastast toimub RA järelevalve RÜde üle osaliselt korraldusasutuse juhendamisel ja koordineerimisel. See tähendab, et korraldusasutuse poolt on sõnastatud kontrolli eesmärk ning ette on valmistatud kontroll-lehed, mida kasutavad kõik rakendusasutused. Sellega on tagatud ühetaoline kontrollimine ning tulemusi on võimalik paremini kogu süsteemile laiendada. Milliseid meetmeid või projekte ning millises ulatuses täpselt kontrollitakse, otsustatakse riskide hindamise tulemusel KA ja RA koostöös. Kõikide kontrollide tulemused koondatakse kokku KAsse ühtsetel alustel. 2012. a viidi keskse koordineerimise abil läbi neli kontrolli: taotluste menetlemise ja hindamise protseduuri kontroll, programmide kulude abikõlblikkus, tegevuste eesmärgipärasus ning toimingute kestuse protseduuri kontroll (vt kirjeldus punkt 3.2.1.).

Seoses töökorralduse muutmisega muudeti ka KA juhendmaterjali RAdele järelevalve teostamiseks RÜ üle. RAd koostavad sarnaselt KAg kontrolliplaani kaks korda aastas ning see kooskõlastatakse KAg.

3.2.3 Muud olulised tegevused

KA uuendas põhjalikult projekti tasandi kontrollidele esitatavaid minimaalseid nõudeid kirjeldavat juhendit, sealjuures kehtestati ühtsed riigihangete kontrollimise kontroll-lehed selleks, et tagada rakendusüksuste kontrollimise ühetaolisus kogu administratsioonis. Riigihangete kontroll-lehed võeti kasutusele 01.03.2012. KA on 2012. a aktiivselt tegelenud sellega, et kiirendada juhtimis- ja kontrollisüsteemide auditites tehtud soovitude ellurakendamist, mistõttu on oluliselt vähenenud tähtaja ületanud järeltegevuste nimekiri.

3.2.4 RÜ-de ja RA-de järelevalvetegevused

Kokkuvõttev ülevaade paikvaatluste katvusest prioriteetsete suundade lõikes tabelina on toodud lisa 5. Alljärgnevalt ülevaade prioriteetsete suundade kaupa.

PS Elukestev õpe

Igat projekti, mille saadav toetus on vähemalt 130 000 eurot, ja igat programmi kontrollitakse paikvaatlusel ühe korra selle abikõlblikkuse perioodi jooksul. Juhul, kui sellist projekti/programmi pole varem paikvaatlusel kontrollitud, lisatakse see paikvaatluse plaani hiljemalt 6 kuud enne abikõlblikkuse perioodi lõppu või kui abikõlblikkuse periood on lühem kui 2 aastat, siis hiljemalt 3 kuud enne abikõlblikkuse perioodi lõppu. Projekte, mille toetuse osa on alla 130 000 euro, kontrollitakse paikvaatlusel juhuvalimi alusel. Juhuvaim koostatakse SA Innove poolt rakendatavate meetmete kõigist projektidest, mille abikõlblikkuse periood pole lõppenud ja mida varem ei ole paikvaatlusel kontrollitud, arvestades, et kord kvartalis kontrollitakse vähemalt 3 projekti. Koostatud juhuvalim lisatakse sellega seotud paikvaatluse plaanile.

2012. aastal on teostatud prioriteetses suunas kokku 19 paikvaatlust 16 projektile ja 3 programmile (sh meetme 1.1.7 osas teostatud 6 paikvaatlust, meetme 1.1.8 osas teostatud 10 paikvaatlust ja meetme 1.1.6 osas teostatud 2 paikvaatlust. Paikvaatluste käigus tehti 15-l korral tähelepanekuid, so. 83% teostatud paikvaatlustest. Vastavalt tabelile „Paikvaatlused“ (lisa 5) on kumulatiivselt prioriteetses suunas paikvaatlused projektide/programmide osakaal kõikidest projektidest 79%.

Enamlevinumad vead ja leiud, mis on tuvastatud järelevalve käigus:

- Tähelepanekuid on tehtud seoses dokumentide säilitamise kohustuse fikseerimisega asutusesisestes dokumentides – need on olnud kas liiga üldsõnalised või on üldse puudunud.
- Mitmel korral puudus projekti raames väljatöötatud õppematerjalil korrektne teavitus ja nimetatud materjalid ei olnud kättesaadavad. Ühel juhul ei suudetud paikvaatluse käigus esitada tõendavaid dokumente kolme pakkumuse võtmise kohta.

Toetuse saajad esitasid 2012. aastal RÜ tegevuse peale kaks vait, mis mõlemad RA poolt rahuldati (vt aruande lisa 6). Ühel juhul tunnistas RA otsuse tühistamiseks ning teisel juhul tunnistas otsuse kehtetuks faktilise aluse muutumise tõttu (toetuse saaja esitas RAle menetluse käigus tõendid, mida RÜle polnud esitatud)

RA teostab järelevalvet RÜ tegevuste üle paikvaatluste käigus ning *desk-based* meetodil. Perioodiliste järelevalvetena teeb RA kord kvartalis RÜ koostatud rikkumisaruannete kontrolli ning tagasimaksete aruannete analüüsi. Rikkumiste aruannete järelevalve toimub SFOSi põhjal, kvartaalsete tagasimaksete aruannete analüüs toimub SFCSis koostatud aruande põhjal. Tagasimaksete aruande analüüs annab sisendi järelevalve tegevusteks. Lisaks perioodilisele järelevalvele teeb RA valimipõhist ning riskidest tulenevat järelevalvet. Aruandeaastal teostas RA antud prioriteetse suuna raames ainult KA koordineerimisel tellitud kontrolli. Järelevalve eesmärgiks oli SFOSi andmekvaliteedi kontroll, mida teostati vastavalt KA juhendile. Kontrolli tulemusena tuvastas RA RÜ poolt SFOSi sisestatud andmetes olulisi puudusi, kõigi kohustuslike andmeväljade osas tuli RÜl andmed korrigeerida

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Lisaks perioodilisele järelevalvele teeb RA valimi põhised ning riskidest tulenevat järelevalvet. Aruandeaastal teostas RA antud prioriteetses suunas ainult KA koordineerimisel tellitud kontrolle, milleks olid SFOSi andmekvaliteedi kontroll, programmi tegevuste ja kulude abikõlblikkuse kontroll, varade säilitamise kontroll ja projektivaliku kontroll. Järelevalvet teostati vastavalt KA juhenditele ja kontroll-lehtedele ning koostatud valimile (v.a projektivaliku kontroll, kus valimi kontrollitavatest meetmetest koostas RA ise). Kontrolli tulemusena tuvastas RA mitmeid erinevaid probleeme (SFOSi puudulik ja ebakorrektne täitmine, dokumentide korrektne vormistamine, riigihanke kontroll), mille edaspidiseks vältimiseks tehti RÜle vastavad ettepanekud.

Läbi viidud järelevalvete tulemusena võib RÜ JKSi kontrollitud tööloikude osas hinnata toimivaks, kuid parandamist vajavaks.

31.12.2012 seisuga on RÜ rakendatavates meetmetes prioriteetses suunas aktsepteeritud või lõpetatud kokku 86 projekti ja programmi, millest 14-s projektis on läbi viidud paikvaatlus (16%). Dokumentide kontrolli ja paikvaatluste põhjal on enamlevinud vigadeks tööjõukulude arvestamisega seotud vead (samad vead on seotud ka toetuse tagasinõuetega, vt tabel 3.4) projekti kulude eristamine toetuse saaja raamatupidamises, tähelepanuvead ning hinnavõrdluse teostamata jätmine või puudused riigihankemenetluse läbiviimisel, juhul kui toetuse saaja oli selleks kohustatud.

Tuvastatud puuduste arv võrreldes eelmiste aastatega on mõnevõrra suurenenud, mida võib seletada tõhustatud riigihangete kontrolliga (2012. a on RÜs kasutusele võetud detailsem riigihanke kontroll-leht)

Toetuse saajate nõustamisel on peamiseks väljunditeks meetmete infopäevad, konsultatsioonid koordinaatoritega, kodulehele paigutatud teave ning samuti on toetuse saajatele jagatud informatsiooni KA poolt läbiviidavate koolituste kohta (näit. riigihangete koolitused).

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

2012. a viis RA RÜ üle läbi 11 kontrollitegevust. Ühe kontrollitegevuse (vaiete analüüs) osas toimub see jooksvalt vastavalt küsimuste ning probleemide tekkimisele. Kokkuvõttev hinnang RÜ tööle on hea. Esineb väiksemaid eksimusi, kuid kontrollide käigus RÜ töös suuri puudusi ei tuvastatud.

Kahel korral osaleti RÜ-ga TS juures paikvaatlusel. RÜ paikvaatlused vastasid kehtivale järelevalve teostamise korrale ja puudusi ei tuvastatud.

Muuhulgas viidi KA tellimusel aprillis läbi projektivaliku ja taotluste hindamise kontroll, millega kontrolliti, kuidas on RÜ korraldanud projektitaotluste vastuvõtmise ja hindamise ning kas on vormistatud vastavad dokumendid ja kas selle juures on järgitud meetme määruses sätestatud nõudeid ning RÜ enda protseduure. Suuremaid vigu RÜ töös ei tuvastatud. RÜ on järginud meetme määruses ning protseduurireeglites kehtestatud nõudeid. Leiti mõningaid väiksemaid eksimusi, näiteks poldud alati protseduuridest lähtuvalt taotlusi 5 tööpäeva jooksul pärast vastavaks tunnistamise kuupäeva SFOSi sisestatud. Leiti ka arvutusviga hindamislehel hindamiskriteeriumite lõikes punktide kokku arutamisel. Kontrolli raames ei tuvastatud, et see oleks mõjutanud toetuse saamist, kuid sellele soovitati tulevikus rohkem tähelepanu pöörata, kuna see võib toetuse saamisel määravaks saada.

Suvel 2012 kontrolliti KA tellimusel SFOSis kajastatud andmeväljade õigsust ja kvaliteeti. Kuigi suures osas olid andmed korrektsed ja leiti vaid pisivigu, toimus järeltegevusena 31.12.2012 "SFOSi kontrolli järelkontroll" ning sisulisi eriarvamusi arutati ka 10.12.2012 RA-RÜ rakendukohtumisel. Järelkontrolli, millega kontrolliti kas ja kuidas on tähelepanekud infosüsteemis parandatud (sh kuidas on toimunud pärast

kontrolli andmete sisestamine infosüsteemi ehk kas esineb veel eksimusi meetme 1.3.3 IV avatud taotlusvooru projektide põhjal), käigus tehti 11 tähelepanekut, millest 9 parandati kohe ning teised kaks korrigeeriti 22.01.2013.

Samuti toimus KA tellimisel programmi kulude abikõlblikkuse kontroll, millega kontrolliti valimi alusel Tööinspektsiooni programmi "Tööga seotud terviseriskide vähendamine ja töösuhete kvaliteedi parandamine 2010–2014" abikõlblikkuse seisukohast. Tehti kaks tähelepanekut: VMT juures puudusid kaks tasumist tõendavat dokumenti ning kuludokument. Järeldoimingud olid 05.10.2012 tehtud.

2012. a tegi RÜ PSs kokku 50 paikvaatlust 39 projektile ja neljale programmile. Tehti kokku 19 tähelepanekut, so 38% teostatud paikvaatlustest.

Kumulatiivselt on PS paikvaadeldud projektide/programmide osakaal kõikidest projektidest 51% ja kaetud 69% projektides tehtud abikõlblike kulude maksumusest (EL osalus).

Enamlevinud vead:

- Meetmetes 1.3.1 ja 1.3.3. on selgunud probleemid seoses projekti sihtgrupi suuruse ülehindamisega, millest tulenevalt korraldatakse ümber projekti tegevusi ja vähendatakse eelarvet.
- Paikvaatlusel ei leita originaaldokumente (pakkumustega seonduv dokumentatsioon, lepingud ja lepingu muudatused) kuuel juhul. TSd esitasid RÜle puuduvad dokumendid tähtajaks ja järeltegevusi ei toimunud. Väiksemate tähelepanekute puhul saatsid TSd e-kirjaga kinnitused tehtud paranduste kohta.
- Dokumendid on vormistatud puudulikult või lepingutes esitatud andmed on ebatäpsed. 16% projektides tuvastati vormistusvigu. Näiteks lepingutel puuduvad kõigi osapoolte allkirjad, lepingute summa ei vasta pakkumuses kajastatud summale, tööülesanded ei ole selgelt formuleeritud ja töötasu maksmise alused ei ole üheselt mõistetavad.
- Kuna meetmetes on kajastatud palju sõidukulusid, siis leidub ka vigu sõidukulu arvestuses, mille finantskahju on marginaalne.
- Tähelepanekuid on tehtud seoses dokumentide säilitamise kohustuse fikseerimisega asutusesisestes dokumentides – need on olnud kas liiga üldsõnalised või on üldse puudunud.

Võrreldes eelnevate aastatega, on vähenenud teavitusega seotud rikkumistele suunatud tähelepanekud, mis näitab, et TSd suhtuvad antud nõude täitmisesse suurema tähelepanuga. Kokkuvõttes võib väita, et kuigi paikvaatlustel on tehtud tähelepanekuid, on TSd teadlikumad ning jälgivad enam etteantud juhiseid. Sellest tulenevalt on vähenenud ka tagasinõudeni viivate juhtumite arv.

Mitteabikõlbliku kulu kohta koostatud tagasinõude otsustele esitati aruandeperioodil kaks vaiet (vt. lisa 6). Meetmes 1.3.1 esitati üks vaie RÜ otsusele, millega RÜ keeldus VMT-s esitatud kulude osalisest väljamaksmisest. RA rahuldab vaide. Meetmes 1.3.4 esitati üks vaie RÜ koostatud tagasinõude otsuse kohta, mille RA jättis rahuldamata. Ekspertinnanguid vaidlustati kaheksal korral. Meetmes 1.3.1 esitati kolm vaiet seoses ekspertide hinnetega ning taotleti uut hindamist. Kahel juhul jättis RA vaided rahuldamata, ühe vaide RA rahuldab ning RÜ suunas taotluse uuesti ekspertidele hindamiseks. Meetmes 1.3.4 esitati viis vaiet, RA jättis kõik vaided rahuldamata.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Perioodilise järelevalve tegevusena teostas MKM paikvaatluse „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammis“, kus paikvaatluste käigus kontrolliti programmide elluviimist vastavalt rahastamisotsusele, hankereeglite järgimist ning teavituspõuete täitmist. Tähelepanekuid antud paikvaatluste käigus ei tehtud, programmi elluviimine oli korrektne.

2012. aastal tekkinud uue kontrolliliigi – KA poolt koordineeritud kontrollid RÜ üle raames viidi läbi SFOS andmekvaliteedi kontroll, mille eesmärk oli välja selgitada, kas RÜd on infosüsteemi täitmisel neile pandud kohustusi täitnud ja nõudeid järginud ning tagada, et infosüsteem kajastaks rahuldatud taotluste alusel elluviidavate projektide kohta kvaliteetset informatsiooni. Valimisse kuulusid kõik prioriteetse suuna meetmed. Kontrolli tulemusena paluti RÜdel teha infosüsteemis mõningaid täpsustusi. Rikkumisi, tähelepanekuid ega tagasinõudeid sellega ei kaasnud.

2012. aastal viidi EASi järelevalve üksuse poolt prioriteetse suuna meetmetes läbi 51 paikvaatlust. Hinnang „üldjoontes korrektne“ anti 11 projektile, s.o 22% kontrollitud projektidest ning hinnang „ebakorrektne“ 1 projektile (2% läbiviidud paikvaatlustest). Ülejäänud paikvaatluste kohta anti hinnang „korrektne“. Enim vigu

avastati projektiga seotud dokumentide mitteamistamisel. Probleemseid projekte oli rohkem „Teadmiste ja oskuste arendamise toetuse“ projektides (11 tk).

Projektijärgseid paikvaatlusi ehk järelkontrolli viidi läbi 13, millest ühel juhul anti projektile hinnang „üldjoontes korrektne“ ning ühel juhul hinnang „ebakorrekne“.

Paikvaatlusega seotud ettekirjutusi tehti prioriteetse suuna meetmetes 2012. aastal üks – „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetmes (ettekirjutus jäi täitmata). Dokumentide kontrollimisel avastati enim vigu seoses mitteabikõlblike kuludega, mittetäielike kulu- ja tasumist tõendavate dokumentide esitamisega ning teavitamisega seotud kohustuse täitmisega.

PS Suurem haldusvõimekus

Aruandeaastal on toimunud üks MA kontroll ning üks RA kontroll RÜ tegevuse üle.

2012. aasta sügisel teostas MA VMT kontrolli osas täiendavat kontrolli, ühtlasi vaadati kuluaruannete esitamise protseduure. Mitteabikõlblike kulutusi ei tuvastatud, tehti paar ettepanekut kuluaruande kontrollile täiendamiseks, mis võeti ka arvesse.

Aruandlusperioodil on RA teostanud kontrollitoimingud RÜ üle, vastavalt KA poolt etteantud metoodikale (andmekvaliteedi tabelitele ja kontrollikohtade kaardistusele) ja juhistele. Kontrolli fookuseks oli SFOS andmekvaliteedi kontroll ning VI taotlusvooru raames taotluste menetlemist ja hindamist puudutavate toimingute kontrollimine (arvestades protseduurides ja meetme tingimustes sätestatud). Kontrolli tulemusena ei tuvastatud toimingute elluviimisel olulisi puudusi, kuid 12 soovitus/ tähelepanekut toodi kontrolli raames välja.

2012. aasta lõpuks on RÜ paikvaadelnud 59 projekti ja programmi, mis on üle 15% kõikidest heakskiidetud projektidest ning ligi 50% kogu rahamahust. Kokku on 59 paikvaatluse raames tehtud 18 ettekirjutust, ehk 1/3 juhul on tuvastatud vigu. Ükski tuvastatud viga ei ole viinud tagasinõude otsuseni. Võrreldes eelnevaid aastaid, siis muudatusi tuvastatud vigade sageduses ei ole, samuti nende raskusastmes. Alates 2012. aastast pöörab RÜ enam tähelepanu tegevuste kontrollile, veendumaks, kas projekte ja programme viiakse ellu vastavalt planeeritule. Kuludokumentide kontroll toimub endiselt väljamaksete raames. Peamine põhjus ettekirjutuse tegemiseks oli kas vähene hulk osalejaid või sihtgrupile mittevastavad osalejad. Lisaks oli märkusi seoses dokumentide säilitamisega. Kokkuvõtvalt võib siiski tõdeda, et suuri eksimusi avastatud ei ole, tegevusi viiakse ellu vastavalt kavandatud projektidele/programmidele.

2012. aastal esitati RÜ tegevuse peale üks vaie meetme 1.5.3 avatud taotlusvooru raames. Vaie olid seotud projektide mitterahuldamise otsustega. Vaie ei rahuldatud, see näitab, et RM protseduurid projektide menetlemisel on korrektsed ning suuri vigu ei esine.

PS-d Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

Tehnilise abi ja HTA meetmete raames on 31.12.2012. a seisuga läbi viidud korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Tehnilise abi 16 aktsepteeritud ja lõpetatud projektist on paikvaadeldud 11 projekti, mis moodustab 68%. Eelarve osas oli paikvaatlusega kaetud 100% kinnitatud projektide eelarvetest.

HTA 78-st aktsepteeritud või lõpetatud projektidest on kontrollitud 74 projekti, mis moodustab 97% kõikidest HTA projektidest. Üksikuid tähelepanekuid tehti dokumentide sisestamise korrektsusele, et RÜle esitatav kuludokumentide nimekiri (arve number ja kuupäev) vastaks originaaldokumentidele.

Kokkuvõttes võib järelevalve tulemustele tuginedes väita, et **üldiselt süsteemid toimivad** ja ehkki tähelepanekuid on suhteliselt palju, on valdav enamus neist kergemat laadi. Probleemseimate teemadena saab välja tuua **dokumendid** (nende korrektne vormistamine, olemasolu, säilitamine) ning SFOSiga seotud probleemid – ennekõike andmete ebakorrektnesse sisestamine. Erinevalt eelmisest aastast ei ole enam suure probleemina nimetatud riigihangete temaatikat (va prioriteetne suund 2), samuti on vähem tähelepanekuid seoses teavitamisnõuete täitmisega.

3.3 Auditid

Kindluse saamiseks kulude abikõlblikkuses ja asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide toimimises toimuvad projektide ja JKS auditid. Auditeeriv asutus (AA) on Rahandusministeeriumi Finantskontrolli osakond, kes

võib oma toiminguid delegeerida RAde ja RÜde audiitoritele või osta ka teenust välisaudiitorilt. Projektauditite soovitude ja järeltegevuste elluviimist järelevalvab AA, JKS auditite järeltegevuste elluviimist järelevalvab KA.

3.3.1 Projektauditid

AA 2012. aasta projektauditi valimis¹² oli **101 projekti summas 259,9 miljonit eurot**, seega auditeeriti peaaegu pool 2011. aastal EK-le deklareeritud kuludest. 101st projektauditist 42 auditit viis läbi AA ning 29 AA koostööpartnerid rakendusasutustes ja -üksustes. Projektauditite läbiviimise teenusena osteti sisse 30 projektauditit. **Auditite tulemusena tehti finantsmõjuga tähelepanekuid 31 projektile (31% auditeeritud projektidest sisaldas mitteabikõlblikke kulusid).**

Projektauditite tulemusena tehti **51 olulist tähelepanekut**. Kõige rohkem tehti tähelepanekuid struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamise osas (24 tähelepanekut), **suurima finantsmõjuga olid riigiabi reeglite rikkumistega seotud tähelepanekud (55% tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest).**

Projektauditite raames väljatoodud probleemid ning tehtud olulised tähelepanekud jagunevad auditi alameesmärkide lõikes järgmiselt:

- **Struktuuritoetuse eesmärgipärane kasutamine:** 24 olulist tähelepanekut (tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on 757 381,21 eurot, väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 172 720,31 eurot). Rikkumistega seotud kulud moodustavad **29%** tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.
- **Hangete läbiviimine:** 19 olulist tähelepanekut (tuvastatud mitteabikõlblikud kulud referentsperioodil kokku 422 498,82 eurot, väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 527 216,16). Rikkumistega seotud kulud moodustavad **16%** tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.
- **Riigiabi:** 3 olulist tähelepanekut (tuvastatud mitteabikõlblik kulu referentsperioodil on 1 442 915,61 eurot, väljaspool referentsperioodi tuvastatud mitteabikõlblik kulu on 4 815 706,03 eurot). Rikkumistega seotud kulud moodustavad **55%** tuvastatud mitteabikõlblikest kuludest.
- **Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud:** 5 olulist tähelepanekut (finantsmõju ei kaasnenud).

AA hinnangul on struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamisega seonduvate tähelepanekute raames tegemist süsteemsete vigadega abikõlbliku perioodi¹³ ning trahvidega¹⁴ seotud tähelepanekute puhul. Muude struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamisega seotud tähelepanekute puhul on tegemist juhuslike vigadega, mis on oma iseloomult erinevad, neil puudub ühistunnus ning seega ei viita need vead süsteemsele veale.

Peamised hangete osas tehtud tähelepanekud on seotud võrreldavate pakkumuste mittevõtmise, ehitustööde hankelepingute raames ehitustöödeks mittevajalike asjade ostmisega ning hankelepingute muutmistega, mis ei ole kooskõlas riigihangete seadusega. Hangete läbiviimisega seotud tähelepanekute puhul on AA hinnangul tegemist juhuslike vigadega, mis on iseloomult erinevad ja ei viita süsteemsele veale.

Suurima finantsmõjuga on riigiabi reeglite rikkumisega seotud tähelepanekud, mis viitavad puudustele rakendusüksuste juhtimis- ja kontrollisüsteemides.

Läbiviidud projektauditite tulemusena tuvastati referentsperioodil mitteabikõlblikke kulusid kokku summas **2,62 miljonit eurot** ehk **1,01%** auditeeritud kulude kogumahust ning mitteabikõlblikke kulusid väljaspool referentsperioodi tuvastati 5,52 miljonit eurot (sellest 4,74 miljonit on seotud riigiabi reeglite rikkumisega ühes projektis).

¹² Valimi moodustamisel kasutab AA statistilist valimi moodustamise metoodikat (rahaühikupõhine meetod)

¹³ Kulud on tehtud väljaspool abikõlbliku perioodi

¹⁴ Toetuse saaja ei ole saanud trahve abikõlblikest kuludest maha arvestanud

Arvestades auditi toimingute käigus tuvastatud vigu ja nende põhjal leitud kõige tõenäolisemaid vigu, on võimalik 90% kindlustunde määraga öelda, et **kõige tõenäolisem viga** (*most likely error*) üldkogumis ei ületa 13 895 159,07 eurot (**2,62%** üldkogumist).

AA on võtnud arvesse MA tehtud finantskorrektsioone (tasaarveldamist EKga) 12 projekti puhul ning arvutanud **vea määra pärast finantskorrektsioone** (*residual risk of error after corrective measures*).

Kõige tõenäolisem viga (*most likely error*) **pärast finantskorrektsioone** on 2 171 719,72 eurot ehk **0,41%** üldkogumist.

Tabel 3.3.1: Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud

Rakenduskava	Auditeeritud projektide arv	Auditeeritud sertifitseeritud kulud (euro)	Avastatud mitteabikõlblikud kulud (euro)	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi (euro)	Vea määr %
Inimressursi arendamise rakenduskava (ESF)	18	32 952 074,38	304 295,22	874,77	0,92%
Tehniline abi (ESF, ERF, ÜF)	2	2 630 934,62	142,72	0,00	0,01%

Allikas: AA 2013

Võrreldes varasemate aastatega on oluliselt vähenenud nende projektide osakaal, milles on tehtud finantsmõju omavaid tähelepanekuid (31% auditeeritud projektide koguarvust, erinevalt 40% auditeeritud projektide koguarvust eelmisel aastal). 2012. a tehti kokku 45 finantsmõjuga tähelepanekut, 2011. a oli finantsmõjuga tähelepanekuid 80. **Seega vigade esinemise sagedus on langenud, samas on vea määr projekti kohta võrreldes varasemate aastatega tõusnud ning ulatub peaaegu pooltel vigadega projektidel üle 2%.** Kõrge vea määraga on need projektid, kus tuvastati viga riigiabi reeglite rikkumisel või kulude tegemisega väljaspool abikõlblikku perioodi. Nende vigade ulatuse kindlaks tegemiseks on RÜ (EAS) viinud läbi täiendavad kontrollid ning tugevdanud oluliselt oma JKSi.

Analüüsides tuvastatud rikkumisi OP-de lõikes, siis võib välja tuua, et **kõikides OPdes esinevad läbivalt hangetega seotud rikkumised** (võrdlevate pakkumiste mittevõtmine, hankelepingu muudatused ja reservi kasutamine ei ole vastavuses RHSiga jne). IARK ja MARK puhul on enim rikkumisi seotud struktuuritoetuse eesmärgipärase kasutamisega. Tähelepanekuid tehti personalikulude, abikõlblikkuse perioodi, trahvide ja muude projekti eesmärgiga mitteseotud kulude kohta.

Projektauditite tulemuste ülevaade rakendusüksuste kaupa ja rakenduskavade kaupa on toodud aruande lisas (vt lisa 10 tabelid).

Arvestades projektauditite 2012. aasta tulemusi on AA arvamusel, et struktuuritoetuse JKS toimib, kuid mõningad parendused on vajalikud. Need puudutavad eelkõige JKS-ide tõhustamist riigihangete ning riigiabi reeglite kontrolli osas.

Detailne informatsioon projektaudititest on AA 2012. aasta auditeerimise aastaaruandes (leitav Rahandusministeeriumi kodulehel: <http://www.fin.ee/valisvahendite-auditid>).

3.3.2 JKS auditid

2012. aastal viis AA läbi JKS auditid või muu sarnase töövõtu¹⁵ kaheksas struktuuritoetuse rakendamise seotud asutuses: Riigi Infosüsteemide Ametis, Sihtasutuses Archimedes, Sihtasutuses Innove, RMis, EASis, Veeteede Ametis, MKMis ja SOMis. Nende auditite hulgas on kaks JKS auditit (KA audit ja horisontaalne paikvaatluste teostamise audit, mis hõlmas Riigi Infosüsteemide Ametit, Sihtasutust Archimedes ja Sihtasutust Innove), mis olid eelmise auditeerimise aastaaruande esitamise hetkel läbiviimisel ning lõpetati käesoleval aastal.

JKS auditite käigus süsteemseid, kõikidele asutustele laienevaid probleeme ei leitud, auditeeritavate juhtimis- ja kontrollisüsteemide hinnati järgmiselt:

- **Riigi Infosüsteemide Amet** (kategooria II) (seotud rakenduskava: MARK)
- **Sihtasutus Archimedes** (kategooria I) (seotud rakenduskavad: MARK, IARK)
- **Korraldusasutus** (kategooria II) (seotud rakenduskavad: MARK, IARK, EARK)
- **Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus** (kategooria II) (seotud rakenduskavad: MARK, IARK, EARK)
- **Sotsiaalministeerium** (RÜ kategooria III) (seotud rakenduskava: EARK)
- **Veeteede Amet ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium** (kategooria N/A¹⁶) (seotud rakenduskava: MARK)
- **Sihtasutus Innove** (kategooria II) (seotud rakenduskava: EARK, IARK)

Analüüsides peamisi 2012. aastal tehtud JKS auditite tähelepanekuid, on AA hinnangul endiselt **probleemseks valdkonnaks riigihangete kontroll**. Riigihangete kontrollimisel ei suudeta alati hinnata keerulisemate juhtumite põhjendatust – näiteks hankelepingu maksumuse suurendamine, tellija reservi kasutamine, hankelepingute muutmise vajadus ning väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetluse kasutamine.

JKS auditite tulemusena tuvastati finantsmõju omavaid probleeme, mis tulenesid **hangete kontrolli puudlikkusest** kolmes RÜs (SOM, Sihtasutus Innove ja EAS). Kõigis kolmes RÜs on esinenud süsteemseid riigihangete kontrollimise puudulikkusega seotud vigu. AA hinnangul vajab SOMi riigihangete kontrollimise JKS olulisi parandusi.

2011. a DG REGIO auditid lõpparuanne tõi välja vea **riigiabi ergutava mõju kontrollimisel**. Kuna ergutava mõju kontroll ei olnud sel hetkel EASi protseduurides piisavalt kirjeldatud, oli tegemist **süsteemse puudusega**. Puuduse maandamiseks teostas EAS järelkontrolli riigiabi ergutava mõju kriteeriumiga seotud projektide üle. Lisaks täiendas EAS meetmete lõikes kontroll-lehti, kus tulenevalt läbi viidud kontroll-lehtede analüüsist ilmnes, et riigiabi ergutava mõju kontroll-küsimus puudus või oli puudulik.

Pärast EASi JKS-i parandusi ja järelkontrolli viis AA läbi auditid, et saada piisavat kindlustunnet EASi läbiviidud riigiabi ergutava mõju nõude täitmise järelkontrolli ja parandatud JKS tõhususe kohta. AA hinnangul EASi JKS toimis, kuid mõningad parandused on vajalikud.

Kokkuvõttes on nii riigihangete kui ka riigiabi reeglite järgimises osas esinenud puuduseid, kuid mõlema probleemvaldkonnaga tegelemiseks on rakendatud ulatuslikud tegevuskavad, et JKS-i parandada.

Vastavalt Euroopa Komisjoni õigusaktides sätestatule ja tuginedes eeltoodud JKS auditite tulemustele, esitas AA 31.12.2012 Euroopa Komisjonile auditeerimise aastaaruande ja märkustega auditid hinnangu (*qualified opinion*), mille kohaselt AA hinnangul Eesti struktuuritoetuste juhtimis- ja kontrollisüsteem toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (**II kategooria ehk keskmise tasemega kindlustunne**¹⁷).

¹⁵ Toimingud kahes asutuses ja sertifitseeritud kulude osas.

¹⁶ AA andis RÜ-le ja RA-le hinnanguks põhinõude I puhul kategooria I ning saadud kindlustunne vastab kõrgele tasemele.

Põhinõudele IV hinnangut ei antud seoses uue süsteemi veel praktikas mitterakendamisega.

¹⁷ Average level of assurance (as defined in the Guidance Note on Annual Control Reports and Opinions – COCOF 18/0220/09)

JKS auditid prioriteetsete suundade kaupa:

PS1 – Aruandlusperioodil viidi läbi üks SA Innove kui RÜ poolt teostatavate riigihangete õiguspärasuse kontrollide JKS audit. Audit toimus ajavahemikul 11.06.2012. a kuni 24.07.2012. a.

Auditi käigus tehti järgmised **olulised tähelepanekud**:

- Riigihangete õiguspärasuse kontroll ajavahemikul 3.05. - 15.06.2012. a. RÜ ei kontrolli riigihangete läbiviimist 3.05.2012 kinnitatud täiendatud kontroll-lehe alusel meetmete puhul, mida rahastatakse Euroopa Sotsiaalfondist.

- Riigihangete järelkontroll – RÜ ei ole hangete järelkontrolli käigus korrektselt hinnanud hankelepingu maksumuse suurendamise põhjendatust.

Auditi toimingute tulemusena anti RÜ JKSile põhinõuete lõikes järgmised hinnangud:

Põhinõue 1. Selge ülesannete ja vastutuse jaotus rakendusüksuses nii asutusesiseselt kui teiste asutustega sai kategooria I (JKS toimib hästi).

Põhinõue 4. Piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid sai kategooria II (JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud).

Koondhinnang RÜ ülesannete täitmise kohta riigihangete õiguspärasuse kontrollimisel sai kategooria II.

PS2 – SA Archimedes struktuuritoetuste rakendusüksuses viidi 2012. a läbi üks JKS audit (alustati 2011. a IV kvartalis). Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond auditeeris rakendusüksuse järelevalve raames teostatavate paikvaatluste juhtimis- ja kontrollisüsteeme. Auditi tulemusel tehti kokku 4 väheolulist tähelepanekut ja leiti, et rakendusüksuse kontrollisüsteemid toimivad (I kategooria)..

PS3 – Aruandeperioodil viis AA läbi ühe JKS auditi, mis toimus ajavahemikul 11.06.2012. a kuni 24.07.2012. a. Auditeeriti RÜ teostatavate riigihangete õiguspärasuse kontrollide juhtimis- ja kontrollisüsteemi. Auditi käigus tehti järgmised **olulised tähelepanekud**:

- Riigihangete õiguspärasuse kontroll ajavahemikul 3.05. - 15.06.2012. a. RÜ ei kontrolli riigihangete läbiviimist 3.05.2012 kinnitatud täiendatud kontroll-lehe alusel meetmete puhul, mida rahastatakse ESFist.

- Riigihangete järelkontroll - RÜ ei ole hangete järelkontrolli käigus korrektselt hinnanud hankelepingu maksumuse suurendamise põhjendatust.

Auditi toimingute tulemusena anti RÜ JKSile põhinõuete lõikes järgmised hinnangud:

Põhinõue 1. Selge ülesannete ja vastutuse jaotus rakendusüksuses nii asutusesiseselt kui teiste asutustega sai kategooria I.

Põhinõue 4. Piisavad ja asjakohased juhtkonna kontrollid sai kategooria II.

Koondhinnang RÜ ülesannete täitmise kohta riigihangete õiguspärasuse kontrollimisel sai kategooria II.

PS4 - KredEx ja MKMis aruandeaastal JKS auditeid läbi ei viidud.

EASis viidi 2012. aastal läbi kolm JKS-i auditit. Kaks auditit olid seotud riigihangete õiguspärasuse kontrolliga ja üks riigiabi ergutava mõju nõude täitmise kontrollimisega. EAS on käesolevaks hetkeks kõik auditi soovitused kas ellu rakendanud või ellu rakendamas.

- EASi kui RÜ riigihangete kontrollisüsteemi JKS auditi järelauditus oli, et EASi JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

- EASi kui RÜ poolt teostatud riigihangete õiguspärasuse järelkontrolli JKS auditi järelauditus oli, et EASi JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

- EASi JKS riigiabi ergutava mõju kriteeriumide kontrollimisel auditi järelauditus oli, et EASi JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud (II kategooria).

PS5 – 2011. a alustas AA KA JKS auditiga, suunates eraldi tähelepanu ka RA ja RÜ ülesannete täitmisele ning mille lõpparuanne valmis 2012 a. Auditi käigus tehti üks oluline ja üks väheoluline märkus ning lisaks 3 täiendavat märkust: 1. **Oluline tähelepanek** – VMT kontroll ei vasta järelevalvejuhendile. Märkuse esitamise hetkel oli KA uuendamas oma järelevalve juhendit, selle kinnitamisel uuendas ka RM oma protseduure ning viis need juhendiga vastavusse; 2. Väheoluline märkus- riigihangete kontrolli juures ei ole tagatud piisav kontrollijalg. Märkuse esitamise hetkel oli KA uuendamas oma riigihangete kontroll-lehte, selle kinnitamisel uuendas ka RM oma protseduure ning võttis kehtestatud kontroll-lehe kasutusse; 3. Täiendavad märkused – RM ei ole kehtestatud VMT menetluse tähtaegu, esines vigu järelevalve tulemuste dokumenteerimisel ning ei oldud kontrollitud teavitusreeglite järgimist. Kõikide märkustega on arvestatud ja

vead parandatud. Auditi tulemuste põhjal on RM muutnud oma protseduureegleid nii, et kõik vastaks nõuetele ning kehtestatud õigusaktidele ja juhenditele.

3.4 Rikkumised, ettekirjutused, tagasinõuded

Kokku on 2012. aastal rakenduskavas tuvastatud 43 rikkumist summas 382,9 tuhat eurot (0,1% rakenduskava eelarve EL toetusest). Vt ka aruande lisa 11, kus on kajastatud kõik rikkumised, mille kohta 2012. a on esitatud teavitusearuanne (OLAFi teavitatud rikkumised). Kumulatiivselt on aga rikkumisi tuvastatud 99 (summas 1,99 mln eurot ehk 0,51% rakenduskava eelarve EL toetusest). **Enim rikkumisi oli seotud hangetega ning mitteabikõlblike kuludega.** Võrreldes 2011. aastaga avastati 2012. aastal 15 rikkumist rohkem, kuid nende finantsmõju jäi kordades alla 2011. aastale.

Enim rikkumisi on endiselt olnud prioriteetses suunas „**Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks**“, seoses EAS-iga – kokku summas 452 594,74 eurot. 2012. aastal registreeriti EASi järelevalve üksuse poolt prioriteetse suuna meetmetes rikkumisena 35 projekti. Neist enim rikkumisi on seotud „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetusega“, sh toetuse saajate poolse pankrotiga.

EAS on 2012. aasta jooksul jätkanud toetuse saajate eelnõustamist riigihangete valdkonnas, tagamaks projektide kulude abikõlblikkuse. Seeläbi on tunduvalt vähenenud rikkumiste hulk hankedokumentide koostamisel ja hankemenetluste läbiviimisel. Mõneti on problemaatilisem olukord nende riigihangetega, mis on viidud läbi EASiga eelnevalt konsulteerimata. Kuludokumentide laekumisel on toetuse saajad kohustatud esitama kogu hankemenetluse dokumentatsiooni ning põhjalik kontroll teostatakse riigihangete seaduse ja KA suuniste alusel. Tuvastatud on rikkumisi hankedokumentides, kus nt kaubamärkide nimetamisel ei ole võimaldatud pakkuda samaväärseid tooteid. Hankemenetluste läbiviimisel sagedamini tuvastatud rikkumised seisnevad pakkujate õigusvastases kvalifitseerimises ning hankedokumentide ebakorrektses muutmises selgituste andmise käigus. Järjest rohkem ilmneb riigihangetega seonduvaid rikkumisi hankelepingu täitmisel, kui töövõtjaga lepatakse kokku lepingu muutmises selleks objektiivset alust omamata. KA on juba 2011. aastal täpsemalt selgitanud tellija reservi kasutamise võimalusi riigihangete registris, kuid hankijad ei ole seda operatiivselt jõudnud kasutusele võtta ning seetõttu on tavaline lepingus kirjeldatud lahenduse asendamine hankija eelistatud lahendusega ning seetõttu õigusvastaselt muudetud ka hankelepingut. EAS on alates 2011. aasta maist pakkunud toetuste saajatele nõustamist hangete osas, sh kommenteerides ja juhtides võimalikele puudustele tähelepanu juba hankedokumentide koostamise faasis. Sellise nõustamise käigus juhitakse tähelepanu ka tellija reservi (protsentuaalne maht, kasutuselevõtmise regulatsioon lepingus jne) puudutavatele küsimustele. Samuti on soovitatud iga lisa- ja muudatustöö korral pöörduda EAS-i poole eelneva nõustamise saamiseks. EAS on korraldanud toetuse saajatele infopäevi, mille raames on muuhulgas tutvustatud hanke ekspertiisi läbiviimise põhimõtteid.

Prioriteetses suunas **Suurem haldusvõimekus** on võrreldes 2011. a rikkumiste ja tagasinõuete maht oluliselt suurenenud. Suunas oli 2012. aastal 10 rikkumist (sh 2 piirmäära ületavat, mille kohta tehti teavitus 2012), mille kohta vormistati ka tagasinõude otsus ning eelarve vähendamine. Rikkumised on tuvastatud peamiselt RÜ väljamaksetaotluste menetlemise raames, nende avastamise oluline tõus on RÜ hinnangul tingitud mitmest asjaolust: 1) uuenenud VMT kontroll-leht ja protseduurid. 2012. aastal uuendas RÜ oma kontroll-lehte, täpsustades ja lisades sinna küsimusi, mis on taganud põhjalikuma kontrollitegevuse ja seeläbi avastatakse ka rohkem vigu. 2) Uuenenud riigihangete kontroll-leht. RÜ võttis üle KA koostatud riigihangete kontroll-lehte, kus on täpselt kõik kontrollikohad välja toodud, mis on samuti aidanud kaasa paremale analüüsile ning vigade tuvastamisele. 3) RÜ on panustanud oma menetlejate teadlikkuse tõstmisesse (ühised arutelud kulude abikõlblikkuse üle, koolitused), mis läbi on paranenud vigade tuvastamise oskus. Oma olemuselt on rikkumiste sisud olnud aastate jooksul sarnased, tulenedes peamiselt kolme pakkuja võtmise nõude rikkumisest; riigihangete seaduse mittejärgimisest; meetme määruste seatud piirangute ja piirmäärade mittejärgimisest; tööaja tabelite alusel vales kulude hüvitamisest. Kuna kõik projektid ning paljud programmid lõppevad 2013. a, siis tuleb uue perioodi tegevuste planeerimisel arvestada kindlasti vajadusega toetuse saajaid koolitada ja nõustada abikõlblikkuse küsimustes. Sellega jätkatakse ka käesoleval perioodil.

Prioriteetses suunas **Pikk ja kvaliteetne tööelu** koostati 2012. a 17 tagasinõude otsust summas 9 268,19 eurot (EL toetus), mis moodustab kumulatiivselt kogu PS tagasinõutud toetusest 27%. Rikkumisi tuvastati

enim dokumentide kontrolli käigus ja tagasinõutud summad projektide lõikes olid väikesed. 77% tagasinõutud summast moodustavad ERF tüüpi kulud. Antud kulusid on lubatud teha vastavalt meetmele kuni 10% projekti tegelikest ehk tasutud abikõlblikest kuludest, mistõttu projekti lõppedes võib osutuda esialgselt planeeritud kulutuste summa väiksemaks. Samas on TS lähtunud inventari soetamisel tehtud kulutustest kogu projekti elluviimiseks planeeritud abikõlblike kulude maksumusest. Kuna nimetatud rikkumise tagasinõuded on valdavad, siis tuleb edaspidi sellele rohkem tähelepanu pöörata ning ennetavalt TSd informeerida. Võrreldes eelmise aastaga, on rikkumistega seotud tagasinõutav toetuse summa siiski 63% väiksem, mida võib lugeda heaks ennetustegevuse tulemuseks. RÜ on regulaarselt viinud TStele läbi infopäevi, kus mh on rikkumiste ennetamiseks ettekanne järelevalve üksuse esindajalt, lisaks nõustatakse toetuse saajaid ka paikvaatluste käigus.

Oma olemuselt on rikkumiste sisu olnud aastate jooksul sarnane, tulenedes nii mitteabikõlblikest kuludest kui ka hangete tegemise tingimuste mittekorrektsest järgimisest.

Tagasinõutud toetusest annab prioriteetsete suundade kaupa ülevaate tabel 3.4.

Tabel 3.4: Tagasinõutud toetus, kumulatiivsed summad seisuga 31.12.2012

Prioriteetne suund	Fond	Tagasinõutud toetus
1.1 Elukestev õpe	ESF	13 585,68
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	ESF	3 269,16
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	ESF	34 513,10
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	ESF	346 581,43
1.5 Suurem haldusvõimekus	ESF	45 751,65
1.6 Horisontaalne tehniline abi	ESF	198,05
KOKKU	ESF	443 899

Allikas: SFCS, 23.05.2013

Lisaks rikkumistele esines ka rikkumistega mitteseotud vahatahtlikke tagastusi summas 560 340,50 eurot, enim suunas „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ – 539 752,52 eurot, millest ca 98% (527 651,58 eurot) on vabatahtliku tagastusena teinud Töötukassa. Prioriteetses suunas „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ on vaadeldava perioodi jooksul tagastatud toetust vabatahtlikult kokku summas 12 182,78 eurot, tegemist on olnud TS tähelepanuvigadega abikõlblike kulude arvestamisel.

4 SEIRE JA HINDAMINE

Käesolev peatükk annab ülevaate aruandlusperioodil toimunud seire ja hindamise tegevustest. Esmalt lühiülevaade KA tasandil läbi viidud arendustegevustest, seejärel IARK seire 2012. a kokkuvõte. Eraldi alapeatükk annab ülevaate aruandlusperioodi hindamistest ja nende järeltegevustest.

4.1 KA seiretegevused

2012. aastal jätkas KA seirekohtumisi teiste valitsemisaladega ning eelarve ja välisvahendite koondaruande koostamist ja Vabariigi Valitsusele esitamist. Aruandega teavitatakse valitsuskabinetti rakendamise hetkeseisust ja probleemidest/kordaminekutest ning vajadusel tehakse Vabariigi Valitsusele ettepanekuid plaanide muutmiseks.

Lisaks KA poolt korraldatud seirekohtumistele ja IARK seirekomisjoni koosolekule toimus 2012. aastal kaks KA aastakoosolekut EKga (märtsis ja novembris), mille peamised aruteluteemad lisaks üldisele rakendamise hetkeseisule puudutasid vahearuande tulemusi, ühikuhindade rakendamist, järelvalve töhustamist, programmiperioodi 2004-2006 sulgemist ja perioodi 2014-2020 ettevalmistust.

Tulenevalt EK aastakoosolekul tehtud soovitustest pööras KA 2012. aastal suuremat tähelepanu rakenduskavade seirearuannete kvaliteedi parandamisele. 2012. aasta teises pooles uuendas ja täiendas KA olemasolevate seirearuannete vorme ja juhendeid, mis peaks tõstma 2012. aasta seirearuannete kvaliteeti ja analüütilist taset.

4.2 Rakenduskava seire

Inimressursi arendamise rakenduskava seirekomisjoni korraline koosolek toimus 2012. aasta 8. juunil Tallinnas (Tallinna Teeninduskoolis). Koosolekul anti ülevaade kõigi prioriteetsete suundade seire aastaaruannetest, meetmete rakendamise hetkeseisust ja plaanidest 2012. aastaks, juhtministeerium tegi lühikokkuvõtte rakenduskava 2011. a kommunikatsioonitegevustest. Korraldusasutus andis seirekomisjoni liikmetele ülevaate 2011. a vahehindamise peamistest tulemustest ning programmiperioodi 2014+ planeerimisest. Rakenduskava 2011. aasta seirearuanne kinnitati ühehäälselt.

Lisaks tegi Technopolis Group ettekande 2011. a oktoobris lõppenud teadus- ja arendustegevuse ning kõrghariduse meetmete vahehindamise tulemustest, mille seirekomisjon võttis teadmiseks. Info hindamise tulemustest sisaldub 2011. a seirearuandes ning on ka kättesaadav HTMi kodulehel.

Seirekomisjoni poolt koosolekul täiendavaid seisukohti ei võetud ega ettepanekuid ei tehtud, koosoleku protokoll ning muud materjalid on kättesaadavad juhtministeeriumilt.

EK esindaja nentis, et vastavalt eelnevatel aruteludel ja aastakoosolekutel räägitule on seirearuande kvaliteet võrreldes eelmiste aastatega tublisti paranenud. Samas palus ta selgitusi seoses Euroopa semestri ja EL2020 tegevustega: Komisjon avaldas mai lõpus kõigile liikmesriikidele oma soovitusel ja Eesti puhul oli üks neist seotud tööturumeetmetega kaetuse suurendamisega, eriti noortele ja pikaajalistele töötutele. RA (Sotsiaalministeerium) vastas, et aktiivselt on käimas uue perioodi arutelud ning tööturu meetmete osas on tegevuste fookuses kindlasti ka noored, kellele on plaanis meetmeid ja rahalisi vahendeid suunata. Teine sihtgrupp, kellele uueks perioodiks vahendeid ja meetmeid juurde suunata kavatakse, on vanemaealised.

Lisaks koosolekutel jagatavale infole annab juhtministeerium alates 2009. aastast jooksvalt välja seire ja hindamise infokirja, mis saadetakse kõigile seirekomisjoni liikmetele, asendusliikmetele ja vaatlejatele kolm korda aastas (koosolekute vahelisel ajal). Ka toimuvad regulaarsed seirekohtumised RA-de ja KA vahel. Alljärgnevalt on toodud ülevaade seiretegevustest prioriteetsetes suundades.

PS Elukestev õpe

Aruandlusperioodil toimus kaks juhtkomisjoni koosolekut (seirearuande kinnitamine).

Haridus- ja teadusministri määrusega (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13195673?leiaKehtiv>) on kehtestatud struktuuritoetuste aruandluse kord nendes prioriteetsetes suundades, mille RA on HTM. HTM jälgib

pidevalt meetmete eesmärkide täitmist ja indikaatorite saavutamist. Kord kuus esitab töukefondide osakond ministeeriumi juhtkonnale ülevaate riigieelarve välisvahendite täitmisest ning prioriteetse suuna eelarvete ning eesmärkide täitmisest. Koos KAga toimuvad kvartaalsed seirekohtumised, milles antakse ülevaade meetmete edenemisest ja vahendite kasutamisest.

Keskonnahariduse meedet seiratakse RA-s (KKM) ja RÜ-s (KIK) regulaarselt. RÜ-s toimuvad kvartaalsed projektide ülevaated, kus projektide hetkeseisu analüüsitakse põhjalikumalt, jagades projektid rakendamise edukuse alusel nn valgusfoori meetodil kolme gruppi - "rohelised", "kollased" ja "punased". Nn "punaste" projektide hetkeseisu analüüsitakse RÜ-s igakuiselt. Vajadusel toimuvad kohtumised RA, RÜ ja toetuse saaja esindajate vahel. RA jälgib programmi edenemist programmi nõukojas osalemise kaudu. Samuti on elluviijal ja RA-l sisuline koostöö programmi tegevuste elluviimisel.

PS Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Aruandeaastal toimus üks juhtkomisjoni koosolek (28. märtsil 2012), kus kinnitati 2011. a seirearuanne.

Toetuse saaja esitab vähemalt kord aastas aruande RÜle, kes koondab aastaaruannetest koondi ja esitab RAle. Vähemalt kord aastas esitab RA PS aruande juhtkomisjonile heaks kiitmiseks ning sellele järgnevalt esitatakse aastaaruanded vastavate suundade juhtministeeriumile rakenduskavade aastaaruannete koostamiseks. Täiendavalt jälgib RA meetmete edenemise finantsprogressi. Kord kvartalis toimuvad regulaarsed kohtumised KA esindajatega ning kohtumiste tulemusel esitatakse välisvahendite kasutamise ülevaade Vabariigi Valitsuse kabinetiistungile. Kord kuus koondab RA meetmete finantsülevaated ja esitab ülevaate välisvahendite kasutamisest juhtkonnale.

PS Pikk ja kvaliteetne tööelu

Seireinfo kogumiseks on RÜs kinnitatud protseduurid, mille alusel kontrollitakse programmide ja projektide vahe- ja lõpparuandeid. Programmi tingimustes sätestatakse seirearuannete esitamise sagedus ning projektide seirearuannete esitamise sagedus sätestatakse taotluse rahuldamise otsustes.

RÜle esitatakse programmide puhul aruandeid sagedusega kaks korda aastas. Projektid esitavad sisutegevuste kohta aruandeid üks kord aastas, tähtajaga 20. jaanuar ja isikupõhist seiret jooksva aasta 20. juuliks. Lühiajalise kestusega projektid (lühem kui üks aasta) esitavad vaid projekti lõpparuande. Aruanded koondavad informatsiooni nii planeeritud tegevuste läbiviimise, probleemide maandamistegevuste kui ka eraldatud toetuse sihipärase kasutamise kohta. Üldjuhul esitatakse seirearuanded õigeaegselt ja nendes kajastatud informatsioon on korrektne.

Lisaks PS seirekomisjoni aastakoosolekutele teisi regulaarseid seiremehhanisme antud suunas ei ole. Kord poolaastas toimuvad RA-RÜ rakenduskohatumised täidavad pigem järelevalve rolli, kuid sisaldavad ka seire osas olulisi aspekte. Nii saadakse jooksvalt ajakohast infot rakendamise seisu kohta, arutatakse võimalikke riske ja kitsaskohti ning leitakse lahendused tekkinud probleemidele. Samas on seire osas peamiseks otsustuskohaks ikkagi seirekomisjoni koosolek.

3.04.2012. a toimunud koosolekul tõstatatud teemad:

- kajastada tööturu ülevaates ka infot puuetega inimeste kohta;
- kaaluda PS rakendamise hinnangu tõstmist „healt“ „väga heaks“, kuna võrreldes teiste suundadega on finantsprogress väga hea ning sisuliste eesmärkide ja indikaatorite täitmisega probleeme ei ole (probleemid pigem tehnilist laadi).

2012. a PS seirearuande koostamisel võeti mõlemat ettepanekut arvesse. Tööturu ülevaates on põgusalt kajastatud info ka puuetega inimeste kohta. Samuti otsustati anda PS rakendamisele hinnang „väga hea“, kuna finantsvahendid on sisuliselt planeeritud, väljamaksed on graafikus ning enamik indikaatoreid on täidetud või ületatud.

PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Aruandeperioodil toimus üks prioriteetsete suundade juhtkomisjoni kirjalik hääletus mille käigus kinnitati 2011. aasta seirearuanded. Suuna juhtkomisjonis ettepanekuid meetmete rakendamisele ei tehtud.

Meetmete jooksvaks seireks toimuvad RA ja RÜde vahel regulaarsed kvartaalsed kohtumised, kus arutatakse eelneva kvartali tegevust ja tulemusi ning vajadusel võimalikke muudatusi tulevikuks. EASi ja RA vahel toimuvad vastavalt vajadusele Juhtgrupi kohtumised, kus arutatakse päevakajalisi probleeme ja võimalikke muudatusi meetmetes. Iga kvartali järgselt tehakse ka ülevaade meetmete ja projektide sisulisest ja finantsprogressist.

PS Suurem haldusvõimekus

Aruandeperioodil on RM hakanud tõsisemalt tähelepanu pöörama programmide sisulisele seirele. St on ennast detailideni kurssi viidud programmides toimuvaga, et paremini pakkuda oma tuge rakendamisel esineda võivate probleemide lahendamisel ning ühtlasi ärgitada programmi elluviijaid oma tegevusi ning ajagraafikut paremini läbi mõtlema.

2012. aastal on ühel korral aset leidnud prioriteetse suuna juhtkomisjoni koosolek, lisaks eelmise aasta seirearuande kinnitamise koosolekule. Olulised otsused, mida komisjoni liikmed on teinud, on puudutanud eelkõige täiendava programmi toetamist (programm „Töövõimetuskindlustuse skeemi ettevalmistamine“), samuti on juhtkomisjon otsustanud pikendada programmi „Tippjuhtide arendamine 2012-2013“ ning eraldada sinna programmi täiendavad vahendid.

Erinevate komisjonide töö ja kohtumiste raames ei ole otseseid probleeme prioriteetse suuna rakendamisega esile tõstetud.

Aruandlusperioodil **rakenduskava muudatusi** algatatud ei ole.

4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud

Korraldusasutuse eestvedamisel on KA ja rakendusasutused koostanud kogu perioodiks hindamiste kava, hindamised toimuvad alates 2010. aastast. Hindamiste tööplaan on kinnitatud Rahandusministeeriumi kokkukutsutud hindamiste juhtkomisjoni poolt ning see vaadatakse iga-aastaselt üle ning täiendatakse vastavalt vajadusele uute hindamistega. Järgnevalt antakse ülevaade aruandlusaastal toimunud hindamistest.

2012. aastal alustati Rahandusministeeriumi tellimusel perioodi 2014-2020 EL vahendite kasutamise eelhindamise ja keskkonnamõjude strateegilise hindamisega (KSH). Eelhindamist teostab SA Poliitikauuringute Keskus Praxis koostöös CPD OÜ'ga ja KSH'd Hendrikson & Ko OÜ.

Eelhindamise eesmärgiks on suunata ja parandada sõltumatu ekspertgrupi objektiivsete hinnangute ja soovitude läbi strateegiadokumentide, milleks on perioodi 2014-2020 EL vahendite kasutamise partnerluslepe ja ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava, väljatöötamise kvaliteeti, mis on eelduseks struktuurivahendite mõjusale, efektiivsele ning terviklikule rakendamisele ning püstitatud eesmärkide saavutamisele. KSH eesmärgiks on saada pädev hinnang väljatöötamisel olevate strateegiliste planeerimisdokumentidega kavandatavate tegevuste keskkonnamõjust ja vajadusel ettepanekuid alternatiivseteks lahendusteks, millega on võimalik vältida keskkonnaseisundi kahjustamist.

Mõlemad hindamisaruanded esitatakse Euroopa Komisjonile koos strateegiliste planeerimisdokumentidega 2013. aasta IV kvartalis.

Hindamised prioriteetsetes suundades

2012. a septembris algas prioriteetse suuna **Elukestev õpe üldhariduse ja noorsootöö meetmete vahehindamine**, mille läbiviijaks on Poliitikauuringute Keskus Praxis.

Hindamise eesmärgiks oli anda sõltumatu eksperthinnang, kas perioodil 2007-2013 Euroopa Sotsiaalfondist kaasrahastatavate meetmete „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“, „Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine“ ning „Kooli poolelijätmise vähendamine, haridusele juurdepääsu suurendamine ning õppe kvaliteedi parandamine“, raames elluviidavad ja -viidud tegevused aitavad parimal viisil saavutada IARKis ning programmides ja toetust saanud projektides seatud eesmärgid. Hindamine tähendas niisiis hinnangu andmist tegevuste asjakohasusele, tulemuslikkusele ning tõhususele, samuti nende meetmete jätkusuutlikkusele. Hindamise lõpparuanne esitati märtsis 2013, kokkuvõtte tulemustest ja järeltegevustest esitatakse 2013. a seirearuandes.

2012. a septembris valmis prioriteetse suuna **Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine** Teadus- ja innovatsioonipoliitika seireprogrammi (lühendatult TIPS) raames doktoriõppe meetmete tulemuslikkuse uuringu esimene vahe raport (<http://www.tips.ut.ee/index.php?module=32&op=1&id=3529>).

Doktoriõppe meetmete uuringu üldiseks eesmärgiks on doktoriõpet toetavate meetmete mõju hindamine Eesti kõrgkoolide doktoriõppe efektiivsusele ja kvaliteedile. Uuringu teostajaks on Tartu Ülikool.

Samas tellis Rakendusüksus doktorikooli alameetme projektide tulemuslikkuse vahehindamise (http://tartu.archimedes.ee/STR/DK_info/DK_vahehindamine_EY.pdf), mille viis läbi Ernst & Young. Üldiselt võib doktorikooli meedet lugeda hästi toimivaks, kuna eelarve, tulemusindikaatorite ja ajaline täituvus on liikunud ühtlases rütmis. Vahehindamise eesmärk oli anda tagasisidet 13le projektile. Raportis on esitatud mõningad põhjused eelarve ja eesmärkide ebaühtlase täitumisel, mis on seotud projekti ebapiisava juhtimisega, projekti mõõdikute ebaloomilisusega ja doktorikooli projekti ja ülikooli nõudmiste vaheliste erinevustega.

Hindamisraporti heakskiitmiseks ja tulemuste hindamiseks kokku kutsutud komisjon (26.11.12) pööras tähelepanu kvalitatiivsete tegevuste tõhustamisele. Kvalitatiivseteks tegevusteks on ainekursuste uuendamine, teaduskeele arendamine ja kaasjuhendajate kasutamine (sh era- ja avaliku sektori partnerite kaasamine).

RÜ on teavitanud vahehindamiskomisjoni otsustest ja vahehindamise tulemustest toetuse saajaid. Vahehindamisest tulenevad haldusotsuse muutmise taotlused jõuavad rakendusüksuseni 2013. a esimese kvartali lõpus. Haldusotsuse muudatused on seotud nii eelarve muutmise, vähendamise kui ka indikaatorite muutmisega.

Prioriteetses suunas Pikk ja kvaliteetne tööelu valmis aruandeperioodil kolm hindamise lõppraportit. Ühe hindamise tellis RÜ ja kaks RA.

SA Poliitikauuringute Keskus Praxis viis RÜ tellimusel läbi hinnangu meetme 1.3.4 programmi „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010–2011“ tegevuse 3.1.2 „Tööhõivest väljalangemise ja tööjõu produktiivsuse vähenemise ennetamisel paikkonnale ekspertabi ja koolitust pakkuva tugistruktuuri väljaarendamine“ raames teostatud tegevusele. RÜ seadis kahtluse alla ESF rahastuse toel läbi viidud teatud tegevuste asjakohasuse – paikvaatluse tulemusena tuvastati seitsmes maakonnas 15 tegevust, mille puhul oli küsimus nende eesmärgipärasuses. Hindamine viidi läbi 2012. a I kvartalis, selle keskmes oli anda hinnang teostatud 15 tegevuse eesmärgipärasusele, pidades silmas, et teostatud tegevused peavad aitama kaasa ka tegevuse 3.1.2, programmi ja PS üldeesmärkide saavutamisele.

Hinnangu andmisel toodi välja 3 olulist järeldust:

- Eesmärkide, sihtgrupi ja tõendus põhise olulisus hajub enne tegevuste elluviijani jõudmist.
- Programmis ette nähtust erinev sihtgrupp soodustab seda, et kaetud teemad ei ole täielikult eesmärgipärased.
- Teostatud tegevuste eesmärgipärasus on vähenenud.

Ekspert hinnangu tulemusel olulisi rikkumisi ei tuvastatud ja RÜ soovitas programmi elluviijal tegevuste sõnastuse osas teha täpsustusi nii üldises kirjelduses kui ka nende oluliste aspektide osas, mida tegevuste elluviijad peavad tagama programmi fookuse hoidmiseks. Programmi elluviija täiendas programmi sõnastust ja jälgib edaspidi tegevuste elluviimise selguse ja eesmärgipärasuse tagamisel tegevustest kinnipidamist ning täiendas vastavalt sellele ka lepingu tingimusi.

2011. a alustatud meetme 1.3.1 programmi „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007–2013“ jätku hindamise, mida viis RA tellimusel läbi konsortsium Eesti Rakendusauuringute Keskus CentAR ja InterAct Projektid & Koolitus, lõppraport valmis aprillis 2012. Hindamise keskmes oli kahe aktiivse tööturumeetme – tööturukoolituse ja palgatoetuse – asjakohasuse, efektiivsuse, tulemuslikkuse ja jätkusuutlikkuse analüüs. Sealjuures pöörati tähelepanu ka palgatoetuse eritingimustele, mis kehtisid majanduskriisi ajal, ning tööturukoolituse osas koolituskardile.

Hindamise tulemused on vägagi positiivsed. Hindajad leidsid, et mõlemad meetmed on asjakohased, tõhusad, tulemuslikud ja majanduslikult efektiivsed. Need järeldused on olulised, kuna 2010. a aktiivsete tööturumeetmete kogueelarvest moodustas nt palgatoetus ca 42%. Seejuures tulemuslikkuse osas 6 kuud pärast meetmest väljumist on palgatoetuses osalenute tõenäosus olla hõivatud ca 56% suurem kui nendel,

kes meetmes ei osalenud. Erinevused hõivemäärades on küll ajas langevad, kuid ka 18 kuud pärast meetme lõppu on palgatoetust saanutel see ikkagi üle 30% mitteosalenutest suurem. Majandusliku efektiivsuse arvutused näitavad, et üks palgatoetusesse panustatud euro toodab tagasi 7 eurot, sellest 2,8 eurot on riigi jaoks puhas täiendavate otseste maksude laekumisest tulenev võit.

Tööturukoolituse tulemuslikkuse analüüs näitab, et tõenäosus olla 6. kuul pärast koolituse algust hõives on koolitatutel 5,8%-punkti võrra kõrgem kui nendega sarnastel isikutel, kes koolitust ei saanud. Tasuvuse seisukohast on tulude ja kulude suhe 2,7 ehk teisisõnu toob iga koolitusse pandud euro ühiskonnale tervikuna ca 2 aasta jooksul tagasi 2,7 eurot. Valdav osa sellest laekub koolituses osalejale endale, kuid ka valitsussektori seisukohast on nüüdispuhasväärtus positiivne, mis tähendab, et töötute koolitamisest tasub investeerida.

Hindajad tegid kummagi meetme osas ka soovitusi, millest aktuaalsemad on koostöös Töötukassaga ellu viidud või viiakse 2013. a.

Ajavahemikul aprill-juuli 2012. a viis Ernst&Young Baltic AS Rakendusasutuse tellimisel läbi meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ hindamise. Hindamise eesmärgiks oli anda eksperthinnang, kas meetme raames elluviidavad tegevused aitavad parimal viisil saavutada rakenduskavas, programmides ja toetust saanud projektides seatud eesmärgid. Hindamisprojektiga anti hinnang tegevuste asjakohasusele ja vastavusele, tulemuslikkusele ning tõhususele.

Hindamise keskmes oli kaks suunda:

- hinnangute andmine programmide nelja tegevusbloki lõikes: paikkondlik terviseedendus, töökoha terviseedendus, nõustamisteenused, teavitustegevused;
- hinnangute andmine avatud taotlusvooru projektide tegevustele.

Paikkondade tasemel terviseedendusega tegelemise toetamist peeti asjakohaseks. Hindamisest selgus, et programmi raames elluviidud tegevused aitasid üldiselt kaasa programmi alaeesmärkide täitmisele. Samas leiti, et samamoodi jätkates ei ole tõenäoline, et tegevused meetme eesmärkide osas märkimisväärt mõju avaldavad ning suurt osa tööealisest elanikkonnast mõjutavad. Viimane tähendab, et tugistruktuuri arendamise kõrval tuleks rohkem panustada loodud struktuuri ärakasutamisele selliselt, et mõjutada rohkem tööealise elanikkonna tervist. Ilma täiendavate meetmeteta, mis tagaksid terviseedendusalaste tegevuste elluviimise paikkondade tasemel, jääb programmide raames loodud tugistruktuuride mõju meetme ja PS üldeesmärkide seisukohalt eeldatavalt tagasihoidlikuks. Juhul kui riik leiaks vahendeid selleks, et loodud struktuuri kaudu tööealise elanikkonna tervist mõjutada, aitaks see paremini tagada programmide tegevuste asjakohasust PS eesmärkide seisukohalt.

Töökoha terviseedenduse tegevuste tulemuslikkust võib programmi alaeesmärkide seisukohalt hinnata heaks, kuid üldeesmärkide ja PS eesmärkidele kaasa aitamise seisukohast on tegevuste eeldatav mõju tagasihoidlik. Ehk programmi tegevus aitas kaasa tööturul tervislikel põhjustel väljalangemise ennetamisele, kuid selle mõju jääb väga väikese hulga tööandjate tasemele.

Nõustamisteenused. Hindamisest võib järeldada, et programmide raames osutatud suitsetamisest loobumise nõustamine ja HIV-positiivsetele ja sõltuvushäiretega isikutele suunatud nõustamisteenused aitavad kaasa tervislikel põhjustel tööturul mitteaktiivsete inimeste osakaalu vähendamisele ja tööturul tervislikel põhjustel väljalangemise ennetamisele. Programmide raames osutatud alkoholi liigtarvitamise varase avastamise ja nõustamise teenus ei aidanud märkimisväärselt kaasa PS eesmärkide täitmisele.

Teavitustegevused. Hindamisega ei tuvastatud, et teavituskampaaniad oleks omanud mõju programmi ja PS eesmärkide seisukohalt. Samas tuleb arvesse võtta, et kampaaniate mõju võib olla laiem kui otsene käitumise muutus kampaania märkamise korral. Kampaaniad toetavad teisi programmi tegevusi ja aitavad tähelepanu tõmmata inimeste tervise seotud probleemidele. Siiski kampaaniate otsest mõju tervislikel põhjustel tööturul mitteaktiivsete inimeste osakaalu vähendamisele ja tööturul tervislikel põhjustel väljalangemise ennetamisele hindamine ei tuvastanud.

Avatud taotlusvoor. Paikkondade tegevuste toetamine avatud taotlusvoorude kaudu oli asjakohane, kuivõrd paikkondadel on kõige parem ülevaade oma paikkonna tervise seisundist ja probleemidest, samuti kõige paremad võimalused terviseedendusega tegelemiseks. Samas takistab terviseedendust paikkondades

väga sageli rahaliste vahendite puudus. Siiski jääb avatud taotlusvoorst rahastatud projektide mõju tõenäoliselt tagasihoidlikuks meetme ja PS eesmärkide täitmise seisukohalt (tervislikel põhjustel tööturult eemale jäämine).

Üldhinnanguna meetme tegevustele järeldati, et piiratud aja ja rahaliste ressursside tingimustes *saavutati üldiselt häid tulemusi tegevuste otseste eesmärkide täitmise seisukohast, samas jääb tegevuste mõju meetme ja PS eesmärkide seisukohalt valdavalt tagasihoidlikuks*. Selle põhjuseks võib olla, et vahendeid jaotati paljude erinevate tegevuste vahel, mistõttu jäi mõju enamiku tegevuste puhul valdavalt madalaks.

Toodi välja 10 tegevusblokkide põhised tähelepanekud ja 4 üldist tähelepanekut, mille elluviimist programmi elluviija ja SoM ka järgneva programmi koostamisel arvestavad.

Avatud taotlusvoorude osas soovitati edaspidisel korraldamisel rakendada täiendavaid meetmeid selleks, et parandada paikkondade oskusi projektitaotluste koostamiseks, sh arusaamist taotlusvooru eesmärgist ja tegevuste seosest tervise ja töötamisega (nt infopäevadel osalemise eeltingimus taotlusvoorus osalemiseks vms). RA ja RÜ on võtnud soovitusi arvesse ja püüavad järgmisel programmiperioodil neid rakendada. Praegusel perioodil avatud taotlusvoore enam ei korraldata.

Prioriteetses suunas **Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks** valmis aruandlusperioodil EASi, KredExi ja MKMi koostöös üldine ettevõtluse suuna toetuste vahehindamine (http://www.mkm.ee/public/Ettevotlustoetuste_loppraport.pdf, hindamisse oli kaasatud ka MARKi prioriteetse suuna „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ meetmed), mille tulemusena võib öelda, et üldjoontes on välja antud toetuseid saanud ettevõtted ületanud toetust mitte saanud ettevõtteid, kui võrrelda majandusnäitajate dünaamikat. Hinnatud 6 majandusnäitajast 4 on toetuse saajatel olnud edukamad. Need on töötajate arvu, tööjõukulude, müügitulu ja ekspordimüügitulu näitajad. Toetust saanud ettevõtted ei ole olnud samaväärselt edukad kasumlikkuse ja tootlikkuse näitajates (ärikasum ja lisandväärtus). Toetuse liikidest on parimaid tulemusi saanud teadmiste ja oskuste ning alustavatele ettevõtetele suunatud toetused. Toetuste abil on ettevõtted loonud üle 500 töökoha ja kasvatanud ligi 30 miljonit eurot ekspordi. Toetuseid on kõige olulisemaks pidanud ettevõtte arengu juures „Teadmiste ja oskuste arendamise toetuse“ saajad. Negatiivse poole pealt võib välja tuua fakti, et 720st hinnatud toetuse saajast on pankrotis või likvideerimisel 41 ettevõtet. Seevastu need ettevõtted, kes edukalt majandustegevust jätkavad, on keskmisest Eesti ettevõtetest oluliselt innovaatilisemad ja teinud sellel suunal oluliselt rohkem koostööd erinevate osapooltega.

Varasemate hindamiste järeltegevused

Kõigi rakenduskavade ja fondide ülese **Rahandusministeeriumi poolt tellitud ja 2011. aastal läbi viidud „Perioodi 2007-2013 struktuurivahendite vahehindamise“**, mille viis läbi CPD OÜ koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringute keskus RAKE'ga, soovitusid olid valdavalt suunatud periood 2014-2020 EL vahendite planeerimisel arvestamiseks. 2013. aasta aprilliks, kus planeerimisprotsessis oli jõutud meetme ettepanekute ja rahastamismahtude kinnitamiseni ning partnerlusleppede ja ÜKP fondide rakenduskava esmaste versioonide koostamiseni on enamus soovitustest arvesse võetud ja täidetud. Jätkuvalt on asjakohased soovitusel, mis käsitlevad indikaatorite määratlemist 2014-2020 perioodiks ja millega on võimalik planeerimisprotsessis 2013. a II kvartalis arvestada. Vahehindamise raames soovitati mh lisaks väljundiindikaatoritele enam kasutada elluviidud tegevuste pikemaajalisi mõjusid mõõtvaid tulemus- ja mõjuindikaatoreid. Perioodi 2007-2013 rakendamisel täiendavaid indikaatoreid lisama hakata ei olnud mõistlik. Tegevuste tegelike tulemuste ja pikemaajaliste mõjude mõõtmise korraldatakse vastavalt vajadusele hindamisi või uuringuid.

2011. aastal läbi viidud **prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus vahehindamise** tulemusi on RM täna juba arvesse võtnud. Näiteks soovitus rohkem panustada personalijuhtimise (st mitte ainult personalijuhtide, vaid ka nt keskastmejuhtide) arendamisele on arvestamist leidnud „Keskse koolituse 2012-2013“ programmi koostamisel, kuhu on keskastmejuhtidele oma tegevuskava planeeritud. Samuti on arvestatud soovitusi perioodi 2014-2020 tegevuste planeerimisel.

Soovitus tugevdada koostööd kohalike omavalitsuste vahel on üheks märksõnaks ka uuel perioodil. Samuti on sellest märkusest lähtuvalt 2012. aastal muudetud meetme „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine“ raames taotlemise tingimusi selliselt, et alla 5000 elanikuga kohalikud omavalitsused saavad projekte esitada ainult koostöös, tugevdades seeläbi nende omavahelist läbikäimist ning ühist mõtlemist.

Tähelepanek, mille kohaselt: „Teiste poliitikakujundamisele suunatud programmide ja toetuskeemide (nt uuringute) osas on mõju piiratud vähese koordineerituse tõttu. Lisaks on liiga vähe tehtud selleks, et ametnike ja poliitikute hoiakuid kaardistada (ja vajadusel muuta) poliitikaanalüüside kasutamise osas. Praegu ei ole piisavalt selge, kas ja kuidas läbiviidud uuringute tulemusi kasutatakse. Sama kehtib ka strateegiate ja õigusaktide mõjude hindamise osas.“ Ka seda tähelepanekut on arvesse võetud, koondades kõikide uuringute korraldamine ühe programmi alla („Valitsuse töö pikaajalise planeerimise süsteemi arendamine ja korrastamine“), mis aitab ühiselt uuringuid ellu viia (keskne hankimine, juhtrühmade moodustamine projektidele) ning nende tulemuste kasutamist jälgida.

5. KOMMUNIKATSIOON

Tabel 5.1: Teave ja avalikustamise indikaatorid

Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007 ... 2012	2013	2014	2015	Kokku
Eesmärk: ESFist, ESFi ja Eesti riigi koosrahastusest ning ühtekuuluvuspoliitikast teadlikkuse tõus												
1. Väljundinäitajad												
1.1. Teavitustüübid (sh programmiperioodi avakampaania üritused 2007)	Saavutus	17	13	38	25	39	22	152	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	35	20	50	61	...	...	...
	Esiagne olukord	0	17	30	68	93	132	...	...	...	...	...
1.2. Artiklid (sh programmiperioodi avakampaania artiklid 2007)	Saavutus	9	20	10	6	59	26	117	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	50	30	20	35	...	...	...
	Esiagne olukord	0	9	29	39	45	101	...	...	...	...	...
1.3. Trükkised (juhend, erileht, voldik, kalender, kommunikatsiooni käsiraamat)	Saavutus	0	22	3	5	0	2	32	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	0	2	25	...	...	...	...
	Esiagne olukord	0	0	22	25	30	30	...	...	...	...	...
1.4. Televisioonsaated, -klipid	Saavutus	0	0	36	37	23	8	104	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	30	6	90	...	...	...	...
	Esiagne olukord	0	0	0	36	73	96	...	...	...	...	...
1.5. Raadiosaated, -klipid	Saavutus	0	0	0	0	6	4	6	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	9	5	12	...	...	...	...
	Esiagne olukord	0	0	0	0	0	6	...	...	...	...	...
1.6. Pressiteated (sh programmiperioodi avakampaania pressiteated 2007)	Saavutus	13	36	31	38	40	50	218	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	40	40	60	65	...	...	...
	Esiagne olukord	0	13	49	80	128	168	...	...	...	...	...
1.7. Ametlikud teated	Saavutus	...	16	9	31	5	15	76	...	...	...	...
	Eesmärk	...	...	...	...	5	10	50	...	...	...	...
	Esiagne olukord	...	...	16	25	56	61	...	...	...	...	...
1.8. Pressikonverentsid (sh programmiperioodi avakampaania pressikonverentsid 2007)	Saavutus	2	1	2	2	2	0	9	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	1	1	6	6	...	...	...
	Esiagne olukord	0	2	3	5	7	9	...	...	...	...	...
1.9. ESFi kaksiklogo kleeibised	Saavutus	...	...	...	25950	0	0	25950	...	...	...	...
	Eesmärk	...	...	...	...	...	0	25000	...	...	...	...
	Esiagne olukord	...	...	...	...	25950	25050	...	...	...	...	...
1.10. ESFi reklaammaterjalid (pliatsid, pastakad, kilekaaned, mälupulgad jt)	Saavutus	10500	14000	2700	270	210	552	28232	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	100	200	25000	35000	...	...	...
	Esiagne olukord	0	10500	24500	27200	27470	27680	...	...	...	...	...
1.11. Internet: ESF/Inimressursi arendamise rakenduskava linkide arv	Saavutus	5	5	7	11	11	12	11	...	...	...	...
	Eesmärk	–	...	...	...	10	11	10	10	...	...	...
	Esiagne olukord	0	5	5	7	11	11	...	...	...	...	...

2. Tulemusnäitajad												
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007 ... 2012	2013	2014	2015	Kokku
2.1. Teavitussüstitel osalejate arv (ESF-50 konverents, seminar EMSLi SF-võrgustikuga, infopäevad maakondades)	Saavutus	1567	750	1864	1537	1520	1150	7238	...	...	...	...
	Eesmärk	—	...	...	...	1500	1000	6500	2500	...	...	...
	Esialgne olukord	0	1567	2317	4181	5718	6868	...	...	...	...	...
2.2. Teavitussüstitel osalejate rahulolu hinnang (ESF-50 konverents, seminar EMSLi SF-võrgustikuga)	Saavutus	87%	...	...	95%	95%	0	95%	...	...	...	...
	Eesmärk	—	...	...	...	93%	0	93%	83%	...	...	...
	Esialgne olukord	0	87%	87%	90%	93%	0	93%	...	...	...	...
2.3. Pressikonverentsidel osalenud ajakirjanike arv	Saavutus	~ 25	25	20	25	~ 20	0	95	...	...	...	...
	Eesmärk	—	...	...	~ 20	~ 20	~ 20	...	55	...	...	...
	Esialgne olukord	0	25	50	70	75	95	...	...	...	...	...
2.4. Internet: ESF/Inimressursi arendamise rakenduskava linkidel klikkide arv (päevas)	Saavutus	10000	10000	12000	11000	11000	1200	12000	...	...	...	...
	Eesmärk	—	...	...	15000	13000	1300	13000	17000	...	...	...
	Esialgne olukord	0	10000	10000	12000	11000	1100	...	...	...	...	...

Eesmärk: ESFi toetustest ja Eesti riigi kaasrahastusest läbipaistvuse suurendamine

Avatud taotlusvooru teated, toetuse taotlemise juhendid, valikukriteeriumid, menetluskord ja ajakava avaldatakse RÜde interneti kodulehel. Toetuse saajate andmed on avalikustatud vastava prioriteetse suuna RA ja RÜ internetilehel ning kõigi ESFi toetuse saajate andmed on avalikustatud: KA (RM) struktuurifondide veebis; RAde veebis — Haridus- ja Teadusministeerium, Sotsiaalministeerium; Rahandusministeerium (RA/RÜ); RÜde veebis — SA Innove, SA Archimedes, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS).

Allikas: JM, RA, RÜ.

5.1 Näited

Inimressursi arendamise rakenduskava ja Euroopa Sotsiaalfondi 2012. aasta kommunikatsioon keskendus: (1) JMil ja RAde fondist (kaas)rahastatud tegevustest ja toetustest, ESFi eesmärkidest ja kasust teavitamisele; (2) RÜdel taotlusvoorudest ja rakendamisega seotud reeglitest informeerimisele. KA kommuniqueeris struktuuritoetusi üldiselt.

Aasta peaüritusena jätkus üle-eelmisel aastal alustatud Euroopa Sotsiaalfondist toetatud tegevuste, inimestele ja ühiskonnale saadava kasu ning ESFi üldeesmärkide kajastamine televisioonis. JMi tellimisel (koostöös RAde ja RÜdega) edastati 2012. aastal kümme (10) saatelõiku (Kanal 2, eestikeelne) ESFi toetatud eri prioriteetsete suundade tegevustest, sh 2011/2012 teadusaasta eri üritustest, kutsevõistlustest (auditoorium kordusedastustega vähemalt 150 000 vaatajat).

ELi lipp on heisatud korraldusasutuse hoone ees kõigil päevadel kogu aasta jooksul. Euroopa päeval heiskavad lipu ka JM ja RAde.

Teised teavitustegevused. Ka 2012. a korraldasid RÜd koostöös RA-dega infopäevi potentsiaalsetele taotlejatele, taotlejatele ja toetuse saajatele, kus tutvustati taotlemise võimalusi ja tingimusi ning abikõlblikkuse, raamatupidamise, riigihangete, teavitamise jt toetuse taotlemise ning programmide ja projektide rakendamisega seotud teemasid. KredEx korraldas ESFi finantsinstrumentidest (alustavatele) ettevõtjatele 13 infopäeva aasta jooksul, kus oli osalejaid kokku 481 inimest, ning tellis voldiku „Stardilaen aitab ettevõtetel alustada“ (700 tk).

Jätkus JMi ja 2. prioriteetse suuna RA (HTM) ESFi kaasrahastava 2011/2012 teadusaasta ja selle raames ürituste (sh Teadlaste Öö 2012, Robotex 2012) kohta info edastus ajakirjandusele. Meediakajastused on olnud regulaarsed ja televisioonisaated atraktiivsed (ETV „Teadlaste Öö“, 28.09.2012) ning ühtlasi on sedalaadi üritused järjest suurema populaarsuse saavutanud („Teadlaste öö muutub järjest populaarsemaks“, ajaleht „Põhjarannik“, 02.10.2012). 3. prioriteetse suuna RA (SoM) (suhtekorraldusagentuuriga Hill&Knowlton Eesti AS) korraldas teavituskampaania taotlusvoorudega seonduvalt, artiklid, raadio ja saatelõigud avaldati eesti- ja venekeelsetes väljaannetes ja raadios. Arvamuslood käsitlesid toetatavaid tegevusi, vajalikkust ja kasu Eesti elanikele, esile tuues ESFi rolli nende tegevuste elluviimisel: „Mihkel Nestor: Praegu saab taotleda toetust noorte tööhõive ja erialase ettevalmistusega tegelevatele projektidele“ (ajaleht „Lääne ELU“, 20.01.2012); „Millised ohud meid töökohal varitsevad“ (ajaleht „Meie Maa“, 17.03.2012); „Esimest korda on ettevõtetal võimalus taotleda raha töökeskkonna parandamiseks“ (portaal „Tarbija24.ee“, 14.03.2012). SoM alustas ka perioodi 2007–

2013 tulemuste tutvustamist: septembris toimus konverents „Töö annab kogemuse, koostöö võimaluse“ (osalejaid 136), avaldas edukamate projektide ülevaate (ESF prioriteetse suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ 2007–2013 head praktikad, eesti- ja inglisekeelne) ja lisaks veebiversioonile valmis kogumikust ka trükitud lühiversioon ning osales ESFi projektide väljapanekuga Brüsselis Euroopa Tööhõive foorumil (*European Employment Forum*, 27.–28.11.2012). Samuti jätkas kommunikatsioonikoolituste „Kuidas oma sõnumit avalikustada“ korraldamist projektide rakendajatele.

Käsitledes ESFi toetusi ühtekuuluvuspoliitika ja EL 2020 strateegia kontekstis, on JMi, RAde ja RÜde esindajad esile toonud fondi eesmärgid ja kaasrahastusega loodava lisandväärtuse Eestile. Samuti on 2012. aastal olulisel määral osalenud ESFist saadava kasu teavitamisel ja ühtlasi teadvustamisel rakendajad.

Veeb. ESFi üldinformatsioon ja Inimressursi arendamise rakenduskava on avaldatud HTMi ESF-veebis (<http://www.hm.ee/index.php?049512>) ning koos teiste fondide üldtutvustusega on avaldatud ESFi ellurakendamise teave KA veebis (www.struktuurifondid.ee).

ESFi meened. 2012. tellitud ESFi reklaammeeneid (pastakad jms) kasutati eelkõige potentsiaalsete taotlejate infopäeval.

Koostöö. Ajakirjas „Eurokratt“ (väljaandja EK Esindus Eestis) on kajastatud ESFist toetatud „Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise programmi DoRa“ stipendiume ja tegevusi („Eurokratt“ 2012 (3), lk 23) ja tutvustanud programmi „Karjääriteenuste süsteemi arendamine“ („Eurokratt“ 2012 (1), lk 20–21) ning edastatud teave ELi ühtekuuluvuspoliitika rahastusest ja lisandväärtusest.

Nagu varasematelgi aastatel, on JMi ja RAde ametnikud edastanud ESFi toetuste ja Eestile kasu kohta teavet ka sotsiaalpartnerite ning ühenduste (nt Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu) korraldatud üritustel. 2012. aastal oli suur panus ESFi kaasrahastavate tegevuste käsitlemisel avalikkus inforuumis rakendajatel (eriti 4. prioriteetse suuna raames), kes sellega on ühtlasi kaasa aidanud ESFi toetuse lisakasu ja eesmärkide teadlikkusele.

Teavitajate koosolekud. Rakenduskava ESF-kommunikatsioonispetsialistide arutelud, nii vertikaalse (KA, RAde, RÜde) kui ka horisontaalse (RAde), on toimunud KA korraldatud SFi kommunikatsiooni koosolekute raames. ESF-i kommunikatsiooni infovahetus ja Euroopa Komisjoni ESFi kommunikatsioonispetsialistide koosolekute informatsioon jms teave edastatakse ESF-i teavitajate e-listi kaudu.

Meediaülevaade ja -analüüs. 2012. aastal oli ESFi toetatud tegevuste kajastusi ajakirjanduses 1800 ja oli mõningane langus kajastustes võrreldes eelneva aastaga (2012. aastal 1936), samas oluliselt on kasvanud 2012. aastal kajastuste arv uudisteportaalides ja üleriigilistes ajalehtedes/kanalites. Käsitlused on, nagu varasematelgi aastatel, valdavalt neutraalsed või positiivsed ning neis on lisatud ka küllalt sageli kasu ühiskonnale ELi ühtekuuluvuspoliitika kontekstis. Sagedasemat kajastust pälvinud ESFi toetatud valdkonnad olid: täiendkoolitused (eri sihtrühmadele), ettevõtlus, noorte haridus- ja töövõimalused ning tööelu- ja hõive (meediamonitooringu ja -analüüsi teostas ETA Uudistetalituse OÜ).

Kommunikatsioonitegevuste eelarve. Inimressursi arendamise rakenduskava aastaeelarve on jäänud varasema tasemele, orienteeruvalt kakssada tuhat eurot. ESFi administreerivate asutuste ja toetusesaajate koostöös on olnud võimalik kulusid optimeerida.

5.2 Hinnang

2012. aastal valmis Euroopa Sotsiaalfondi veebi prototüüp, veeb on üldsuse informeerimiseks koolitustest, eri toetustest ja ESFi üldeesmärkide teavitamiseks.

RÜde (koostöös RAdega) korraldatavatele infopäevadel, kus sihtrühmaks on potentsiaalsed taotlejad, taotlejad ja rakendajad, on olnud aktiivne osalus ning infopäevade ja -seminaride teabeedastust ja omavahelise infovahetuse võimalust hinnatakse kõrgelt. Samuti on olnud püsivalt kõrge projektitaotluste esitamine ESFi avatud taotlusvoorudes.

ESFist toetatud tegevuste kajastamine ajakirjanduses langes natuke 2012. aastal võrreldes eelneva aastaga. Ajakirjanduse tähelepanu on enim pälvinud sarnaselt eelnevate aastatega elukestva õppe, tööturu ja ettevõtluse teemad, 2012. a lisandus noorte hariduse ja tööhõive teema ning Teadusaasta 2011/2012 ürituste kajastuste arv, sh üleriigilistes televisioonikanalites.

EL 2020 strateegia eesmärkide saavutamiseks oli 2012. aasta kommunikatsiooni eesmärk: (1) ESFi kaasrahastatud õppimisvõimalustest ja ettevõtluse arendamise võimalustest ning sellega saavutatava edu ja kasu (inimestele ja ühiskonnale) kajastamine; (2) teadusaasta 2011/2012 kontekstis jätkata teaduse ning eelkõige loodus- ja tehnoloogiahariduse populariseerimist ESFi toetatud tegevuste näitel. Arvestades aktiivset osalust nii eri koolitustel kui ka teadusürituste populaarsuse ja meediakajastuste arvu kasvu, võib lugeda 2012. aasta kommunikatsioonitegevused edukaks. Samuti näitavad meediakajastused, et Eesti elanikud hindavad Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastusel loodud õppimisvõimalusi, ettevõtlusele lisarahastuse võimaldamist ning kriisijärgse tööhõive taastumist ja majanduse konkurentsivõime paranemist.

6 PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE

Järgnevates alapeatükkides kajastatakse rakenduskava elluviimist prioriteetsete suundade kaupa. Välja tuuakse suundade lühikirjeldus koos sisalduvate meetmete ja nende mahuga, seatud eesmärkide täitmine (võttes arvesse nii rakenduskava indikaatorite täitmist kui ka suuna finantstulemusi – väljamaksed, projektidega kaetus), ESF tegevustes osalenud isikute seireandmed, vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused pr suunas ning lõpetuseks RA ja RÜ hinnangud suuna rakendamisele tervikuna.

6.1 Elukestev õpe

Prioriteetset suunda Elukestev õpe rakendatakse kokku üheksa meetme kaudu. Neist kaheksa rakendusüksuseks on SA Innove ja ühe rakendusüksuseks on Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK). Avatud on kõik meetmed, kõikide meetmete tegevused on käimas. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (68 679 947 eurot) ligikaudu 15% IARK-i kogu-eelarvest.

Tabel 6.1: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.1.1 Kutsekvalifikatsioonisüsteemi arendamine	Programm	19.03.2008	2 627 152
1.1.2 Noorsootöö kvaliteedi arendamine	Programm	30.06.2008	4 002 275
1.1.3 Teavitamis- ja nõustamissüsteemi arendamine	2 programmi	3.07.2008; 10.07.2008	6 046 505
1.1.4 Keeleõppe arendamine	2 programmi	19.03.2008; 10.01.2011	5 532 723
1.1.5 Kutseõppe sisuline kaasajastamine ning kvaliteedi kindlustamine	3 programmi	4.06.2008, 28.05.2008 29.04.2008	11 303 211
1.1.6 Täiskasvanuhariduse arendamine	5 programmi	6.02.2009 20.06.2008 9.06.2008 16.02.2010 9.02.2010	14 618 989
1.1.7 Kooli pooleläätmise vähendamine, haridusele juurdepääsu suurendamine ning õppe kvaliteedi parandamine	4 programmi ja kaks avatud taotlusvoor	10.07.2008 3.07.2008 23.09.2008 9.01.2009 16.04.2009 26.04.2011	7 592 231
1.1.8 Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine	Avatud taotlusvoor	15.07.2010	3 459 286
1.1.9 Keskkonnahariduse arendamine (RÜ KIK)	programm	12.01.2011	3 195 582

6.1.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimetele ja vajadustele.
2. Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ja vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele.

Allpool on toodud IARK-i prioriteetse suuna Elukestev õpe eesmärkide saavutamist iseloomustavad tulemus-, väljund- ja mõjuindikaatorid ning seatud kontroll- ja sihttasemete saavutamise määrad (%) aastate lõikes. Indikaatorite info tugineb programmide ja projektide elluvijate poolt esitatud 2012. aasta aruannetes kajastatud andmetele. Programmide ja projektide elluvijad esitavad RÜ-le informatsiooni indikaatorite saavutamise kohta vähemalt kord aastas. Indikaatorite täitmist jälgib RA iga-aastaselt, koondades elluvijate ja toetuse saajate aastaaruannetest saadava sisendi. Inimressursi arendamise rakenduskavas ei ole kinnitatud aruandes käsitletava keskkonnahariduse meetme suhtes eraldi indikaatoreid.

Tabel 6.1.1: Prioriteetse suuna „Elukestev õpe“ indikaatorid

Prioriteetse suuna 1 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadustele								
Väljundindikaator: Täiskasvanute koolitust pakkuvate kutseõppeasutuste ja vabahariduslike koolituskeskuste arv (kokku)	Saavutustase eesmärgist %	0%	87%	100%	100%	100%	100%	Programmide „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ (49) ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ (38) 2012. aasta aruanded
	Saavutustase	0	65	87	88	88	87	
	Eesmärk (sihttase)	>75	>75	>75	>75 (>75)	>75	> 75	
	Esialgne tase	64	0	65	87	88	88	
Tulemusindikaator: Koolituse edukalt läbinud täiskasvanud inimeste ¹⁸ arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	-	6%	24%	50%	73%	92%	Programmide „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ (31 273) ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“ (28 865) 2012. aasta aruanded, meetme 1.1.8 projektide 2012. a aruanded (6 869). STAT(19.02.2013)
	Saavutustase	-	4314	17 252	36 560	53 514	67 007	
	Eesmärk	73 000	73 000	73 000	73 000 (40 000)	73 000	73 000	
	Esialgne tase	11 505	-	4314	17 252	36 560	53 514	
Mõjuindikaator: Täiskasvanud elanike (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr	Saavutustase eesmärgist %	61%	85%	92%	95%	104%	112%	
	Saavutustase	7,0%	9,8%	10,6%	10,9%	12%	12,9%	
	Eesmärk	11,5%	11,5%	11,5%	11,5%	11,5%	11,5%	

¹⁸ Siin ja edaspidi: indikaatorite sõnastus ja mõõtmisviis rakenduskava muudatuste kohaselt. Seetõttu erinevad indikaatorid kohati varasemate aastate aruannetest

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

					(10%)			
	Esialgne tase	6,5%	7,0%	9,8%	10,6%	10,9%	12%	
Väljundindikaator: Moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardid (kumulatiivselt) ¹⁹	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	33%	20%	40%	Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ 2012. aasta aruanne. Aastast 2011 on indikaatorit muudetud ja nominaalset eesmärki suurendatud.
	Saavutustase	5	33	40	101 (33%)	20%*	40% (285)	
	Eesmärk	100%	100%	100%	100% (33%)	100%	100% (705)	
	Esialgne tase	0	5	33	40	101 (33%)	48%	
Tulemusindikaator: Inimeste arv, kelle kvalifikatsiooni on tunnustatud uuendatud nõuete järgi (uute kutsetunnistuste arv)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	47%	83%	130%	Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ 2012. aasta aruanne.
	Saavutustase	0	0	0	14 169	25 000*	39 000	
	Eesmärk	30 000	30 000	30 000	30 000 (10 000)	30 000	30 000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	14 169	34 600	
Väljundindikaator: Noorsootöötajatele suunatud koolituste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	2%	18%	37%	67%	92%	Programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ 2012. aasta aruanne.
	Saavutustase	0	5	45	93	167	229	
	Eesmärk	250	250	250	250 (100)	250	250	
	Esialgne tase	0	0	5	46	93	167	
Tulemusindikaator: Koolituse edukalt läbinud noorsootöötajate arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	2%	25%	62%	109%	149%	Programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ 2012. aasta aruanne.
	Saavutustase	0	70	1011	2469	4349	5952	
	Eesmärk	4000	4000	4000	4000 (1600)	4000	4000	
	Esialgne tase	0	0	70	1041	2469	4349	
Väljundindikaator: Mitte-eestlastele suunatud koolituste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	9%	60%	221%	223%	296%	Programmi „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ lõpparuanne (199) ja „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ 2012. aasta aruanne (67)
	Saavutustase	0	8	54	199	201	266	
	Eesmärk	90	90	90	90 (45)	90	90	
	Esialgne tase	0	0	8	54	199	201	
Tulemusindikaator: Koolituse läbinud mitte-eestlaste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	4%	22%	55%	56%	84%	Programmi „Keeleõppe arendamine 2007-2010“ lõpparuanne (2065) ja „Keeleõppe arendamine 2011-
	Saavutustase	0	155	815	2065	2106	3162	
	Eesmärk	3750	3750	3750	3750 (1870)	3750	3750	

¹⁹ Kuna indikaatorit on rakenduskava muudatustega muudetud, siis peab saavutustase edaspidi olema näidatud osakaaluna kutsestandardite koguarvust.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

	Esialgne tase	0	0	155	815	2065	2106	2013 ^a 2012. aasta aruanne (1097).
Mõjuindikaator: Mitte-eestlaste (25-64.a) elukestvas õppes osalemise määr	Saavutustase eesmärgist %	48%	70%	79%	85%	87%	98%	STAT (19.02.2013)
	Saavutustase	4,8%	7%	7,9%	8,5%	8,7%	9,8%	
	Eesmärk	10%	10%	10%	10% (7,5%)	10%	10%	
	Esialgne tase	4,1%	4,8%	7%	7,9%	8,5%	8,7%	
Eesmärk 2: Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgtasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele								
Väljundindikaator: Koolitustel osalenud kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate määr (% kõigi kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate koguarvust ühe õppeaasta jooksul) ²⁰	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	-	100%	74%	Programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ 2012. a aruanne. Indikaator esitatakse iga-aastaste andmete põhjal. Aastatel 2009 ja 2010 panustas indikaatorisse ka programm „Kutsehariduse populariseerimine“ (87). Koguarv 572 on isikute lõikes. Seisuga 1.11.2012 töötab 2200 õpetajat ja kutseõpetajat (EHIS).
	Saavutustase	0	50	1763	1017	40% (872 in)	26%(572 in)	
	Eesmärk (ühe õppeaasta kohta)	>35%	>35%	>35%	>35% (>35%)	>35%	>35%	
	Esialgne tase	0	0	50	1763	1017	40%	
Tulemusindikaator: Läbitud koolitust vajalikuks ja kasulikuks hinnanud õpetajate osakaal koolitustel osalenutest	Saavutustase eesmärgist %	0%	104%	110%	111%	111%	103%	Programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ 2012. a aruanne. Indikaator esitatakse iga-aastaste andmete põhjal.
	Saavutustase	0%	94%	98,6%	99,9%	99,7%	92,9%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (80%)	90%	90%	
	Esialgne tase	0	0	94%	98,6%	99,9%	99,7%	
Väljundindikaator: Rakenduskava raames välja töötatud HEV õpilastele suunatud õppematerjalide arv, mis vastavad riikliku õppekava nõuetele	Saavutustase eesmärgist %	-	3%	10%	20%	60%	93%	Programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ 2012. aasta aruanne.
	Saavutustase	-	1	3	6	18	28	
	Eesmärk	30	30	30	30 (15)	30	30	
	Esialgne tase	5	-	1	3	6	18	
Tulemusindikaator: Päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	80%	80%	60%	82%	EHIS (10.03.2013) Programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ 2012. aasta aruanne
	Saavutustase	0	0	4%	4%	2,9%	4,1%	
	Eesmärk	5%	5%	5%	5% (3%)	5%	5%	
	Esialgne tase	0	0	0	4%	4%	3%	

²⁰ Kuna indikaatorit on rakenduskavas muudetud, siis saavutustase peab edaspidi olema näidatud protsendina õpetajate koguarvust.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

Väljundindikaator: Koolitusel osalevate õpetajate arv (üldharidus)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	387%	807%	970%	Programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008-2014“ 2012. a aruanne (594) ning meetmete 1.1.7.5 ja 1.1.7.6 projektide 2012. aasta aruanded (9 109)
	Saavutustase	0	0	0	3869	8072	9703	
	Eesmärk	1000	1000	1000	1000 (400)	1000	1000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	3869	8072	
Tulemusindikaator: Protsent õpetajatest, kes vastavad kvalifikatsiooninõuetele ²¹	Saavutustase eesmärgist %	-	-	95%	96%	96%	95%	STAT/EHIS, „Tark ja Tegus Rahvas 2014-2017“ (5.03.2013)
	Saavutustase	90%	91%	90%	91,3%	91,1%	90,6%	
	Eesmärk	>95%	>95%	>95%	>95% (95%)	>95%	>95%	
	Esialgne tase	89,5%	90%	91%	90%	91,3%	91,1%	
Väljundindikaator: Koolitatud nõunike arv	Saavutustase eesmärgist %	50%	50%	50%	65%	103%	103%	Programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ 2012. aasta aruanne. Tegevus lõppes 2011.a.
	Saavutustase	100	100	100	130	206	206	
	Eesmärk	200	200	200	200 (150)	200	200	
	Esialgne tase	100	100	100	100	130	206	
Tulemusindikaator: Süsteemselt asutuse kvaliteeti hindavate õppeasutuste osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	134%	194%	194%	Programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ 2012. aasta aruanne. Tegevus lõppes 2011.a.
	Saavutustase	0%	0%	0%	67%	97%	97%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (30%)	50%	50%	
	Esialgne tase	5%	0%	0%	0%	67%	97%	
Väljundindikaator: Koolitatud pedagoogide arv IKT valdkonnas	Saavutustase eesmärgist %	0%	14%	35%	55%	76%	97%	Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ 2012. aasta aruanne. 2010. a ja 2011. a saavutusmäärased korrigeeritud.
	Saavutustase	0	1615	4137	6553*	9168*	11 586	
	Eesmärk	12 000	12 000	12 000	12 000 (8000)	12 000	12 000	
	Esialgne tase	0	0	1615	4137	6493	9247	
Tulemusindikaator: IKT-d aktiivselt tundides ja koolitustel kasutatavate ning elektroonilisi õppematerjale koostavate õpetajate osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	29%	43%	71%	-	137%	Programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“ 2012. aasta aruanne. 2011. aastal ei toimunud
	Saavutustase	0%	10%	15%	25%	N/A	48%	

²¹ Näitab kvalifikatsiooninõuetele vastavate õpetajate ametikohtade osakaalu kõigist õpetaja ametikohtadest.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (25%)	35%	35%	uuringut, mis oleks mõõtnud antud tulemusindikaatori saavutustaset.
	Esialgne tase	0%	0%	10%	15%	25%	N/A	
Mõjuindikaator: Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis	Saavutustase eesmärgist %	55%	56%	56%	68%	74%	76%	STAT (11.03.2013)
	Saavutustase	14,6%	14,3%	14,3%	11,7%	10,8%	10,5%	
	Eesmärk	8%	8%	8%	8% (10%)	8%	8%	
	Esialgne tase	13,2%	14,6%	14,3%	14,3%	11,7%	10,8%	
Mõjuindikaator: Vähemalt keskhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24a vanusegrupis	Saavutustase eesmärgist %	97%	98%	98%	99%	99%	97%	STAT (11.03.2013)
	Saavutustase	81,1%	82%	81,9%	83,4%	83%	81,6%	
	Eesmärk	84%	84%	84%	84% (83%)	84%	84%	
	Esialgne tase	83,0%	81,1%	82%	81,9%	83,4%	83%	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012 (programmide ja projektide seirearuanded, STAT ja EHIS, 11.03.2013).

* - korrigeeritud saavutustasemed.

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetses suunas „Elukestev õpe“ on püstitatud kaks eesmärki, mida viiakse ellu läbi 9 tegevuse ja tegevuste edenemist seiratakse 22 indikaatoriga.

Nimetatud indikaatoritest on üheksa (9) indikaatorit eesmärgi ületanud, viis (5) indikaatorit on saavutanud eesmärgist rohkem kui 80%. Alla poole on täidetud vaid indikaator „Moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardid“ (40% eesmärgist). Nagu programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ seirearuandes märgitud, on indikaatori saavutustaseme arvestamise aluseid on muudetud, millest tuleneb indikaatori täitmise madal määr. Programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ lõpuks saab indikaator täidetud (st uuendatakse kõik kutseregistris olevad kutsestandardid).

Esimene eesmärk on „**Suurem osalemine elukestvas õppes vastavalt võimekusele ja vajadusele**“. Selle eesmärgi saavutamiseks rakendatakse nelja tegevust.

Tegevuse „Töötavate täiskasvanute konkurentsivõime tõstmine“ eesmärkide eluviimisesse panustavad peamiselt programmid „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ ja „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused“. Mõningal määral panustavad sinna ka meetme 1.1.8 „Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine“ projektid. Väljundindikaator „täiskasvanute koolitust pakkuvate kutseõppeasutuste ja vabahariduslike koolituskeskuste arv“ on 2012. aasta lõpu seisuga täidetud (õpe toimub 49-s koolituskeskuses ja 38-s kutseõppeasutuses). Võrreldes varasema aruandeperioodiga on kutseõppeasutuste arv vähenenud ühe kooli võrra seoses Vana-Antsla Kutsekeskkooli likvideerimisega. Planeeritust suurem koolide arv näitab koolide valimisolekut koolituste läbiviimiseks ja arendustegevustes osalemiseks. Tulemusindikaatori „Koolituse edukalt läbinud töötavate täiskasvanud inimeste arv“ sihttasemest on täidetud 92%. Tulemusse on panustanud mh ka avatud taotlusvooru meetme 1.1.8 projektid.

Tegevust „Kompetentsipõhise riikliku kvalifikatsioonisüsteemi arendamine ja rakendamine“ viiakse ellu programmi „Kutsete süsteemi arendamine“ kaudu. 2012. aasta lõpuks on moderniseeritud nõuete järgi välja töötatud kutsestandardeid 285, mis moodustab standardite koguarvust (705) 40%. Arvestades töös olevate/uuendatavate kutsestandardite arvu, prognoositakse programmi lõpuks indikaatori täitmist (st kõik kutseregistris olevad kehtivad kutsestandardid on uuendatud). Tulemusindikaatori „Inimeste arv, kelle kvalifikatsiooni on tunnustatud uuendatud nõuete järgi“ sihttase 30 000 inimest on ületatud. 2012. aasta lõpuks on indikaator ületäidetud seoses sellega, et programmi juhtühma otsuse kohaselt loetakse kõik kutsetunnistused, mis kannavad uue kvalifikatsiooniraamistiku tasemenumbrit, uuendatud nõuete järgi väljastatuks.

Tegevust „Noorsootöötajate täienduskoolitus“ rakendatakse programmi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ kaudu. Rakenduskavas sätestatud indikaatorite täitmine kulgeb plaanipäraselt. Programmi väljundindikaatori „noorsootöötajatele suunatud koolituste arv“ eesmärgist on täidetud 92% (läbi on viidud 229 koolitust), tulemusindikaatori „Koolituse edukalt läbinud noorsootöötajate arv“ sihttase on täidetud 149% (kokku 5952 inimest). Indikaatori täitmisele ja ületamisele on kaasa aidanud mitmed aspektid. Esiteks on tulemusindikaator „Koolituse edukalt läbinud noorsootöötajate arv“ ületatud tänu koolituste kava põhjalikule ettevalmistusele ja kavandamisele, pidades silmas valdkonna ja sihtrühmade vajadusi. Põhjalikku ettevalmistust iseloomustab koolitustel osalejate suur huvi koolitustel osalemiseks. Teiseks on sihtrühma suuremat kaasatust soodustanud programmi raames kavandatud koolituste läbiviijate paindlikkus, mis on võimaldanud koolitusel osaleda esialgsest suuremal arvul noortega töötavatel spetsialistidel.

Tulemusindikaatori täitmine ei näita seda, et vajadust noortega töötavate spetsialistide koolitamiseks, enam pole. Pigem vastupidi, programmi raames tuleb elluviia hinnangul koolitustega jätkata, kuna vajadus ja eelarvevahendid on olemas. Eelarvevahendite kasutamine on toimunud vastavalt aastaeelarvetele ning selles osas ei ole toimunud ressursside kiiremat kasutuselevõtmist. Programmis on koolitustele kavandatud eelarvest tekkepõhiselt kasutatud veidi üle 60%.

Tegevust „Mitte-eestlaste konkurentsivõime tõstmine“ viiakse ellu programmi „Keeleõppe arendamine 2011-2013“ abil. Programmide tulemusel on väljundindikaatori „mitte-eestlastele suunatud koolituste arv“, sihttase kolmekordselt ületatud. Koolitused on olnud programmi sihtgrupi seas oodatust populaarsemad ning kuna ka vahendeid suudeti efektiivsemalt kasutada, on olnud võimalik rohkemate inimeste kaasamine koolitustesse. Indikaatori „Koolituse läbinud mitte-eestlaste arv“ sihttasemest on täidetud 84%, toetuse saaja eeldab indikaatori sihttaseme saavutamist programmi lõpuks.

Rakenduskavas on esimese eesmärgi täitmise hindamiseks täiendavalt kaks mõjuindikaatorit, mille täitmisse panustavad erinevad programmid ja mille täitmise andmeid esitatakse riikliku statistika põhjal. Nendeks on: **„täiskasvanud elanike (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr“** ja **„mitte-eestlaste (25-64a) elukestvas õppes osalemise määr“**. Mõlema mõjuindikaatori täitmine on kasvutrendis, kusjuures elukestvas õppes osalemise määr (12,9%) on ületanud juba 2013. a sihttaseme (11,5%). Arvestades, et perioodi algusest alates on ESF-i täiskasvanute koolitamise meetmetes olnud kokku tublisti üle poolesaja tuhande osaleja, võib mh näha nende meetmete positiivset mõju indikaatori paranemisele (vt ka ptk 2.3.1, „PS Elukestev õpe“).

Teist eesmärki **„Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgetasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“** viiakse ellu viie tegevusega.

Tegevuse „Kutseõpetajate konkurentsivõime tõstmine“ väljundindikaatori „koolitustel osalenud kutseõpet pakkuvate õppeasutuste õpetajate ja kutseõpetajate määr“ täitmisse on panustanud programmid „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ ja „Kutsehariduse populariseerimine“. Programm „Kutsehariduse populariseerimine“ rakendub plaanipäraselt ja indikaatorite täitmine on hea, koolitustegevus lõppes 2010. aastal ning 2011. ja 2012. aastal indikaatorisse panustamist enam ei toimunud. Programmis „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ oli 2012. aastal täienduskoolitustel osalenud kutseõpetajate osakaal 26%, mis näitab, et kavandatud koolitustegevused hakkavad lõppema. Eelmisel aastal oli vastav indikaator nimelt täidetud (40%). Ka koolitustega rahulolu näitaja on endiselt kõrge.

Tegevus „Erivajadustega õpilaste toetussüsteemide arendamine“ rakendub läbi programmide „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ ja „Õppenõustamissüsteemi arendamine“. Programmi „Hariduslike erivajadustega õpilaste õppevara arendamine“ poolt täidetava rakenduskava väljundindikaatori „välja töötatud HEV õpilastele suunatud õppematerjalide arv, mis vastavad riikliku õppekava nõuetele“ täitmine oli 2012. aasta lõpuks 93% (28 õppematerjali planeeritavast 30-st välja töötatud, aastaga lisandunud 10), seega on indikaatori täitmine 2014. aastaks võimalik (abikõlblikkuse perioodi on pikendatud 31.12.2014). 2012. aastal kasutas individuaalset õppekava 4,1% kooliealistest lastest ehk saavutustase liigub indikaatori sihttaseme poole (tulemusindikaator „Päevases õppevormis individuaalse õppekava alusel õppivate õpilaste osakaal“, programmi „Õppenõustamissüsteemi arendamine“ aruande põhjal).

Tegevus „Üldhariduskooli õpetajate kvalifikatsiooni tõstmine“ viiakse ellu programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine 2008–2014“ kaudu ja avatud taotlusvoorude „Kaasav, mitmekesine ja turvaline üldharidus“ (meede 1.1.7.5) ning „Põhikooli ja gümnaasiumi riiklikele õppekavadele vastav üldharidus“ (meede 1.1.7.6) 61 projektiga. Aruande esitamise hetke seisuga on lõppenud 17 projekti. Programmi raames on 2012. aastal koolitatud 594 õpetajat, mis on 59% eesmärgist. Kuid arvestades juurde ka projektide tegevustes osalenud 9109 õpetajat sh lasteaiaõpetajad), on indikaatori täitmine mitmekordne (970%). Meetmete kavandamisel planeeriti koolitusi valdavalt programmilise tegevusena, mida täiendavad projektide tegevused. Pedagoogide suur osalemine koolitustel näitab koolituste populaarsust ning suurt huvi osaleda aktiivselt erinevates täienduskoolitustel. Probleemiks on ka indikaatori erinev tõlgendus, kuna programmeerimisperioodi alguses indikaatorit püstitades ei täpsustatud kahjuks koolituse mõistet, mistõttu on erinevad toetuse taotlejad käsitlenud erinevaid üritusi koolitustena. Lisaks ei võimalda andmebaasid kajastada mitmel projekti või programmi koolitusel osalenud isikut ühe osalejana, vaid ta võib indikaatoris sisalduda mitme osaluskorraga. Seetõttu ei pea rakendusüksus nimetatud indikaatorit usaldusväärseks.

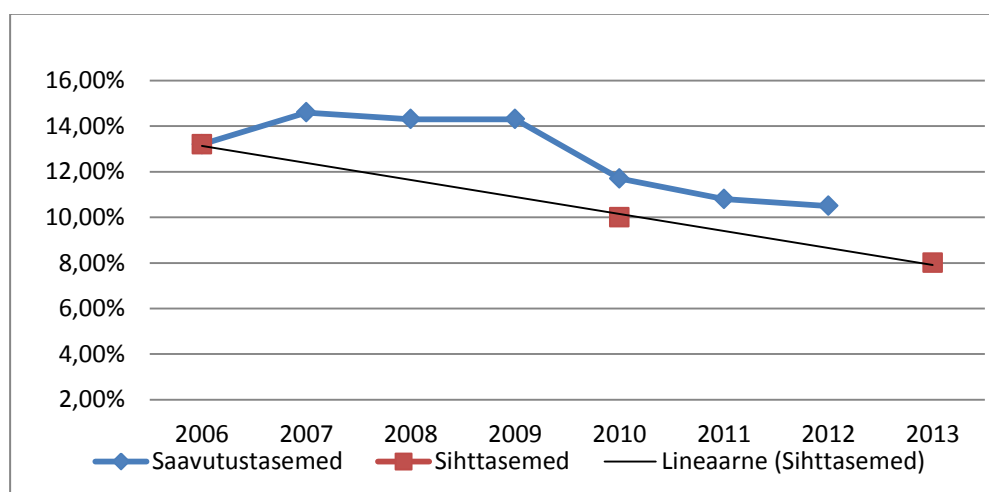
Tegevus „Üldhariduse kvaliteeti kindlustava sisehindamissüsteemi rakendamine“ viiakse ellu programmi „Õppe kvaliteedi parendamine õppeasutuste sise- ja õpitulemuste välishindamissüsteemi arendamise kaudu“ abil. Programmi seirearuande kohaselt indikaator „koolitatud nõunike arv“ 2012. aastal ei muutunud ehk eesmärk sai juba eelmisel aruandeaastal täidetud. Tulemusindikaatori „süsteemselt asutuse kvaliteeti hindavate õppeasutuste osakaal“ lõpptase on samuti oluliselt sihtmäärast kõrgem (194%). Indikaatorite täitmisele suunatud tegevused lõppesid 2011. aastal. Tulemusi analüüsid võib arvesse võtta asjaolu, et tänapäeva koolis on süsteemne asutuse kvaliteedi hindamine muutunud igapäevaseks reaalsuseks, mis toimib tänu koolide arendustegevusele, mida on läbi viidud alates 90. aastate lõpust.

Tegevust „Pedagoogide IKT alaste teadmiste tõstmine“ rakendatakse läbi programmi „Õppiv Tiiger 2008-2013“. Väljund- ja tulemusindikaatorite täitmine kulgeb hästi, 2012. aasta lõpuks oli väljundindikaator „koolitatud pedagoogide arv IKT valdkonnas“ täidetud 97% (11 596 koolitatut). Indikaatori „IKTd aktiivselt tundides ja koolitustel kasutavate ning elektroonilisi õppematerjale koostavate õpetajate osakaal“ saavutustase 48% ületab oluliselt 2013. aastaks planeeritud sihtmäära 35%, mis on väga positiivne näitaja.

Keskkonnahariduse eesmärkide saavutamine.

Rakenduskavas eraldi indikaatorid keskkonnahariduse kohta puuduvad. Aastal 2012 viidi programmi aktiivselt ellu: kolme keskkonnahariduse valdkonda käsitleva uuringuga selgitati välja mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistide ja õpetajate täiendkoolituse ning õppevahendite vajadus, samuti alus võrgustikkoostöö planeerimiseks. Koostöövõrgustiku veebipõhiseks toeks uuendati põhjalikult keskkonnahariduse veebilehte (www.keskkonnaharidus.ee), kus on kättesaadavad keskkonnahariduslikud õppematerjalid ja info keskkonnahariduskeskuste kohta, anti välja kaks Keskkonnahariduslehte (nii eestikeelne kui ka venekeelne), toimus 3 regionaalset keskkonnahariduse konverentsi (Põlvas, Haapsalus ja Viljandis), 15 maakondlikku infopäeva ja 20 keskkonnaharidust käsitlevat maakondlikku ümarlauda. Vikerraadios ("Ökoskoop"), ja ETV kanalil on eetris keskkonna- ja säästva arengu põhimõtteid populariseerivad saatesarjad. Programmi tegevuskavasse 2012. aastaks planeeritud tegevused viidi ellu.

Rakenduskavas on PS Elukestev õpe teise eesmärgi täitmise hindamiseks täiendavalt kaks mõjuindikaatorit, mille täitmisele panustavad erinevad programmid ja mille andmeid esitatakse kogutava riikliku statistika põhjal. Nendeks on: „**Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a sihtgrupis**“ ja „**Vähemalt keskhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24 a vanusegrupis**“ (vt joonised 6.1.1.1 ja 6.1.1.2).

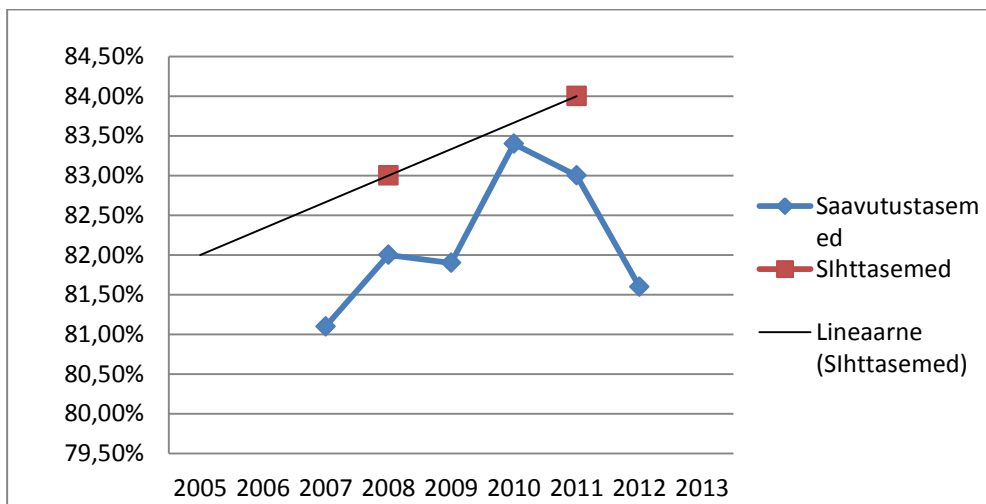

Joonis 6.1.1.1. Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal

Eesmärgi „Õpe üld- ja kutsehariduses on kõrgetasemeline ning vastab õppijate ja ühiskonna vajadustele“ täitmist toetavad nii kutse- kui ka üldhariduse valdkonna meetmed. Koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal vanusegrupis näitab positiivset trendi, ehkki kontrolltasemeni ei jõutud. Mõjuindikaatori väärtus 2012. a oli 10,5%, mis on jäänud samale tasemele võrreldes 2011. a tulemusega

(10,8%). Võrdluseks, aastal 2007 oli vastav näitaja 14,6%. Oluliseks on sealjuures sooline vahet vaheldavas vanuserühmas – kui madala haridustasemega naised olid selles vanusegrupis 2010. a 7,8%, siis mehi 15,3%, siis 2011. aastal vähenes oluliselt just madala haridustasemega mitteõppivate meeste osakaal – 12,9 %ni, naiste osakaal aga veidi tõusis – 8,5%ni. Tähelepanuväärne on asjaolu, et 2020. aastaks väheneb 18–24-aastaste vanusegrupp võrreldes 2010. a drastiliselt – 40%. See seab suurema surve eesmärgile, et iga noor leiaks õppeprotsessis oma huvi- ja võimetekohase rakenduse.

Samas ei ole võimalik hinnata selles näitaja muutumises tõukefondide meetmete põhjustatud mõju ulatust, saab aga eeldada, et mõju on olnud kindlasti soosiv.

Joonis 6.1.1.2. Keskkhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24 a vanusegrupis

Samuti on vähehaaval suurenenud vähemalt keskkhariduse omandanud noorte osatähtsus 20-24 a vanusegrupis (joonis 6.1.1.2). 2010. a kontrolltase (83%) täideti ning 2013. a sihttase näib kättesaadav, kuid ei Eestis ega Euroopa Liidus ole kasv piisavalt kiire. 2011. aastal Euroopa Liidus tervikuna näitaja paranes (79,5), Eesti 2011. a saavutustase oli 83% ning esialgsete andmetel on 2012. a tulemus vaid 81,6%.

NB! Prioriteetses suunas viidi 2012. a läbi ka hindamine, mis käsitles üldhariduse ja noorsootöö meetmete asjakohasust, rakendamist ja jätkusuutlikkust. Hindamine lõppes 2013. a alguses. Hindamistulemuste kohta vt täpsemalt ptk 4.3).

Kokkuvõtvalt saab öelda, et indikaatorite täitmisega suuri probleeme ei ole, pigem on mitmetel juhtudel tegemist nende ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on oldud liiga tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust. Mõnevõrra raskem on sihttasemeid saavutada osade mõjuindikaatorite puhul, mis on üldisemad riiki ja selle haridussüsteemi iseloomustavad näitajad (nt koolituses mitteosalevate madala haridustasemega noorte osakaal 18-24 a vanusegrupis, keskkhariduse omandanud noorte osakaal) ning mis sõltuvad paljuski demograafilistest jm teguritest. Samas nt mõjuindikaator Täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr on selgelt täidetud, sealjuures tänu ESF tegevustele.

6.1.2 Finantsteave

Elukestva õppe prioriteetses suunas on 2012. aastal kasutatud ESF toetust 11,04 miljonit eurot ehk **77,8%** aastaks riigieelarvesse kavandatud (koos ettemaksetega), mis on 2011. aastaga samal tasemel. Väljamakstud toetus 2012. aastal moodustab 18,9% meetmete kogueelarvest, mida võib hinnata heaks. 2012. aasta jooksul ning osaliselt 2013. aastal toimusid mitmete programmide abikõlblikkuse perioodi pikendamised programmile määratud eelarvevahendeid muutmata ning seetõttu vähendati ka nende 2012. aasta eelarvet (nt programmid „Kutsete süsteemi arendamine“, „PIAAC-Eesti“, „Hariduslike erivajadustega

õpilaste õppevara arendamine“). Kahjuks ei ole kõikide programmide eelarve kasutus senini näidanud progressi, mis oleks vajalik kõigi vahendite ärakasutamiseks planeeritud abikõlblikkuse perioodi jooksul. Uusi ESF toetuse kohustusi 2012. aastal üles ei võetud, kuna avatud taotlusvoore ei toimunud. Varasemalt kohustustega kaetud vahendite arvelt suurendati meetme 1.1.5 programmi „Kutsehariduse populariseerimine“ ning meetme 1.1.6 programmi „Täiskasvanute koolitus vabahariduslikes koolituskeskustes“ eelarveid koos programmide abikõlblikkuse perioodi pikendamisega. Lisaraha selleks saadi meetme 1.1.5 programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ eelarve vähendamisest 1 000 540 euro võrra.

Kinnitatud projektide ja programmide eelarved moodustavad 98,8% meetmete 1.1.1-1.1.8 kogueelarvest. Võrreldes eelmise aastaga on kohustuste protsent veidi vähenenud seoses programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ eelarve vähendamisega, kahe projekti (üks meetmes 1.1.8 ning üks alameetmes 1.1.7.6) katkestamise ning rikkumistega seotud tagasinõuete tõttu.

Abikõlblikke kulusid on tehtud 67,7% prioriteetse suuna kogueelarvest (meetmete 1.1.1-1.1.8 eelarve), sh 68,6% kinnitatud projektide ja programmide eelarvetest. Programmide aastaaruannetes kajastatud tekkepõhised kulud on märgatavalt suuremad, mis viitab sellele, et kulude abikõlblikkuse tõendamine võtab mõningatel juhtudel rohkem aega (nt probleemid hangetega, lepingute ebakorrektsus, partnerite kulude esitamine jms).

Enim on tõusnud väljamaksete protsent meetmes 1.1.8, kuna avatud vooru projektid käivituvad alates 2011. a lõpust – maksete summa on 2012. a lõpuks 71,9% kinnitatud projektide eelarvetest. Võrreldes 2011. aastaga on tõusnud meetmete 1.1.1 ja 1.1.2 väljamaksed vastavalt 67% ja 66%-ni meetme eelarvest, mis on prioriteetse suuna keskmisele lähedal, kuid meetme 1.1.5 väljamaksed ei ole tõusnud samas tempos. Samas on selle meetme mahukaima programmi „Kutsehariduse sisuline arendamine 2008-2013“ abikõlblikkuse perioodi pikendatud kuni 31.12.2014 ning programmi eelarvet on vähendatud miljoni euro võrra (sh EL toetus 850 460 eurot, muudatus kinnitatud 27. jaanuar 2013), mille arvelt on suurendatud kahe programmi eelarveid ja kavandatakse programmi „Üldhariduse pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmine“ tegevuste ja eelarve täiendamist.

Järelejäänud aja jooksul on vahendite kasutamine reaalne (35% mahust aastatel 2013-2015) **meetmete osas, mille RA on HTM.**

Keskonnahariduse meetmes (RA on KKM) on kohustusi võetud 85% ulatuses EL toetuse mahust, väljamakseid on tehtud meetme mahust vaid 4,9%. Hoolimata sellest, et 2012. a oli meetme areng tulemuslik, tehti sisuliste tegevuste osas vähe väljamakseid. Üheks põhjuseks on teenuste maksumuse prognoosimise keerukus ning elluviidud tegevused kujunesid seetõttu prognoositust odavamaks. On sõlmitud mahukad lepingud tele- ja raadiosaadete läbiviimiseks kolmel aastal, kuid kuna saated on eetris olnud veel lühikest aega, on ka väljamaksed tagasihoidlikud. 2012. a tehti ettevalmistustööd programmi raames läbi viidavate koolitusprogrammide käivitamiseks, mille sisulised tegevused algavad 2013. a alguses.

6.1.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetse suunas

Osalejate (ESFist otseselt kasusaanud inimeste) liigitust prioriteetse suuna tegevustes kajastab järgnev tabel:

Tabel 6.1.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetse suunas 1

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	
Osalejate koguarv	158 633	99 642 (63%)	157 630	99 216 (63%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh füüsilisest isikust ettevõtjad)	51 070	41 306	49 839	40 720	32,2%

FIE-d	427	276	424	284	0,3%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	2 505	1564	2607	1595	1,6%
pikaajaliselt töötud	170	91	171	82	0,1%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekäivad või muud isikud)	105 058	56 772	105 184	56 901	66,2%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	102 645	55 122	102 065	54 462	64,7%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	92 626	52 877	92 821	52 937	58,4%
vanemaealised (55–64 aastased)	6 998	5 615	6 761	5 442	4,4%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	5 212	3 129	5 077	3 176	3,3%
Immigrandid	107	80	93	68	0,1%
puuetega inimesed	700	415	693	415	0,4%
muud tõrjutud isikud	738	492	805	639	0,5%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	97 836	53 996	97 538	53 678	61,7%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	14 306	7 806	14 105	7 729	9,0%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	9 218	6 616	9 142	6 590	5,8%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	37 272	31 224	36 844	31 219	23,5%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012, HTM ja SA Innove

Võrreldes eelmiste aruandlusaastatega on näha, et projektide ja programmide tegevused on hoogustunud, võrreldes eelmise aastaga on osalejate arv kasvanud oluliselt, 2012 on osalejate arv tõusnud 158 932 osalejani. Võrdluseks – aastal 2011 oli 121 699 osalejat.

Kaks kolmandikku moodustab mitteaktiivsete osakaal, endiselt on marginaalne töötute arv. Töötajate osakaal on kasvanud 32%-ni (eelmisel a ca 27%) Suur osa suuna tegevusi on suunatud just töötavatele inimestele (õpetajad, spetsialistid jne).

Suurema osa (63%) kõigist osalejatest moodustavad naised, mis on iseloomulik näitaja sellest, et Eesti haridussüsteemis töötab mehi võrreldes naistega suhteliselt vähe. Naiste osakaal ei ole võrreldes 2011. aastaga muutunud. Kuna meetmed ei ole suunatud otseselt vähemustele, puuetega inimestele, immigrantidele ega muudele tõrjutud isikutele, oli nende osakaal endiselt väga väike. Hariduslik jaotus on laias laastus jäänud samaks eelmise aruandeaasta omaga, pisut on vähenenud keskharidusega ja suurenenud kõrgharidusega isikute protsent.

6.1.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

PS kõigi meetmete puhul on lubatud rahastada teise fondi tüüpi tegevusi (ESFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ERF tüüpi tegevuste rahastamiseks).

Aruandeperioodi lõpu seisuga oli tehtud meetmetes 1.1-1.8 ERF tüüpi kulusid 218 564 eurot (0,69%) ulatuses abikõlblikest kuludest. ERF tüüpi kulusid on projektides ja programmides tehtud reeglina administreerimiseks või sisutegevuste läbiviimiseks vajaliku kontorimööbli ja -tehnikaga soetamiseks, sh on kaasajastatud täiskasvanute koolituskeskuste arvutiparki, ostetud vajalikud arvutid PIAAC-uuringu läbiviimiseks jmt.

ESF ja ERF vahelise täiendavusena võib välja tuua **kutseõppeasutused**, kus toetused täiendavad teineteist – ERFis kaasajastatakse õppetingimusi ning ESF toetab läbi erinevate meetmete õpilaste toomist kooli ja neile kvaliteetse õppe andmist.

Tegevuste topeltrahastamise vältimiseks küsitakse avatud taotlusvoorudes toetuse taotlejalt teavet, kas taotleja on taotlenud või kavatseb taotleda sama tegevuse rahastamiseks riigieelarvelisi või muid vahendeid. Kulude võimaliku topeltrahastamise kontrolliks teostatakse kuludokumentide kontroll andmebaasis SFOS.

Programmi „Keskkonnahariduse arendamine” raames arendatakse keskkonnahariduse koostöövõrgustikku, et anda arengutõuge riiklikel õppekavadel põhineva (riigieelarvest rahastatava) ja koolivälise keskkonnahariduse (erinevad rahastajad ja juriidilised isikud) teineteist toetavale arengule, eesmärgiga tõhustada riigi ees seisvate säästva arengu ja keskkonna valdkonna eesmärkide saavutamist. Programm on seotud „Elukeskkonna arendamise rakenduskava” prioriteetse suuna 2 „Säästva keskkonnakasutuse infrastruktuuride ja tugisüsteemide arendamine” meetmega „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine”, mille toel arendatakse üle Eesti asuvaid mitteformaalse keskkonnahariduse keskusi. Keskuste töötajaskond saab ESF programmi raames täienduskoolitust. Samuti suurendatakse programmi tegevuste kaudu ERF meetme toel arendatavate keskuste formaalhariduslikus õppetöös kasutamise potentsiaali.

6.1.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

RÜ (SA Innove) hinnang:

Hinnang riigieelarve täitmisele on hea, välja maksti 77,8% riigieelarvesse planeeritud mahust (koos ettemaksetega). Riigieelarve täitmise selline tase on tingitud ka programmide abikõlblikkuse perioodide pikendamisest ning vahendite planeerimisest järgnevasse eelarveaastatesse. Abikõlblike kulude väljamakseid (sh ettemakstud toetuse tõendamist abikõlblike kuludena) oli aruandeaastal 11,04 miljonit eurot, mis moodustab ühenduse osalusest 18,9%. Tagasinõudeid esines aruandeperioodil 17 koondsummas 9 608,7 eurot (ESF toetuse osa tagasinõudest), olulisim rikkumine oli riigihankemenetluse tegemata jätmine. Rakendusüksuse üldine hinnang prioriteetse suuna elluviimisele on **hea**

RA (HTM) hinnang:

HTMi hinnangul on prioriteetse suuna progress **hea**, võttes arvesse asjaolusid, et kõik kavandatud meetmed on käivitunud ja kohustustega on kaetud 99% EL toetuse vahenditest. Hinnang 2012. a riigieelarve täitmisele on hea, aruandeaastal maksti EL toetust 77,8% riigieelarvesse planeeritud mahust. Kumulatiivselt on suunas toetust välja makstud 68%. Prioriteetse suuna tulemusindikaatorite täitumise dünaamika on ootuspärane ning algselt kavandatud eesmärgid saavad enamas jaos täidetud.

RA (Keskkonnaministeerium) hinnang keskkonnahariduse meetmele:

Keskkonnahariduse arendamise programmi tegevuskavasse 2012. aastaks planeeritud tegevused viidi ellu. Väljamaksed jäid tagasihoidlikuks, kuna tegevused viidi hangete tulemusel ellu kavandatud oluliselt odavamalt. 2013. a alustatakse täienduskoolitustega, mis toob kaasa väljamaksete olulise suurenemise. Võttes arvesse programmis kavandatud tegevusi saab eeldada kõigi eelarvehandite ärakasutamist programmi lõpuks. Hinnang programmi teisele tegevusaastale on **hea**. 2012. aastaks planeeritu viidi ellu ja uuringud andsid olulise sisendi programmi tegevuste fookusseerimiseks ja keskkonnahariduse valdkonna arendamiseks.

Rakendusüksuse (KIK) hinnang

KIK hindab meetme progressi **heaks**. 2012. a toimus väga palju erinevaid hankeid ja tegevusi. Kokku on sõlmitud lepinguid 900 000 euro ulatuses. 2013. a toimuvad suuremad programmi hanked, mis suurendavad ka meetme üldist väljamaksete taset.

6.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine

Prioriteetne suund Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine jaguneb kuueks meetmeks, mida viiakse ellu programmide (10 tk) kui ka avatud taotlusvoorude alameetmete (4 tk) kaudu. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (117 598 503 eurot) ligikaudu 25% IARK-i kogueelarvest. Avatud on kõik kuus meetet, meetmete RA-ks on Haridus- ja Teadusministeerium ja RÜ-ks SA Archimedes. Aruandlusperioodil ei lõppenud ühtegi meetmete tegevused.

Tabel 6.2: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/ programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.2.1 Teaduspoliitika ja kõrghariduse kvaliteedi arendamine	- Kolmanda taseme õppe kvaliteedi arendamise programm „Primus“ - Kõrghariduse e-õppe programm „BeSt“ - Eesti kõrghariduse kvaliteedi arendamise programm „Ekka“ - Kõrghariduse katkestanute haridustee jätkamise programm TULE - Programm „Teadus- ja innovatsiooni -poliitika seire“	23.07.08 21.05. 2008 18.12. 2009 15.03.2010 25.03.2011	26 980 457
1.2.2 Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise edendamine	Doktoriõppe ja rahvusvahelistumise programm „DoRa“	10.06.2008	24 579 445
1.2.3 Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia võtmevaldkondade ning haridusteaduse eelisarendamine	- Teadlasmobiilsuse programm „Mobilitas“ - Haridusteaduse ja õpetajaharidus programm „EduKo“	23.07.2008 27.01.2009	21 601 754
1.2.4 Kõrgkoolide koostöö ja innovatsiooni arendamine;	- Alameetmed „Doktorikoolid“ (13 projekti) „Kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö“ „Kõrgkooli innovatsioon“.	06.02.2009	23 314 075
1.2.5 Kohandumine teadmispõhise majandusega.	- Teaduse populariseerimise programm „TeaMe“ - Teaduse populariseerimise avatud taotlusvoor „Teeme“ (15 projekti)	17.07.2009 6.05.2010	3 835 447
1.2.6 Teadusasutuste rahastamissüsteemi ümberkorraldamine	Teadus- ja arendusasutuste rahastamissüsteemi reformi ja Eesti Teadusagentuuri käivitamise programm „TeRaS“	29.05.2012	2 443 637

6.2.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere.
2. Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele.

Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamist mõõtvad väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad (%) aastate lõikes.

Tabel 6.2.1: Prioriteetse suuna „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine“ indikaatorid

Prioriteetse suuna 2 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere*								
Väljundindikaator: Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalised ESF-i kaasfinantseeritavad grandid eelisarendatavates valdkondades (jooksva aasta grandihoidjate arv)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	58-70%	200-240 %	308-370%	383-460%	Programmide Mobilitas ja DoRa 2012. a seirearuanded (28.02.2013).
	Saavutustase	0	0	7	24	37	46	
	Eesmärk (sihttase)	10-12	10-12	10-12	10-12 (8-10)	10-12	10-12	
	Esialgne tase	0	0	0	7	24	37	
Tulemusindikaator: Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalist granti saanud õppejõudude poolt juhendatavate magistrantide ning doktorantide arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	4-5%; 8,3-10%	40-50%; 158-190%	48-60%; 300-360%	152-190%; 433-520%	Programmi DoRa 2012. a seirearuanne (28.02.2013).
	Saavutustase	0; 0	0; 0	1; 1	10; 19	12; 36	38; 52	
	Eesmärk	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12 (15-20; 8-10)	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	magistrantide arv: 20-25; doktorantide arv 10-12	
	Esialgne tase	0; 0	0; 0	0; 0	1; 1	10; 19	12; 36	
Väljundindikaator: ESF-i finantseeritavate doktoriõppe kohtade arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	20-23%	67-75%	162 -183%	269-303%	296-333%	Programmi DoRa 2012. a seirearuanne (28.02.2013). Kokku õpib 2012. a 133 doktoranti.
	Saavutustase	0	9	30	73	121	133	
	Eesmärk	40 - 45	40 - 45	40 - 45	40 - 45 (20-25)	40 - 45	40 - 45	

	Esialgne tase	0	0	9	30	73	121	
Tulemusindikaator: ESF-i finantseeritavatel doktoriõppe kohtadel atesteeritute osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	111%	108%	111%	111%	Programmi DoRa 2012. a seirearuanne (28.02.2013)
	Saavutustase	0%	0%	100%	97%	100%	100%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	90%	
	Esialgne tase	0%	0%	0%	100%	97%	100%	
Väljundindikaator: Kõrgharidustasemel jätkuõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	56%	119%	146%	Programmi TuLe 2012. a seirearuanne (28.02.2013)
	Saavutustase	-	-	-	450	955	1165	
	Eesmärk	-	-	-	800	800	800	
	Esialgne tase	-	-	-	0	450	955	
Väljundindikaator: Doktoriõppe jätkuõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	0%	79%	92%	Doktorikooliprojektide 2012. a seirearuanded (20.03.2013).
	Saavutustase	-	-	-	0	79	92	
	Eesmärk	-	-	-	100	100	100	
	Esialgne tase	-	-	-	0	0	79	
Tulemusindikaator: Jätkuõppe efektiivsus - jätkuõppes õpingud lõpetanud üliõpilaste osakaal vastuvõetutest	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	3%	15%	28%	Programmi TuLe 2012. a seirearuanne (28.02.2013). Kontrolltase 60% (2013); sihttase 80% (2015)
	Saavutustase	-	-	-	1,8%	12,9%	21,5%	
	Eesmärk	-	-	-	80% (2015)	80% (2015)	80% (2015)	
	Esialgne tase	-	-	-	-	-	13%	
Tulemusindikaator: Jätkuõppe efektiivsus - jätkuõppes õpingud lõpetanud doktorantide osakaal vastuvõetutest	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	0%	16%	36%	Doktorikooliprojektide 2012. a seirearuanded (20.03.2013). Kontrolltase 40% (2013); sihttase 70% (2015)
	Saavutustase	-	-	-	0%	11%	25%	
	Eesmärk	-	-	-	70% (2015)	70% (2015)	70% (2015)	
	Esialgne tase	-	-	-	-	-	11%	
Eesmärk 2: Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele								
Väljundindikaator: ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest Eesti ülikoolides õppivate välisdoktorantide arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	40-60%	140-210%	307-460%	707%-1060%	693-1040%	Programmi DoRa ja doktorikooli TÜ Biomeditsiini ja biotehnoloogia doktorikooli, TTÜ Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia doktorikooli, Haridus- ja kasvatusteaduste doktorikooli ja TÜ Eesti matemaatika ja
	Saavutustase	0	6	21	46	106	104	
	Eesmärk	10-15	10-15	10-15	10-15 (10-15)	10-15	10-15	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

	Esialgne tase	0	0	5	19	27	69	statistika doktorikooli projektide 2012. a seirearuanded (20.03.2013)
Tulemusindikaator: ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest ülikoolides õppivate atesteeritud välisdoktorantide osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	102%	102%	111%	111%	
	Saavutustase	0%	0%	100%	91%	100%	100%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	90%	
	Esialgne tase	0%	0%	0%	92,1%	92,1%	98,6%	
Väljundindikaator: ESF-i finantseeritavatel lühiajalistel õppejõudude täienduskoolituskursustel osalenud õppejõudude arv (jooksval aastal)	Saavutustase eesmärgist %	0%	126%	794%	888%	824%	815%	Programmi Primus 2012. a seirearuanne (28.02.2012)
	Saavutustase	0	505	3176	3551	3297	3258	
	Eesmärk	400	400	400	400 (400)	400	400	
	Esialgne tase	0	0	505	3176	3551	3297	
Tulemusindikaator: Täienduskoolituskursused edukalt läbinute osakaal	Saavutustase eesmärgist %	0%	111%	111%	94%	102%	106%	
	Saavutustase	0%	100%	100%	84,6%	92%	95%	
	Eesmärk	90%	90%	90%	90% (90%)	90%	90%	
	Esialgne tase	0%	0%	100%	100%	84,6%	92%	
Väljundindikaator: ESFi finantseerimisel toimuvate kõrgkooli tasemel e-kursuste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0%	17%	33%	51%	68%	84%	programm Best 2012. a seirearuanne (28.02.2013) ja doktorikooli alameetme projektide aruanded (TÜ ja TTÜ Doktorikool „Funktsionaalsed materjalid ja tehnoloogiad” (FMTDK); Keeleteaduse, filosoofia ja semiootika doktorikool; Maateaduste ja ökoloogia doktorikool ja Energia- ja Geotehnika Doktorikool II) seirearuanded seisuga (01.03.2013)
	Saavutustase	0	500	1002	1517	2045	2520	
	Eesmärk	3000	3000	3000	3000 (1500)	3000	3000	
	Esialgne tase	250 (2006)	0	500	1002	1517	2045	
Tulemusindikaator: ESFi finantseerimisel toimunud kõrgkooli tasemel e-kursuste edukalt läbinute arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0%	46,3%	57,1%	67%	79%	89%	
	Saavutustase	0	20 835	25 709	30 139	35 508	40 129	
	Eesmärk	45 000	45 000	45 000	45 000 (30 000)	45 000	45 000	
	Esialgne tase	16 000	0	20 835	25 709	30 139	35 508	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012 (11.04.2013)

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetse suuna kahe eesmärgi täitmiseks on 12 indikaatorit (kaks neist lisandus rakenduskava muudatustega 2010. a), mis jagunevad tulemus- ja väljundindikaatoriteks. 2010. a kontrolltase jäi saavutamata vaid paaril indikaatoril ja nende sihttasemed on saavutatavad perioodi lõpuks.

Prioriteetse suuna **eesmärgi 1 „Lisandub teadmispõhisele ühiskonnale vajalik uus põlvkond teadlasi ja insenere“** mõõdikuid on kuus. Prioriteetse suuna esimese eesmärgi saavutustasemetega täitmist toetavad programmid DoRa ja Mobilitas. Esimese eesmärgi enamuse indikaatorite 2013. a sihttasemed on 2012. aasta lõpu seisuga suurelt täidetud. Kõrgetasemeliste rahvusvaheliste õppejõudude ja teadlaste pikaajalised ESF-i kaasfinantseeritavad grandid eelisarendatavates valdkondades on absoluutarvude osas täidetud, aruandeaastal rahastatakse Mobilitasest 18 tippteadlast ja DoRast 28 välisõppejõu tegevust. Samuti on täidetud näitajad, mis iseloomustavad ESF finantseeritavate doktoriõppe kohtade arvu jooksva aastal mil eesmärgiks täita 40 – 45 doktoriõppe kohta, tegelikult on täidetud 133 kohta. Selline trend on äärmiselt positiivne ning näitab tegevuste jätkuvat intensiivistumist. Positiivset trendi näitab ka tulemusindikaator, mis väljendab doktoriõppe kohtadel atesteeritute osakaalu, juba teist aastat on osakaal 100% (2010 oli 97%).

Positiivset trendi näitavad samuti kõrghariduse varasemalt katkestanute õppesse tagasipöördumise näitajad. Tänapäevaks on kolmanda taseme õppesse tagasipöördujate arv (1165 õppijat, programm TULE) ületanud esialgselt kavandatud 800 kohta ning doktoriõppesse on vastu võetud 100st planeeritud jätkuõppijast 92. Ka tulemusindikaatorite täitmine näitab positiivset trendi, aruandeaasta lõpuks on näiteks jätkuõppes õpingud lõpetanud doktorantide osakaal tõusnud 25% (eesmärk 2013. a 40%). TULE programmis on vastu võetud esialgu kavandatud rohkem üliõpilasi, kuid mõningaseks ohukohaks on jätkuõppurite õpingute katkestamise osakaal, mistõttu on esialgu tulemusindikaatori saavutustase vaid 22% (eesmärk 2013. a 60%).

Eesmärk 2 „Tugevneb kõrghariduse kvaliteet ning suunatus lisandväärtuse loomisele“. Eesmärgi täitmist mõõdetakse samuti kuue näitajaga.

Väljundindikaatori ESF-i kaasfinantseeritavate stipendiumite eest Eesti ülikoolides õppivate välisdoktorantide arv saavutustase on viimasel kahel aastal suhteliselt stabiilne, 2011. a 106 välisdoktoranti ning 2012. a 104 doktoranti. Korregeeritud sai eelmiste aruandeaastate saavutustasemeid, mis varem polnud erineva tõlgenduse tõttu korrektsed. Indikaatori kõrge saavutustase näitab seda, et tegevus on jätkuvalt populaarne.

Jätkuvalt on positiivsed õppejõudude koolitusega seotud näitajad. Viimasel neljal aastal on ESF-i finantseeritavatel lühiajalistel õppejõudude täienduskoolituskursustel osalenud õppejõudude arv püsinud vahemikus 3000 – 3500 õppejõudu. Väljundindikaatori mitmekordne ületäitmine juba neljandat aastat kinnitab õppejõudude suurt huvi osaleda lühiajalistel koolitustel. Kuigi tegevuse indikaatori sihttase on olulisel määral alaplaneeritud, ei tohiks selle ületamine takistada tegevuste edasist rakendamist. Kursused edukalt läbinud inimeste osakaal vastab kavandatule ning isegi ületab seda pisut (95% planeeritud 90% asemel).

Kavakohaselt on täitunud e-kursuste arv, mida ESF toetab. Programmi jooksul valminud e-õppematerjalid ning nende väljatöötamist toetavad tugi- ja kvaliteedisüsteem on prioriteetse suuna eesmärgi täitmisele olulist mõju avaldanud. ESF-i toel loodud õppematerjalide jagamiseks ja rakendamiseks on e-õppe portaalis loodud andmebaas, mis on vabalt kättesaadav kõikidele huvilistele. Ka tulemusindikaatori „ESFi finantseerimisel toimunud kõrgkooli tasemel e-kursuste edukalt läbinute arv“ sihttase saab tõenäoliselt perioodi lõpuks täidetud, arvestades senist aktiivsust.

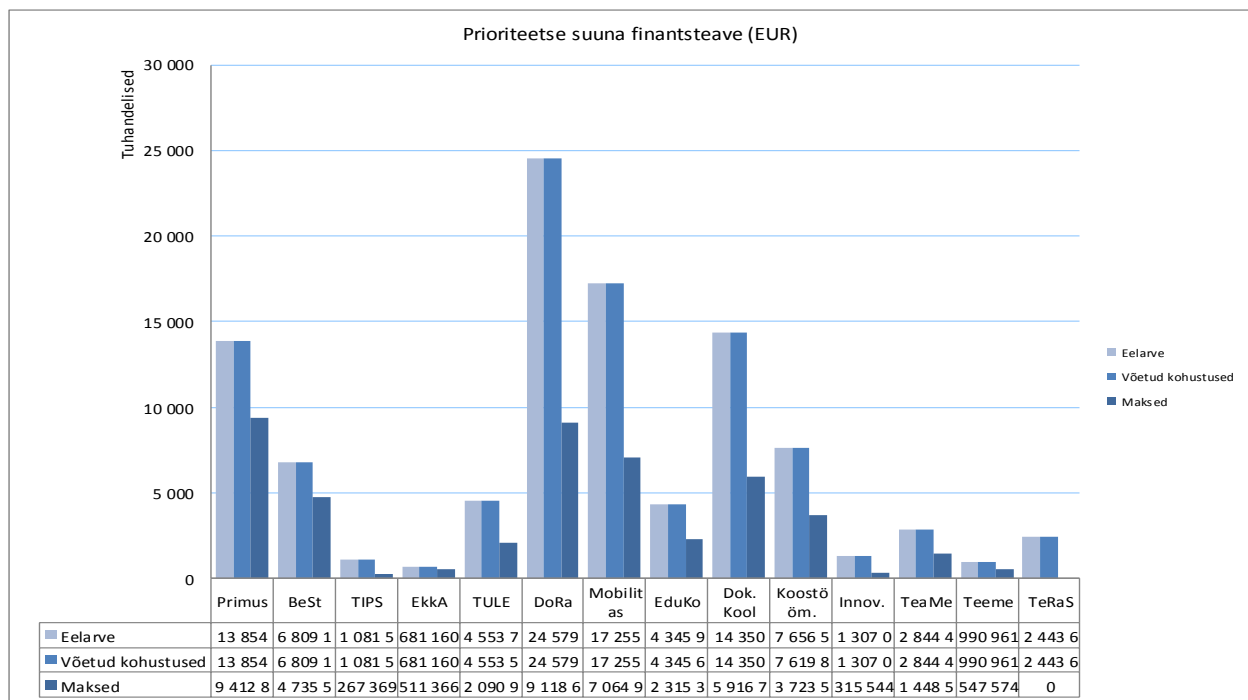
Kokkuvõtvalt saab öelda, et indikaatorite täitmine eesmärkide saavutamiseks on olnud väga hea (indikaatorite täitmise poolest on antud suund IARK-i prioriteetsetest suundadest edukaim). Mõnel juhul on tegemist ületäitmisega, millest saab järeldada, et planeerimise faasis on olnud tagasihoidlikud ja pole suudetud piisavalt ette näha tegevuste tegelikku ulatust ja suurt huvi tegevustes osalemise vastu. Peamiseks hea saavutusmääraks on olnud indikaatorite

täitmisesse panustavate tegevuste edukas käivitumine mitmes programmis. Enamiku indikaatorite puhul on sihttasemed juba saavutatud ning üsna tõenäoline on ka ülejäänud näitajate sihttasemete saavutamine perioodi lõpuks.

6.2.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 101,7 mln EUR ühenduse osalusest, suuna eelarve EL osa (102,8 mln) on seega **kohustustega kaetud 99%** ulatuses. Tegevuste elluviimisel on makstud abikõlblikku toetust **välja 47,4 mln eurot ehk 46,2% suuna EL toetuse vahenditest**. Võrreldes eelmise aastaga on aruandlusaastal toetust (EL osa) välja makstud samas mahus (17% kogu suuna mahust).

Murettekitav on asjaolu, et viimasele kolmele aastale (2013 – 2015) on jäänud välja maksmiseks toetust veel üle poole (ca 54%) kavandatust. Võrreldes aastataguse seisuga (71%) on välja maksmisele kuuluv summa küll vähenenud, kuid endiselt esineb risk, et vaatamata eesmärkide saavutamisele võib osa toetust jääda kasutamata, sest mitme tegevuse abikõlblikkuse periood kestab 2015. a keskpaigani. Ülevaade programmide ja avatud taotlusvoorude meetmete eelarvetest, kohustuste võtmisest ning maksetest on esitatud joonisel 5.2.2. Prioriteetse suuna finantsteave (31.12.2012).

Joonis 6.2.2: Meetmete finantsteave prioriteetses suunas seisuga 31.12.2012

Progressi on märgata programmi „Mobilitas“ väljamaksete osas. Aruandeaasta lõpuks on toetust programmis välja makstud 40% (võrdluseks 2011. a 23%). Vähem kui veerand on toetust välja makstud kahes meetmes: alameede „Kõrgkooli innovatsioon“ (24,1%) ja teadus- ja innovatsioonipoliitika seireprogramm „TIPS“ (24,7%). 2013. a on viimane tegevusaasta kõrghariduse e-õppe programmi „BeSt“ ja teaduse populariseerimise avatud taotlusvoor „Teeme“ projektidel. BeSt on kasutanud toetust 69,5% ning viimasele tegevusaastale kavandatud 30% EL toetuse kasutamine on reaalne. Väljamakseteni ei jõutud viimasena avatud meetmes „Teadusasutuste rahastamissüsteemi arendamine“ („TeRaS“) kuigi programmi tegevused on käivitunud.

6.2.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Andmed toetuse jagunemisest sihtrühmade kaupa prioriteetses suunas on toodud tabelis 6.2.3. Tabeli allikas on toetuse saajate ja elluviijate osalejate andmed seirearuannetest ja lõpp-aruannetest (4 koostöömeedet ja 2 Teeme projekti) seisuga, 05.03.2013.

Osalejate liigitust osade sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa käesoleva prioriteetse suuna raames ei koguta, kuna suuna tegevused ja eesmärgid ei ole suunatud vastavatele sihtgruppidele.

Tabel 6.2.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetse suunas 2

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		% alustanutest
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	
Osalejate koguarv	48 362	29 192 (60%)	46 470	28 007 (60%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	25159	16464	24012	15711	52%
FIE-d	119	40	99	26	0,2%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	12	5	23	11	0%
pikaajaliselt töötud	NA	NA	NA	NA	
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, töölt mittekäivad või muud isikud)	23191	12723	22435	12285	48%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	21861	12282	21112	11850	45,2%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	20281	11441	19908	11244	41,9%
vanemaealised (55–64 aastased)	3448	2340	3310	2277	7,1%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	1578	681	1378	538	3,3%
Immigrandid	272	89	203	61	0,6%
puuetega inimesed	108	59	96	49	0,2%
muud tõrjutud isikud	NA	NA	NA	NA	
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	8352	3830	8336	3759	17,3%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	3957	2072	4037	2040	8,2%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	8103	5631	7617	5230	16,8%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	27950	17659	26480	16978	57,8%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012, HTM ja SA Archimedes

Prioriteetse suuna tegevustes on aruandlusperioodil otseste kasusaajate arv 48 362 inimest. Eelmise aruandlusaastaga võrreldes (53 tuhat) on tegevustes osalejate koguarv jäänud üpris samale tasemele.

Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamise suunale iseloomulikult on suuna tegevustest osalejatest enamuses kolmanda taseme haridusega isikud (58%). Esimese taseme ja teise taseme alumise astme haridusega (põhiharidusega) isikute osaluste arv tuleneb muuhulgas „Teeme“ projektide tegevustes õpilaste sihtgrupi arvuka osalemisega infopäevadel ja teistel populariseerimisüritustel. Osaliselt selle tõttu on ka väga suur noorte osakaal – ca 42%.

Suunale iseloomulikult moodustab ligi poole (48%) mitteaktiivsete, sealhulgas õpingutes osalevate inimeste osakaal (varasemad näitajad: 45% - 2011, 16% - 2010) ning marginaalne töötute arv. Sarnaselt Elukestva

õppe prioriteetse suunaga on suhteliselt suur naiste osalus (60%), mis ilmselt peegeldab naissoost tudengite ning õppejõudude suuremat osakaalu kõrghariduses.

6.2.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Prioriteetse suuna kõikides meetmetes on lubatud rahastada teise fondi tüüpi tegevusi (ERFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ESF tüüpi tegevuste rahastamiseks ning vastupidi). Nii RA kui ka RÜ jälgivad teise fondi tüüpi kulude osakaalu.

Kogu prioriteetse suuna väljamaksetest on sel aruandlusperioodil 2,05% (377 000 eurot) ERF tüüpi kulud. Valdavalt (1,47%) olid kulud seotud Mobilitas programmi tippteadlaste ja järel doktorite grantidega, kus soetatakse laboritarvikuid, kemikaale jms. Samuti teeb suuremaid ERF-tüüpi kulusid programm Best (45 900 eurot), kus soetatakse e-õppe kasutamiseks ja levitamiseks vajalikku riist- ja tarkvara (litsentsid, serverid jms). Suurusjärgus 17 000 eurot moodustavad doktorikooli projektid, kus doktorantidel on võimalik oma teadustöö tarbeks soetada töövahendeid (sülearvutid, printerid, skannerid). „Teeme“ projektide ERF-tüüpi kulud olid suurusjärgus 11 900 eurot. Kulud sisaldasid LTT valdkonna huvitegevuse ja -ringide jaoks vajaminevaid töövahendeid nagu heliseadmed, valgustid jms. 11 000 eurot moodustasid koostöö alameetme projektide kulud, mis olid seotud projekti haldamiseks vajaminevate soetistega (töölaud, sülearvuti ja mööbel). 10 200 eurot moodustas innovatsiooni projektide maht, kus soetati teenuste arendamiseks tarkvara ja arvuteid.

6.2.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Arvestades, et 2012. a lõpuks suudeti kogu prioriteetse suuna eelarve katta kohustustega ning toetust maksti välja regulaarselt, ilma oluliste finantskorrektsioonideta, samuti on eesmärkide täitmine kulgenud planeeritud tempos, on RÜ hinnang aruandeaastal prioriteetse suuna rakendamisele **hea**. Meetmete aastased väljamaksed on jäänud plaanitud väiksemaks, kuid see ei mõjuta negatiivselt prioriteetse suuna ega ka meetmete eesmärkide täitmist. Olulisi valdkondlikke tulemusi mõõtvate indikaatorite (lõpetavate doktorantide arv, tippteadlastele ESFi kaasfinantseerimisel antavate grantide maht, õppejõudude lühiajalistel täiendkoolitustel osalemiste arv) sihttasemed on saavutatavad.

RA hinnang prioriteetse suuna edenemisele on **hea**. Võrreldes eelmise, 2011. aastaga on toetust välja makstud samas suurusjärgus – 17% kogu prioriteetse suuna mahust (2010. a maksti välja ca 9%). Meetmete tegevused on intensiivistunud, mida näitab paljude indikaatorite sihttasemete täitumine.

Hinnang 2012. a riigieelarves prioriteetse suuna rakendamiseks kavandatud kulude täitmisele on rahuldav. Fondi EL toetuse väljamakseteks kavandatud kuludest täideti 66% (17,9 miljonit 27,2 miljonist eurost (koos ettemaksetega)). Võrdluseks – 2011. a maksti välja 18,4 mln eurot EL toetust, mis moodustas 93% aastaks planeeritust. Murettekitav on asjaolu, et viimasele kolmele aastale (2013 – 2015) on jäänud välja maksmiseks toetust veel üle poole (54%) kavandatust.

6.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu

Prioriteetset suunda Pikk ja kvaliteetne tööelu rakendatakse viie meetme kaudu. Suuna rakendusasutuseks on Sotsiaalministeerium ning rakendusüksuseks on SA Innove. Antud PS moodustab oma kogueelarvega (155 718 852 eurot) ligikaudu 34% IARK-i kogu-eelarvest. Meetmeid viiakse ellu programmide kui ka avatud taotlusvoorude kaudu. Avatud on kõik viis meetet ning lõppenud pole ühtki meetet.

Tabel 6.3: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.3.1 Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine	avatud taotlemine ja programmid	10.12.2007	107 445 495
1.3.2 Tööelu kvaliteedi parandamine	avatud taotlemine ja programmid	13.12.2007	6 372 854
1.3.3. Töölesaamist toetavad hoolekandemeetmed	avatud taotlemine ja programm	12.12.2007	9 147 663
1.3.4 Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine	avatud taotlemine ja programm	05.09.2008	8 065 650
1.3.5 Soolise võrdõiguslikkuse edendamine	avatud taotlemine ja programm	15.04.2010	1 329 362

6.3.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud.
2. Tööelu kvaliteet on paranenud.

Indikaatorite täitmist jälgib RA iga-aastaselt, koondades programmide elluvijate ja toetuse saajate aastaaruannetest ning avalikust statistikast saadava sisendi. Järgnevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad (%) aastate lõikes..

Tabel 6.3.1: Prioriteetse suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ indikaatorid

Prioriteetse suuna 3 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud								
Väljundindikaator: Aktiivseid tööturuteenuseid saanud inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	N/A	12%	38%	107%	182%	199%	Seirearuanded (meede 1.3.1) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	10 543	34 711	97 828	166 216	181 840	
	Eesmärk ehk sihttase	91 600	91 600	91 600	91 600 (44 000)	91 600	91 600	
	Esialgne tase	20 000 (2004-2006)	N/A	10 543	34 711	97 828	166 216	
Väljundindikaator: Töölesaamist toetavaid teenuseid saanud isikute arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0,3%	11%	43%	155%	224%	Seirearuanded (meetmed 1.3.3 ja 1.3.4) 19.02.13
	Saavutustase	0	49	1671	6460	23 307	33 594	
	Eesmärk	15 000	15 000	15 000	15 000 (5000)	15 000	15 000	
	Esialgne tase	N/A	0	49	1671	6 460	23 307	
Väljundindikaator: Välja arendatud uute töölesaamist toetavate ja tööhõivest väljalangemist ennetavate tervise- ja nõustamisteenuste arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	100%	100%	Seirearuanded (TAI programm) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	0	0	4	4	
	Eesmärk	4	4	4	4 (1)	4	4	
	Esialgne tase	0	0	0	0	0	4	
Väljundindikaator: Tööhõivest väljalangemist ennetavate terviseteadlikkuse tõstmisele suunatud teavituskampaaniate	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	70%	100%	Seirearuanded (TAI programm) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	0	0	7	10	
	Eesmärk	10	10	10	10 (4)	10	10	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

arv	Esialgne tase	0	0	0	0	0	7	
Väljundindikaator: Tervislikel põhjustel tööhõivest väljalangemise ennetuse alast koolitust saanute arv	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	0	94%	131%	Seirearuanded (TAI programm) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	0	0	3 772	5 224	
	Eesmärk	4000	4000	4000	4000 (1400)	4 000	4 000	
	Esialgne tase	0	0	0	0	0	3 772	
Tulemusindikaator: Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	58%	70%	62%	70%	Seirearuanded (meede 1.3.1) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	N/A	29%	35%	31%	35%	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (25%)	50%	50%	
	Esialgne tase	42,4% (2004)	N/A	N/A	29%	35%	31%	
Tulemusindikaator: Töölesaamist toetavate teenuste abil tööle rakendunud või töö säilitanud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	14%	43%	86%	96%	Seirearuanded (meede 1.3.4) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	N/A	4,73%	15%	30%	33,5%	
	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (15%)	35%	35%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	4,73%	15%	30%	
Tulemusindikaator: Töölesaamist toetavate teenuste abil aktiivsetesse tööturuteenustesse suunatud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	N/A	17%	77%	59%	Seirearuanded (programmid 1.3.0320.10-0075 23 %; 1.3.0330.12-0132 8%. SFCS andmete põhjal on keskmine näitaja 16%, 17,8 % saavutustase on leitud programmi 2010-2011 ja 2012-2013 programmiindikaatorite liitmisel.
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	5,2%	23%	17,8%	
	Eesmärk	30%	30%	30%	30%	30%	30%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	5,2%	23%	
Tulemusindikaator: Paikkondliku terviseprofili koostanud kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	N/A	91%	112%	112%	Seirearuanded (TAI programm) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	40,9%	50,4%	50,4%	
	Eesmärk	45%	45%	45%	45% (17%)	45%	45%	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	40,9%	50,4%	
Tulemusindikaator: Tervist edendavate töökohtade	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	64%	84%	99%	Seirearuanded (TAI programm)

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

võrgustikuga liitunud ettevõtete ja asutuste arv	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	102	134	158	19.02.13
	Eesmärk	160	160	160	160 (80)	160	160	
	Esialgne tase	N/A	N/A	N/A	N/A	102	134	
Mõjuindikaator: Aktiivsuse määr (15-64a)	Saavutustase eesmärgist %	97%	98%	98%	98%	99,5%	99,6%	Statistikaamet 20.03.2013
	Saavutustase	72,5%	73,6%	73,6%	73,4%	74,4%	74,5%	
	Eesmärk	74,8%	74,8%	74,8%	74,8% (73,5%)	74,8%	74,8%	
	Esialgne tase	70,1% (2005)	72,5%	73,6%	73,6%	73,4%	74,4%	
Mõjuindikaator: Lastetute inimeste ning väikelaste vanemate hõivelõhe vanusegrupis 20-50 aastat (sugude kaupa)	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	M 37%; N 78%	M 31%; N 97%	M 25%; N 87%	M 28%; N 84%	Statistikaamet 20.03.2013
	Saavutustase	N/A	N/A	M -13,4; N 27	M -16; N 21,7	M -20; N 24,1	M -17,8; N 24,9	
	Eesmärk	M -5; N 21	M -5; N 21	M -5; N 21	M -5; N 21 (M -8; N 24)	M -5; N 21	M -5; N 21	
	Esialgne tase	M -10,9; N 30 (2005)	N/A	N/A	M -13,4; N 27	M -16; N 21,7	M -20; N 24,1	
Mõjuindikaator: 25-49-aastaste mitteaktiivsete arv, kelle mitteaktiivsuse põhjuseks on haigus või vigastus	Saavutustase eesmärgist %	86%	80%	80%	81%	87%	99%	Statistikaamet 20.03.2013
	Saavutustase	15 100	16 200	16 300	16 100	14 900	13 200	
	Eesmärk	13 000	13 000	13 000	13 000 (14 200)	13 000	13 000	
	Esialgne tase	15 400 (2005)	15 100	16 200	16 300	16 100	14 900	
Eesmärk 2: Tööelu kvaliteet on paranenud								
Väljundindikaator: Koolitusel osalevate Tööinspektsiooni ametnike arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	59%	117%	109%	109%	132%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	0	71	140	131	131	158	
	Eesmärk	120	120	120	120	120	120	
	Esialgne tase	0 (2005)	0	71	140	131	131	
Väljundindikaator: Töökeskkonna koolitusel või teabepäevadel osalevate inimeste arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	31%	55%	69%	121%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	2362 (2276 teabepäevadel osalenut + 86 koolitusel	4114 (3429 teabepäevadel osalenut + 685 koolitusel	5194 (3972 teabepäevadel osalenut + 1222 koolituse	9148 (7303 teabepäevadel osalenut + 1845 koolituse	

				osalenut)	osalenut)	läbinud)	läbinud)	
	Eesmärk	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	7550 (4800 teabepäevadel osalenut + 2750 koolitusel osalenut)	
	Esialgne tase	0 (2005)	0	0	2362	4114	5194	
Väljundindikaator: Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate teavituskampaaniate läbiviimine	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	33%	67%	67%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	0	1 ²²	2	2	
	Eesmärk	3	3	3	3	3	3	
	Esialgne tase	0	0	0	0	1	3	
Väljundindikaator: Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate uuringute läbiviimine	Saavutustase eesmärgist %	0	0	0	20%	70%	90%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	0	0	0	2	7	9	
	Eesmärk	10	10	10	10 (2)	10	10	
	Esialgne tase	5 (2004-2009)	0	0	0	2	7	
Tulemusindikaator: Tööinspeksiooni ametnike kompetentside hindamisel saadud keskmine hinne (skaalal 2-6)	Saavutustase eesmärgist %	N/A	0%	0%	96%	99,5%	100,5%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	0	0	4,04	4,18	4,22	
	Eesmärk	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	
	Esialgne tase	0 (2005)	0	0	0	4,04	4,18	
Tulemusindikaator: Töötajate osakaal, kes töötavad ettevõtetes, mille spetsialist on läbinud Tööinspeksiooni poolt korraldatud teabepäeva või koolituse	Saavutustase eesmärgist %	N/A	N/A	31%	59%	82%	109%	Seirearuanded (meede 1.3.2) 19.02.13
	Saavutustase	N/A	N/A	22%	41%	57,4%	76,1%	
	Eesmärk	70%	70%	70%	70%	70%	70%	
	Esialgne tase	0% (2005)	N/A	N/A	22%	41%	57,4%	
Mõjuindikaator: Tööturu sooline segregatsioon (ehk segregatsiooniindeks) ²³	Saavutustase eesmärgist %	ametite lõikes 87%; sektorite lõikes 79%	ametite lõikes 87%; sektorite lõikes 79%	ametite lõikes 88%; sektorite lõikes 81%	ametite lõikes 91%; sektorite lõikes 80%	N/A	N/A	Eurostat ²⁴ 21.03.2013

²² 2010. a ja 2011. a aruandes kajastatud 3 läbiviidud teavituskampaaniat on ekslikult vale number, 2010. a oli läbi viidud 1 teavituskampaania.

²³ Vastavalt uuematele andmetele, on varasemaid näitajaid korrigeeritud.

²⁴ „Annual Report on Equality between Women and Men“ [http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/document/index_en.htm]. 20.03.2013.

	Saavutustase	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 26,1%	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 25,8%	ametite lõikes 31,8%, sektorite lõikes 25,4%	ametite lõikes 30,7%, sektorite lõikes 25,7%	N/A	N/A	
	Eesmärk	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5%	ametite lõikes: 28,0%; sektorite lõikes: 20,5% (29,5%;22,0%)	ametite lõikes:28,0%; sektorite lõikes:20,5%	ametite lõikes:28,0%; sektorite lõikes:20,5%	
	Esialgne tase	ametite lõikes: 30,8%; sektorite lõikes: 23,7% (2005)	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 26,1%	ametite lõikes 32,2%, sektorite lõikes 25,8%	ametite lõikes 31,8%, sektorite lõikes 25,4%	ametite lõikes 30,7%, sektorite lõikes 25,7%	N/A	

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2012.

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetsel suuna on kaks eesmärki: 1) kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine; 2) tööelu kvaliteedi parandamine, mille saavutamist mõõdavad 20 väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorit. Esimene eesmärk toetab inimkapitali, seda kõige laiemas tähenduses, arendamist, edendades inimeste teadmisi, oskusi ja tervist. Teine eesmärk on suunatud peamiselt töökeskkonna ja -suhete arendamisele. Seega kaetakse nende kahe eesmärgiga tööturu kõige olulisemad aspektid, mille fookus on eelkõige töö pakkumise suurendamisel. Lähtuvalt püstitatud eesmärkidest käsitletakse ka indikaatoreid kahes osas, st esimeses eesmärgis on kajastatud meetmete 1.3.1, 1.3.3 ja 1.3.4 indikaatorid ning teises eesmärgis meetme 1.3.2 ja 1.3.5 indikaatorid.

Eemärk 1 „kvalifitseeritud tööjõu pakkumine on suurenenud“.

Esimese eesmärgi progressi mõõdavad väljund- (5), tulemus- (5) ja mõjuindikaatorid (3), mida on kokku 13.

Viiest väljundiindikaatorist on sihttasemed kõigil täidetud 100% või isegi ületatud. Suurem ületäitmine on indikaatorite „Aktiivseid tööturuteenuseid saanud inimeste arv“ 198,5% sihttasemest ja „Töölesaamist toetavaid teenuseid saanud isikute arv“ 224% sihttasemest. Tööturuteenuseid saanute indikaatori ületäitmine tuleneb 2010. a suurest majanduslangusest, mil töötute arv kasvas hüppeliselt. Viimasest tingitult tõusis ka tööturumeetmetes osalenud inimeste arv. Töölesaamist toetavate teenuste indikaatori ületäitmine tuleneb meetmete (indikaator kajastab meetmete 1.3.3 ja 1.3.4 osalejaid) avatud voorudes osalejatest ja voorudes toetatavate tegevuste iseloomust – koolitustes ja ka mõnedes nõustamise liikides on tavapäraselt väga suur hulk osalejaid. Ühtlasi viitab see ka mahtude alplaneerimisele, eelkõige meetmes 1.3.4, mille tõi välja „Meetme “Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ hindamine“ (vt ptk 4.2 Hindamised).

Viiest tulemusindikaatorist on sihttase täidetud ja ületatud ühel indikaatoril („Paikkondliku terviseprofiili koostanud kohalike omavalitsuste osakaal kõigist omavalitsustest“). Samuti võib sihttasemed lugeda praktiliselt täidetuks indikaatoritel „Töölesaamist toetavate teenuste abil tööle rakendunud või töö säilitanud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“, kus saavutustase eesmärgist on 96% ja „Tervist edendavate töökohtade võrgustikuga liitunud ettevõtete ja asutuste arv“, kus see on 99%. Planeeritust tagasihoidlikumaks jääb indikaatori „Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ saavutustase, kus see 2012. a on 70% eesmärgist. Kuigi tulemus on hea, jääb see lõppeesmärgist natuke kaugele. Võrreldes 2011. a, on saavutustase paranenud kaheksa protsendipunkti võrra, mis tuleneb peamiselt majanduse elavnemisest. Samas mõjutavad seda jätkuvalt komplitseeritud olukord tööturul, kasvanud tootlikkus, kus ettevõtted on majanduskriisis tõttu oma töökorralduse ümber organiseerinud, mistõttu ei vajata enam samas mahus tööjõudu, aga ka see, et sihtgrupi tööle rakendamine toimub väikese viivitusega pärast projekti/programmi tegevuste lõppu, mis ei lähe tulemuse juures arvesse. Endiselt on keeruline puuetega inimeste tööle rakendamine, kuna paljud tööandjad ei ole enamasti huvitatud tegema lisakulutusi ning pingutusi raskemate sihtrühmade tööle rakendamiseks. Seetõttu ka tulemusindikaatori „Töölesaamist toetavate teenuste abil aktiivsetesse tööturuteenustesse suunatud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ madal saavutustase 59% eesmärgist. Antud probleem viitab sellele, et raskemate sihtrühmade olukorda on avalikkuses vaja laiemalt teadvustada, mis aitaks kaasa ka tööandjate hoiakute muutmisele²⁵ ja vähendaks hirne seoses raskema sihtgrupi tööle võtmisega. Muuhulgas on sihttaseme täitmist mõjutanud hoolekandeteenuste pikad järjekorrad, mistõttu on osa kliente jäänud aruandeperioodil nõustamisteenuste järjekorras ootele. Parandades teenuste kättesaadavust on 2013. a lootust näha indikaatori osas suuremat saavutustaset, kuigi pakutavad rehabilitatsiooniprogrammi teenused pole alati kõigile sobinud.

Mõjuindikaatoritest on sihttase praktiliselt täidetud indikaatoritel „Aktiivsuse määr (15-64 a)“ 99,6%, eelkõige tänu paranenud majandussituatsioonile, ja „25-49-aastaste mitteaktiivsete arv, kelle mitteaktiivsuse põhjuseks on haigus või vigastus“ 98,5%. Indikaatori „Lastetute inimeste ning väikelaste vanemate hõivelõhe vanusegrupis 20-50 aastat“ seis on praktiliselt sama, kuigi võrreldes 2011. a on meeste hõivelõhe vähenenud 2,2 protsendipunkti ja naiste hõivelõhe on 0,8 protsendipunkti kasvanud. Saavutustase eesmärgist jääb meeste osas 28,1% ja naiste osas 84,3%. Kõrvutades seda perioodi algusega (2005. a), on meeste hõivelõhe 9,1 protsendipunkti suurenenud, samas naistel 5,9 protsendipunkti vähenenud.

Eemärk 2 „tööelu kvaliteet on paranenud“.

Teist eesmärki mõõdavad samuti väljund- (4), tulemus- (2) ja mõjuindikaatorid (1), mida on kokku 7.

²⁵ McGregor, A., Sutherland, V. (2012) „Final Synthesis Report on Social Inclusion“.

Neljast väljundindikaatorist on kahel sihttase ületatud. Indikaatori „Koolitusel osalevate Tööinspektsiooni ametnike arv“ mõnevõrra suurem täitmine on tingitud kaadrivoolavusest, kuna uusi töötajaid on vaja täiendavalt koolitada. Indikaatori „Töökeskkonna koolitusel või teabepäevadel osalevate inimeste arv“ ületäitmine tuleneb aga planeeritust suuremast teabepäevadel osalenud inimeste arvust.

Indikaatori „Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate uuringute läbiviimine“ sihttase eesmärgist on 90%, mis annab kindlust, et püstitatud eesmärk täidetakse ning siinjuures võib väita, et ka indikaatori „Tööelu kvaliteedi parandamisele kaasa aitavate teavituskampaaniate läbiviimine“ sihttase 2013. a lõpuks saavutatakse, sest viimase teavituskampaania ettevalmistustöödega alustati juba 2012. a.

2012. a lõpuks on täidetud mõlemad tulemusindikaatorid „Tööinspektsiooni ametnike kompetentside hindamisel saadud keskmine hinne (skaalal 2-6)“ 100,5% ja „Töötajate osakaal, kes töötavad ettevõtetes, mille spetsialist on läbinud Tööinspektsiooni poolt korraldatud teabepäeva või koolituse“ 108,7%.

Mõjuindikaatori „Tööturu sooline segregatsioon“ osas 2011. a ja 2012. a kohta andmed puuduvad, kuid üldise trendina võib täheldada, et ametite lõikes sooline segregatsioon väga aeglase tempoga väheneb, kuid sektorite lõikes püsib sooline segregatsioon üsna stabiilsena vahemikus 25% - 26%. Võrreldes algtasemega (2005. a), siis 2010. a on sooline segregatsioon ametite lõikes 0,1 protsendipunkti võrra vähenenud, kuid sektorite lõikes on 2 protsendipunkti võrra kasvanud. Siinkohal tuleb rõhutada, et tegemist on väga keerulise probleemiga ning soolise segregatsiooni vähendamine on pikaajaline protsess, mis sõltub paljuski mõtteviisi muutumisest ühiskonnas. Kuigi praegune trend viitab sellele, et sihttasemed jäävad programperiоди lõpuks täitmata, tegeletakse selle probleemiga pidevalt.

Indikaatorite põhjal võib välja tuua, et kui programperiiod hakkab lõpule jõudma, on enamike indikaatorite sihttasemed täidetud või siis eeldatavasti 2013. a lõpuks täidetakse. Mõningasi raskusi on vaid tulemusindikaatorite „Aktiivsete tööturuteenuste abil tööle rakendunud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ ja „Töölesaamist toetavate teenuste abil aktiivsetesse tööturuteenustesse suunatud inimeste osakaal kõigist vastavaid teenuseid saanutest“ täitmisega. Eeldusel, et Eesti majandus jätkab mõõduka kasvuga ning olukord tööturul paraneb ja hoolekandeteenustele pikad järjekorrad lahenevad, tõenäoliselt püstitatud eesmärgid saavutatakse või täidetakse suures osas. Suuremad probleemid on seotud soolist võrdsust näitavate mõjuindikaatoritega, mis on võrreldes perioodi algusega väga vähe paranenud, kui üldse. Kuigi programmi tegevused veel jätkuvad, siis tõenäoliselt jäävad programperiоди lõpuks seatud sihttasemed täitmata. Tegemist on väga keerulise ja sügavalt juurdunud probleemiga, mida mõjutavad mitmed tegurid, soolise võrdõiguslikkuse edendamine on pikaajaline protsess, samuti sõltub see paljuski mõtteviiside muutumisest ühiskonnas.

Kokkuvõtlikult võib 2012. a lõpu seisuga indikaatorite põhjal välja tuua, et tänu suuna raames elluviidud tegevustele peaks olema suurenenud nii kvalifitseeritud tööjõu pakkumine kui ka paranenud tööelu kvaliteet, mida väljendavad saavutatud tulemused tervikuna.

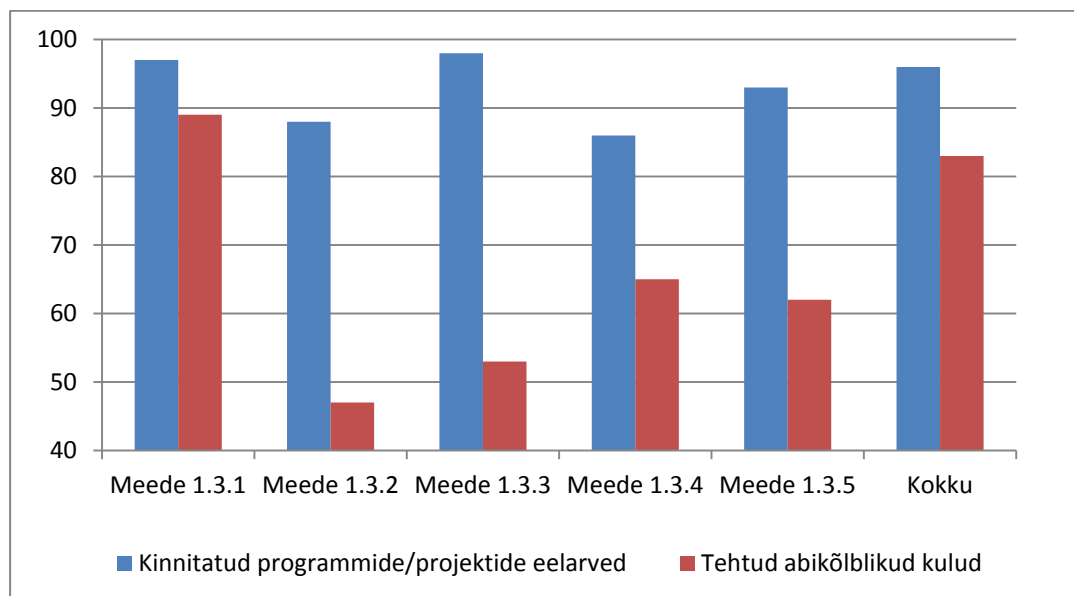
6.3.2 Finantsteave

Kumulatiivselt on seisuga 31.12.2012 prioriteetses suunas raames tehtud abikõlblikke kulutusi summas 129,1 mln eurot, mis moodustab 82,9% perioodi kogueelarvest. **EL toetust on kumulatiivselt välja makstud 108 144 922 eurot e 81,7% kogu EL toetusest** ja 85,8% kinnitatud programmide/projektide EL toetusest (võetud kohustustest). PS kinnitatud programmide/projektide eelarve on kokku 149 794 050 eurot, mis moodustab 96,2% perioodi kogueelarvest. **Kinnitatud EL toetus on sh 126 087 422 eurot e 95,3% kogu toetusest.** Kokkuvõtlikult on võetud kohustused kasvanud võrreldes 2011. a 7,1% ja väljamaksed vastavalt 21%.

Vaadates meetmete lõikes võetud kohustusi, siis kõige suurem osa eelarvest on kaetud meetmetes 1.3.3 – 98%; 1.3.1 – 97% ja 1.3.5 – 93% ning kõige väiksem meetmetes 1.3.2 – 88% ja 1.3.4 – 86%. Meetmete 1.3.2 ja 1.3.3 võetud kohustuste määra vähenemise kogueelarvest tingis lõppenud programmide eelarvete korrigeerimine (kasutamata vahendid suunati uutesse programmidesse) ja vahendite ümbertõstmine meetmete vahel (meetmest 1.3.1 tõsteti meetmesse 1.3.3 ca 1,7 miljonit eurot).

RA hinnangul jäävad 2012. a lõpu seisuga tulemused võetud kohustuste osas tagasihoidlikumaks vaid meetmes 1.3.4 „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“. Mahajäämus tuleneb avatud taotlusvoorude oodatust kehvematest tulemustest, kuna nii esimeses kui teises taotlusvoorus jäi kasutamata u 70% vahendeid. Meetme 1.3.2 „Tööelu kvaliteedi parandamine“ osas jätkuvad aga tegevused 2014. a lõpuni ning paljud tegevused olid 2012. a alles algusfaasis, mistõttu oodatakse suuremat eelarvekasvu 2013. a. Mõnevõrra on meetmes 1.3.2 võetud kohustuste suhteliselt madalat määra mõjutanud ka jooksev taotlusvoor, kust on küll rahastuse saanud ligikaudu 30 projekti, ent need on väiksemahulised (u 1 500 eurot) ja ei oma eelarvele olulist efekti.

Hinnates tehtud abikõlblikke kulusid kogueelarvest, siis 31.12.2012. a seisuga on kõige enam väljamakseid tehtud meetmes 1.3.1 „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine“, üle 89% (vt. joonis 5.3.2), mis ühelt poolt tuleneb kriisiaja meetmete kiirest kasutuselevõtust, kuid teisalt on toimunud ka neli väga edukat avatud taotlusvooru. Teistes meetmetes on väljamakseid tehtud tunduvalt vähem, meetmes 1.3.4 ligikaudu 65%, meetmes 1.3.5 ligi 62% ning meetmetes 1.3.3 ja 1.3.2 vastavalt 53% ja 47%.

Joonis 6.3.2: Kinnitatud programmide/projektide eelarved ja tehtud abikõlblikud kulud kogueelarvest 31.12.2012. a seisuga (%).

Allikas SFCS, 21.03.2013

Võrreldes 2011. a on väljamaksed kasvanud kõige enam meetmes 1.3.4 – 28%; meetmes 1.3.1 – 22% ja meetmes 1.3.5 – 19% ning kõige vähem meetmes 1.3.2 – 11%.

Meetmete 1.3.2 ja 1.3.3 puhul on väiksem vahendite kasutamise määr tingitud nii vahendite ümbertõstmisest kui ka lõppenud programmide eelarvete korrigeerimisest. Nagu eelnevalt välja toodud, toimuvad meetme 1.3.2 tegevused 2014. a lõpuni, mistõttu on ka vahendite kasutamine olnud 2011–2012. a väiksem, lisaks on probleemiks olnud kaadrivoolavus. Olulist efekti vahendite kasutamisele pole andnud ka jooksva taotlusvooru väiksemahulised projektid. Siiski loodetakse vahendite kasutamise osas näha suuremat progressi 2013. a.

Kõige enam on vahendite kasutamise kasvanud meetmes 1.3.4. Kuigi võetud kohustused on võrreldes teiste meetmetega kõige väiksemad, siis tehtud abikõlblikud kulud on võrreldes teistega oluliselt suurenenud.

Finantsnäitajate põhjal saab väita, et raskused tegevuste käivitamisel on ületatud, millele viitavad heas tempos kasvanud abikõlblikud kulud ning seda kõigi meetmete osas. Kui nt 2010. a oli abikõlblikke kulusid kogueelarvest tehtud 39%, siis 2011. a 62% ja 2012. a juba 83%, mis annab kindluse, et ka 2013. a on olemas suutlikkus vahendeid kasutada. Seega võib väita, et 2012. a on finantsprogress PS olnud väga hea. Pea kõik eelarvevahendid on projektide/programmide eelarvetega kaetud, mis omakorda seab heasse positsiooni ka eesmärkide saavutamise.

6.3.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Aruandeperioodil oli tegevustesse kaasatud kokku 38 930 osalejat (vt. Tabel 6.3.3), kellest 63% moodustavad naised ja 37% mehed, mis kinnitab tendentsi, et naised on aktiivsemad meetmetes osalejad kui mehed. Teisisõnu igal aruandesaastal on projektides/programmides osalenud naised rohkem kui mehi, moodustades osalejate koguarvust u 60%. Võrreldes eelnevate aastate näitajaid, siis 2012. a osales 2 807 inimest (u 8%) rohkem kui 2011. a, kuid 3 768 vähem (u 10%) kui 2010. a. See on osaliselt põhjendatav töötute arvu vähenemisega (vt. ptk 2.1.2) võrreldes 2009–2010. a ja uute tegevuste/projektide alustamisega või jõudmisega sisutegevuste faasi võrreldes 2011. a.

Tegevustes osalejatest moodustavad 53% töötud ning 39% töötajad, mis on mõnevõrra erinev varasemate aastate tulemustest, kus töötute osakaal on olnud 74% või enam. Kõige rohkem oli kaasatud isikuid vanuses 25–54 (u 70%), noored moodustasid kogu kaasatud sihtgrupist vaid 14,7%. Kuigi eelnevad näitajad kajastavad pea täiel määral registreeritud töötuse vanusegruppide struktuuri, siis noortele suunatud projektide osakaalu arvestades, on tulemus oodatust madalam ja viitab alatäituvusele. Probleemina saab siin välja tuua noorte vähesed huvi ja passiivsuse ning vajalike sotsiaalsete oskuste puudumise. Sotsiaalselt kaitsetutest rühmadest on suhteliselt palju kaasatud rahvusvähemusi.

Lisaks võib täheldada jätkuvat trendi, kus enamik osalejatest on kõrgema haridusega ning suhteliselt vähe on madalama haridustasemega osalejaid. Seega võrreldes nt 2009. ja 2010. a, kus enamik osalejatest oli madalama haridusega, on 2011. ja 2012. a olukord vastupidine. Antud nähtusele on kaks peamist selgitust. Esiteks on viimastel aastatel registreeritud töötute hulgas kasvanud kõrgema haridustasemega inimeste osatähtsus, mis nt 2012. a oli 27,5%. Teisalt on kõrgema haridustasemega inimesed aktiivsemad, kui madalama haridusega ning osalejate hulgas on suhteliselt suur osakaal töötavaid inimesi, kelle haridustase on eeldatavalt kõrgem.

Tabel 6.3.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 3

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	38 930	24 479 (63%)	43 057	25 737 (60%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	15 304	10 824	6 036	3 980	39,3%
FIE-d	814	385	397	84	2,1%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	20 599	11 710	35 159	20 694	52,9%
pikaajaliselt töötud	8 991	6 248	23 741	14 181	23,1%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekaivad või muud isikud)	3 027	1 945	1 862	1 063	7,8%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	733	511	367	240	1,9%
Osalejate liigitus vanuse järgi					

noored (15–24 aastased)	5 722	3 651	5 856	3 280	14,7%
vanemaealised (55–64 aastased)	4 432	3 255	5 410	3 092	11,4%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	18 934	11 487	14 300	8 371	48,6%
Immigrandid	1 061	916	108	74	2,7%
puuetega inimesed	3 835	2 555	3 548	1 956	9,9%
muud tõrjutud isikud	8 922	8 341	5 705	2 839	22,9%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	5 969	2 829	7 357	3 332	15,3%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	10 020	5 548	15 352	8 557	25,7%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	10 058	8 025	7 851	4 859	25,8%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	12 883	8 077	12 497	8 989	33,1%

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2012, Sotsiaalministeerium

6.3.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

PS rakendatavates programmides ja projektides elluviidavad tegevused täiendavad töövaldkonnas olulisel määral riigieelarvelisi vahendeid. Läbi programmide ja projektide on võimalik jõuda laiemas sihtgrupini, töötada välja või soetada teemakohaseid abimaterjale, tõlkida vajalikke töömaterjale, täiustada või luua IT vahendeid, viia läbi uuringuid, pakkuda uudseid teenuseid ning tõsta ametnike kompetentsust.

PS „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ meetmed on omavahel seotud ning täiendavad üksteist. Meetmed 1.3.1, 1.3.3 ja 1.3.4 panustavad tööjõu pakkumise suurendamisse, arendades inimeste oskusi ja suurendades teadmisi (sh inimeste terviseteadlikkuse tõstmine) ning pakkudes nõustamist ja teenuseid, mis aitavad inimestel (sh hoolduskoormusega) liikuda hõivesse. Meetmed 1.3.2 ja 1.3.4 panustavad töökeskkonna ja –suhete edendamisele, soodustades töökeskkonna muutmist turvalisemaks ja tervist hoidvaks ning arendades töösuheteid selgemaks ja paindlikumaks, mille kaudu soodustakse omakorda tööhõive suurendamist ning kauem tööturul püsimist. Meetme 1.3.5 tegevused omalt poolt mõjutavad horisontaalselt kõiki teisi meetmeid.

ESF ja ERF vahelise täiendavuse hea praktika näiteks on kutsekoolid, kus ERFi abil kaasajastatakse õppetingimusi ning ESFist rahastatud tegevused toetavad muuhulgas õpilaste toomist kooli ja neile kvaliteetse õppe andmist. Renoveeritud ja kaasajastatud kutsekoolide ruumides viiakse läbi suuna „Pikk ja kvaliteetne tööelu“ sihtgruppidele erinevaid tegevusi, nt täiendkoolitusi, koolipraktikaid. Kutsekoolidest on projektidega hõlmatud 14 kooli.

Seisuga 31.12.2012 on prioriteetses suunas ERF tüüpi kulusid tehtud 8 406 855 euro ulatuses. ERF tüüpi kulude osakaal kõikidest tehtud abikõlblikest kuludest on 6,5%. ERF tüüpi kulusid on planeeritud kõigis viies meetmes. Kulutusi tehakse üldjuhul inventari soetamiseks, mis on vajalikud nii projekti/programmi administreerimiseks kui ka sisutegevuste elluviimiseks. Projektide tegevuste elluviimisele on nimetatud vahendite soetamine ja kasutamine positiivselt kaasa aidanud. Näiteks on ruumide kohandamine aidanud parandada puuetega inimeste ligipääsu tööturuteenustel osalemiseks.

Järelevalve teise fondi tüüpi kulude 10% piiridesse jäämise üle toimub VMT kontrolli käigus. VMT-s on nõue eraldi välja tuua ERF tüüpi kulude osakaal abikõlblikust kumulatiivsest summast. Juhul kui viimane VMT kajastab ERF tüüpi kulude osakaalu suuremal määral, kui meetme määrusega lubatud, algatatakse tagasinõude menetlus.

Sama tegevuse topeltrahastamise võimalikkust teistest meetmetest kontrollitaks nii taotlemise kui ka rakendamise faasis. Taotlemisfaasis on taotluse vormi viidud sisse sellekohased küsimused (taotleja poolt taotlusega seotud valdkonnas rakendatud, rakendatavad või taotlusfaasis olevad projektid). Samuti on

taotleja ja taotluse vastavuse kontrollimiseks kontroll-lehel küsimus, kas taotleja ei ole varem taotluses esitatud kulu hüvitamiseks riigieelarvelistest, EL või välisabi vahenditest raha saanud. Kontrolli teostatakse nii vormil oleva info kui ka SFOSi registri kaudu. Rakendatavate projektide puhul toimub kontroll SFOS-is läbi kuludokumentide ristkontrolli. Juhul kui sama kuludokument on varem registrisse sisestatud, teavitab süsteem sellest kohe pärast VMT samase kuludokumendi kohta käiva info sisestamist.

6.3.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

RÜ hinnang PS rakendamisele on **väga hea**, kuna kõik 2012. a tööplaani võetud tööülesanded täideti ja liigutakse kindlalt antud programmiperioodil võetud eesmärgi täitumise poole. RÜ on programmide/projektide rakendamise protsessiga ja kulude väljamaksmisega rahul, väljamaksete protsent kogu suuna eelarvest 31.12.2012. a on 83%. Võrreldes 2011. a väljamaksete protsendiga on aruandeaastal tehtud 21% rohkem väljamakseid. Võetud kohustuste määr suurenes võrreldes möödunud aruandeaastaga 7,1 protsenti. Eraldatud ühenduse osalusest on kohustustega veel katmata vaid 4,8%.

RA hinnang PS rakendamisele on **väga hea**. Vahendite kasutamine on läinud oodatud tempos, enamik indikaatoritest on edukalt täidetud ning eesmärkide saavutamine näib tõenäoline.

6.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks

Prioriteetse suuna RA on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi MKM) ning rakendusüksusteks on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) ja Sihtasutus KredEx. Antud suund moodustab oma eelarvega (85 322 051 eurot) 18,5% IARK-i kogueelarvest. Suund jaguneb kaheksaks meetmeks, mida viiakse ellu programmide (5 tk) ja avatud taotlusvoorude (3 tk) kaudu. Avatud on kuus, suletud²⁶ on kaks meetet.

Tabel 6.4: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.4.1 Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm	Programm	01.02.2008	6 012 808
1.4.2 Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus	Avatud taotlemine	28.01.2008	7 421 941
1.4.3 Ettevõtlus- ja innovatsiooniteadlikkuse programm	Programm	05.02.2008	2 927 419
1.4.4 Turismi teadlikkus- ja koolitusprogramm	Programm	04.03.2008	2 661 920
1.4.5 Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	Avatud taotlemine	16.06.2008	12 782 330
1.4.6 Teadmiste ja oskuste arenguprogramm	Programm	06.06.2008	2 160 897
1.4.7 Arendustöötajate kaasamise toetus	Avatud taotlemine	23.09.2008	8 247 913
1.4.8 TOTS	Programm	01.02.2010	26 042 414

²⁶ Kõik meetme projektid on toetuse väljamaksed saanud ja nende lõpparuanded on kinnitatud.

6.4.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna eesmärgid on järgmised:

1. Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane.
2. Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed.
3. Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid.
4. Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad.

Indikaatorite täitmise andmeid kogub ja koondab RA, jälgides iga-aastaselt andmete muutumist. Andmed indikaatorite hindamiseks saadakse EAS-ilt ja KredEx-ilt, Statistikaametilt, Eurostati jt andmebaasidest ning MKM-i uuringute andmetest ja aruandlusest ning nendes kogutavast statistikast. Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad (%) aastate lõikes.

Tabel 6.4.1: Prioriteetse suuna „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks“ indikaatorid

Prioriteetse suuna 4 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane								
Väljundindikaator: Ettevõtete osakaal, kes on saanud koolitustoetust kõigi potentsiaalsete toetuse saajate seast (füüsilisest isikust ettevõtjad pole kaasa arvatud)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	39%	62%	71%	71%	EAS (2505 toetatud ettevõtet) ja Äriregister (maha on võetud maksuvõlglast ning käibeta ettevõtted, üldarv 70 690)
	Saavutustase	N/A	N/A	1,95%	3,06%	3,54%	3,54%	
	Eesmärk	5%	5%	5%	5% (5%)	5%	5%	
	Esialgne tase	2,8%	N/A	N/A	1,95%	3,06%	3,54%	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud vähemalt pooli oma töötajaid	Saavutustase eesmärgist %	-	82%	-	-	60%	-	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (Praxis, 2012). Järgmine uuring 2015.
	Saavutustase	N/A	41%	N/A	N/A	30%	N/A	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (45%)	50%	50%	
	Esialgne tase	39% (2005)	N/A	41%	N/A	N/A	30%	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul koolitanud oma töötajat	Saavutustase eesmärgist %	N/A	90%	-	-	57%	-	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (Praxis, 2012). Järgmine uuring 2015.
	Saavutustase	0	63%	N/A	N/A	40%	N/A	
	Eesmärk	70%	70%	70%	70% (65%)	70%	70%	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

	Esiagne tase	61% (2005)	N/A	63%	N/A	N/A	40%	
Väljundindikaator: Toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud mobiilsustoetust kaasamaks kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	22%	50%	30%	28%	EAS toetuste andmebaas (2012)
	Saavutustase	0	0	12	27	16	15	
	Eesmärk	54	54	54	54 (46)	54	54	
	Esiagne tase	0	0	0	12	27	16	
Tulemusindikaator: Innovatsioonikulude kasv mobiilsustoetust saanud ettevõtjate seas	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	-	-	-	EAS toetuste andmebaas (2013). Kasutatud on lähendnäitajat innovatsioonikulude suhe müügitulusse. 2012. a osas on välja toodud 2012. a näitaja. Kasvu näitajat saab esitada 2013.a seirearuandes.
	Saavutustase	0%	0%	0%	N/A	N/A	1,79%	
	Eesmärk	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	Keskmine reaalkasv 15% aastas	
	Esiagne tase	0%	0%	0%	0%	N/A	N/A	
Eesmärk 2: Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed								
Väljundindikaator: Toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud toetust nõustamisteenuse kasutamiseks	Saavutustase eesmärgist %	0%	12%	38%	51%	42%	14%	EAS toetuste andmebaas (2013)
	Saavutustase	0	70	227	308	247	84	
	Eesmärk	600	600	600	600 (600)	600	600	
	Esiagne tase	340 (2006)	0	70	227	308	247	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis on viimase 12 kuu jooksul kasutanud ettevõttevälist konsultatsiooniteenust	Saavutustase eesmärgist %	-	60%	-	-	56%	-	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012)
	Saavutustase	N/A	30%	N/A	N/A	28%	N/A	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (40%)	50%	50%	
	Esiagne tase	33% (2005)	N/A	30%	N/A	N/A	28%	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mille juhid on osalenud pikemaajalistel juhtimiskoolitustel	Saavutustase eesmärgist %	-	88%	-	-	40%	-	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused (2012)
	Saavutustase	N/A	44%	N/A	N/A	20%	N/A	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (42%)	50%	50%	
	Esiagne tase	35% (2005)	N/A	44%	N/A	N/A	20%	
Eesmärk 3: Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid								

Väljundindikaator: Toetatud alustavate ettevõtete arv aastas	Saavutustase eesmärgist %	-	44%	90%	100%	68%	15%	EASi ja KredExi toetuste andmebaas. 2012. a andmetes ainult KredExi stardilaenu käendust saanud ettevõtjate arv, sest EASi meede suleti tootlemiseks 2011. EAS RE toetusest 2012.a 559 ettevõtet.
	Saavutustase	N/A	155	316	559	237	52	
	Eesmärk	> 350	> 350	> 350	> 350 (>250)	> 350	> 350	
	Esialgne tase	153 (2005)	N/A	155	316	559	237	
Tulemusindikaator: Ellujäämismäär toetust saanud alustavate ettevõtjate seas	Saavutustase eesmärgist %	-	-	99%	108%	91% / 82%	108% (toetus)/ 59% (käendus)	EAS-i ja KredExi järeleire.
	Saavutustase	N/A	N/A	84% (käib 2005. a toetatud ettev. kohta)	92%	77% (toetus)/ 70% (käendus)	91,7% (toetus)/ 50% (käendus)	
	Eesmärk	85%	85%	85%	85%(>80%)	85%	85%	
	Esialgne tase	65% (2005)	N/A	N/A	84%	92%	77%; 70%	
Eesmärk 4: Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad								
Väljundindikaator: Haridustöötajate arv aastas, kes on osalenud ettevõtlushariduse programmis	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	65%	133%	114%	Junior Achievement Eesti ettevõtlusprogrammides osalenud haridustöötajate arv
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	130	266	227	
	Eesmärk	200	200	200	200 (200)	200	200	
	Esialgne tase	0	N/A	N/A	N/A	130	266	
Tulemusindikaator: Ettevõtete osakaal, mis leiavad, et ettevõtlust puudutava info leidmisega ei ole neil raskusi	Saavutustase eesmärgist %	-	95%	-	-	62%	-	Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused. Järgmine uuring 2015. a.
	Saavutustase	N/A	81%	N/A	N/A	53%	N/A	
	Eesmärk	85%	85%	85%	85% (80%)	85%	85%	
	Esialgne tase	76% (2005)	N/A	81%	N/A	N/A	53%	
Tulemusindikaator: Õpilaste arv, kes on saanud ettevõtlusõpet	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	32%	34%	29%	Junior Achievement Eesti ettevõtlusprogrammides osalenute osakaal (õpilaste üldarvust HTM andmetel)
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	11,2%	11,8%	10%	
	Eesmärk	35%	35%	35%	35% (20%)	35%	35%	
	Esialgne tase	9%	N/A	N/A	N/A	11,2%	11,8%	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

Tulemusindikaator: Õppekavade osakaal, kus õpetatakse ettevõtlusõpet (ülikoolid ja kutsehariduskoolid)	Saavutustase eesmärgist %	-	-	200%; 123%	-	-	-	Ettevõtlus- ja majandusainete osakaal kõrgkoolide õppekavades. Allikas: MKM. 2012.a andmeid ei kaardistatud.
	Saavutustase	N/A	N/A	Kutseõpe 100%, ülikoolid 61,3%	N/A	N/A	N/A	
	Eesmärk	50%	50%	50%	50% (35%)	50%	50%	
	Esialgne tase	Info puudub			100%;61,3%	N/A	N/A	

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012, MKM.

N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetses suunas on kokku 14 indikaatorit. 2012. aasta andmed puuduvad kuue indikaatori kohta (viie indikaatori puhul saadakse saavutustasemete andmed üle mõne aasta teostatavast uuringust, seega pole võimalik esitada nende 2012. aasta andmeid). 2010. aasta kontrolltasemed täideti kolme indikaatori puhul, 2013. aasta sihttase on täidetud kahel indikaatoril.

Eesmärk 1 „Ettevõtete töötajate teadmised ja oskused vastavad ettevõtete vajadustele ning nende arendamine on harjumuspärane“. Väljundindikaator: „ettevõtete osakaal, kes on saanud koolitustoetust kõigi potentsiaalsete toetuse saajate seast“ (füüsilisest isikust ettevõtjad pole kaasa arvatud) – kuna meetme „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ koolitustoetuste osa suleti novembris 2011 on indikaatori saavutustase jäänud 2011. aasta tasemele 3,54% ehk saavutatud on 71% seatud sihttasemest. Indikaatori seadmise hetkest on potentsiaalsete toetuse saajate hulk kahekordistunud, sest pärast indikaatori seadmist 2006. aastal on muutunud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator. Seda ei osatud indikaatori sihttasemete seadmisel ette arvestada ning tulemused on seetõttu erinevad. Lisaks said toetust ka ettevõtjate ühendused, kelle projektidesse oli kaasatud koolitatavatena hulk ettevõtjaid, aga nende andmeid andmebaasist võimalik välja võtta ei ole.

Väljundindikaator: „toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud mobiilsustoetust kaasamaks kõrgelt kvalifitseeritud tööjõudu“ - 15 ettevõtet, mis on 27,8% seatud 2013. aasta sihttasemest ning jääb 2011. aastaga samale tasemele. Kokku esitati taotlusi 24. Kokku on meetmes 2012. aasta lõpu seisuga rahuldatud 65 taotlust summas 6,46 miljonit eurot. Ettevõtete huvi antud meetme vastu on jätkuvalt tagasihoidlik ning rakenduskava koostamise hetkel oodatust madalam ning seega 2013. aasta sihttaset ei täideta. 2012. aastal lihtsustati meetme tingimusi ning lisaks ekspordijuhtidele võivad ka teised arendustöötajad välisriigis asuda, leevendati haridusnõudeid ning lubatud on osaline tööaeg ja täpsustati arendustöötaja palkamise võimalusi võimaldades tööandjal arendustöötaja palgata lisaks töölepingule ka veel käsundus- ja töövõtulepingu alusel. Kuigi taotlemisaktiivsus on madal, on otsus meedet mitte sulgeda, sest meetme kasutus on stabiilselt ajas kasvanud. Oluline on ettevõtetele tagada rahvusvahelise kompetentsi kaasamise võimalus juhul, kui ettevõttele kerkib ülesse vajadus oma toodangut muuta või töötada välja uusi tooteid sihtturu eripärasid arvestades, suurendada tootmisvõimekust või siseneda uutele sihtturgudele.

Tulemusindikaator: „innovatsioonikulude kasv mobiilsustoetust saanud ettevõtjate seas“ – 1,79%. Kasutatud on näitajat: „innovatsioonikulude suhe müügituluses“. Tabelis on toodud 2012. aasta näitaja, mitte kasvu näitaja. Kasvu näitajat saab esitada 2013. aasta seirearuandes. Innovatsioonikulude suhe müügituluses on arendustöötaja meetme klientidel Eesti keskmisest väiksem. Viimase innovatsiooniuuringu keskmine tulemus tehnoloogiliselt uuenduslikel ettevõtetel on 2,23%. Uuringu tulemusena olid 31 ettevõtet innovaatilised ehk 55% valimist, teadus- ja arendustegevuse kulusid näitas nendest ettevõtetest 19.

Eesmärk 2 „Ettevõtete otsused on pädevad ja professionaalsed“. Väljundindikaator: „toetatud ettevõtete arv aastas, mis on saanud toetust nõustamisteenuse kasutamiseks“ – 84 ettevõtet, mis on 14% seatud 2013. aastaks seatud sihttasemest (600 ettevõtet aastas). Indikaatori sihttaseme seadmisel arvestati kokku nii nõustamis- kui ka koolitustoetused ühtse indikaatori alla ning seetõttu on seatud sihttase väär.

Eesmärk 3 „Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid“. Väljundindikaator: „toetatud alustavate ettevõtete arv aastas“ – 52 ettevõtet (611 ettevõtet koos RE toetusega), mis on 14,9% (koos RE toetusega 174,6%) 2013. aasta sihttasemest. Kuna „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus“ suleti taotlemiseks 2011. aastal, siis loetakse antud indikaatoris ainult „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammist“ käendust saanud ettevõtete arvu. Lisaks on ära toodud riigieelarvelistest vahenditest jätkuva „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetme andmed.

Aruandeaastal „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ esitatud 106 taotlusest sõlmiti käenduslepinguid 52, käendussummas 1 mln eurot ja see võimaldas ettevõtjatele pankadest finantseerimist summas 1,35

mln eurot. Stardilaenu taotlemise aktiivsus ja kasutamise sihtotstarve ei ole võrreldes 2011. aastaga eriti muutunud. Taotlusi esitati samas suurusjärgus, kuid tulenevalt konservatiivemast otsustamisest sõlmiti lepinguid u 25% vähem (2011. aastal sõlmiti 69 lepingut). Käenduste ja laenude maht vähenes mahuliselt 12,6% ning projektide keskmine suurus kasvas 16%.

Alates meetme rakendamise algusest on KredEx sõlminud kokku 246 käenduslepingut summas 4,45 mln eurot, mis võimaldas alustavatele ettevõtjatele pankadest finantseerimist summas 5,93 mln eurot.

Tulemusindikaator: „ellujäämismäär toetust saanud alustavate ettevõtjate seas“ – saavutustase toetuse puhul 91,7%, käendusel 50% (sihttase 85%). 2012. aastal oli Eestis alustavate ettevõtete keskmine ellujäämismäär 73,9%. Kõrge tase tuleneb ilmselt sellest, arvestuses on sees 2009. aastal loodud ettevõtteid, kus majanduskriisi ajal mõeldi oma plaanid hoolikamalt läbi ning ettevõtte kasvuperiood jäi majandus taastumise aega, kui oli oluliselt kergem ellu jääda. Käenduste puhul on sihttase seatud tõenäoliselt natuke ambitsioonikas, kuna käendust kasutatakse kõrgema riskiga, kuid suurema kasvupotentsiaaliga projektide puhul, mida pank ilma käenduseta ei finantseeri. Kuna risk on kõrgem, siis on ka ebaõnnestumiseoht suurem. 2012. aastal näitas KreExi teenuseid kasutanud ettevõtete ellujäämismäär vähenemist 70%-lt 50%-le. Käendusi kasutavad tihti väga riskantse ärimudeliga ettevõtted. Käesolevad andmed on koostatud tuginedes ettevõtetele, mida rahastati/käendati 2008. aastal, mis oli ühtlasi väga järsu majanduslanguse algusaasta, mille tulemused avaldusid ka ettevõtete ellujäämismääras.

Eesmärk 4 „Teadmised ettevõtlusest ja innovatsioonist on levinud ja hästi kättesaadavad“.

Väljundindikaator: Haridustöötajate arv aastas, kes on osalenud ettevõtlushariduse programmis – 227 haridustöötajat ehk indikaatori 2015. aasta sihttase on täidetud. Erinevates ettevõtlusõppe programmide koolitustel osales 147 õpetajat ning täiendkoolitusel käis 80 inimest. Arvestades, et 2015. aasta eesmärk on täidetud võib indikaatori täimisega rahule jääda.

Tulemusindikaator: Õpilaste osakaal, kes on saanud ettevõtlusõpet – u 13 tuh õpilast ehk 10% kõigist õpilastest, mis on 28,5% seatud sihttasemest. Koolitatute arv Junior Achievementi programmide raames on jäänud viimasel kolmel aastal suhteliselt stabiilseks. Võrreldes 2011. aastaga suurenes samas õpilasfirmade arv 155 (730 õpilast) firmalt 225-le (970 õpilast).

Rakenduskava kontekstis (võrreldes teiste suundadega) on prioriteetse suuna Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks indikaatorite saavutamise kõige nõrgemas seisus. Seda võib ühelt poolt põhjendada liialt optimistlike sihttasemete seadmisega programmeerimise käigus ning teisalt vahepeal muutunud väliskeskkonnaga ja majanduskonjunktuuriga, mõnel juhul ka mõõtmismetoodikaga. Seetõttu jäävad tõenäoliselt mitme indikaatori perioodi lõpuks seatud sihttasemed täitmata. Samas saab tõdeda, et ehkki 14 indikaatorist on 2012. a lõpuks 2013. a sihttasemed täidetud vaid kahe puhul, võib suuna rakendamisega üldjoontes jääda rahule. Kõikvõimalikud riiklikud toetused on viimaste aastatega muutunud ettevõtetele oluliseks rahastamisallikaks, sest pangad annavad neile endiselt laenu ettevaatlikult.

6.4.2 Finantsteave

Kokku on prioriteetse suuna 68,3 mln euro suurusest EL osaluse eelarvest aruandlusperioodi lõpu seisuga võetud kohustusi 59 426 016 eurot (moodustab 87% EL osaluse eelarvest) ja välja makstud abikõlblikke kulusid ESF vahenditest 46 191 941 eurot (68% ühenduse osaluse eelarvest). Võetud kohustustest (kinnitatud programmide/projektide eelarvest) moodustavad väljamaksed 78%.

2012. aastal tehti prioriteetses suunas väljamakseid kokku 9,4 mln euro ulatuses (eesmärk oli 13,6 miljonit), seega täideti väljamaksete eesmärk vaid 69%-ga. Alatäitmise põhjustasid peamiselt toetusskeemid, kus kõige suurem alatäitmine oli meetmes „Arendustöötajate kaasamise toetus“ (aasta eelarvest täideti vaid 47%, alatäitmine 1,4 mln eurot) ning seda ennekõike oodatust madalama taotlemisaktiivsuse pärast, mistõttu aasta varem esitatud prognoosid osutusid liiga optimistlikeks. Väljamaksed jäid alatäitmisse ka meetmes „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ (alatäitmine 1,2

miljonit eurot), kus tegelikult suudeti meetet rakendada prognoositust kiiremini, seega algselt 2012. aastasse kavandatud väljamaksed jõuti osaliselt teha ära juba 2011. aasta lõpus.

Programmide ei täidetud 2012. aasta väljamaksete eesmärki TOTSi, kus jäi välja maksmata 1,5 miljonit eurot, põhjusena ennekõike ettevõtete võimekuse ja innovatsiooni alamprogrammides planeeritud tegevuste väiksemas mahus teostamine. Parimana püsis prognoosis „Turismi teadlikkus- ja koolitusprogramm“, kus aasta väljamaksete eesmärk täideti 101% planeeritust.

Finantsinstrumendid: meetet „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogramm“ rakendatakse Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 44 kohaselt finantskorraldusvahendina ning sellest tulenevalt on EL osaluse sissemaksed programmi abikõlbliku kuluna Euroopa Komisjonile deklareeritud. Nii programmi RÜ-ks kui ka elluviijaks on KredEx. Meetme eesmärgiks on suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtjate tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi finantseerimisvõimaluste parandamisega läbi laenukapitali kättesaadavuse parandamise. Käendusega on võimalik finantseerida alustavate ja kuni 3 aastat tegutsenud väikese ja keskmise suurusega ettevõtete ning FIE-de uusi investeeringuid kui ka käibevahendeid. „Stardi- ja mikrolaenu käendusprogrammi“ eelarve on 6 012 808 eurot, millest aruandeaasta lõpuks on programmi elluviijale välja makstud 100% kogusummast. 2012. aasta jooksul tehti programmi elluviijale antud meetme raames väljamakseid summas 899 876 eurot.

6.4.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Tabelis 6.4.3 on kajastatud meetme „Teadmiste ja oskuste arendamise toetus“ raames koolitustel osalenud, „Turismi teadlikkuse- ja koolitusprogrammi“ raames osalenud, tehnilisest abist rahastatud ning TOTSi kaudu rahastatud üritustel osalejad. Tabelis ei ole kõikidel juhtudel andmed alati 100% täidetud. Tehnilise abi ja TOTSi kaudu rahastatud isikuseires on üksikuid puuduseid. Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa ei ole pr suuna vastutusalas ja andmeid selle kohta ei koguta.

Tabel 6.4.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 4

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	9 638	5 976 (62%)	9 638	5 976 (62%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	9611	5963	9611	5963	99,7%
FIE-d	61	33	61	33	0,6%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	26	12	26	12	0,3%
Pikaajaliselt töötud	2	0	2	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekaivad või muud isikud)	1	1	1	1	0%
haridust ja koolitust saavad mitteaktiivsed isikud	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	695	408	695	408	7,2%
vanemaealised (55–64 aastased)	439	150	439	150	4,6%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	211	103	211	103	2,2%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	2432	1122	2432	1122	25,2%

teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	1775	798	1775	798	18,4%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	5220	3953	5220	3953	54,2%

Allikas: EAS, 27.02.2013, prioriteetse suuna aruanne 2012 (MKM)

6.4.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

KredExi stardilaenu käenduse ja EASi poolt rakendatava „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ näol on tegemist otseselt täiendava rahastamisega.

„Turismi teadlikkus- ja koolitusprogrammi“ tegevused toetavad Elukeskkonna arendamise rakenduskava ning Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava raames elluviidavaid turismivaldkonna toetatavaid tegevusi.

Prioriteetse suuna meetmetest on „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetmes seisuga 31.12.2012 rahastatud teise fondi tüüpi tegevusi (ERFist rahastatud prioriteetse suuna eelarvest kuni 10% ESF tüüpi tegevuste rahastamiseks ning vastupidi) mahus 5,9 mln eurot ehk 12,7% prioriteetse suuna väljamaksete mahust ning 8,7% prioriteetse suuna ühenduse osaluse mahust. Kõrge protsent tuleneb eelkõige sellest, et ERF tüüpi kulutusi tehakse „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse meetmes“, kus projektid on lõppenud ning väljamaksed tehtud, samas kui teistes meetmetes rakendamine kestab. Teiste meetmete väljamaksete suurenedes kahaneb ka suuna teise fondi reeglite alusel tehtud kulude väljamaksete osakaal. Võrreldes eelnevate aastatega on osakaal juba vähenenud. „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuses“ rahastatakse teise fondi tüüpi tegevustena ettevõtte alustamiseks vajaliku põhivara soetamist.

Prioriteetses suunas tagatakse seatud 10% piirmäära sisse jäämine, sest „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuse“ meetme ühenduse poolne eelarve on 11% prioriteetse suuna ühenduse eelarvest ning teise fondi tüüpi tegevusi tehakse vaid antud meetmes, sedagi mitte kogu meetme eelarve mahus. Samuti jälgitakse nii RA kui ka RÜ tasandil teise fondi tüüpi kulude osakaalu prioriteetse suuna ja meetme tasandil.

6.4.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Prioriteetse suuna 14 indikaatorist on täidetud eesmärgi „Rohkem elujõulisi uusi ettevõtteid“ tulemusindikaatori sihttase ja indikaatori „Haridustöötajate arv aastas, kes on osalenud ettevõtlushariduse programmis“ sihttase. Ülejäänud indikaatorite täitmine jääb erinevatel põhjustel (sh majanduslangus, valesti seatud sihttase, muutunud metoodika) alla seatud sihttasemetele. Näiteks on langenud töötajaid koolitavate ja/või ettevõttevälisest konsultatsiooniteenust kasutavate ettevõtete arv. Viie indikaatori puhul saadakse saavutustasemetel andmed üle mõne aasta teostatavast uuringust „Väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arengusuundumused“, mis viidi läbi eelmisel aastal ning on taas plaanis läbi viia 2015. aastal. Seetõttu pole nende viie indikaatori puhul võimalik esitada 2012. aasta andmeid.

Prioriteetse suuna finantsprogressi võib hinnata heaks, sest kohustustega on kaetud 87% suuna ühenduse osalusest ning väljamaksed moodustavad 68% suuna ühenduse osalusest. Lisaks suletud meetmetele oli taotlemine lõppenud ka „Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetuses“, kus 2012. aasta jooksul rakendati viimaseid projekte. „Teadmiste ja oskuste arendamise toetusmeetmes“ olid taotlemiseks avatud disainijuhtimise alasele nõustamisele, tootmiskorralduse diagnostikale ja tootmiskorralduse parendusele suunatud alategevused. Projektide rakendamisega ollakse soovitud ajagraafikus, vaid meetmes „Arendustöötaja kaasamise toetus“ on taotlemine jäänud oodatust tagasihoidlikumaks.

Kokkuvõttes on RA ja RÜ hinnang prioriteetse suuna rakendamisele hea, sest kõik planeeritud meetmed on rakendamisel või suletud, rakendamisel liigutakse eesmärkide täitmise suunas ning finantsprogress on ootuspärane.

6.5 Suurem haldusvõimekus

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus rakendusasutus ja -üksus on alates 2011. aasta algusest Rahandusministeerium (varasemalt Riigikantselei), välja arvatud alasuuna 1.5.5 „Maakondlike tugistruktuuride toetamine“, mille osas on RA Siseministeerium ning RÜ ja programmi elluviija EAS. Antud suund moodustab oma eelarvega (24 465 675 eurot) 5,3% rakenduskava kogu-eelarvest. Prioriteetne suund koosneb viiest alasuunast (meetmest). Nimetatud alasuundade 1, 2, 3 ja 5 raames käib hetkel tegevuste elluviimine. Alasuuna 4 „Avaliku sektori koolitussüsteemi arendamine“ rakendamist ei toimu.

Tabel 6.5: Prioriteetse suuna meetmed

Meetme (alasuuna) nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
1.5.1: Avaliku sektori asutuste ja mittetulundusühenduste strateegilise juhtimissuutlikkuse tõstmine	9 programmi ja kolme alameetme raames avatud taotlemine	16.10.2008 10.03.2009 03.11.2009 12.08.2011 28.12.2009 17.06.2008 24.04.2009 09.12.2010 08.03.2010 05.10.2012	8 000 461
1.5.2: Parema õigusloome arendamine	programm	22.05.2008	2 630 603
1.5.3: Avaliku sektori töötajate ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine	kaks programmi ja kaks avatud taotlemisega alameedet	18.11.2008 08.04.2010 28.10.2008 07.04.2010 15.12.2010	7 453 376
1.5.4: Avaliku sektori koolitussüsteemi arendamine	Programm (ei avatud)	Tegevustega ei ole alustatud, sest tegevused on lisatud alasuuna 1.5.3 keskse koolituse programmi juurde.	438 434
1.5.5: Maakondlike tugistruktuuride toetamine	Programm (RÜ on EAS)	27.05.2008	3 064 691

6.5.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus eesmärgid on järgmised:

1. Poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud.
2. Avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed.

Mõlema eesmärgi osas on IARK-is püstitatud indikaatorite sihttasemed, mille täitmist RA regulaarselt jälgib. Allolevas tabelis on toodud prioriteetse suuna eesmärkide saavutamise väljund-, tulemus- ja mõjuindikaatorid, näidatud ära neile seatud kontroll- ja sihttasemed ning saavutamise määrad aastate lõikes.

Tabel 6.5.1: Prioriteetse suuna „Suurem haldusvõimekus“ indikaatorid

Prioriteetse suuna 5 sisunäitajad		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud								
Väljundindikaator: Rahastatud uuringute ja analüüside arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	6,7%	43%	127%	190%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 12.03.2013
	Saavutustase	0	0	2	13	38	57	
	Eesmärk (sihttase)	30	30	30	30 (15)	30	30	
	Esialgne tase	N/A	0	0	2	13	38	
Tulemusindikaator: Organisatsioonide arv (või organisatsioonide gruppide arv samas tegevusalas) kes on muutnud juhtimissüsteeme või protseduure	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	10%	30%; 67%	50%; 67%	110%; 67%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 12.03.2013
	Saavutustase	0	0	1	3; 2	5; 2	11; 2	
	Eesmärk	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid) (4; 1)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	10; 3 nendest koos MTÜdega (sh sots. partnerid)	
	Esialgne tase	0	0	0	1	3; 2	5; 2	
Tulemusindikaator: Lihtsustatud ja kodifitseeritud õigusvaldkondade arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	33%	33%	33%	Programmi seirearuanne, kirjavahetus programmijuhiga.

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

	Saavutustase	0	0	0	1	1	1	18.03.2013. Täpsustatud ka eelmise aasta aruandes esitatud infot. Vt allpool selgitust.
	Eesmärk	3	3	3	3 (1)	3	3	
	Esialgne tase	0	0	0	0	1	1	
Tulemusindikaator: Erinevate MTÜde arv aastas, kes on saanud nõustamisteenust	Saavutustase eesmärgist %	-	114%	150%	153%	134%	119%	Programmi seirearuanne. 12.03.2013
	Saavutustase	-	1707	2253	2288	2008	1790	
	Eesmärk	1500	1500	1500	1500 (1500)	1500	1500	
	Esialgne tase	1395	-	1707	2253	2288	2008	
Mõjuindikaator: Valitsussektori töö tulemuslikkus	Saavutustase eesmärgist %	-	-	-	95%	100%	102%	Andmed pärinevad Riigikantselei strateegiabüroolt. IMD läbiviidud uuring. 06.03.2013
	Saavutustase	N/A	N/A	N/A	5,68	6,03	6,1	
	Eesmärk	6	6	6	6 (paraneb)	6	6	
	Esialgne tase	41,65 (5,96)	N/A	N/A	N/A	5,68	6,03	
Eesmärk 2: Avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed								
Väljundindikaator: Avalike teenistujate ja töötajate arv, kes on saanud koolitust organisatsioonipõhistel koolitustel või keskselt korraldatud koolitustel	Saavutustase eesmärgist %	0%	13%	33%	78%	142%	172%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 06.03.2013
	Saavutustase	0	1514	3882	9316	16 845	20 432	
	Eesmärk	11 900	11 900	11 900	11 900 (5100)	11 900	11 900	
	Esialgne tase	N/A	0	1514	3882	9316	16 845	
Väljundindikaator: Koolitatud mittetulundusühenduste (sh. sotsiaalpartnerite) töötajate arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	41%	126%	212%	312%	386%	Programmi seirearuanne. 12.03.2013
	Saavutustase	0	859	2645	4455	6555	8105	
	Eesmärk	2100	2100	2100	2100 (900)	2100	2100	
	Esialgne tase	N/A	0	859	2645	4455	6555	
Tulemusindikaator: Personalivoolavus	Saavutustase eesmärgist %	69%	69%	91%	112%	85%	78%	RIHATO personalijuhtimise statistika. 03.04.2013
	Saavutustase	14,4%	14,4%	11%	8,9%	11,7%	12,8%	
	Eesmärk	10%	10%	10%	10% (10%)	10%	10%	
	Esialgne tase	14,5%	14,4%	14,4%	11%	8,9%	11,7%	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

Tulemusindikaator: Väljatöötatud koolitusprogrammide arv	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	183%	275%	358%	367%	Projektide ja programmide seirearuanded, SFCS. 13.02.2013
	Saavutustase	0	0	22	33	43	44	
	Eesmärk	12	12	12	12 (6)	12	12	
	Esialgne tase	N/A	0	0	22	33	43	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse asjatundlikkus	Saavutustase eesmärgist %	70%	86%	76%	80%	-	-	Andmeid ei kogutud 2012. aastal. Uus uuring (uuendatud metoodikaga) on planeeritud läbi viia 2013. aastal
	Saavutustase	49%	60%	53%	56%	N/A	N/A	
	Eesmärk	70%	70%	70%	70% (paraneb)	70%	70%	
	Esialgne tase	54%	49%	60%	53%	56%	N/A	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse usaldusväarsus	Saavutustase eesmärgist %	46%	75%	66%	69%	-	-	Andmeid ei kogutud 2012. aastal. Uus uuring (uuendatud metoodikaga) on planeeritud läbi viia 2013. aastal
	Saavutustase	30%	49%	43%	45%	N/A	N/A	
	Eesmärk	65%	65%	65%	65% (paraneb)	65%	65%	
	Esialgne tase	47%	30%	49%	43%	45%	N/A	
Mõjuindikaator: Avaliku teenistuse pühendumuse indeks	Saavutustase eesmärgist %	78%	84%	-	78%	-	-	Andmeid ei kogutud 2012. aastal. Uus uuring (uuendatud metoodikaga) on planeeritud läbi viia 2013. aastal
	Saavutustase	49	53	N/A	49	N/A	N/A	
	Eesmärk	63	63	63	63 (paraneb)	63	63	
	Esialgne tase	46	49	53	N/A	49	N/A	

Allikas: Prioriteetse suuna aastaaruanne 2012

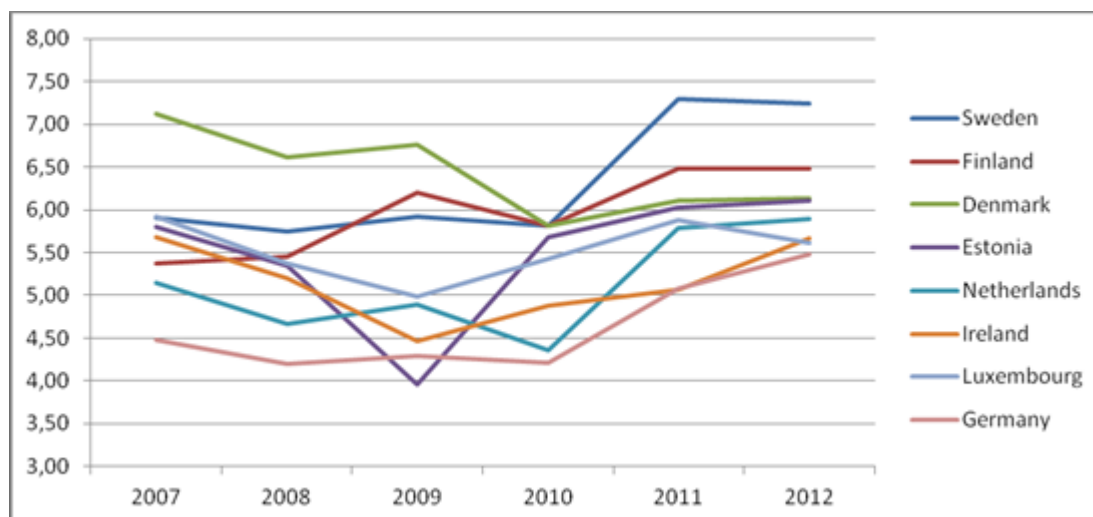
N/A - andmed pole aruande esitamise ajaks veel teada või pole kättesaadavad.

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

Prioriteetsele suunale on seatud kaks eesmärki. Esimest eesmärki: „**poliitika kujundamise ja elluviimise tulemuslikkus ja efektiivsus on tõusnud**“ mõõdetakse läbi 5 indikaatori, millest 4 on juba täidetud ning isegi ületatud ja üks on jõudnud kolmandikuni oma sihist. Suurem ületäitmine on toimunud nii rahastatud uuringute ja analüüside kui ka nõustatud MTÜ-de arvu osas. Uuringuid ning analüüse on peamiselt rahastatud meetme 1.5.1 raames. Tõenäoliselt tõuseb see number veelgi, kuna ka 2013. aastasse on planeeritud veel uuringute ettepanekute esitamise voore. RA loeb seda toetuskeemi väga hästi rakendunuks. Riigiasutused ning teised avaliku sektori partnerid, kes uuringute ja analüüside ettepanekuid esitada saavad, on üha enam teadvustamas vajadust teha teadmispõhiseid otsuseid. Samuti ollakse üha enam aru saamas, et ilma olukorda analüüsivõimega ei pruugita näha kõiki aspekte ning võimalusi olukorra parandamiseks. Piiratud eelarvesituatsioonis on uuringu või analüüsi tegemiseks toetuse saamine saanud väga oluliseks. Ka nõustatud MTÜ-de arv näitab muutust ühiskonnas. Üha enam pannakse rõhku kodanikualgatustele ning kodanikuühiskonna tugevdamisele, mis seletab mõneti ka nimetatud näitaja ületäitmist. Teisalt on MTÜ-d ise muutumas üha teadlikumaks, et nende tegevuste toetamiseks on võimalik abi saada ning seetõttu pöörduakse üha enam MAK-ide poole nõustamisteenuse saamiseks.

Valitsuse töö efektiivsust aitab mõõta IMD mõjuindikaator. Indikaatorit mõõdetakse iga-aastaselt valitsussektori töö tulemuslikkuse indikaatorite suhtarvuna kuue kriteeriumi alusel (1. avalike finantsvahendite juhtimine, 2. õiguskeskkonna piirangud ettevõtete konkurentsivõimele, 3. valitsuse poliitikate paindlikkus muutuste suhtes, 4. valitsuse otsuste elluviimine, 5. valitsuse poliitikate läbipaistvus, 6. bürokraatia ettevõtluse takistusena)²⁷. Saavutustase näitab, et valitsuse töö efektiivsus on tõusnud ja seeläbi suurenenud ka konkurentsivõime. Prioriteetse suuna mõju on kindlasti indikaatori kujunemisel olemas, kuid see on pigem kaudne. Näiteks läbi õigusloome lihtsustamise kahanevad ka piirangud ettevõtetele. Lisaks on erinevad arendusprojektid ja uuringud kaasa aidanud, et vähendada bürokraatiat ja muuta riigivalitsemine läbipaistvamaks ja tõenduspõhisemaks.

Alljärgnevalt on toodud joonis riikide lõikes, kus on näha, et Eesti asub IMD indikaatori osas võrreldes teiste Euroopa riikidega neljandal positsioonil.

Joonis 6.5.1. IMD indikaator EL riikide võrdluses

Allikas: Riigikantselei

Esimese eesmärgi saavutamiseks toetatava nn „Tarkade otsuste fondi“ toetuskeemi raames on suur huvi olnud nii uuringute teostamiseks kui ka strateegiliste arendusprojektide elluviimiseks. Viimasest võib näitena tuua E-Tervise SA läbiviidud projekti, mille eesmärgiks oli hinnata riiklikul tasandil riigiülese terviseinfosüsteemi rakendamise mõjusid.

²⁷ IMD konkurentsivõime indikaatorid pannakse kokku terve rea indikaatorite alusel. Ligikaudu pooled neist leitakse ametliku statistika alusel, ülejäänud aluseks on ettevõtjate seas läbiviidavad küsitlused.

2012. a lõpu seisuga on programmi „Parema õigusloome arendamine“ raames kodifitseeritud üks õigusvaldkond – majandushaldusõigus. St eelnõu on esitatud Vabariigi Valitsusele. Teiste valdkondadega (sotsiaalõigus, ehitus-planeerimisõigus, keskkonnaseadustik, väärtemenetluse seadustik, karistusseadustik ja intellektuaalse omandi seadustik) tegeletakse edasi. Mõned neist on juba läbinud esialgse mitteametliku kooskõlastusringi. Kodifitseerimise saab programmi mõistes lõppenuks lugeda, kui lõplik eelnõu on ametlikult kooskõlastatud, kodifitseerimiskomisjoni poolt heaks kiidetud ning Vabariigi Valitsusele esitatud. Eelnevate aruannetega on esitatud ülevaade valdkondadest, mis on kodifitseerimiskomisjonis esimese kooskõlastuse saanud, välja oli jäetud kooskõlastamisprotsess. Käesoleva aruandega nimetatud viga parandatakse.

Teist eemärki: „**avaliku- ja mittetulundussektori töötajad on asjatundlikud ja usaldusväärsed**“ mõõdetakse läbi 7 indikaatori, millest 3 sihttasemed on täidetud. Täpsustuseks tuleb ütelda, et osalejate arvude puhul loetakse tegevuses osalemiste arvu, mitte konkreetseid inimesi (st üks inimene võib kajastada mitme osalejana, kui ta on nt osalenud mitmel erineval koolitusel). Suurimaid raskusi valmistavad personalivoolavuse ning avaliku teenistuse asjatundlikkuse, usaldusväärsuse ja pühendumuse tasemete saavutamine. Viimase 3 nimetatut osas 2012. aastal uuringut läbi ei viidud, seega ei saa täpseid tulemusi 2012. aasta kohta anda ning muudmoodi, kui läbi uuringu, seda hinnata ei ole võimalik. Eelmise aasta seirearuandes tõime välja, et uus uuring on planeeritud läbi viia 2012 aastal, kuid sellest loobuti. Et saada kvaliteetset ning piisavalt informatiivset uuringut, on vaja täpsustada metoodikat ning seetõttu valmib uus uuring uue metoodika järgi 2013. aastal. Nii personalivoolavuse kui ka avaliku teenistuse asjatundlikkuse, usaldusväärsuse ning pühendumuse indikaatorite sihttasemeid on raske PS raames saavutada. Selle peamiseks põhjuseks on indikaatorite raske mõjutatavus suuna tegevuste poolt ning suur mõjutatavus välistegurite poolt (majanduslik olukord, meediakajastus jne). Selle probleemi on välja toonud ka erinevad hindamised (sh nii suuna kui ka kogu SF süsteemi vahehindamine) ehk on seatud indikaatorid, mis ei ole suuna tegevuste raames kõige paremini mõjutatavad. Teiste (otseselt mõjutatavate) numbriliste indikaatorite täitmisega probleeme ei esine, pigem võib välja tuua, et osalejate arvult ning väljatöötatud programmide osas ületatakse seatud sihtmäärasid suurel määral. Seda põhjustab nii planeeritust oluliselt suurem huvi suuna tegevuste vastu kui ka mõningane tagasihoidlik planeerimine. Suurem huvi on kindlasti tingitud organisatsioonide eelarveprobleemidest, mis paratamatult jätab nn pehmete teemadega (sh töötajate arendamine) tegelemise tahaplaanile. Seetõttu on sellistele tegevustele toetuse taotlemine asutuste jaoks pea ainus võimalus oma inimressursile piisavalt tähelepanu pöörata. Lisaks on näiteks keske koolituse programmi raames enam tähelepanu pööratud korralike koolitusprogrammide väljatöötamisele, mis võimaldab programmi raames väljatöötatud ka hiljem kasutada ning see omakorda aitab tagada programmi jätkusuutlikkust.

Teise eesmärgi saavutamiseks on toetatud „Organisatsiooni arendamise“ ja „Stažeerimisprogrammi“ alameetmete (alates 2012. aastast on alameetmed ühendatud) raames väga erinevaid peamiselt organisatsioonide põhiseid koolitus- ja arendusprojekte. Näiteks on toetatud juhtide hindamissüsteemi arendamist läbi 360 kraadise tagasisidestamise, võistleva kohtumenetluse koolitust prokuröridele, aga ka kohalike omavalitsuste teenuste analüüsi ja koostöövõimalusi. Samuti on toetatud nii pikemaajalisi, paarikuuseid stažeerimisi, võimaldades näiteks vanglaametnikel läbida asukohariigi vanglaametniku baaskursused, kui ka lühemaid, paaripäevaseid õppereise võimaldamaks saada ülevaade väga spetsiifilises valdkonnas, näiteks sordiaretuse teemadel. Arvestades projektide raames kogutud tagasisidet ning osalejate rahulolu, võib arvata, et projektid on olnud vajalikud ja edukad ning nende raames saadud teadmised ja kogemused hiljem oma organisatsioonis ja avalikus sektoris laiemalt rakendatavad.

2012. aastal kinnitati jätkuprogrammid „Tippjuhtide arendamine 2012-2013“ ja „Keske koolitus 2012-2013“. Uue keske koolituse programmi raames on planeeritud 5 alaeemärki, mida arendatakse:

- Avaliku teenistuse ühtsed põhiväärtused ja eetika.

- Poliitika kujundamise ja elluviimise paremad oskused, sh näiteks poliitikakujundajate analüüsivõimekuse tõstmine.
- Lihtsam ja tõhusam riigivalitsemine.
- Paremad personalijuhtimise oskused ja avalikku teenistust toetav koolitussüsteem, sh näiteks riigi kui tööandja personalipoliitika valge raamatu koostamist toetavad tegevused ja avaliku teenistuse asjatundlikkuse, usaldusväärsuse, eetilise ja politiseerituse uuringu meetodika väljatöötamine.
- Keskastmejuhtide arendamine.

Huvi koolitustel ja erinevatel arenguprogrammides osalemise vastu on olnud väga suur ja see programm on olulisel määral ka osalejate indikaatori sihttaseme täitmist suurendanud.

Programmist „Tippjuhtide arendamine 2012-2013“ toetatakse järgmiste alaeesmärkide saavutamist:

- Koostöö- ja innovatsioonivõimekuse suurendamine Eesti avalikus teenistuses, sh õppviiside tegemine.
- Eesti avaliku teenistuse tippjuhtide juhtimisvõimekuse suurendamine, sh individuaalsete arenguprogrammide pakkumine.
- Avaliku teenistuse dünaamilisuse ja jätkuvuse toetamine tippjuhtide värbamise ja valiku abil, sh juhtimistalentide ning järelkasvuprogrammide toetamine.
- Tippjuhtide valikut ja arendamist toetava oskusteabe kasvatamine, sh kompetentsimudeli arendamine.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et prioriteetne suund liigub jõudsalt oma eesmärkide saavutamise poole. Eesmärkide ja indikaatorite saavutamine on olnud küllaltki hea tulemuslikkusega ja tegevused on asjakohased. Seda kinnitavad ka aruandlusperioodil läbi viidud hindamised. Paljud tulemused ning väljundid, mida on planeerimisel ette nähtud, on juba saavutatud. Probleemsemad on näitajad, mis ei ole SF tegevuste raames kõige paremini mõjutatavad. Otseselt suuna tegevustega mõjutatavate indikaatorite täitmisega probleeme ei esine, pigem ületatakse seatud sihtmäärasid suurel määral. Seda põhjustab nii planeeritud oluliselt suurem huvi antud tegevuste vastu kui ka tagasihoidlik planeerimine. Kokkuhoiud eelarvetes, jätkuv teadlikkuse tõus mittetulundussektoris ning teaduspõhise otsustamise vajalikkuse teadvustamise avalikus sektoris on põhjusteks, miks olemata indikaatorite sihttasemete täitumisest tuleb toetatavate tegevustega jätkata.

6.5.2 Finantsteave

Aruandlusperioodil lõpuks on prioriteetses suunas kohustusi võetud 20,5 mln euro ulatuses EL osalusest, **suuna kogueelarve EL osa (21,6 mln) on seega kohustustega kaetud 95% ulatuses. Abikõlblikke kulusid on ESF vahenditest välja makstud 14 436 404 eurot. See moodustab 67% perioodi ESF vahendite kogueelarvest.** Võetud kohustustest (kinnitatud programmide/projektide eelarvest) moodustavad väljamaksed ca 70%.

Suuna finantsprogressi tuleb kogu perioodi lõikes pidada väga heaks. 2012. aastaks planeeritud väljamaksete osa aga võib pidada tagasihoidlikuks, kuna aruandlusperioodile planeeritud vahenditest maksti välja ca 60%. Kui võrrelda kolme viimase aasta finantsprogressi, siis on väljamaksete arv ning summa oluliselt kahanenud. 2010. aastal tehti 267 makset enam kui 4 miljoni euro suuruses, 2012. olid vastavad näitajad 130 makset ja 2,2 mln eurot. Ühest küljest on see tingitud asjaolust, et programmperiood on lõppemas, mistõttu on käimas vähem projekte (2012. aasta lõpu seisuga 82 projekti) ja seetõttu esitatakse ka vähem makseid. Teisalt saab välja tuua maksete viibimise programmide raames. Näiteks programmi „Valitsuse töö pikaajalise planeerimise süsteemi arendamine ja korrastamine“ muutmine ja uute tegevuste aeglasem käivitumine on väljamaksete vähenemises oma osa mänginud. Planeeritud aeglasemalt on edenenud ka programmi „Keskkonnajuhtimise põhimõtete parem rakendamine avalikus sektoris“ rakendamine. Samas N+ sihttase 2012. aastaks oli seatud 65%, täideti aga 67%.

Seisuga 31.12.2012. on välja makstud 67,6% kogu suuna eelarvest ning kohustustega on kaetud 95,8% eelarvest. Võttes arvesse olemasolevat infot, siis finantsprogress on plaanipärane. Kõikide alasuundade

väljamaksete edenemine on plaanipärane ja üheski alasuunas ei ole nn alatäitmist, st eelarveline täitmine liigub suures osas samas tempos, väljamaksed jäävad kõigis meetmetes 60 ja 70% vahele. Aastal 2013 on oodata sama suurt väljamaksete hulka, kui 2012. aastal.

Võrreldes varasemate aastatega, kus suurem osa makseid (ca 40-50%) aastaeelarvest on tehtud viimase 2-3 kuuga, jagunesid maksed aruandeaastal ühtlasemalt ja aasta viimastel kuudel nii suurt koormust PS „Suurem haldusvõimekus“ rakendusüksusel väljamaksetaotluste menetlemisel aasta lõpus ei olnud.

Üldjoontes võib hinnata, et prioriteetse suuna raames on finantsvahendid planeeritud optimaalselt ning kui kõrvutada eelarve kasutamist ja eesmärkide saavutamist, siis planeeritud vahenditega saab programiperioodi alguses seatud eesmärgid saavutatud ning osade indikaatorite täitmine isegi ületab prognoositut.

6.5.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

PS tegevustest osavõtjate arvu esitamist on võrreldes eelnevate aastatega parandatud. Eelnevatel aastatel oli esitatud kumulatiivne info, see esitusviis aga on ekslik ning saab nüüd selle aruandega parandatud, andmed kajastavad ainult aruandeaastal osalenuid.

Tabel 6.5.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas 5

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	alustanutest
Osalejate koguarv	5608	4174 (74%)	5608	4174 (74%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	5608	4174	5608	4174	100%
FIE-d	0	0	0	0	0%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	0	0	0	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööl mittekäivad või muud isikud)	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	393	292	393	292	7%
vanemaealised (55–64 aastased)	757	563	757	563	13%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	79	58	79	58	1%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	987	735	987	735	18%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	841	626	841	626	15%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	3 701	2 755	3 701	2 755	66%

Allikas: prioriteetse suuna aruanne 2012.

Kuna PS eesmärk ei ole toetada sotsiaalselt kaitsetuid sihtgrupe, siis sellekohast infot aruandes ei esitata. Seda infot küll kogutakse projektide ning programmide seire raames, kuid kokkuvõtteid ning analüüse ei koostata. Üheks põhjuseks on suuremate programmide ja projektide puhul asjaolu, et kõik osalejad lihtsalt ei täida lisainfo tagasisidet enda kohta, mistõttu on nende aruandluses numbrid indikatiivsed. Teisalt oleks

täpne osalejate sotsiaalkaitsetuse jaotuse kättesaamine ebamõistlikult ressursimahukas, kuivõrd PS suuna tegevused ei ole otseselt suunatud kindla kitsa sihtgrupi hüvanguks vaid avaliku sektori ja tema partnerite töötajatele laiemalt. Noorte ja vanemate ning osalejate haridustase on esitatud indikatiivse näitajana.

Võib tõdeda, et lõppenud aasta oli kogu suuna raames väga tegus ja osalejaterohke. Oma osa mängib selles kindlasti väga suur 1.5.5 suuna nõustamiste ja koolituste, aga ka 1.5.3 meetme alt rakendatava keskse koolituse programmi populaarsus. Samuti on jätkuvalt kõrge avatud taotlusvoorude raames esitatavate projektide arv. Peamise põhjusena näeb RA selle taga keerulisi eelarvesituatsioone, mis ei võimalda asutustel endil omavahendeid inimeste arendamisesse nii palju suunata ning seetõttu otsitakse võimalusi toetuse taotlemiseks või tasuta koolitusteks.

6.5.4 Vahendite vastastikune täiendavus ja teise fondi tüüpi kulutused

Prioriteetse suuna Suurem haldusvõimekus tegevuste elluviimisel teise fondi tüüpi kulusid ei rakendata. PS panustab EL struktuurivahendite kõikide rakenduskavade edukasse elluviimisse ja Eesti konkurentsivõime kasvu ning jätkusuutlikku arengusse. Strateegilise juhtimissuutlikkuse tõus võimaldab paremini läbi viia olukorra analüüsi ja edukamalt hinnata erinevate makromajanduslike ja fiskaalpoliitiliste otsuste mõju, samuti rakendada struktuurivahendeid efektiivsemalt ja tulemuslikumalt.

6.5.5 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Kokkuvõtvalt hindab RA ja RÜ suuna rakendamist **heaks**, sest

- suuna finantsprogress on hea, rakendamise rahaline seis on planeeritud graafikus;
- aasta eelarve prognoosist suudeti täita 59%;
- indikaatoritele seatud sihttasemed on paljuski juba saavutatud ning ületatud;

6.6 Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

Prioriteese suuna rakendusasutuseks ja ka rakendusüksuseks on Rahandusministeerium ehk Korraldusasutus. Antud suunad moodustavad oma eelarvetega (9 552 562 eurot) 2% Inimressursi arendamise rakenduskava kogueelarvest.

RM rakendab perioodil 2007–2013 nelja meetet: horisontaalse tehniline abi (edaspidi HTA), Inimressursi arendamise rakenduskava tehniline abi (edaspidi tehniline abi), Elukeskkonna arendamise rakenduskava tehniline abi ja Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tehniline abi. HTA-d rahastatakse 12% ulatuses ESFist ja 88% ulatuses Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF).

HTA ja tehnilise abi meetmete vahendeid on võimalik kasutada igal aastal, sõltuvalt toetuse saaja vajadustest. 2012. a kasutati aktiivsemalt pigem HTA vahendeid kui rakenduskavakeskset tehnilist abi. Põhjus on toetavate tegevuste eripäras, sest horisontaalsetest vahenditest kaetakse personali- ja administratiivkulud, koolitus-, lähetus ja IT kulud; tehnilisest abist rahastatakse pigem rakenduskavade üleseid uuringuid ja hindamisi, mida viiakse läbi harva.

Kummaski prioriteetsetes suunas on üks meede.

Tabel 6.6: Prioriteetsete suundade meetmed

Meetme nimetus	Toetuse andmise viis	Määruse/programmi kk kinnitamise aeg	Meetme EL toetuse eelarve
Horisontaalne tehniline abi	Riigieelarve seaduses määratud kord	Rahandusministri määrus nr 30, 30.04.2007	7 787 318
Tehniline abi	Riigieelarve seaduses määratud kord	Rahandusministri määrus nr 30, 30.04.2007	391 011

Allikas: RM, 28.02.2013

6.6.1 Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Prioriteetse suuna Horisontaalne tehniline abi eesmärgid on järgmised:

1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest.
2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik.
3. Personali kogemuse ning kompetentsi kasv.

Antud prioriteetne suund panustab kõigi teiste suundade eesmärkide saavutamisse.

PS Tehniline abi eesmärk on IARK-i edukas elluviimine ja see rahastab neid tegevusi ning kulusid, mis on otseselt seotud ainult selle rakenduskavaga.

Indikaatorid ja nende sihttasemed on määratletud rakenduskavas. Allolevas tabelis on toodud indikaatorite täitmine 2012. aastal..

Tabel 6.6.1: Prioriteetsete suundade „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“ indikaatorid

Prioriteetsed suunad horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest								
Tulemusindikaator: Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv (aastas)	Saavutustase eesmärgist %	125%	241%	264%	351%	402%	222%	Kasutusstatistika, mida loeb veebimootor: http://www.struktuurifondid.ee/admin/kasutus/ seisuga 18.02.2013
	Saavutustase	149 873	289 187	316 549	421 267	482 916	265 826	
	Eesmärk	120 000	120 000	120 000	120 000 (114 000)	120 000	120 000	
	Esialgne tase	90 000	149 873	289 187	316 549	421 267	482 916	
Tulemusindikaator: Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest (protsendina täisealisest rahvastikust)	Saavutustase eesmärgist %	53%	93,3%	71,1%	115,6%	133%	193%	Avaliku arvamuse uuringud: http://www.struktuurifondid.ee/avaliku-arvamuse-uuringud/
	Saavutustase	24%	42%	32%	52%	60%	87%	
	Eesmärk	45%	45%	45%	45% (37%)	45%	45%	
	Esialgne tase	28%	24%	42%	32%	52%	60%	
Eesmärk 2: Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik								
Väljundindikaator: Horisontaalsete hindamiste arv (mis katavad kõiki rakenduskavasid).	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	20%	60%	80%	80%	Hindamisaruanded on kättesaadavad aadressil: http://www.struktuurifondid.ee/hindamisaruanded/

Kumulatiivselt								
	Saavutustase	0	0	1	3	4	4	
	Eesmärk	5	5	5	5 (2)	5	5	
	Esialgne tase	0	0	0	1	3	4	
Eesmärk 3: Personali kogemuse ning kompetentsi kasv								
Väljundindikaator: Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus. Kumulatiivselt.	Saavutustase eesmärgist %	0%	19%	36%	51%	64%	91%	Koolitusel osalejate registreerimislehed. Andmed seisuga 31.12.2012
	Saavutustase	0	42	79	112	140	200	
	Eesmärk	220	220	220	220 (90)	220	220	
	Esialgne tase	0	0	42	79	112	140	
Tehniline abi		2007	2008	2009	2010 (sulgudes kontrolltase)	2011	2012	Saavutustaseme andmete allikas ja kuupäev
Eesmärk 1: Rakenduskava edukas elluviimine								
Väljundindikaator: Prioriteetsete suundade hindamiste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	0%	0%	0%	22%	44%	67%	Juhtministeerium, seisuga 31.12.2012 2011. a lisandus kaks hindamist (2. ja 5. PS); 2012. a lõppesid hindamised 3. PS (2 tk)
	Saavutustase	0	0	0	2	4	6	
	Eesmärk	9	9	9	9 (4)	9	9	
	Esialgne tase	0	0	0	0	2	4	
Väljundindikaator: Avalikkusele ja võimalikele projektitaotlejatele suunatud ESFi tutvustavate suurürituste arv (kumulatiivselt)	Saavutustase eesmärgist %	11%	22%	33%	44%	56%	67%	Juhtministeerium, seisuga 31.12.2012
	Saavutustase	1	2	3	4	5	6	
	Eesmärk	9	9	9	9 (4)	9	9	
	Esialgne tase	0	1	2	3	4	5	

Allikas: Prioriteetsete suundade aruanne 2012, KA ja JM

Peamised saavutused eesmärkide täitmisel

HTA eesmärgi „**Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest**“ kaks tulemusindikaatorit on sihttasemed olid juba eelarveperioodi keskpaigas ületanud, mis on tingitud erinevatele sihtgruppidele suunatud järjepidevast teavitustegevusest. Kodulehe külastatavuse sihttaseme 2-kordne ületamine viitab, et sihttase on alplaneeritud. Järgmiseks eelarveperioodiks tulemusindikaatorit planeerides on sihttaseme määramiseks vajalik täpsemalt analüüsida senist külastatavuse statistikat.

Eesmärgi „**kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik**“ raames 2012. a ühtki uut hindamist läbi ei viidud. Senised hindamisaruanded on leitavad SF koduleheküljelt: <http://www.struktuurifondid.ee/hindamisaruanded>

Kolmanda eesmärgi „**personali kogemuse ning kompetentsi kasv**“ saavutamiseks toimus 2012. aastal tervelt 60 struktuurivahendite administratsioonile suunatud koolitust ja kursust. Struktuuritoetuse registri kesksüsteemi (SFCS) ja operatiivsüsteemi (SFOS) koolitusi korraldati kokku 8. Administratsiooni töötajaid koolitati ka riigiabi, kulude lihtsustamise jm teemadel. Indikaatori saavutustase (kokku aasta lõpuks 200) vastab ootustele ning suure tõenäosusega 2015. aastaks planeeritud sihttase saavutatakse.

Tehnilise abi eesmärki „**rakenduskava edukas elluviimine**“ kajastavad indikaatorid liiguvad samuti planeeritud ajaraamis. Rakenduskava prioriteetsetes suundades on 2012. a lõppenud kaks hindamist: meetme „Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine 2007–2013“ jätkuhindamine ning meetme „Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine“ hindamine (mõlemad prioriteetses suunas 1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu). Vt ka ptk 4.3 Läbiviidud hindamised ja uuringud.

Ka väljundindikaatori „ESFi tutvustavate suurürituste arv“ sihttaseme saavutamine läheb plaanipäraselt, aastas on läbi viidud üks suurüritus (TV kampaania, vt täpsemalt kommunikatsiooni ptk 5.1).

Kokkuvõttes saab tõdeda, et indikaatorite saavutamine on HTA ja tehnilise abi suundades olnud väga hea, sest enamus saavutustasemeid liiguvad kavandatud raamistikus ja osaliselt ületati sihttasemed (nt kodulehekülje külastatavus on sihttasemest 2 korda kõrgem ning avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest on väga kõrge).

6.6.2 Finantsteave

Perioodil 2007-2012 on HTA projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 90%. **Kinnitatud eelarved kokku on 4 562 901 eurot, mis moodustavad prioriteetse suuna eelarvest 58,6%** ja sellest on projektidele väljamakseid tehtud 4 149 196 euro ulatuses. Kogu HTA prioriteedi mahust (7 787 318 eurot) moodustavad **väljamaksed aga 53,3%** ning seega on koondhinnang HTA vahendite kasutamisele hea.

Hinnang tehnilise abi vahendite kasutamise osas on samuti hea, sest alates 2007. aastast on selles meetmes **tehtud väljamakseid 58,3% ulatuses**. Tehnilises abis on rahuldatud 16 projekti kogueelarvega 348 740 eurot, mis moodustavad prioriteetse suuna eelarvest 89%. Projektidele on väljamakseid tehtud 228 025 euro ulatuses ning väljamaksete osakaal on 65% rahuldatud projektide eelarvetest.

Põhjus, miks mõlema tehnilise abi meetme vahendeid on kasutatud natuke üle 50%, võib olla tingitud asjaolust, et perioodi 2007-2013 alguses kasutati veel perioodi 2004-2006 tehnilise abi vahendeid. Finantsprogressist võib järeldada, et HTA vahendeid jätkub personali- ja üldkulude katteks programmiperioodi lõpuni, sealhulgas perioodi 2014–2020 ettevalmistamiseks, mille kasutamiskiivsus tõuseb käesoleval ja järgmisel aastal. Perioodi lõpuks kasutatakse arvatavasti ära täies mahus ka IARK tehnilise abi vahendid.

6.6.3 ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetses suunas

Tabel kajastab toetuse saajatelt korraldusasutusele saadetud infot, mida kogutakse koolituste registreerimislehtede alusel. 2012. a koolitusel osalejatest olid 71% naised, 2011. a moodustas naiste osakaal 75%. Seega on veidi kasvanud meeste osakaal koolituses osalemises, kuid endiselt võib oletada meeste mõnevõrra väiksemat huvi koolituste sisu osas.

2012. a koolitusel osalenud rahvusvähemuste hulk on jätkuvalt väga madal, kuigi teavitamisel arvestatakse kogu struktuurivahendite sihtgrupiga. Koolitustel ei küsita infot inimeste muude sotsiaalselt kaitsetute rühmade hulka kuulumise kohta, kuna see pole antud prioriteetsetes suundades asjakohane.

Haridustasemete lõikes on suures ülekaalus kolmanda taseme haridusega osalejad, mis on avaliku sektori töötajate puhul loomulik.

Avalikus sektoris on jätkuvalt vähene panus töötajate väliskoolituskuludele, mistõttu on suur huvi sisekoolitustel osalemiseks (2009. a oli osalejaid 575, 2010. a 1264, 2011. a 871 ja 2012. 888 inimest).

Tabel 6.6.3: ESF tegevustes osalevate isikute seire prioriteetsetes suundades 6 ja 7

Osalejate arv aastal 2012	alustanud		lõpetanud (sh katkestanud)		%
	kokku	sh naisi	kokku	sh naisi	
Osalejate koguarv	888	630 (71%)	888	630 (71%)	100%
Osalejate liigitus nende staatuse järgi tööturul					
töötajad (töötajate koguarv, sh FIE-d)	888	630	888	630	100%
FIE-d	1	1	1	1	0%
töötud (töötute koguarv, sealhulgas pikaajaliselt töötud)	0	0	0	0	0%
mitteaktiivsed isikud (mitteaktiivsete isikute koguarv, sealhulgas haridust ja koolitust saavad isikud või pensionärid, heitunud, püsivalt töövõimetud isikud, tööle mittekaivad või muud isikud)	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus vanuse järgi					
noored (15–24 aastased)	26	22	26	22	3%
vanemaealised (55–64 aastased)	50	27	50	27	6%
Osalejate liigitus sotsiaalselt kaitsetute rühmade kaupa, vastavalt riiklikele eeskirjadele					
(rahvus)vähemused	6	4	6	4	0,7%
Immigrandid	0	0	0	0	0%
puuetega inimesed	0	0	0	0	0%
muud tõrjutud isikud	0	0	0	0	0%
Osalejate liigitus haridustaseme järgi					
esimese taseme või teise taseme alumise astme haridus (ISCEDi järgi 1. ja 2. aste)	0	0	0	0	0%
teise taseme ülemise astme haridus (ISCEDi järgi 3. aste)	15	9	15	9	1,7%
teise taseme järgne, kolmanda taseme eelne haridus (ISCEDi järgi 4. aste)	11	9	11	9	1,2%
kolmanda taseme haridus (ISCEDi järgi 5. ja 6. aste)	862	612	862	612	97,1%

Allikas: Prioriteetse suuna aruanne 2012, Rahandusministeerium 21.03.2013

6.6.4 Hinnang prioriteetse suuna elluviimisele

Väljamaksed moodustavad HTA eelarvest 53% ning seetõttu on hinnang HTA vahendite kasutamisele hea. RMi hinnang taotletud HTA vahendite kasutamisele on väga hea, kuna aruandlusperioodil on HTA projektide kinnitatud eelarvetest tehtud väljamakseid 91%.

Tehnilises abis on väljamaksete osakaal 58% ning seetõttu on RMi hinnang kasutamisele hea.

Hinnang indikaatorite saavutamisele on väga hea, sest nii nagu 2011. a, saavutati ka 2012. a eesmärgid ning osaliselt ületati sihtindikaatorid.

2012. a jooksul ei tekkinud HTA ega tehnilise abi meetmete rakendamisega olulisi probleeme. Võttes arvesse nii finants- kui ka sisulist progressi, on Korraldusasutuse koondhinnang horisontaalse tehnilise abi ja tehnilise abi prioriteetsete suundade osas **hea**.

7 ETTEPANEKUD JA SOOVITUSED

Seirekomisjoni koosolekul 14. juunil 2013. a esitatud täiendavad soovitused, ettepanekud:

- Euroopa Komisjoni tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi ja Korraldusasutuse ettepanekul tuleb edaspidi eriti hoolikalt kujundada rakenduskava indikaatoreid, kuna käimasolev periood on näidanud, et nende täitmisega on probleeme (esineb nii suurt üle- kui alatäitmist). Samuti ei peegelda indikaatorid kõige paremini saavutatud tulemusi, tegevuste mõju paljudele indikaatoritele pole alati selge ega otsene. See teeb rakenduskava tulemuslikkuse hindamise aga keeruliseks.

Prioriteetsete suundade aruannetest tulnud soovitused ja ettepanekud

Prioriteetne suund Pikk ja kvaliteetne tööelu.

Jätkuvalt on lahendamata mitu küsimust, mis tegevuste plaanipärasest elluviimist takistavad ning mis on KA ning AA pädevuses:

- Ei ole võimalik kontrollida, kas TS kasutab toetust eesmärgipäraselt. Kuna TS võib samaaegselt viia ellu mitut projekti või saada rahastust ka muudest allikatest, siis kulude osas, mis ei kajastu struktuurifondide infosüsteemis, võib toimuda topeltfinantseerimine. On vajalik infosüsteemi loomine siseriiklike toetuste kasutamise kohta, et oleks võimalik teostada ristkontrolli.
- Üle tuleks vaadata AA auditi valimi meetodika. Kuna nimetatud meetodika alusel toimub valimi moodustamine vastavalt programmi/projekti maksumusele, siis satuvad iga-aastasessse kontrolli ühed ja samad programmid. Viimane on aga TSle koormav ja vajab lisaressursi dokumentatsiooni ettevalmistamiseks ning audiitoritega suhtlemiseks. Samuti on tõstatatud kommunikatsiooniprobleemid audiitorite, RÜ (Innove) ja TSte vahel ning vajakajäämised audiitoritel oma seisukohtade motiveerimisel, mis omakorda paneb RÜle kohustuse tõendamaks auditaruandes tuvastatud leiu mitteamasjakohasust.

Teistes prioriteetsetes suundades täiendavad soovitused ja ettepanekud puuduvad.

LISAD

LISA 1. RAKENDAMINE PRIORITEETSETE SUUNDADE LÕIKES

Tabel 1. Rakendamine prioriteetsete suundade lõikes kumulatiivselt 01.01.2007-31.12.2012

Aasta	Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Rahuldatud taotluste / vastavaks tunnistatud osakaal	Kohustustega kaetud summad	Lõpetatud projektid***	Katkestatud projektid****	Väljamaksed	Mitteabikõlblikud kulud	Keskmine projekti elluviimise aeg (kuudes)
2012	1.1	423	125	29,55%	57 221 916	30	2	37 893 899	13 586	46,3
	1.2	206	85	41,26%	101 676 236	1	0	47 468 964	3 269	98,0
	1.3	828	270	32,61%	126 087 422	144	5	108 158 338	34 513	28,3
	1.4	6803	4592	67,50%	59 426 016	4418	339	46 193 172	326 963	7,6
	1.5	514	290	56,42%	20 523 778	306	5	14 436 404	42 861	17,1
	1.6 (HTA)	78	77	100,00%	4 562 901	64	0	4 149 196	1 650	13,0
	1.7 (TA)	16	16	100,00%	348 740	14	0	228 025		13,2
Kokku		8868	5455	62%	369 847 009	4 977	351	258 527 999	422 842	8,9

Allikas: SFCS, 20.05.2013

* nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste arv.

** taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste arv, millest on mahaarvatud katkestatud projektid

*** projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele makseasutus on kõik väljamaksed teostanud (v. a. garantii Kredexi puhul).

**** katkestatud projektideks loetakse projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist või mille rahuldamise otsus on osaliselt või täielikult kehtetuks tunnistatud.

LISA 2. RAKENDAMINE MAAKONDADE LÕIKES

Tabel 2. Rakendamine maakondade lõikes 01.01.2007-31.12.2012

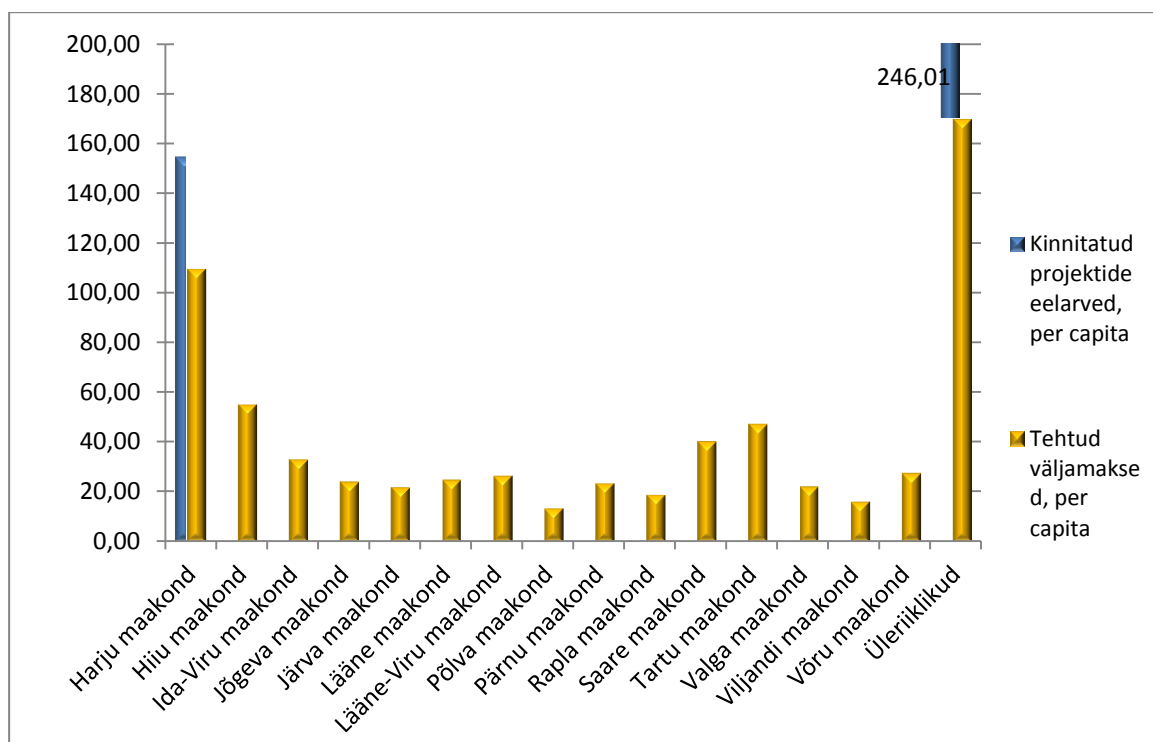
Maakond		Rahuldatud taotluste arv	%*	Kinnitatud projektide kohustused	%*	Tehtud väljamaksed	%*
Harju maakond	Absoluutsummana	2 954	54,9%	80 826 662	18,8%	57 397 591	18,5%
	Inimese kohta	0,0056	140,8%	154,46	48,2%	109,69	47,5%
Hiiu maakond	Absoluutsummana	31	0,6%	755 871	0,2%	557 024	0,2%
	Inimese kohta	0,0031	76,4%	74,71	22,5%	55,05	23,8%
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	197	3,7%	6 656 220	1,6%	5 637 681	1,8%
	Inimese kohta	0,0012	28,8%	38,99	12,6%	33,02	14,3%
Järva maakond	Absoluutsummana	65	1,2%	1 163 885	0,3%	789 872	0,3%
	Inimese kohta	0,0018	44,8%	32,14	9,7%	21,81	9,4%
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	75	1,4%	1 300 679	0,3%	885 614	0,3%
	Inimese kohta	0,0020	50,6%	35,23	10,6%	23,99	10,4%
Lääne maakond	Absoluutsummana	72	1,3%	944 607	0,2%	685 053	0,2%
	Inimese kohta	0,0026	65,2%	34,28	10,6%	24,86	10,8%
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	141	2,6%	2 524 345	0,6%	1 786 153	0,6%
	Inimese kohta	0,0021	52,2%	37,47	11,7%	26,51	11,5%
Pärnu maakond	Absoluutsummana	211	3,9%	2 587 452	0,6%	2 072 021	0,7%
	Inimese kohta	0,0024	59,4%	29,22	9,1%	23,40	10,1%
Põlva maakond	Absoluutsummana	50	0,9%	454 841	0,1%	415 667	0,1%
	Inimese kohta	0,0016	40,0%	14,59	4,9%	13,33	5,8%
Rapla maakond	Absoluutsummana	87	1,6%	944 784	0,2%	691 495	0,2%
	Inimese kohta	0,0024	59,1%	25,75	7,9%	18,85	8,2%
Saare maakond	Absoluutsummana	112	2,1%	1 710 408	0,4%	1 402 677	0,5%
	Inimese kohta	0,0032	80,1%	49,09	14,9%	40,25	17,4%
Tartu maakond	Absoluutsummana	619	11,5%	9 345 467	2,2%	7 066 553	2,3%
	Inimese kohta	0,0041	103,4%	62,60	19,8%	47,34	20,5%
Valga maakond	Absoluutsummana	66	1,2%	1 388 908	0,3%	757 817	0,2%
	Inimese kohta	0,0019	48,0%	40,53	12,4%	22,12	9,6%
Viljandi maakond	Absoluutsummana	132	2,5%	1 077 969	0,3%	894 375	0,3%
	Inimese kohta	0,0024	58,9%	19,29	6,1%	16,01	6,9%
Võru maakond	Absoluutsummana	82	1,5%	1 263 042	0,3%	1 048 718	0,3%
	Inimese kohta	0,0022	53,7%	33,18	10,9%	27,55	11,9%
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	491	9,1%	329 885 466	73,7%	227 593 456	73,5%
	Inimese kohta	0,0004	9,1%	246,01	73,7%	169,73	73,5%
Kokku	Absoluutsummana	5385	100,0%	442 830 606	100,0%	309 681 767	100,0%
	Inimese kohta	0,0040	100,0%	330,24	100,0%	230,94	100,0%

Allikas: SFCS, 20.05.2013

- Maakond – projekti/programmi rakendamise asukoht.
- Kinnitatud projektide kohustused – rahuldatud projektide/programmide lõikes võetud kohustused. Kogusumma, st EL osalus, avaliku – ning erasektori osalus kokku.
- Tehtud väljamaksed – Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, kajastatakse vaid omafinantseeringu osa.
- Üle-Eestilised projektid – projekt või programm, mille tegevused toimuvad mitmes maakonnas (rakendamise asukoha järgi). Siia alla kuuluvad kahe ja enama maakonna vahelised projektid.

* Näitab absoluutsumma puhul protsenti koguarvust või kogusummast. Inimese kohta esitatud protsent näitab osakaalu terve riigi samast näitajast. Ehk siis näiteks taotluste arv inimese kohta maakonnas/taotluste arv inimese kohta riigis*100% ehk mitu protsenti moodustab maakonna taotluste arv inimese kohta terve riigi samast näitajast

NB! Kuna tabel ei sisalda horisontaalse tehnilise abi prioriteetse suuna andmeid, siis on kinnitatud projektide eelarved ja tehtud väljamaksed Kokku real selle võrra väiksemad finantsprogressi tabelis (3) toodutest.

Joonis 2: Rakendamine maakondade lõikes. Võetud kohustused ja tehtud väljamaksed inimese kohta.

LISA 3. KUMULATIIVNE FINANTSTEAVE

Tabel 3. Kumulatiivne finantsteave 01.01.2007 - 31.12.2012

Prioriteetne suund	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal (1)			Kinnitatud programmide/projektide kohustused (2)				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud) (3)			
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Kinnitatud programmi de / projektide eelarved %-na perioodi eelarvest 2.4	EL finantseering	Eesti avaliku sektori finantseering	Erasektori finantseering	Tehtud abikõlblikud kulud %-na perioodi kogueelarvest
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	2.3		3.1	3.2	3.3	3.4
1.1 Elukestev õpe	58 377 955	10 301 992	0	57 221 916	10 676 531	122 236	99,0%	37 893 899	7 333 382	103 953	66,0%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	102 754 815	14 843 688	0	101 676 236	18 909 819	165 265	102,7%	47 437 014	7 488 452	73 633	46,8%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	132 361 024	23 357 828	0	126 087 422	21 023 595	2 683 033	96,2%	108 144 922	19 248 751	1 709 592	82,9%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	68 257 641	0	17 064 410	59 426 016	649 560	20 407 339	94,3%	46 191 941	600 230	16 685 422	74,4%
1.5 Suurem haldusvõimekus	21 587 565	2 764 489	113 621	20 523 778	2 718 442	190 679	95,8%	14 436 404	1 925 665	180 480	67,6%
1.6 Horisontaalne tehniline abi (arvestuslik)	7 787 318	1 374 233	0	4 562 901	805 218		58,6%	4 149 196	732 211		53,3%
1.7 Tehniline abi	391 011	0	0	348 740	0		89,2%	228 025			58,3%
KOKKU	391 517 329	52 642 230	17 178 031	369 847 008	54 783 164	23 568 552	97,2%	258 481 402	37 328 691	18 753 081	68,2%
KOKKU	461 337 590			448 198 724			97,2%	314 563 174			68,2%

Allikas: SFCS, 20.05.2013

1. Prioriteetsete suundade eelarved rakenduskava finantstabeli põhjal. 2. Kinnitatud, sh juba lõpetatud, programmide/projektide eelarved ilma mitteabikõlblike kuludeta ning katkestatud projektide eelarveteta (allikas: SFCS). 3. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab ELi, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, tuleb kajastada vaid omafinantseeringu osa vastavates veergudes (3.2 või 3.3). Ettemaksete korral riigibiskeemides tuleb kajastada abikõlblikku ELi osalust veerus 3.1 ning omafinantseeringut vastavalt kuludokumentide esitamisele veergudes 3.2 ja 3.3. Ettemaksed riigiasutustele kajastatakse vastavates veergudes (3.1; 3.2 ja 3.3) vastavalt kuludokumentide esitamisele (allikas SFCS).

LISA 4. SERTIFITSEERITUD KULUD JA LAEKUMISED EUROOPA KOMISJONILT

Tabel 4. Sertifitseeritud kulud ja laekumised EK-lt perioodil 01.01.2007-31.12.2012

Prioriteetne suund / meede	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal			Euroopa Komisjonile sertifitseeritud kulud			Laekumised Euroopa Komisjonilt ilma ettemakseteta	
	EL osalus	Eesti avaliku sektori osalus	Erasektori osalus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud	Sertifitseeritud avaliku sektori panus	Sertifitseeritud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest	EL osalus	% perioodi kogueelarvest
1.1 Elukestev õpe	58 377 955	10 301 992	0	40 701 331	40 609 043	59,3%	34 596 132	59,3%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	102 754 815	14 843 688	0	49 603 651	49 466 393	42,2%	43 342 507	42,2%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	132 361 024	23 357 828	0	122 709 632	121 166 930	78,8%	104 303 188	78,8%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	68 257 641	0	17 064 410	52 492 719	36 935 264	61,5%	36 935 264	54,1%
1.5 Suurem haldusvõimekus	21 587 565	2 764 489	113 621	15 393 239	15 217 860	62,9%	13 582 398	62,9%
1.6 Horisontaalne tehniline abi	7 787 318	1 374 233	0	4 511 748	4 511 748	49,3%	3 834 985	49,3%
1.7 Tehniline abi	391 011	0	0	227 311	227 311	58,1%	227 311	58,1%
Kokku	391 517 329	52 642 230	17 178 031	285 639 631	268 134 548	61,9%	236 821 785	60,5%

Allikas: SFCS, 20.05.2013. Makseasutuse andmed 2012. a kohta.

LISA 5. PAIKVAATLUSTE KATVUS

Tabel 5. Paikvaatluste katvus prioriteetsete suundade lõikes 01.01.2007-31.12.2012

Prioriteetne suund	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide kohustused kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide kohustused kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
1.1 Elukestev õpe	142	73	51%	58 045 858,81	45 596 875,45	79%	8 495 715,14	15%
1.2 Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamine	86	14	16%	102561311,7	55399122,69	54%	3647681,08	4%
1.3 Pikk ja kvaliteetne tööelu	270	138	51%	126 191 513	114 392 682	91%	86 939 992	69%
1.4 Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks	4600	517	11%	58 756 270,33	24 888 195,54	42%	14 847 766,64	25%
1.5 Suurem haldusvõimekus	384	59	15%	19 706 409,48	9 732 886,67	49%	4 819 277,38	25%
1.6 Horisontaalne tehniline abi (kokku)	16	11	69%	348 740	348 740	100%	277 762	65%
1.7 Tehniline abi	77	74	96%	4 562 900	4 562 493	100%	3 760 502	82%
Kokku	5575	886	16%	312 127 144,51	209 324 119,90	67%	114 292 981,10	37%

Allikas: prioriteetsete suundade 2012. a aruanded (andmed SFCSist)

LISA 6. VAIDED

Tabel 6. Vaided 01.01.2007-31.12.2012

Meede	Vaide sisu	Esitamise sagedus*	RA / RÜ poolne otsus vm tegevused vaide suhtes**	Edasi-kaebamised ***
PS Elukestev õpe		5		
1.1.4 Keeleõppe arendamine	<u>Toetuse osalise tagasinõudmise otsuse vaidlustamine</u> Vaide esitaja hinnangul oli otsus formaalselt ja sisuliselt õigusvastane ning taotles otsuse kehtetuks tunnistamist	1	RA tuvastas, et otsuse faktiline alus on muutunud, rahuldab vaide ning tunnistas otsuse kehtetuks.	0
	<u>Ettekirjutuse vaidlustamine</u> Vaide esitaja hinnangul oli ettekirjutus tühine ning vaide esitaja õigusi piirav ning taotles ettekirjutuse tühisuse tuvastamist või kehtetuks tunnistamist.	1	RA tuvastas ettekirjutuse tühisuse ning rahuldab vaide.	
1.1.8 Õppijakeskse ja uuendusmeelse kutsehariduse arendamine ning elukestva õppe võimaluste laiendamine	<u>Eksperthinnangu vaidlustamine</u> Vaide esitajad ei olnud rahul ekspertide antud hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.	3	RA vaatas vaided läbi ning rahuldab kaks esitatud valet ja RÜ suunas projektitaotlused ekspertidele uuesti hindamiseks. Ühe vaide jättis RA rahuldamata.	0
PS T&A inimressursi arendamine		0		
PS Pikk ja kvaliteetne tööelu		10		
1.3.1 Kvalifitseeritud tööjõu pakkumise suurendamine	<u>Eksperthinnangu vaidlustamine</u> Vaide esitajad ei olnud rahul ekspertide konsensuslike hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.	3	Kaks (2) valet jättis RA rahuldamata. Ühe (1) vaide RA rahuldab ning RÜ suunas taotluse uuesti ekspertidele hindamiseks.	0
	<u>Abikõlblike kulude vaidlustamine</u> TS vaidlustas otsuse, millega RÜ keeldus VMT-s esitatud kulude osalisest väljamaksest.	1	RA rahuldab vaide	
1.3.4 Tervislike valikute ja eluviiside soodustamine	<u>Abikõlblike kulude vaidlustamine</u> TS vaidlustas otsuse, millega RÜ keeldus EMTA-s esitatud kulu osalisest väljamaksest ning millega nõuti toetust tagasi. Vaide esitaja palub tunnistada vaidlusalune otsus kehtetuks ning kohustada RÜ-d sooritama väljamakse.	1	RA jättis vaide rahuldamata	0
	<u>Eksperthinnangu vaidlustamine</u> Vaide esitajad ei olnud rahul	5	RA jättis vaided rahuldamata	

	ekspertide konsensuslike hinnangutega ning taotlesid uut hindamist.			
PS Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks		66		
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	27	16 juhul vaiet ei rahuldatud/8 juhul vaie rahuldati, EASi poolt uus negatiivne otsus / 3 juhul vaie rahuldati EASi poolt positiivne otsus	0
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: starditoetus	tagasinõude vaidlustamine	3	2 juhul vaie rahuldatud, EASi poolt negatiivne otsus / 1 juhul vaiet ei rahuldatud	0
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: kasvutoetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	10	9 juhul vaiet ei rahuldatud / 1 juhul vaie rahuldati, EASi otsus negatiivne	0
Alustava ettevõtja stardi- ja kasvutoetus: kasvutoetus	tagasinõude vaidlustamine	1	1 juhul vaie rahuldatud, EASi positiivne otsus	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	finantseerimise otsuse kehtetuks tunnistamise vaidlustamine	2	1 juhul vaiet ei rahuldatud / 1 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	12	7 juhul vaiet ei rahuldatud / 2 juhul vaie rahuldati, EASi negatiivne otsus / 2 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	tagasinõude vaidlustamine	1	valet ei rahuldatud	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	väljamaksest keeldumise otsuse vaidlustamine	1	valet ei rahuldatud	0
Teadmiste ja oskuste arendamise toetus	rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise vaidlustamine	1	vaide esitaja võttis vaide tagasi, EASi positiivne otsus	0
Arendustöötaja kaasamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	6	4 juhul valet ei rahuldatud / 2 juhul vaie rahuldati, EASi positiivne otsus	0
Arendustöötaja kaasamise toetus	finantseerimata jätmise vaidlustamine	1	1 juhul vaie rahuldati, EASi negatiivne otsus	0
Arendustöötaja kaasamise toetus	väljamaksest keeldumise otsuse vaidlustamine	1	valet ei rahuldatud	0
PS Suurem haldusvõimekus		5		
1.5.3: Avaliku sektori töötajate ja MTÜde töötajate koostöö ja arendamine	Projekti taotluse rahuldamata jätmise otsuse vaidlustamine	5	5-st vaidest rahuldati 1	0

Allikas: Prioriteetsete suundade 2012.a aruanded

* Esitamise sagedus – mitu valet on kokku nimetatud vaide sisuga esitatud (arv) (nt kui on viis erinevat valet, siis kirjutatakse need üksteise alla. Kui meetmes on kolm ühesuguse sisuga valet, siis kirjutatakse see vaie ainult korra ja sageduse lahtrisse kirjutatakse kolm.

** Millised tegevused on RA või RÜ poolt ellu viidud vaide läbivaatamiseks.

*** Kas vaiete osas esitati ka edasikaebamisotsuseid (arv).

LISA 7. MÕJU HORIZONTAALSETELE TEEMADELE*Tabel 7. Projektid rakenduskavas, millel on positiivne mõju horisontaalsetele teemadele*

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Mõju keskkonnahoiule	841	17,12%
Mõju võrdsete võimaluste edendamisele	878	17,87%
Mõju infoühiskonna edendamisele	1003	20,42%
Mõju regionaalsele arengule	905	18,42%
Mõju kodanikuühiskonna arengule	749	15,25%

Allikas: SFCS, 07.05.2013

LISA 8. ABIKÕLBLIKE KULUDE JAOTUMINE SEKKUMISVALDKONDADES ²⁸

Tabel 8. Toetuste jagunemine sekkumisvaldkondades 01.01.2007-31.12.2012

Prioriteetne valdkond (kood ja nimetus)		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
09	Muud meetmed teadusuuringute ja uuenduste ning ettevõtluse ergutamiseks VKEdes	25 676 056,56
62	Elukestva õppe süsteemide ja strateegiate arendamine äriühingutes; töötajate väljaõpe, et parandada nende võimet muutustega kohaneda ja vastavad teenused; ettevõtluse ja uuendamise edendamine	16 940 793,16
63	Uuenduslike ja efektiivsemate töö korraldusvormide väljatöötamine ja levitamine	4 735 071,22
66	Operatiivsete ja ennetavate meetmete rakendamine tööturul	103 429 209,80
67	Aktiivse vananemise toetamise ja töövõimelise eluea pikendamise meetmed	6 896 733,71
68	Füüsilisest isikust ettevõtjana tegevuse alustamise ja ettevõtete asutamise toetamine	12 074 095,23
69	Meetmed tööturule juurdepääsu parandamiseks ning naiste püsiva osaluse ning edu suurendamiseks tööhõives, et vähendada soolist segregatsiooni tööturul ning tasakaalustada töö- ja eraelu, näiteks laste ja ülalpeetavate hoolduse kättesaadavuse hõlbustamiseks	14 529 924,73
71	Meetmed ebasoodsas olukorras olevate isikute kaasamiseks tööhõivesse ja tööturule naasmiseks; tööturule sisenemisel ja seal edasiliikumisel toimuva diskrimineerimise vastane võitlus ning mitmekesisuse aktsepteerimise edendamine töökohal	1 231 553,57
72	Reformide kavandamine, kehtestamine ja elluviimine haridus- ja koolitussüsteemides, et edendada tööhõivet, põhi- ja kutsehariduse ja täiendusõppe seostamine tööturu vajadustega, õpetajate väljaõpe ja nende oskuste ajakohastamine, pidades silmas uuendusi ja teadmispõhist ühiskonda	39 821 541,56
73	Meetmed osalemise suurendamiseks elukestvas hariduses ja koolituses, sealhulgas meetmed kooli poolelijätmise ja soolise segregatsiooni vähendamiseks ning parema juurdepääsu tagamiseks alg-, kutse- ja kolmanda astme haridusele ning väljaõppele ja nende kvaliteedi parandamiseks	52 078 441,99
74	Inimpotentsiaali arendamine teadusuuringute ja uuenduste valdkonnas, eelkõige kraadiõppe ja teadlaste koolituse ning ülikoolide, uurimiskeskuste ja ettevõtete vaheliste koostöövõrkude kaudu	74 695 884,85
81	Poliitika kujundamise ja programmide koostamise parandamise mehhanismid, seire ja hindamine riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, poliitika ja programmide väljatöötamise suutlikkuse suurendamine	12 826 061,51
85	Ettevalmistamine, rakendamine, seire ja kontroll	162 601,74
86	Hindamine ja uuringud; teave ja teavitamine	186 137,92
		365 284 107,55

Rahastamise vorm		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
01	Tagastamatu abi	359 271 299,55
02	Abi (laen, intressitoetus, tagatised)	6 012 808,00
		365 284 107,55

Territoorium		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
00	Ei kohaldata	242 840 227,80

²⁸ Vastavalt EK määruse (EÜ) nr 1828/2006 lisa II, osale C. EK-le esitamisel lisatakse detailne tabel sekkumisvaldkondade koodide kombinatsioonidega.

01	Linnad	105 407 706,63
03	Saared	2 490 247,30
05	Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)	14 545 925,82
		365 284 107,55

Majandustegevuse valdkond		Võetud kohustuste EL osaluse summa (EUR)
00	Ei kohaldata	28 881 206,13
01	Põllumajandus, jahindus ja metsandus	23 185,97
02	Kalandus	6 687,11
03	Toiduainete ja jookide tootmine	954 789,90
04	Tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine	391 861,53
05	Transpordivahendite tootmine	87 104,77
06	Mujal liigitamata tootmine	7 901 076,74
07	Energeetiliste maavarade all- ja pealmaakaevandamine	35 327,96
08	Elektri-, gaasi-, auru- ja soojaveearustus	37 286,58
09	Vee kogumine, puhastamine ja -varustus	36 329,76
10	Side	403 077,49
11	Transport	498 038,45
12	Ehitus	1 116 359,34
13	Hulgi- ja jaekaubandus	468 081,40
14	Hotellid ja restoranid	696 510,73
15	Finantsvahendus	6 025 523,43
16	Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	7 627 976,21
17	Avalik haldus	17 898 083,98
18	Haridus	159 044 563,97
19	Inimeste tervishoid	7 236 648,64
20	Sotsiaaltöö, ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	112 541 174,99
21	Keskkonnaga seotud tegevus	50 638,34
22	Mujal liigitamata teenindus	13 322 574,13
		365 284 107,55

Allikas: SFCS, 20.05.2013

LISA 9. TEISE FONDI TÜÜPI KULUTUSTE RAHASTAMISTABEL

Tabel 9: Rakenduskava prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes 01.01.2007-31.12.2012
(Nõukogu (EÜ) määruse 1083/2006 artikli 67 järgne rahastamistabel)

Prioriteetne suund		Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku (1)	Avaliku sektori osalus (2)	Erasektori osalus	RÜ poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku (3)	Maksed EK-lt (4)
EUR						
1.1	ESF tüüpi kulud	44 937 169	44 833 489	103 680	44 833 489	
	ERDF tüüpi kulud	394 065	393 792	273	393 792	
1.2	ESF tüüpi kulud	53 452 174	53 380 277	71 898	53 380 277	
	ERDF tüüpi kulud	1 546 926	1 545 190	1 735	1 545 190	
1.3	ESF tüüpi kulud	120 683 776	119 031 710	1 652 067	119 031 710	
	ERDF tüüpi kulud	8 419 488	8 361 962	57 526	8 361 962	
1.4	ESF tüüpi kulud	53 827 288	40 867 729	12 959 560	40 867 729	
	ERDF tüüpi kulud	9 650 305	5 924 443	3 725 862	5 924 443	
1.5	ESF tüüpi kulud	16 534 138	16 353 657	180 480	16 353 657	
	ERDF tüüpi kulud	8 412	8 412	0	8 412	
1.6 HTA	ESF tüüpi kulud	4 881 407	4 881 407	0	4 881 407	
	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	
1.7 Tehn abi	ESF tüüpi kulud	228 025	228 025	0	228 025	
	ERDF tüüpi kulud	0	0	0	0	
ESF tüüpi kulud		294 543 978	279 576 294	14 967 684	279 576 294	
ERDF tüüpi kulud ESF meetmetes		20 019 196	16 233 799	3 785 396	16 233 799	
% teise fondi tüüpi kuludest		6,4%	5,5%	20,2%	5,5%	

Allikas: SFCS, 20.05.2013, MA andmed

(1) Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning rakendusüksuse poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabiskeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

(2) Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

(3) Sisaldab EL ja Eesti avaliku sektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja rakendusüksuse poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabiskeemides. Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksed kajastatakse kuludokumentide esitamisel. Andmed võrduvad esimese tabeli tehtud abikõlblike kulude andmetega ja makseasutusele aasta I kvartalis esitatud kuluaruande andmetega.

(4) Andmed on ilma EK ettemakseteta ja edastatakse makseasutusele, RÜ-d antud veergu ei täida.

(5) Kulud, mis on tehtud ERDFi vahenditest, kuid ESFi reeglitele vastavalt (EK Regulatsioon Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmiperioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

LISA 10. PROJEKTIAUDITID, JKS AUDITID JA MAANDUSTEGEVUSED

Tabel 10.1: Ülevaade projektiaudititest RÜ-de kaupa

Rakendusüksused	Auditite arv	Auditeeritud kogukulud (euro)	Avastatud mitteabiõlilikud kulud (euro)	Avastatud mitteabiõlilikud kulud väljaspool referentsperioodi (euro)	Vea määr	Olulisi tähelepanekuid sisaldavate auditi aruannete arv	Oluliste tähelepanekute arv	Hangetega seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Struktuuriotetuse eesmärgipärase kasutamise seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Riigiabi reeglite rikkumisega seotud tähelepanekud	Finantsmõju	%	Rakendusüksusele suunatud tähelepanekud
Innove	13	30 676 527,17	294 069,38	874,77	0,96%	5	7	4	88 376,89	30,05	3	205 692,49	69,95	0	0,00	0,00	0
EAS	25	20 099 378,66	1 806 101,08	5 323 604,79	8,99%	11	20	10	279 823,10	15,49	6	83 362,36	4,62	3	1 442 915,61	79,89	1
Kredex	3	35 758 675,00	0,00	0,00	0,00%	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MNT	6	48 522 970,56	466 428,44	48 730,75	0,96%	4	7	0	0,00	0,00	5	466 428,44	100,00	0	0,00	0,00	2
RM	3	2 779 924,95	368,55	0,00	0,01%	2	3	2	142,75	38,73	1	225,83	61,28	0	0,00	0,00	0
RIA	5	1 616 839,33	0,00	0,00	0,00%	0	0	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
Archimedes	13	12 159 358,73	48 948,47	18 442,63	0,40%	7	11	2	47 276,38	96,58	7	1 672,09	3,42	0	0,00	0,00	2
KIK	26	70 296 731,96	0,00	1 647,20	0,00%	1	1	0	0,00	0,00	1	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
SoM	2	225 831,17	0,00	122 342,36	0,00%	1	1	0	0,00	0,00	1	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
TJA	3	34 226 238,51	0,00	0,00	0,00%	0	0	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
VTA	2	3 516 426,15	6 879,70	0,00	0,20%	1	1	1	6 879,70	100,00	0	0,00	0,00	0	0,00	0,00	0
KOKKU	101	259 878 902,19	2 622 795,62	5 515 642,50	1,01%	32	51	19	422 498,82	16,11	24	757 381,21	28,88	3	1 442 915,61	55,01	5

Allikas: Auditeeriv asutus, 2013

Tabel 10.2: Ülevaade projektiaudititest rakenduskava põhiselt

Inimressursi arendamise rakenduskava							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EEK)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	18	Märkustega, olulised tähelepanekud:	10	Olulisi tähelepanekuid:	14	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	304 295,22
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	2	Väheolulisi tähelepanekuid:	9	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi:	874,77
		Märkusteta:	6				
Kokku:	18	Kokku:	18	Kokku:	23	Kokku:	305 169,99

Tehniline abi							
Läbiviidud auditite statistika (tk)		Auditi tulemuste statistika (tk)		Tähelepanekute statistika (tk)		Tuvastatud mitteabikõlblikud kulud (EEK)	
Tööplaanijärgseid auditeid:	2	Märkustega, olulised tähelepanekud:	1	Olulisi tähelepanekuid:	1	Mitteabikõlblikke kulusid referentsperioodil:	142,72
		Märkustega, väheolulised tähelepanekud:	0	Väheolulisi tähelepanekuid:	0	Mitteabikõlblikud kulud väljaspool referentsperioodi:	0,00
		Märkusteta:	1		1		
Kokku:	2	Kokku:	2	Kokku:	2	Kokku:	142,72

Allikas: Auditeeriv asutus, 2013

Tabel 10.3: JKS auditid

Auditeeritud asutus	Auditi lõpp	Tulemus*	Olulised tähelepanekud	Maandustegevused
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	10.07.2012	II kategooria	Korraldusasutuse juhiseid järelkontrolli läbiviimiseks ei olnud alati järgitud	EAS vaatas täiendavalt üle vastavad kontroll-lehed ning viis sisse täiendused, tõendusdokumendid lisatud
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	10.07.2012	II kategooria	RHS-i rikkumise korral ei tuvastatud mitteabikõlblikke kulusid	EAS koostas ja tuginedes täpsustavatele selgitustele RMI poolt esitas tabeli väiksemate puudustega riigihangetest ning seal esinenud hinnangulistest mitteabikõlblikest kuludest ja potentsiaalsetest tagasinõuetest
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	13.07.2012	II kategooria	Hangete nõuetele vastavuse kontroll-lehel (kuni 15. märts 2012. a) olevad küsimused ei andnud piisavat kindlustunnet, et toetuse saaja on järginud riigihangete teostamise korda siseriiklikku piirmäära ületanud hangete osas	EAS tuvastas siseriiklikku riigihanke piirmäära ületanud riigihanked, mis ei ole eelnevalt läbinud ja ei läbi tugedatud riigihangete kontrolli (riigihangete ekspertiisi) ja riigihanked, mis ei olnud riigihangete järelkontrolli aluseks olnud väljavõtete teostamise ajaks lõpetatud ning teostas nende üle tugedatud riigihangete kontrolli. Kontroll-lehed on lisatud käesoleva tähelepaneku lisadokumentidena.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	13.07.2012	II kategooria	Riigihangete kontrollimisel ei järgita neljasilmaprintsiipi või ei järgita neljasilmaprintsiipi õigeaegselt	EAS arutas antud teemat rakendusasutuste (MKM, SiM) esindajatega (11.09.2012) ning olene seisukohal, et kasutame jätkuvalt ühtset lähenemist nii programmide riigihangete kontrollimise kui toetuse saajate siseriiklikku piirmäära ületanud hangete kontrolli osas. Vastavalt järelevalve juhendile (p.1.1.) võib olla väljamaksetaotluse teine kontroll osaline ning seda võib teostada ka paikvaatluse käigus. Väljavõtte juhendist: „Nelja-silma printsiip: Väljamakse taotluse menetlemisel peab kulude abikõlblikkust olema hinnanud kaks erinevat inimest, kusjuures teine kontroll võib olla osaline ning seda võib teostada ka paikvaatluse käigus. Juhul, kui teine kontroll tuvastab mitteabikõlblikke kulusid, tuleb valimit suurendada. Paikvaatluste teostamisel veendub vahetu juht või teine isik kontroll-lehe alusel ja lisadokumentide (sh fotode) alusel, et paikvaatlus viidi läbi piisavas ulatuses ning kontroll-jälg sellest on piisav. „ Vastavalt järelevalve juhendile teostab programmide puhul teisest kontrolli rakendusasutus (MKM) peale väljamaksetaotluse menetlemist. Teisene kontroll MKM poolt toimub paikvaatlustena 100%iselt kõigi programmide puhul. Üle kahe aasta kestvate programmide korral tehakse reeglina mitu paikvaatlust. Hankeid kontrollitakse paikvaatluse käigus valimi alusel. Toetuse saajate siseriiklikku piirmäära ületanud hangete puhul hindame riskitaset pisut suuremaks ning seetõttu teostab teisest kontrolli järelevalve hankespetsialist 100%-liselt enne viimast väljamaksetaotluse menetlemist. Ülaltoodud selgitusest lähtuvalt on neljasilmaprintsiibi rakendamine tagatud ning kuna sama lähenemine on ka teistes RÜ-des kasutusel, siis jätkame olemasoleva praktika kasutamist ka EASis.
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	13.07.2012	II kategooria	Riigihangete kontrollimisest ei ole tagatud piisav kontrolljälg	Lisasime Aruande kontroll-lehele K3V10 nõude sisestada kontroll-lehele aruandes sisaldunud hangete viitenumbreid RHR-st Lisasime HANke ekspertiisi kontroll-lehele juhise, misjuhul tuleb täita Märkuste lahter.

Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutuse koordineeritav struktuurivahendite riskijuhtimise protsess ei ole olnud süsteemne	Kõik soovitud ellu viidud, uuendatud riskijuhtimise juhendmaterjal.
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutusele ei ole tagatud paikvaatluste info piisavus ja õigsus struktuuritoetuse registris	Paikvaatluste moodul SFOSis on uuendatud. Andmete kvaliteedi osas on teostatud suuremahuline kontroll (tulemused epos) ning edaspidiseks kvaliteedi tõstmiseks a) koostab KA kohustuslike andmeväljade täitmise kohta terviklik juhendmaterjal ja b) koostatakse andmekvaliteedi kontrolli protseduur kohustuslike andmeväljade täitmise kvaliteedi osas, mis integreeritakse RA või RÜ protseduuridesse. Tähtaeg 31.12.2012.
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutusel puudub piisav ülevaade projektivaliku protsessi tegelikust rakendamisest rakendusüksustes	Uuendatud KA töökorra punktis 5.4., mis käsitleb KA kontrollide protseduuri, on sätestatud, et "KA vaatab rakendusüksuste olulisemad protseduurid üle vähemalt kaks korda perioodi jooksul". Korraldusasutusest rakendusüksustele delegeeritud kontrollide korral lähtutakse juhendist "Juhendmaterjal rakendusüksustele järelevalve teostamiseks rakendusüksustes".
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutuse riigihangete protseduuride kontroll ei anna kindlustunnet, et rakendusüksuste praktika riigihangete kontrollimisel on piisav võimalike vigade tuvastamiseks	KA uuendatud töökorras on reguleeritud, et olulisemate protsesside kontroll teostatakse rakendusüksustes minimaalselt kahel korral perioodi jooksul (TK 5.4. p 1.2.). Korraldusasutusel on ülevaade sellest, kuidas rakendusüksused praktikas riigihankeid kontrollivad, kuna a) uute KA riigihangete kontroll-lehtede ülevõtmise käigus oleme detailides läbi käinud kasutusele võetud kontroll-lehed; b) korraldusasutuse 2012 II pa kontrolliplaanis on riigihangete õiguspärasuse kontroll koos kontroll-lehtede täitmise kvaliteedi kontrolliga nendes RÜ-des, kus 2012 suvel ei teostatud erakorralisi riigihangete kontrolli teemalisi JKS auditeid.
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutuse teatisega esitatud kinnitus kulude kontrollimise kohta on üldsõnaline ning ei anna piisavalt teavet, millistele andmetele tuginedes on hinnang antud	KA on uuendanud teatise esitamisega kaasnevat kontroll-lehte. Teatises tuuakse välja ettepanekud kulude mittedertifitseerimise kohta kui asjakohane (TK p 1.6.). Projektauditite ning JKS auditite järeltoimingute õigeaegsuse ja asjakohasuse kontrolli protseduur on KA töökorras uuendatud ja toimib (TK p 1.5.). Paikvaatluste andmete kvaliteetsemaks kasutamiseks on vastavasisuline SFOS arendus töös ja loodetavasti rakendub hiljemalt augustiks 2012. (Tõendusmaterjal EPO-s: KA töökord 29062012, SFOS arendus paikvaatluste moodulis juuni 2012).
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutuse töökorras puudub projektauditite kontrolli protsessikirjeldus ning korraldusasutus ei taga projektauditite järeltegevuste tähtaegset läbiviimist	Korraldusasutuse töökorda on lisatud (TK p 5.5.) tegevused projektauditite tähelepanekute järeltegevuste tähtaegadest kinnipidamise kontrollimiseks. (väljavõte KA TK-st lisatud EPO-sse)

Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Korraldusasutuse ülesannete täitmise järjepidevus ei ole tagatud, sest töötajad vahetuvad sageli ja osade ülesannete täitmiseks olemasolev inimressurss ei ole piisav	Seire eest vastutava nõunikuna asus 19.03.2012 tööle Teele Tohver, tööülesannetega seirearuannete koostamise juhendamine ja tagasiside andmine parandusteks, aastakoosolekute korraldamine, seirega seotud järeltegevuste täitmine. 02.04.2012 alustas tööd täiendav riigihangete spetsialist, kelle peamiseks ülesandeks on riigihangete õiguspärasuse kontroll ja riigihangete järelevalve protseduuride nõuetekohasuse tagamine rakendusasutuses ja -üksustes. Juunis vaadati üle töökoormused ning tööülesannete jaotus ning koondati kommunikatsiooni ja koolitustega seonduvad ülesanded ühe inimese kätte. Selle tulemusel lisandub järelevalvesse veel üks täiskohaga töötaja, kelle põhiülesanneteks on auditite tähelepanekute täitmise jälgimine ning juhtimis- ja kontrollisüsteemide tähelepanekute analüüs ja vajadusel KA kontrollide läbiviimine. Otsing on käimas (seisuga 29.06.2012)
Rahandusministeerium	10.04.2012	II kategooria	Väljamaksetaotluste menetlemise protseduur ei ole vastavuses korraldusasutuse järelevalve üldjuhendis toodud nõuetele	Väljamaksemenetlemise protseduuri on uuendatud ja viidud vastavusse järelevalve üldjuhendiga. Protseduurid on kooskõlastatud seotud osapooltega. Praktiliselt rakendatakse uuendatud protseduure ellu alates 04.04.2012. Tõendusmaterjalina protseduurid lisatud eposse.
Sihtasutus Innove	24.07.2012	II kategooria	RÜ ei kontrolli riigihangete läbiviimist 3.05.2012 kinnitatud täiendatud kontroll-lehe alusel meetmete puhul, mida rahastatakse ESFist.	Soovitus on rakendatud, kõik ülekontrollitud hanked osutusid korrektseteks, rikkumisi ei tuvastatud

Allikas: SFCS, 20.05.2013

* I kategooria – JKS toimib;

II kategooria – JKS toimib, kuid mõningad parandused on vajalikud;

III kategooria – JKS toimib osaliselt, mistõttu on olulised parandused vajalikud;

IV kategooria – JKS ei toimi.

LISA 11. RIKKUMISED

Tabel 11: Rikkumised aastati (OLAFi teavitatud rikkumised)

Avastamise aasta	Rikkumise number	Rikkumise OLAFi number	Prioriteetne suund	Meede	Rikkumise liik	Rikkumise finantsmõju (EL)
2008	RK/2007-2013/08/01/02		1.5	1.5.1	213	6 433,09
2009	EAS/2007-2013/09/02/02		1.4	1.4.2	213	3 195,58
2009	EAS/2007-2013/09/01/03		1.4	1.4.2	741	3 195,58
2009	EAS/2007-2013/09/04/03	EE/09/10006/FS	1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2009	EAS/2007-2013/09/05/02		1.4	1.4.2	999	8 124,36
2009	EAS/2007-2013/09/06/05		1.4	1.4.2	811	3 195,57
2009	INNOVE/2007-2013/09/02/01		1.3	1.3.3	325	1 324,33
2010	EAS/2007-2013/10/07/02		1.4	1.4.2	608	3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/09/01		1.4	1.4.2	213	6 391,16
2010	RK/2007-2013/10/02/01		1.5	1.5.2	IRQ 0	0,00
2010	EAS/2007-2013/10/14/03		1.4	1.4.2	213	3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/18/03		1.4	1.4.5	608	4 473,82
2010	EAS/2007-2013/10/19/01		1.4	1.4.2	999	3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/20/02		1.4	1.4.2	999	2 588,97
2010	EAS/2007-2013/10/21/02	EE/10/10003/FS	1.4	1.4.2	IRQ 0	0,00
2010	EAS/2007-2013/10/30/03	EE/10/10004/FS	1.4	1.4.2	812	12 780,66
2010	EAS/2007-2013/10/34/01		1.4	1.4.2	999	3 195,58
2010	EAS/2007-2013/10/36/09		1.4	1.4.5	608	3 065,18
2010	EAS/2007-2013/10/39/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2010	EAS/2007-2013/10/45/02		1.4	1.4.2	IRQ 0	0,00
2010	EAS/2007-2013/10/48/03		1.4	1.4.5	999	4 473,82
2010	EAS/2007-2013/10/49/02		1.4	1.4.2	811	3 126,01

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne **2012**

2010	EAS/2007-2013/10/50/04	EE/10/10005/FS	1.4	1.4.2	810	12 782,33
2010	INNOVE/2007-2013/10/05/02		1.3	1.3.1	614	8 819,81
2010	INNOVE/2007-2013/10/08/02		1.3	1.3.1	325	5 341,11
2010	INNOVE/2007-2013/10/13/01		1.3	1.3.1	325	3 195,58
2010	INNOVE/2007-2013/10/14/04		1.3	1.3.1	213	3 796,54
2010	RK/2007-2013/10/03/02		1.5	1.5.1	IRQ 0	0,00
2011	INNOVE/2007-2013/11/17/02		1.3	1.3.1	741	6 018,53
2011	INNOVE/2007-2013/11/18/02	EE/11/10001/FS	1.3	1.3.4	325	23 468,35
2011	INNOVE/2007-2013/11/26/01		1.1	1.1.6	325	1 379,67
2011	RM/2007-2013/11/02/01		1.5	1.5.1	325	3 507,67
2011	EAS/2007-2013/11/57/01		1.4	1.4.2	810	8 204,87
2011	EAS/2007-2013/11/59/01		1.4	1.4.2	999	5 538,97
2011	EAS/2007-2013/11/60/02	EE/11/10002/FS	1.4	1.4.3	614	12 400,60
2011	EAS/2007-2013/11/63/01		1.4	1.4.2	608	5 498,27
2011	EAS/2007-2013/11/64/01		1.4	1.4.2	811	6 391,17
2011	EAS/2007-2013/11/68/02		1.4	1.4.2	999	5 821,68
2011	EAS/2007-2013/11/71/01		1.4	1.4.8	614	2 672,56
2011	EAS/2007-2013/11/72/01		1.4	1.4.2	811	6 391,17
2011	EAS/2007-2013/11/76/02	EE/11/10005/FS/	1.4	1.4.7	999	34 901,00
2011	EAS/2007-2013/11/79/04	EE/11/10006/FS/	1.4	1.4.2	999	12 782,33
2011	EAS/2007-2013/11/80/02		1.4	1.4.2	811	5 762,43
2011	EAS/2007-2013/11/81/03	EE/11/10007/FS/	1.4	1.4.5	608	14 754,33
2011	EAS/2007-2013/11/84/01	EE/11/10008/FS	1.4	1.4.2	811	22 383,65
2011	EAS/2007-2013/11/88/01		1.4	1.4.2	811	0,00
2011	EAS/2007-2013/11/91/04	EE/12/10007/FS	1.4	1.4.2	999	12 782,33
2011	EAS/2007-2013/11/97/03		1.4	1.4.2	612	6 237,56
2011	INNOVE/2007-2013/11/22/04	EE/11/10003/FS	1.1	1.1.6	325	987 224,94

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne **2012**

2011	INNOVE/2007-2013/11/23/06	EE/11/10004/FS	1.3	1.3.4	325	237 040,17
2011	INNOVE/2007-2013/11/24/01		1.3	1.3.1	IRQ 0	0,00
2011	INNOVE/2007-2013/11/25/01		1.3	1.3.1	IRQ 0	0,00
2011	RM/2007-2013/11/03/02		1.5	1.5.1	614	4 906,02
2011	RM/2007-2013/11/04/02	EE/11/10009/FS	1.5	1.5.1	325	69 952,50
2011	RM/2007-2013/11/05/02		1.5	1.5.3	IRQ 0	0,00
2011	RM/2007-2013/11/06/01		1.5	1.5.1	325	3 578,73
2012	EAS/2007-2013/12/99/02		1.4	1.4.2	811	2 115,34
2012	EAS/2007-2013/12/101/01		1.4	1.4.2	811	4 806,92
2012	EAS/2007-2013/12/103/02		1.4	1.4.2	811	6 391,16
2012	EAS/2007-2013/12/104/02		1.4	1.4.2	811	4 752,00
2012	EAS/2007-2013/12/107/03		1.4	1.4.2	213	5413,52
2012	EAS/2007-2013/12/110/02		1.4	1.4.2	999	6391,17
2012	EAS/2007-2013/12/116/01		1.4	1.4.2	811	5 531,55
2012	EAS/2007-2013/12/119/02		1.4	1.4.8	325	6 746,92
2012	EAS/2007-2013/12/121/01		1.4	1.4.2	811	6 391,16
2012	EAS/2007-2013/12/123/01		1.4	1.4.2	811	6 432,41
2012	EAS/2007-2013/12/124/02		1.4	1.4.2	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/138/02	EE/12/10004/FS	1.4	1.4.2	811	12 782,33
2012	EAS/2007-2013/12/113/01		1.4	1.4.2	811	5 151,21
2012	EAS/2007-2013/12/115/02		1.4	1.4.2	999	6 391,16
2012	EAS/2007-2013/12/117/01		1.4	1.4.2	999	7 000,00
2012	EAS/2007-2013/12/122/02		1.4	1.4.2	612	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/125/02	EE/12/10005/FS	1.4	1.4.8	614	12 501,12
2012	EAS/2007-2013/12/130/02	EE/12/10006/FS	1.4	1.4.2	822	31 955,82
2012	EAS/2007-2013/12/131/01		1.4	1.4.2	608	5 831,12
2012	EAS/2007-2013/12/134/01	EE/12/10002/FS	1.4	1.4.2	811	31 955,82

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne 2012

2012	EAS/2007-2013/12/137/01		1.4	1.4.2	811	6 391,16
2012	EAS/2007-2013/12/153/01	EE/12/10008/FS	1.4	1.4.7	810	16 407,14
2012	EAS/2007-2013/12/154/01		1.4	1.4.2	811	5 753,79
2012	EAS/2007-2013/12/168/01		1.4	1.4.5	213	5 587,00
2012	EAS/2007-2013/12/215/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/216/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/217/02	EE/12/10010/FS	1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/218/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/219/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/220/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/223/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/224/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/225/02		1.4	1.4.5	IRQ 0	0,00
2012	EAS/2007-2013/12/233/01		1.4	1.4.2	999	3195,58
2012	EAS/2007-2013/12/238/01		1.4	1.4.2	811	4021,06
2012	INNOVE/2007-2013/12/36/01	EE/12/10003/FS	1.1	1.1.7	811	16 150,00
2012	INNOVE/2007-2013/12/43/01		1.1	1.1.7	IRQ 0	0,00
2012	INNOVE/2007-2013/12/44/01	EE/12/10011/FS	1.3	1.3.1	810	54 270,72
2012	INNOVE/2007-2013/12/45/01		1.3	1.3.1	325	4 156,34
2012	INNOVE/2007-2013/12/46/01	EE/13/10001/FS	1.3	1.3.1	325	24 095,71
2012	RM/2007-2013/12/07/02	EE/12/10001/FS	1.5	1.5.3	614	20 730,32
2012	RM/2007-2013/12/10/01		1.5	1.5.1	325	5665,07
2012	ARC/2007-2013/12/06/02	EE/12/10009/FS	1.2	1.2.1	213	47 923,70
						1 991 573,64

Allikas: AFCOS, 27.05.2013

LISA 12. RISKID JA MAANDAMISTEGEVUSED

Tabel 12: riskid ja maandamistegevused suundade lõikes

Prioriteetne suund	Risk	Ettevõttud/Ettevõetavad maandamistegevused	Vastutaja	Tähtaeg	Staat
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Uue perioodi rakendamine viibib ja põhjustab tegevustega alustamise hilinemise, sest puudub sisuosakondade valmisolek uue programmperioodi planeerimiseks ja õigusaktide väljatöötamiseks	Tööplaani planeerimise faasis tuleb KA-lt tegevuskava, mille alusel tehakse SoM tegevuskava. Reeglina on tegevusteks planeeritud aeg lühike ja tuleb kiirelt tegutseda. Oluline on, et sisuosakonnad määravad vastutavad isikud, kes on SF tegelevatele osapooltele kontaktisikud. Need kontaktisikud korraldavad oma sisuvaldkonnas/osakonnas tegevusi koostöös struktuurivahendeid koordineerivate/rakendavate isikutega. Sh tegevuste seire.	sisuosakondade juhid	jaanuar 2013	Riski seire toimub poolaasta I.
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Rahastamisotsus tühistatakse ja maksed viibivad/tehakse tagasiõuded, sest TS ei ole piisavalt teadlik oma kohustustest/reeglitest.	2 X aastas rakenduskoosolekud programmide rakendajatega.	ESF talituse juht	2x aastas	Riski seire toimub poolaasta I.
Pikk ja kvaliteetne tööelu	On süsteemsete vigade oht struktuuritoetuse rakendamise süsteemis ja nõrkade kohtadega ei tegeleta: ei pöörata piisavalt tähelepanu probleemide/leidude lahendamisele (auditi/paikvaatluste soovitusete rakendamise), puudub ülevaade soovitusetest/leidudest.	Järelvalveprotseduuri täiendamine vastavalt KA juhendile, ning järelvalvetgevuste tõhustamine.	ESF talituse juht	I kvartal 2013	Riski seire toimub poolaasta I.
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Rikkumisi ei menetleta piisava kvaliteediga majasisesed ja/või riigiasutuste vahelised vaidlused SF eri rollide vahel, puudub konkreetne lahendusskeem, kuna riik ei saa riigi vastu kohtusse minna	Ennetavad tegevused: aktiivselt osaleda programmi planeerimisel, sisupoole väljatöötamisel, tegevuste sõnastamisel.	ESF talituse juht	jooksvalt	Riski seire toimub poolaasta I.
Pikk ja kvaliteetne tööelu	Seire ja hindamine ei ole piisav/kvaliteetne, sest SFOSi on sisestatud vigaseid andmeid (indikaatorid, finantsnäitajad), ei ole sisestatud tähtajaliselt.	Järelvalve tõhustamine RÜ üle, sh tõhusam andmekvaliteedi kontroll	ESF talituse juht	I kvartal 2013	Riski seire toimub poolaasta I.

Pikk ja kvaliteetne tööelu	Personal ei ole motiveeritud ja voolavus suur (palgalõhe SF vahendeid administreerivates asutustes). Seoses SoMi töötajate kuulumisega mitmete TS nõukogudesse on kohustuste lahususe täitmine väga komplitseeritud.	Palkade konkurentsivõimelisuse ülevaatamine tööperede lõikes ja ametnike palkade korrigeerimine Fontese avaliku sektori palgauuringu (2012. a.) valguses. Eesmärgiks on antud uuringu mediaanini jõudmine. Võtmeisikute kuuluvus ja vajadus üle vaadata. Olemasolevad protsessid üle vaadata, et vältida kohustuste lahususe nõude täitmise rikkumist.	juhtkond	I kvartal 2013	Riski seire toimub poolaasta l.
Pikk ja kvaliteetne tööelu	On oht, et kõrged riskid realiseeruvad (finantsmõju, eesmärkide mittesaavutamine, mainerisk) sest riskide maandamise meetmeid ei rakendata piisavalt (sh ei integreerita arenduses, koolituses, järelvalves, puudub riskijuht).	Maandamistegevused tuleb viia tööplaani, märgistada kõrge prioriteediga. Sealt tuleneb konkreetsete tähtaegade, vastutajate ja aruandluse kohustus. Maandamistegevuste seireks viia SAO tööplaani vastav audit.	juhtkond		Riski seire toimub poolaasta l.
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Väljamaksete tegemine. TS projekti juhtimise kogemus on vähene ning RÜ koordinaatori töömaht kasvab seetõttu oluliselt	TS riskide hindamine, vastavalt sellele koordinaatori külastuste järjepidev korraldamine	Investeeringute üksuse juht	TS infopäevad, tööplaani üksuste kaup	Jooksev
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Hangete korraldus. Koordinaatori pädevus ei pruugi keerulisematel juhtudel olla piisav RH-ga seonduvaid dokumentide ja tegevuste täielikuks hindamiseks	1. Täiendava spetsialisti tööle võtmine (III kvartal 2012) 2. KA analüüsib VAKO lahendeid ja koostab kvalifitseerimise ning spetsifikatsiooni koostamise üldjuhise TStele; alternatiiv: rikkumiste osas vaadeldakse ainult neid juhtumeid, kus hange on vaidlustatud (VAKO, kohus); 3. RÜ ülevaade VAKO lahendites ja kohtulahenditest RH-kontroll-leht, koolitus, juristi tugi	Personaliüksus; STK juhataja koostöös juristidega		Osaliselt lahendatud, esimene maandamistegevus täidetud
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Hangete korraldus. AA, KA, RRO, RÜ, TS erinevad seisukohad RHS tõlgendamisel muudavad otsuste tegemise (sh ka rikkumised ja osalised väljamaksed) RH osas järjest keerulisemaks	nn struktuuri toetuste vaidlustuskomisjoni loomine - RÜ ettepanek KA-le kohtumised arutelud	STK juhataja	tegevused vastava vajaduse tekkimisel - tööplaani ülesannet ei pane	Vastavalt vajaduse tekkele
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Hangete korraldus HTM-i seisukohad investeeringute kavade raames elluviidavate projektide hangete osas on kaasa toonud mitteabikõlblikke kulusid ja pikki vaidlusi	Ettepanek: HTM-i hangete nõustamisele ja eelkontrollile kindla kooskõlastusprotseduur kehtestamine (RA, sisu-osakonnad, RÜ kaasamine). Ettepanek HTM haldusalas anda hangete korraldus RKASile uues perioodis. TS nõustamine	investeeringute üksuse juht	põhimõtted silmas pidades 2014+ perioodi ettevalmistamisel - tööplaani ülesannet ei pane	

Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Seire ja infojagamine. Juhul kui kriitilisel hetkel (näiteks enne taotlusvoorühtsust) Innove infovahetuskanalid ei tööta, võib tekkida erinevaid probleeme	SA Innove ajakriitiliste protsesside ülevaatamine ja kommunikatsioonireeglite kehtestamine;	Infovahetuskanalite täpsustamine, maandamisemeetmete kirjeldamine ja piisavuse hindamine toimub IT riskihindamise raames 2012 aug-okt	Maandamisemeetmete rakendamine on 2013. tegevus, hinnangu andmine on 2013.a siseauditi tööplaanis	
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Auditid ja muud välised kontrollid. Auditi meetodika tulemusena satuvad kontrolli ühed- samad projektid, mille tulemusena teised jäävad tähelepanuta ning auditeeritavad on kurnatud	RÜ väline risk, sisemine maandamisemeetmete puudub, ettepanek AA-le meetodika muutmiseks	STK juhataja	ettepanekud tehtud	
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Auditid ja muud välised kontrollid Kui on tekkinud probleemid maksete sertifitseerimisel või muudes aspektides ning on oht, et EK võib makset peatada, siis RÜ-de mitteõigeaegsel ja puudulikult teavitamisel järeltegevustest probleemi lahendamiseks võib esineda olukord, kus RÜ põhiülesannete täitmine on olulisel määral häiritud.	RÜ väline risk, sisemine maandamisemeetmete puudub, normaalse tööühikonna taastamine, töö planeerimine ja koostöö, eelnevast kogemusest õppimine ja nende arutamine (rakendussüsteem)	STA ja STK juhatajad	ettepanekud tehtud	
Pikk ja kvaliteetne tööelu (RÜ)	Muud riskid: Töötajate motivatsioon pingelises olukorras ja turukonkurentsivõime võib hakata kiiresti langema	ametikohtade hindamine, töötasu vastavus turutingimustele, Innove motivatsioonisüsteemi väärtustamine.	ametikohtade hindamise töögrupp	2013 tööplaan	teostamisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelses ettevõtluses	2014-20 perioodi prioriteetsete suundade eelarvete puudumisel on raske teha konkreetseid plaane ning tagada õigeaegne alustamine 2014-20 perioodi rakendamisega.	Väline risk. Ettevalmistused 2014-20 perioodiks on plaanipärased – 2012. aasta lõpus ja 2013. aasta alguses valmivad arengukavad.	Väline risk	Väline risk	Väline risk
Teadmised ja oskused uuendusmeelses ettevõtluses	Innovaatiliste lahenduste hindamisi on keerukas/ võimatu vaid formaalsete reeglite järgi hinnata. Vajalik lähtuda eelkõige sisust/lahendusest (nii hangete kui projektide hindamisel).	Väline risk	Väline risk	Väline risk	Väline risk

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks (RÜ)	Risk seoses riigiabi määratlemise ning ergutava mõju kontrollimise, tuvastamise ja tõlgendamisega	Realiseerunud risk: läbi on viidud järelkontrollid, tugevdatud kontrollisüsteemi, tõstetud RÜ töötajate kompetentsi antud teemal.	EAS	Teostatud, jätkuv töö	Elluviidud
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks (RÜ)	Vähese tähtsusega abi piirmäära ületamine nii toetuse saajate kui kasusaajate osas.	Käitsi andmete ülek kontroll, andmevahetuse käivitamine täiel määral	EAS	2012-2013 I poolaasta	Elluviimisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks (RÜ)	EASi kui toetuse saaja hangete läbiviimisega seotud riskid	EASi töötajate teadlikkust hankimise alal on tõstetud, algatatud on hankefunktsiooni analüüsiprojekt funktsiooni tsentraliseerimise osas	EAS	2012-2013 I poolaasta	Osaliselt elluviidud, osaliselt elluviimisel
Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks (RÜ)	Programmide indikaatorite süsteemi ja täitmise jälgimise risk, ühtse vahehindamiste põhimõtete puudumise risk	Riski maandamiseks on 2013.a. tegevusi planeerides indikaatorite süsteemi täiendatud, vahehindamise põhimõtted on kokkuleppimisel	EAS	2012-2013 jooksul	Osaliselt elluviidud, osaliselt elluviimisel
Suurem haldusvõimekus (keskmine risk)	Rakenduskava eesmärgid ei saavutata (sh jätkusuutlikkust ei suudeta tagada)	Programmide ja projektide sisulise seire tõhustamine. Iga-aastane seirearuanne. Uute programmide kehtestamisel või olemasolevate muudatuste tegevusel vaadatakse seotus rakenduskavaga üle.	RA/RÜ	jooksev	lahendamisel
Suurem haldusvõimekus (keskmine risk)	Rikkumiste (mitteabikõlblikud kulud) ja tagasinõuete oht	Toetuse saajate nõustamine. Uuendatud on kontroll-lehti (TS on saadetud RH kontroll-leht, mille järgi kontrollib RÜ)	RÜ	jooksev	lahendatud
Suurem haldusvõimekus (keskmine risk)	SF rakendamine ei ole efektiivne	Erinevate osapooltega läbirääkimine, ülesannete selge kaardistamine.	RÜ	jooksev	lahendamisel
Suurem haldusvõimekus (keskmine risk)	Auditite raames antud soovitusi ei rakendata/ puudustega ei tegeleta piisavalt	Auditite/kontrollide tähelepanekute koondamine ühte kohta ning nende jälgimise ja elluviimise osas vastutaja määramine, lahendamata juhtumite osas otsuseni jõudmine.	RÜ	jooksev	lahendamisel

Suurem haldusvõimekus (keskmine risk)	SFOS-i arenduste viibimine ei aita parimal moel kaasa seireandmete kogumisele ja aruandluse koostamisele SFCS-s (nt paikvaatlusi ei salvestata SFOSi ja sealsed vormid on pealiskaudsed, pole töödeldavad, kasutatavad). SFOSi ebapiisav/aeganõudev arendamine ning süsteemis olevate puuduste likvideerimine toob kaasa süsteemis olevate andmete halva kvaliteedi, mille tõttu SFCSist saadav aruandlus ei vasta tegelikkusele	SFOS arendustesse sisendi andmine, SFOS paranduste vajaduste edastamine. SFOS andmekvaliteedi kontroll, ettepanekute tegemine andmete kvaliteedi tõstmiseks.	RÜ	jooksev	lahendam isel
---	---	--	----	---------	------------------

Allikas: prioriteetsete suundade 2012. a aruanded

LISA 13. FINANTSINSTRUMENTIDE KASUTAMINE²⁹

No.	Required information/data	Required data/information format	Comments
II.A Description of the financial engineering instrument (FEI) and implementation arrangements (Article 67(2)(j)(i) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.1	FEI (name and registered place of business)	text	Programme "Start-up and micro loan guarantees", Estonia
II.2	Attributable to Article 44, first paragraph (a), (b) or (c) of Council Regulation (EC) No 1083/2006 ?		
	(a) financial engineering instruments for enterprises	radio button ☐ ☐	+
	(b) urban development funds		-
	(c) funds or other incentive schemes providing loans, guarantees for repayable investments, or equivalent instruments, for energy efficiency and use of renewable energy in buildings, including in existing housing	☐	-
II.3	Type of financial product offered by the FEI to final recipients		
II.3.1	equity	Y/N or clicking box ☐	NO
II.3.2	loans	Y/N or clicking box ☐	NO
II.3.3	guarantees	Y/N or clicking box ☐	YES
II.3.4	other (interest rate subsidies, guarantee fee subsidies and equivalent measures)	Y/N or clicking box ☐	NO
II.B Identification of the entities which implement the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(ii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			
II.4	FEI manager (its name, legal status and registered place of business)	text	Foundation KredEx, Estonia
II.5	Procedure for selecting the FEI manager		
	award of a public contract in accordance with applicable public procurement law	radio button ☐ ☐ ☐	-
	award of a grant (in the meaning of Article 44, second paragraph, point (b) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)		+
	award of a contract directly to the EIB or the EIF		-
II.6	Date of signature of funding agreement with Managing Authority	DD/MM/YYYY	1.02.2008
III. Amounts of assistance from the Structural Funds and national co-financing paid to the financial engineering instrument (FEI) (Article 67(2)(j)(iii) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)			

²⁹ Vastavalt üldmääruse (1083/2006) muudatusele 13. detsembrist 2011

III.1	ASSISTANCE COMMITTED TO THE FEI FROM ALL OPERATIONAL PROGRAMMES			
III.1.1	Operation Programme	text (CCI n°+title)	2007EE051PO 001 Operational programme for Human Resource Development	
III.1.2	Priority axis	text (n°)	Priority axis 4	
III.1.3	Contribution to the FEI	%	100%	
III.2	AMOUNTS OF ASSISTANCE COMMITTED AND PAID TO THE FEI UNDER THIS SPECIFIC OPERATIONAL PROGRAMME			
III.2.1	Amounts of assistance from the Structural Funds			
III.2.1.1	ERDF amounts committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0	
III.2.1.2	ERDF amounts effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0	
III.2.1.3	ESF amounts committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	6 012 808	
III.2.1.4	ESF amounts effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	6 012 808	
III.2.2	Amounts of national public and private assistance			
III.2.2.1	National public co-financing committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0	
III.2.2.2	National public co-financing effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0	
III.2.2.3	National private co-financing committed in funding agreement (in EUR)	number (amount)	0	
III.2.2.4	Private co-financing effectively paid to the FEI (in EUR)	number (amount)	0	
III.3	AMOUNTS OF OTHER ASSISTANCE PAID TO THE FEI OUTSIDE OPERATIONAL PROGRAMME (in EUR)			
III.4	MANAGEMENT COSTS AND FEES OF THE FEI (in the meaning of Article 78(2)(d) of Council Regulation (EC) No 1083/2006) (in EUR)	number (amount)	0	KredEx doesn't charge management costs from the capital contributed from the operational programme to financial engineering instruments. Management costs are covered from the contract and guarantee fees.
IV. Amounts of assistance from the Structural Funds and national co-financing paid by the financial engineering instrument (Article 67(2)(j)(i)(iv) of Council Regulation (EC) No 1083/2006)				
IV.1	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH LOANS (per financial product)			
IV.1.1	Name of product	text	N/A	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

IV.1.2	Number of final recipients supported, per type:			
IV.1.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.1.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.1.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	
IV.1.2.3	individuals	number	N/A	
IV.1.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.1.2.5	other	number	N/A	
IV.1.3	Number of loan contracts signed with final recipients	number	N/A	
IV.1.4	Total loan amount committed in contracts signed with final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.1.4.1	out of which Operation Programme contribution	number (amount)	N/A	
IV.1.5	Total loan amount effectively disbursed to final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.1.5.1	out of which Operation Programme contribution	number (amount)	N/A	
IV.2	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH GUARANTEES (per financial product)			
IV.2.1	Name of product	text	Start-up and micro loan guarantees	
IV.2.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.2.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.2.2.2	SMEs	number	246	
IV.2.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	239	
IV.2.2.3	individuals	number	N/A	
IV.2.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.2.2.5	other	number	N/A	
IV.2.3	Total amount blocked for guarantee contracts signed (in EUR)	number (amount)	4 446 218	
IV.2.4	Total amount of guarantees actually committed for disbursed loans in accordance with contracts signed (in m EUR)	number (amount)	4 446 218	
IV.2.4.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	4 446 218	
IV.2.5	Number of loans actually disbursed in relation to guarantees contracts	number	246	
IV.2.6	Total value of loans actually disbursed in relation to guarantees contracts (in EUR)	number (amount)	5 928 297	
IV.3	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH EQUITY / VENTURE CAPITAL (per financial product)			
IV.3.1	Name of product	text	N/A	
IV.3.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.3.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.3.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.3.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	
IV.3.2.3	urban development funds	number	N/A	
IV.3.2.4	other	number	N/A	

Inimressursi arendamise rakenduskava seirearuanne | 2012

IV.3.3	Number of investments made in line with agreements signed	number	N/A	
IV.3.4	Total amount of investments effectively made in line with agreements (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.3.4.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4	ASSISTANCE COMMITTED AND PAID BY THE FEI TO FINAL RECIPIENTS THROUGH OTHER TYPE OF FINANCIAL PRODUCT (per financial product)			
IV.4.1	Name of product	text	N/A	
IV.4.2	Number of final recipients supported, per type			
IV.4.2.1	large enterprises	number	N/A	
IV.4.2.2	SMEs	number	N/A	
IV.4.2.2.1	out of which micro-enterprises	number	N/A	
IV.4.2.3	individuals	number	N/A	
IV.4.2.4	urban development funds	number	N/A	
IV.4.2.5	other	number	N/A	
IV.4.3	Total amount effectively disbursed to final recipients (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4.3.1	out of which Operation Programme contribution (in EUR)	number (amount)	N/A	
IV.4.4	Number of products effectively provided to final recipients	number	N/A	
IV.5	INDICATORS			
IV.5.1	Number of jobs created or safeguarded	number	1074	